

367/A-H

SYNOPSIS COLLECTIONIS MAXIMÆ CONCILIORUM

OMNIUM

HISPANIÆ, ET NOVI ORBIS.

Epistolarumque Decretalium celebriorum, necnon
plurium monumentorum veterum ad illam
spectantium, præsertim difficilium
inventu, aut nunquam antea
editorum.

CUM NOTIS ET DISSERTATIONIBUS,
QUIBUS SACRI CANONES, HISTORIA AC DISCIPLINA
ECCLESIASTICA, ET CHRONOLOGIA,
ACCURATE ILLUSTRANTUR,

*Distributa in quatuor Tomos, nunc primùm
Romæ editos, anno MDCXCIV.*

Quorum Primus continet Concilia & monumenta
sacra Hispaniæ à tempore Apostolorum usque ad
annum CCCIII. Secundus ab anno CCCIII.
usque ad DCCI. Tertius ab anno DCCI.
usque ad MDXI. Quartus ab anno
MDXI. usque ad MDC.

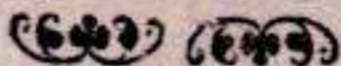
Cura & studio

JOSEPHI SAENZ
DE AGUIRRE,

Benedictinæ Congreg. Hispaniarum Magistri Gen-
Regii ac Supremi Fidei Senatus Consultoris,
in Salmanticensi Academia Doct. Theol.
ac post plures alias cathedras Primarii
sacrorum Bibliorum Interpretis;

NUNC

S. R. E. PRESB. CARDINALIS,
Tituli S. BALBINÆ antea, modò S. Mariæ super
Minervam, Protectoris regni Siciliæ.

ROMÆ, MDCXCV.

Ex Typographia Antonii de Rubeis.

SUPERIORUM PERMISSU.

CONSTITUTIONAL
CONFERENCE

THE
CONFERENCE
ON THE
CONSTITUTION
OF THE
UNITED STATES
OF AMERICA
Held at
Philadelphia
September 17th
to September 28th
1787

JOSEPH
DEAR
TO THE
CONFERENCE
ON THE
CONSTITUTION
OF THE
UNITED STATES
OF AMERICA
Held at
Philadelphia
September 17th
to September 28th
1787

THE
CONFERENCE
ON THE
CONSTITUTION
OF THE
UNITED STATES
OF AMERICA
Held at
Philadelphia
September 17th
to September 28th
1787

IMPRIMATUR,

**Si videbitur Reverendis. P. M. S. P.
Apostolici.**

Sperellus Episc. Interamn. Vicefg.

IMPRIMATUR.

**F. Thomas Maria Ferrari Ordinis
Prædicatorum Sac. Pal. Apostol.
Magister.**

1841

John J. ...

...

...

...

RATIO OPERIS.

AD LECTOREM PIUM ET ERUDITUM,

*Ac sacrorum Canonum & Ecclesiasticæ discipline
studiosum.*

I.

U M aliquanto tempore laborâssem in colligendis omnibus Conciliis Hispaniæ ac Novi Orbis, & celebrioribus Epistolis Romanorum Pontificum, aliisque sacris monumentis ad illam spectantibus, partim prælo excusis, partim nondum editis, compilavi tandem magnam omnium eorum molem. Antequam verò eam publici juris facerem, anno octogesimo sexto hujus sæculi decimi septimi ineunte, prælo edidi Salmantici Synopsin ejus vasti Operis, sive Epitomen illorum omnium; eamque distrahendam ubique locorum curavi intra & extra Hispaniam. Consilium quippe erat excitare homines eruditos & versatos in iis sacris monumentis, ut exquirerent in archivis, tabulariis, & chartophylaciis antiquis Ecclesiarum, monasteriorum, & bibliothecarum insignium, quæcumque essent eodem spectantia: ut simul cum reliquis à me collectis ederentur, non absque honorifica uniuscujusque illorum laude, & indicio grati animi.

II. Quamvis enim Clar. Vir & gravis scriptor D. Garfias Loaisa, Regius PHILIPPI TERTII magister, & postea Archipræsul Toletanus, compilâsset antiqua totius Hispaniæ Concilia, quotquot invenire potuit, celebrata usque ad initium sæculi octavi, & nonnulla alia monumenta ejusdem temporis; reliqua tamen prætermisit. Justum autem videbatur, ut quemadmodum Itali, Galli, Germani, & Angli, omnia Concilia vetera & nova cujuspiam momenti

apud ipsos celebrata, studiosè colligenda, & simul edenda curarunt; ita & quispiam nostratum iis omnibus, quæ apud Hispaniam celebrata sunt quovis tempore, colligendis & publica luce donandis incumberet.

III. Porro, præter Concilia Hispaniæ antea edita in Collectionibus Surii, Loaisæ, Bini, Sirmondi, Labbei, & Cossartii, plura alia nondum prælo expressa, aut rarissima inventu, ministravit nobis Magna Ecclesia Toletana, jussu Eminentiss. & Reverendiss. D. mei Cardinalis Portocarrero, ipsius Archiepiscopi, Primatis Hispaniarum; curante id imprimis Cl. viro D. Michaële del Olmo, canonico, ac Bibliothecario. Præstantissima quoque Ecclesia Hispalensis, sicuti & Compostellana, Tarraconensis, Cæsaraugustana, Valentina, Burgensis, & Salmanticensis, plura alia Concilia aut monumenta sacra nobis contulerunt. Hispalensia exhibuit nomine Illustrissimi illius Capituli nobilissimus D. Ludovicus Federichi, canonicus & archidiaconus Carmonæ. Tarraconensia, & Cæsaraugustana Illustriss. D. Ludovicus Exea Talajero summus Justitiæ Præfectus in Aragonia, ejusque eruditissimus filius D. Josephus de Exea archidiaconus major Ecclesiæ Metropolitanæ S. MARIE del Pilar, sive de Columna: Valentina Excellentissimus Archiepiscopus & Prorex D. Fr. Joannes de Rocaberti, curante id doctissimo viro D. Josepho de la Torre Orumbella canonico. Burgensia exquisivit literatissimus D. Martinus Perez de Segura, archidiaconus & canonicus, nunc Fidei quæstor. Præterea multa alia Mss. ministrarunt eruditissimi Consiliarii Regii, D. Petrus Valero, & D. Joannes Lucas Cortesius, è pretiosis bibliothecis suis. Contulit etiam non pauca D. Josephus Dormer, Historiographus Aragoniæ, libris pluribus editis satis notus; sed longè plura Excellentissimus D. D. Gaspar de Mendoza Ibañez, Marchio Mondexarensis, Tendillæ Comes, cujus dono habuimus duo volumina Mss. quæ olim videntur fuisse apud Eminentissimum D. Cardinalem Quirogam Archiepiscopum Toletanum.

IV. Et ea quidem ferè omnia habebamus Salmanticæ parata ad prælum, cum variis Dissertationibus

nibus & Notis, anno ipso MDCLXXXVI. ac jam probata à Superioribus: cum gloriosissimus Pontifex INNOCENTIUS XI. (oculto iudicio Dei, ita volentis, aut permittentis) die secunda Septembris exiguitatem nostram evexit ad hunc insperatum Hierarchiæ gradum, & subinde ad ingentem curarum molem. Eâ impediti postea, ac novâ editione Theologiæ S. Anselmi Romæ factâ, non potuimus tam vastum Opus adhuc affectum perficere, aut prælo subjicere.

V. Itaque inter tot laboriosissimas alterius generis occupationes, vix licuit Romæ sexennio ferè integro quippiam alicujus momenti adjungere, præter Dissertationes aliquas, ac Notas in Concilia, & Epistolas Decretales veterum Pontificum, ad Hispaniam speciatim spectantes. Harum verò exemplaria antiquissima, adhuc existantia in bibliotheca Vaticana, licuit videre & conferre cum aliis recentioribus, præsertim ad tuendam & illustrandam Collectionem Isidorianam, quæ à quibusdam Isidoro Mercatori, ab aliis S. Isidoro Hispalensi tribuitur. In qua re examinanda & dirimenda totum ferè Apparatum hujus primi voluminis impendimus.

VI. Plurima alia monumenta Hispaniæ, ad Ecclesiasticam præsertim historiam ac disciplinam spectantia, indicavimus in illa Epitome, sive Synopsi excussa anno MDCLXXXVI. tanquam edenda essent simul cum Conciliis. Illius exemplar quoddam delatum Lipsiam, celebrem Saxonie urbem, anno MDCLXXXVIII. inter Acta Literatorum relatum fuit ab illorum auctoribus, præsertim ab Othone Menchenio. Verùm postea visum fuit pleraque eorum monumentorum amandare in aliud Opus: tum quod minùs opportuna sint præsentì instituto: tum præterea quòd iis adjungendis non satis essent fortasse quinque vè grandia volumina, & tanta mole deterrent, aut alienarent animos Lectorum. Itaque ea quasi *παρελαλησόμενα*, seu relicta, loco opportuniori reservamus, seligentes modò pauca, & non aliena à scopo hujus Collectionis. Inter ista verò locum habebunt nonnulla ibidem indicata, & post nostrum in Urbem adventum edita à Cl. V. Stephano Baluzio, tum in nova Collectione Conciliorum ab ipso inchoata, tum in Marca Hispanica, ubi

multa edidit, ex archivis Cataloniae eruta ab Illustrissimo D. Petro Marca Archipræsule Parisiensi, quæ è re hujus Operis esse videntur.

VII. Ut autem facilè, & veluti uno conspectu, totius Operis series & contextura innotescat, observandum est, Concilia Hispaniæ antiqua à nobis recudi quàm fideliter fieri potuit, juxta exemplaria Mss. quibus usus fuit D. Loaisa, indicatis ad oram variis lectionibus: in quibus discernendis laboravit ipse plurimum post magnum illum Antonium Augustinum, religiosissimum in ea parte.

VIII. Porro antiquissimum illorum omnium exemplarium est Lucense, quamvis penè detritum ac lacerum vetustate nimia, sine anno, aut nota aliqua temporis, scriptum operâ cujusdam Aystrulphi, aut Michaëlis Dens. Ejus Codicis honorificamentio est in Decreto Gratiani correcto jussu Gregorii XIII. Papæ. Videtur ille multùm præcessisse Toletanos duos sæculo undecimo scriptos; & Wigilantium S. Amiliani, atque Hispalensem, qui intra decimum scripti fuerunt. Immo cum Ecclesia & civitas Lucensis (dicta *Lugo* apud Gallæciam) nunquam aut vix occupata fuisse credatur à Sarracenis; videtur Codex ille perstitisse in ipsa à tempore circiter Concilii Lucensis celebrati Erâ DCVII. idest anno Christi DLXIX. Ac forsan illud ipsum exemplar dictatum fuit, aut ordinatum à S. Martino Bracarenfi Episcopo, qui tunc florebat, & tribus post annis interfuit Concilio Bracarenfi II. Nimirum idem Martinus eo tempore elaboravit Collectionem Canonum Orientalium, eamque misit ad idem Concilium Lucense, & Episcopum Nitigesium, qui præerat. Credibile autem est, ut qui collegit Canones Orientales, & è Græco in Latinum vertit, ac tradidit Lucensi Ecclesiæ; pariter eidem traderet Collectionem Latinorum Conciliorum, Canonum, & Epistolarum Decretalium, quæ in illo exemplari vetustissimo Lucensi habetur. Continet verò Epistolas CIII. Decretales. In iis multas veterum Pontificum à Clemente usque ad Syricium (ac forsan puriores, & sine assumentis aut centonibus postea adjectis) scriptas, sicuti existant in reliquis exemplaribus, quibus D. Loaisa usus fuit.

IX. Idipsum servandum curavimus circa Præfationem Collectionis Isidorianæ juxta Mss. Vaticanæ bibliothecæ; præsertim juxta Codicem 630. optimæ notæ, scriptum anno circiter octingentesimo sexagesimo, tempore Nicolai Papæ I. in cujus Epistolis desinit. Præfationem verò ipsam, quam recentes Conciliorum editiones primo loco ponunt, pariter præmittendam censuimus, & explanandam, ac vindicandam, quantum licuit, ab objectis, quibus plerique criticorum stylum exactuunt contra illam, quasi scriptam à quopiam Isidoro Mercatore, quem *nebulonem impudentissimum* nonnulli appellant: cum tamen, potiori saltem sui parte, scripta videatur à S. ISIDORO Archiepiscopo Hispalensi, vero auctore illius Collectionis Epistolarum Decretalium & Conciliorum usque ad Concilium II. Hispalense, cui ipse præfuit anno epochæ Christianæ DCXIX. Eâ occasione Epistolas veterum Pontificum usque ad Syricium Papam in ea contentas, saltem ad Hispanos scriptas, ex instituto tuendas recipimus (licet cum delectu & moderatione) in Apparatu hujus primi voluminis satis longo, nec minus laborioso.

X. Et certè magno animo aut ausu opus fuit, ad eam provinciam adedè difficilem suscipiendam, in qua non modò cum Heterodoxis, sed & Catholicis eruditioribus decertandum fuit: ut propterea aliqui eorum, etiam amici, ægrè tulerint conatum nostrum ad tuendum causam adedè desperatam, ut ipsi censent. Verùm nihil moror frequentius eruditorum judicium, aut fortasse præjudicium, adversus partem nondum auditam. Evolvant, quæso, patienter Dissertationes ejus Apparatus: & fortasse concedent in nostram sententiam, aut saltem quæstionem in medio relinquent. Quod si adhuc opinio aut fama nostra (quantula demum cumque est) alicui periculo, aut temeritatis notæ apud delicatiores quosdam aut morosos exponatur; tolerandum id, aut dandum censuimus venerandæ antiquitati, & præjudicio tot sæculorum circa ea sacra monumenta, quorum *ἡνωσμένα*, sive *ἀνδενήαν*, nemo in dubium vocavit usque ad medium sæculi præcedentis, quo critice liberior initium habuit circa quævis sacra monumenta, eo successu & licentia plurimorum usque ad nostram.

nostra tempora, ut jam aliqui, vel in libros à Deo revelatos in utroque Testamento, ejusmodi censoriam virgam ferre non metuant. Certè audaciam talem reprimere oportet, ac critice certis terminis circumscribere, ne impune vagetur, aut extra orbitam debitæ moderationis profiliat.

XI. Apparatus itaque totius Operis satis vasti, impenditur in explanationem ac vindicias, tum Præfationis & Collectionis Isidorianæ Conciliorum: tum Epistolarum ad Hispanos, priscis Pontificibus adscriptarum, usque ad finem tertii sæculi, quæ in ea habentur. In eum scopum collimant Dissertationes quatuordecim Historicæ, Chronologicæ, & Criticæ, quibus Hierarchiam Ecclesiasticam, Præmum Sedis Apostolicæ, honorem Pontificum octavi & noni sæculi quodammodo impetum à nonnullis Catholicis, & sacrorum Canonum observantiam, tum ex testimoniis totius antiquitatis Christianæ, tum varia ac multiplex eruditione, stabilire & illustrare curavimus. Dissimus quoque de primis Hispaniæ Conciliis, quæ tribus primis Eræ Christianæ sæculis celebrata volunt nonnulli, ab ipso ferè tempore S. JACOBI: eaque occasione visum fuit obiter confirmare ipsius prædicationem in Hispania selectis quibusdam observationibus, adversus nuperos illius impugnatores. Deinde prolatis in medium Epistolæ SS. Pontificum, Anteri, Lucii I. Xysti II. Dionysii, & Eutychiani ad Hispanos; examinatur illarum *γνώσεις* aut *νοήσεις*; eximunturque scrupuli, ob quos illarum auctoritas apud eruditos nutare solet. Denique de ordine servato in Conciliis Hispaniæ celebrandis, & qualiter in iis se haberent Episcopi, presbyteri, ac diaconi, qualiter etiam Reges initio ac fine cujusque Synodi, sermo est.

XII. Hinc transitus fit ad Concilium Eliberitanum, celebre quidem in Ecclesia ab ineunte quarto sæculo: sed multò celebrius ab eo tempore, quo impugnatum à multis, non modò Heterodoxis, sed & Catholicis, divino vir ingenio & eruditione incomparabili, ac subactò judicio, nobilissimus juxtà ac piissimus D. Ferdinandus de Mendoza, tuendum recepit, initio ferè Pontificatûs Clementis VIII. ad quem libros tres Commentariorum ea de re direxit.

Editi fuerunt jussu PHILIPPI II. prudentissimi ac potentissimi Regis; & vix prælo egressi admiratione impleverunt non modò omnes viros Hispaniæ doctos, sed eruditos quosque Italiæ ac Galliæ, tam brevi ac felici omnium exemplarum distractione, ut, teste V. Cl. Philippo Labbè Tomo I. Collectionis Conciliorum col. 1007. vix aliquod inveniretur, nisi apud rarissimos quosdam, veluti thesaurus inæstimabilis, & auro contra non carus. Vide To. I. paginâ 240. ubi & illius verba exscribimus, & pluribus elogiis prosequimur eosdem Mendozae Commentarios, quibus in simili materia nihil doctius, tersius, aut eruditius, solâ aspexit.

XIII. Negari non potest, eodem tempore quo Mendoza, gravissimum virum D. Gasparum Loaisam, Regium PHILIPPI III. Magistrum, & postea Archiepiscopum Toletanum, in sua Conciliorum Hispaniæ Collectione recudisse, ac Notis illustrasse, & defendisse Synodum Eliberitanam. Verùm parcè id & obiter præstitit, sicuti & circa reliqua Concilia veluti qui omnia prælo edenda receperat unico volumine, & non poterat circa singula divagari. Mendoza autem collectis ingenii doctrinæque viribus, unicè incubuit eidem Concilio illustrando ac tuendo, eâ ingenii subtilitate, eruditione sacrâ ac profanâ, & crisi aded exactâ (profus mirâ eo tempore) ut omnibus aliis in ea parte longo excessu palmam præripuerit, & sit *velut inter ignes luna minores*.

XIV. Cùm jam omnia ferè exemplaria ejus Concilii celeberrimi cum Mendozae Commentariis disparuissent, aut recondita essent in pretiosissimis quibusdam bibliothecis, Cl. V. D. Emmanuel Gonzalez, condiscipulus noster Salmanticæ in studio utriusque Juris, sub Illustrissimis Præceptoribus D. Martino de Hontiveros, & D. Francisco Ramos del Manzano, ubique notis, ac postea celebris Canonum Professor, & Regius Consiliarius in supremis Senatibus Fidei ac Justitiæ, eadem locupletanda curavit Notis laudati Loaisæ, Severini Binii, Gabrielis Albaspinæi, & Francisci Coriolani: quibus præterea proprias addidit longè uberiores: ut proinde ex omnibus iis justum volumen consurgeret, quod luci publicæ dedit Lugduni ann. MDCLXV. & ab omni-

bus doctis hominibus, tam intra quàm extra Galliã, cum plausu receptum fuit, ac laudatum apud Ephemeridas Eruditorum Parisiensium anni *αμικας* sequentis MDCLXVI. Typographorum verò culpa fuit, quòd editio illa innumeris erratis deformata prodierit, uti hodie apparet.

XV. Fidelius longè Commentarios Mendozæ expressit paullò postea Philippus Labbè Tomo I. laudatæ Collectionis Conciliorum an. MDCLXXII. seorsum tamen à Notis Loaisæ, Bini, & Albaspinæ; prætermisiss omnino recentioribus iis D. Emmanuelis Gonzalez; licèt omnes eæ simul septennio antea Lugduni prodissent. Fortassis politissimo illi Collectori salivam movit, aut fastidio fuit tam frequens, immo densa erratorum multitudo, quæ in iis passim occurrit vitio Typographorum.

XVI. Nunc autem in Collectione hac curavimus, tam Commentarios Mendozæ, quam omnes prædictorum Notas, & præsertim doctissimi Gonzalez (quæ pluribus ejusmodi nævis scatebant, & ob insignem pietatem, modestiam, eruditionemque omnimodam auctoris, quasi jure suo exigebant accuratorem editionem) emendatissimè recudi, & ordine debito collocari post unumquemque Canonem. Adjecimus præterea plures nostras, sed breves, veluti spicas quasdam à messoribus iis relictas, præsertim ad mores corrigendos, & Ecclesiasticam disciplinam, quoad fieri possit, instaurandam. Etenim conditio rerum præsens ea est plerumque, & aded miseranda, in quolibet ferè hominum genere, ut lectis Canonibus hujus Concilii, aliorumque Hispaniæ Tomo II. exhibendorum, & consideratâ innocentia vitæ, austeritate disciplinæ, rigore pœnitentiæ, ac puritate religionis erga Deum (quæ tunc longè ac latè florebant in Christianis omnibus, præsertim Ecclesiasticis) passim amplissima sit lugendi occasio, & instaurandi quodammodo in lectorum animis scintillam aliquã illius ignis, qui tot sæculis arsit.

XVII. Itaque data aut accepta occasione ex Canonibus horum Conciliorum, studemus promovere veterem illam pietatem, quatenus præsens rerum status finit, & antiquos revocare mores, à quibus mirum quantum distamus. Curæ quidem est in
hoc

hoc Opere plurima exhibere ad criticen sacram, Historiam Ecclesiasticam, Chronologiam, & eruditionem spectantia. Verùm potior ratio, & præcipuum studium nostrum, sicut & prædictorum interpretum, fuit confirmare Fidei ac traditionum Apostolicarum dogmata (quæ maximè illustrantur Canonibus istis) & disciplinam Ecclesiasticam, ac doctrinam moribus corrigendis aptiorem tutioremque, jamdiu impetitam novis & laxis opinionum commentis, tueri, & veluti postliminio revocare. Utinam Deus piissimus, qui nobis, indignis licèt, ac peccatorum pondere pressis, desiderium hoc assiduum concedere dignatur, aliquem illius fructum donet, ad gloriam nominis sui, & totius Ecclesiæ utilitatem. Vide præsertim Tomo II. Dissertationes VIII. IX. & X.

XVIII. Sanè non aliter expleremus partes officii nostri, sive hujus eximiæ dignitatis, ad quam occulto Dei judicio, aut volentis, aut permittentis, exiguitatem nostram evexit sanctæ memoriæ Pontifex, & rerum gestarum gloriâ clarus, INNOCENTIUS XI. Cùm enim Cardinales ex vi muneris sint intimi Consilarii & Coadjutores Romani Pontificis (uti declarat Innocentius III. cap. *Per venerabilem. Quæ filii sint legitimi*) non in ordine ad bonum regimen, aut reformationem unius provinciæ aut regni tantùm, sed totius Orbis Christiani; debent omnes provirili laborare opere, verbo, ac scriptis, in eundem scopum; ac studium & curam suam, doctrinamque salutarem, tutiorem, imitationi Christi aptiorem, sacris Canonibus conformiorem, ac proinde severiorem, porrigere, non in unam tantùm vel aliam Ecclesiæ partem, sed in totam illam, quàm longè ac latè patet. Quid spectat illud S. Bernardi de Cardinalibus Epist. CLXXXVIII. *Nulli dubium, quin ad vos SPECIALITER spectat tollere scandala de regno Dei, surgentes spinas succidere, sedare querelas.* Quæ autem scandala majora esse possunt, quæ spinæ nocentiores, quàm opinionum laxarum, abducentium homines in viam perditionis lätam? Ut proinde post Apostolos, Romanos Pontifices, ac præcipuos & primarios Ecclesiæ Doctores, in Cardinalibus speciatim locum habeat sententia illa Christi Domini: VOS ESTIS SAL TERRÆ. Quam

Chrysoſtomus Homilia XV. in Matthæum ita exponit: ἡ γὰρ τῆς Παλαιστίνης διδασκάλους εἶπον, ἀλλὰ τῆς γῆς ἀπίστους· καὶ ἔχ' ἀσπλῆς διδασκάλους, ἀλλὰ καὶ φοβεροὺς. *Non enim illos Palestine doctores esse dicit, sed TOTIUS TERRAÆ: nec simpliciter doctores, sed severos atque terribiles.* ut vertit Annianus.

XIX. At cur severos? cur terribiles? Subibunt enim odium hominum ferè omnium, quibus mollis & laxa doctrina placet; severa autem & austerior horrore est. Verùm timorem hunc statim eximit Chrysoſtomus ipse subdens: Τὸ γὰρ δὴ θαυμάσιον τῷ τόθῳ, ὅτι ἢ κλακύνοντες, ἢ δὲ διεγρίνοντες, ἢ ἀλλ' ὀπίσθροντες, ὡς ἔφ' τὸ ἄλλο, ἢ πο ποθῶν ἅπαν γρόναισι. *Hoc est enim mirabile omnino: quòd non aduantes, neque palpantes, sed ex aduerso, SALLIS INSTAR URENTES, ferè omnibus se tam desiderabiles reddiderunt.* Quod ipsum contigit non solum priscis illis Cardinalibus, qui in Conciliis (præsente aut probante Romano Pontifice) sacros Canones austeriori disciplina plenos, & urentes instar salis, instituendos curarunt: sed etiam posterioribus, quotquot ferè ab ineunte hac secunda chiliade annorum Eræ Christianæ floruerunt sanctitate ac doctrina.

XX. Exemplo fiat (præter alios) Cardinales sanctissimi, Petrus Damiani, Bonaventura, & Carolus Borromæus. Quisnam in hac mundi quotidie labantis senecta, tenacior fuit Ecclesiasticæ disciplinæ, ac severitatis sacrorum Canonum, quantum sinebat rerum conditio suo ipsorum tempore? Vitæ, res gestæ, & scripta eorum, id abundè testantur. Unde Bonaventura in Confessionali cap. 3. simul cum Cardinali Ostiensi lib. 5. titulo *De pœnitentiis & remissionibus*, inquit: *Vix nomen sacerdotis meretur, qui Canones Pœnitentiales ignorat.* Nimirum, illos, quibus acerbissimæ & longissimæ pœnæ pro peccatis indicebantur à sanctis Patribus: quamvis illæ tot sæculorum cursu valdè exoleverint, nec à quoquam privata auctoritate fructuosè instaurari possint & imponi, quatenus ex solo jure Ecclesiastico ortæ sunt. At quamvis plerisque hominibus ætatis illius initio

horrorem aut odium incuterent, postea salutem attulerunt, & amorem erga auctores, ac venerationem reportarunt. Sanè qui attentius evolverit Damiani scripta, & S. Caroli Concilia Mediolani habita, inveniet ardentissimum studium sacrorum Canonum servandorum, & austerioris disciplinæ in iis traditæ. Posterior ex iis in Concilio VI. Mediolanensi ait: *Exulcerantur animi quorundam discitantium: Non ferunt hæc tempora veterum Canonum & antiquæ Ecclesiæ medicamenta. Inimò ardentius prosequamur: quoniam hæc una medicina præstantissima est, maximeque opportunum id remedium: ut quibus olim rationibus disciplina Ecclesiastica sata & propagata fuit, iisdem ipsis & instauretur & propagetur.* Hæc ille contra inanes exceptiones aliquorum, quos **FILIOS PERDITIONIS** vocat. Insuper idem S. Carolus hanc regulam præscribit valdè notandam: *Confessarius Canones Pœnitentiales scias oportet: nam quamvis illi possint & debeant secundum prudentis & timorati confessarii arbitrium mitigari, prout pœnitentis contritio, personarum qualitas, diversaque conditio, aliæque circumstantiæ exigent; utilissimum tamen est, SEMPER ISTOS CANONES PRÆ OCULIS HABERE, ET AD EOS TANQUAM AD RÈGULAM RESPICERE, QUANTUM EXPEDIRE VIDEBITUR.* Vide alia apud ipsum.

XXI. Laudandus quoque est eodem titulo doctissimus Cardinalis Bellarminus: qui variis locis, præsertim in aureo illo Opusculo, sive Epistola ad nepotem suum Episcopum Theanensem, disciplinam veterem sacrorum Canonum, laxitate novarum opinionum extenuatam atque impetitam, instaurare curavit. Verba illius præcipua exhibeo: *Si quis velit in tuto salutem suam collocare, is omnino debet certam veritatem inquirere, & non respicere quid multi hoc tempore dicant aut faciant. Et si rei certitudo non possit ad liquidum apparere, debet omnino tutiorem partem sequi, & nulla ratione, nullius imperio, nulla utilitate temporali proposita, ad minus tutam partem declinare. Agitur enim de summa re, cum de salute eterna tractatur: & facillimum est, conscientiam erroneam exemplo aliorum induere, & eo mo-*

do,

do, conscientia non remordente, ad eum locum descendere, ubi vermis non moritur, & ignis non extinguitur.

XXII. Hæc scribebat piissimus ille Cardinalis sub initium hujus sæculi, quando Probabilismus nondum radices miserat. Quid diceret longè postea, ubi tot monstra opinionum adversus Moralem Christianam, & disciplinam Ecclesiasticam ac Canonicam; eruperunt? quarum quadraginta quinque Alexander VII. jure meritò damnavit; sexaginta quinque Innocentius XI. & duas alias præcipuas peccati philosophici, ac præcepti dilectionis divinæ negati, Alexander VIII. ut alias mittam ejusdem furfuris.

XXIII. Bellarmini vestigia tandem aliquando pressit eruditissimus Cardinalis Sfortia Pallavicinus, ejusdem Societatis. Nam licet in decursu vitæ Probabilismo cum pluribus aliis adhæfisset, postea re maturius consideratâ, & lectis quibusdam libris doctissimis de eodem argumento, us subscripsit, & testimonium ingenuum suæ retractationis dedit R. P. Nicolao Mariæ Pallavicino, Examinatori Episcoporum, nuper vitâ functo: cujus attestationem fidelè ea de re apud se retinet modò Reverendissimus P. Thyrsus Gonzalez, Generalis Societatis JESU, Primarius olim Theologiæ Professor in Salmanticensi Academia, eandem ferè utriusque Cardinalis sententiam ex instituto sequens, cum Michaële Elizalde, aliàs Cella-der, & multis aliis doctis hominibus ejusdem Instituti, quorum scripta parantur suo tempore in lucem proditura. Præluxit verò us non parum olim Mutius Vitellæscus, Generalis ejusdem Societatis, in celebri illa Epist. ad suos scripta an. MDCXVII. die 4. Januarii.

XXIV. Verùm prolixus essem, si omnes DD. Cardinales Probabilismi illius laxi inimicos, & tutorum, aut saltem palam probabiliorum sententiarum tenaces, tam factis, quàm scriptis, jam vitâ functos, nominare vellent. Inter tam multos eorundem qui ante aut post Cajetanum, usque modò sanctitate aut doctrina insigni floruerunt, vix (credo) invenietur aliquis, qui aliter senserit aut docuerit. Ex us qui sæculo præcedenti floruerunt, legendus imprimis Cajetanus, qui in Summa, præsertim verbo *Opinio*, videtur præcidisse caput

Probabilissimo antequam nasceretur. Verùm cum longè postea, anno circiter MDLXXVII. infauftis avibus natus fuisset; eodem tempore S. Carolus Mediolani, & in prima editione Cardin. Toletus Romæ, eam morum doctrinam tradebant, quæ datâ operâ videretur scripta ad infelicem illum fœtum in cunis suffocandum. Idipsum serè egit Cardinalis Palæottus in aureo illo libro *De sacris consistoriis*, ubi eruditè & eleganter Cardinales admonet sui officii, & libertatis sacerdotalis, quâ se gerere ac loqui debent, contra quàm sentire videbantur aliqui eo tempore sub finem sæculi præcedentis. Piissimus quoque & eruditissimus Cardinalis Bona, quo erat zelo honoris divini & disciplinæ Ecclesiasticæ, Probabilissimum extirpandum curavit, sicuti & celeberrimus Cardinalis Franciscus Barberinus, Sacri Collegii Decanus, qui ad damnationem centum decem opinionum laxarum sub Alexandro VII. & Innocentio XI. plurimum inter alios Cardinales contribuit. Inimò & ex iis qui modò superstites sunt, tam intra quàm extra Urbem, præstanti pietate & eruditione conspicuis, ac toti Orbi Christiano notis, quorum iudicia ac sententiæ mihi frequenter colloquio, ac variis congressibus innotescunt, nemo est (quantum capio) qui tam in-theoria, quàm in praxi, non censeat sequendam omnino esse sententiam tutiorem, vel saltem longè verioreni ac probabiliorem. Atque in sacris hisce Congregationibus quotidie occurrunt innumeræ causæ, quarum decisio ex sacris Conciliorum Canonibus pendet. Ubi autem variæ auctorum occurrunt sententiæ, illa omnino præfertur, quæ, omnibus hinc inde consideratis, tutior videtur, aut juri & æquitati longè conformior. Lege interea Eminentiss. & Reverendiss. D. Cardinalem Lauræam Tomo IV. in librum III. Sententiarum Disp. XIV. num. 254. & latius Tomo II. Disp. XI. art. IV. per totum.

XXV. Nimirum, hic fuisse videtur sèper spiritus Ecclesiæ, tam in Pontificibus Romanis, Cardinalibus, & Episcopis, quotquot Canones Conciliorum ediderunt, quàm in iis qui pietatis & doctrinæ laude illos usque modò imitati sunt. Unde ante & post Pontificatum laudati Alexandri VII. mirum est quo zelo, qua eruditione & constantia, quamplurimi Episcopi

præstantissimi nominis, partim vitâ functi, partim
 Superstites, Probabilissimum luxuriantem represserint.
 Quot Concilia ab eo tempore in Gallia contra
 illum usque modò celebrata sunt, unanimi Patrum
 congregatorum suffragio, à Merbesio & aliis exscri-
 pta? Quot conventus Episcoporum, Doctorem cla-
 rissimæ Sorbonæ, ac Parochorum Parisiensium, Rho-
 thomagensium, aliorumque, ad illum exterminan-
 dum, & ad proscribendam famosam illam Apolo-
 giam Casuistarum, conspirarunt?

XXVI. Quin. & antea, tempore Urbani VIII.
 quatuor Galliarum Archiepiscopi, & duodecim Epi-
 scopi, die quinta Aprilis anno MDCXLIV. scripserunt
 doctissimam illam Epistolam ad eundem Pontificem,
 quæ omnium ferè in manibus teritur: in qua ita lamen-
 tantur laxitatem morum suo tempore grassantem
 ex licentia opinionum: *Divinorum Sacramentorum
 usus, qui sacer omnino ac salutaris esse debet, in perni-
 ciosum ac piis omnibus deplorandum abusum sepiissime
 convertitur. Depravatis denique ac corruptis mori-
 bus, blandimenta potius, atque opera, quàm sa-
 lubria remedia comparantur: UT EX SENTEN-
 TIIS EX LIBRIS ILLORUM FIDELITER
 EXCERPTIS nemini non apertum atque explora-
 tum esse potest. Deinde suum vehemens desiderium
 significant ad corruptelas morum expurgandas, ef-
 frenatamque illam quorumlibet flagitiorum, quæ
 nunquam tanta fuit, licentiam, AUGMENTIBUS
 EAM IN DIES NOVIT IIS QUIBUS DAM CA-
 SUUM CONSCIENTIAE ARCHITECTIS.*

XXVII. Similiter Octavius Archiepiscopus Se-
 nonensis in literis eodem anno ac die datis ad Emi-
 nentissimum Cardinalem Franciscum Barberinum
 inquit: *Eò mollities animorum, ac discipline elan-
 guescentis dissolutio processit, ut jam de vera peniten-
 tia, ac sincero amore Dei loqui, penè sit nefas. Hoc
 videlicet artificium humani generis hostis excogitavit,
 quo fatigantis religionis degenerem illam laxitatem
 pro ipsa religione obtruderet, quasi à diverticulis ad
 viam regredi, à via aberrare sit. Ita aliter
 quorumlibet licentia flagitiorum, ita crux Christi eva-
 suatur: jam enim crimen ludus est, & penitentia
 simini datur. Hæc ille, & plura similia alii Episcopi*

in Epistola alia ad Innocent. X. data anno sequenti MDCXLV. die 21. Julii adversus prædictam laxitatē.

XXVIII. Quibus verbis zelo & severitate plenis, illam damnaverint, inter plurimos alios Præfules, Eminentissimus Cardinalis de Janson, tunc Diniensis Episcopus, & Illustrissimus Archiepiscopus Parisiensis de Harlai, tunc Rhotomagensis, satis notum est, & ego possem hoc loco utriusque verba ac judicia *& mōdō* exprimere, si necessum esset. Quot laudes audiuntur Summæ illius Moralis, sex brevibus Tomis comprehensæ, & toties recusæ, hortatu aut jussu Eminentiss. DD. Cardinalium, Grimaldi Archiepiscopi Aquensis, & de Camùs Episcopi Gratianopolitani! quamvis mihi hæctenus non fuerit otium pervolutandi illam, sed solum partem libandi. In ea veid passim ferè ex puris sacrorum Canonum ac SS. Patrum fontibus theses morum adversus Probabilistarum commenta proferuntur. Id ipsum cernere est in Summa Christiana citati Merbesii, duobus magnis voluminibus comprehensâ, & edita sub auspiciis Illustrissimi D. Tellier Archiepiscopi ac Ducis Rhemensis: quæ (solum obiter à me lecta) videtur catena ferè continua Moralis Christianæ, ex Canonibus Conciliorum, & locis Sanctorum Patrum contexta, adversus laxones quoslibet. Neminem prodo, neminem nomino: generatim loquor de iis, quicumque demum sint, sive communi aura fruantur adhuc, sive jam diem obierint.

XXIX. Sed & laudandus est maximè inter Regulares clarissimus Ordo S. Dominici, qui hortatu laudati Alexandri VII. vexillum extulit adversus Moralem laxam, per doctissimos alumnos suos, Joannem Martinez de Prado, Julium Mercorum, Vincentium Baronium, Vincentium Conterisonum, Pichinardum, Gonetum, aliosque similes. Inter quos nuperrimè Natalis Alexander, id ipsum promovit decem voluminibus editis *Theologiæ Dogmaticæ & Moralis*, præsertim haustæ ex SS. Patribus. Et meritò quidem ita se gessit prædictus Ordo; cum nihil aliud discere potuerit ab incomparabili magistro suo Doctore Angelico, immo & ab Augustino, ac cæteris SS. Patribus, quorum germanam mentem circa Fidem ac mores, ille divino ingenio & admiranda
cla-

claritate explanavit, atque in methodum red-
egit.

XXX. Idem ferè dixerim de multis Religioni-
bus, præsertim militantibus sub Regula ejusdem
S. Augustini, S. Francisci, & Carmelitarum, aliis-
que. Multi enim viri doctissimi ex iis, intra & ex-
tra Urbem, in lucubrationibus suis, partim scriptis,
partim editis, student, ac studuerunt Probabilismo
frænum imponere, abjectâ regulâ illâ Lesbiâ, &
malè fidâ, quâ plerique à fine ferè sæculi præceden-
tis abducebantur, & feruntur adhuc, *non quò eun-
dum est, sed quò itur*, ut Senecæ verbis utar. Ex solo
Ordine S. Augustini, nunc Romæ habemus Illustris-
simos duos Episcopos, Ignatium de la Zerda Aquil-
lanum, & Lambertum le Drou Porphyriensem, ac
Reverendis. M. Henricum de Noris, Bibliothecæ
Vaticanæ Præfectum: ut mittam Magistrum Fran-
ciscum Fervacques, celebrem olim Professorem Lo-
vaniensem, & Joannem Schweizers Doctorem
Coloniensem: qui verbo ac scriptis refellunt ean-
dem licentiam opinandi. Idipsum accidit plerisque
Patribus, ne dicam omnibus, Præmonstratensibus, &
Congregationis Oratorii in Gallia ac Belgio, sicut
& Patribus Missionis.

XXXI. Id etiam curârunt hoc tempore non-
nulli celebres Scriptores, aut Doctores Benedictini:
veluti in doctissima & observantissima Congregatio-
ne S. Mauri Galliarum Joannes Mabillon, Tractatu
De studiis monasticis, parte secunda cap. 7. Gabriel
Gerberon toto ferè libro *De vero Pœnitenti*. In Con-
gregatione Helvetica Illustris. D. Cælestinus Sfond-
dratus Abbas S. Galli, & S. R. I. Princeps, in Dispu-
tatione Juridica *De lege in præsumptione fundata*,
quam edidit Salisburgi anno MDCLXXXI. dum
esset publicus sacrorum Canonum in ea Benedictina
Academia Professor (quæ plurimum Doctorum con-
sensu Probabilismum refellit) pariter illum impu-
gnavit pag. 15. & seqq. Sunt & alii plures ejusdem
sententiæ in diversis Congregationibus Benedictinis
Italiæ, Galliæ, ac Germaniæ. Quantum verò stu-
dii collocaverit laudatus Princeps Sfondratus, non
modò in Theologia, sed in sacris Canonibus, unde
doctrina morum solida eruitur, satis ostendunt cele-
ber-

berrimi ipsius libri, qui præ manibus eruditorum omnium summa cum laude versantur.

XXXII. Verùm longè antea in Congregatione Benedictina Hispaniæ non defuit qui doctrinis Casuistarum laxis antidotum pararet : ac primus quidem (quantum capio) Reverendissimus D. Facundus de Torres, ejus Generalis, & postea Archiepiscopus Insulæ S. Dominici ac Primas Novæ Hispaniæ, in sua Philosophia Morali edita circa annum 1629. atque in alio libro Ms. adversus laxas Recentiorum opiniones, exstante nunc in insigni bibliotheca Regii ac celeberrimi monasterii S. Facundi, ubi Abbas fuit. Anno MDCLIII. vivente adhuc Innocentio X. electus fuit Generalis ipsius Reverendiss. Magister D. Bernardus Hontiveros, Primarius Theologiæ Professor in Ovetensi Academia, Theologus Majestatis Catholicæ, ac Consultor Supremi illius Fidei Senatûs, vir spectatissimæ pietatis ac sublimis doctrinæ. Is ab eo tempore acerrimè invehebatur adversus laxas Casuistarum opiniones, & lectionem quorundam ex iis vetabat subditis ac discipulis, inter quos ego numerabar. Postea anno MDCLVIII. fuit electus Episcopus Ecclesiæ Calagurritanæ, eodem tempore quo præerant, Oxomeni D. Joannes de Palafox, & Placentinæ D. Ludovicus Crespi. Tres ii Præsules doctissimi pariter, & vitæ exemplarissimæ, famâ ac scriptis insignes, hortatu Eminentissimi Cardinalis D. Balthassaris de Moscoso & Sandoval, Archiepiscopi Toletani (cujus memoria pariter in benedictione est) cœperunt communi consilio exagitare Probabilismum, tunc longè ac latè grassantem. Hontiveros speciatim scriptis suis ea de re titulum dederat : LACRYMÆ MILITANTIS ECCLESIAE. Verùm anno MDCLXII. initio Novembris, fractus mortificationibus, studiis, ac laboribus, circumstante ac flente toto clero illius Ecclesiæ, & pauperibus ejulantibus tam pii patris obitum, immortalis fuit Operi nondum perfecto, quod proinde in lucem edi non potuit. Idem ferè acciderat Palafoxio, qui triennio antè sanctissimè obierat : id est anno MDCLIX. die tricesima Septembris. Unde licet tot libris antea editis, sparsim perniciosas ac laxas quorundam

Recentiorum opiniones impugnâset, non potuit perficere volumen aliquod ex instituto in eundem scopum. Denique Episcopus Crespius distentus occupationibus variis, & legatione Majestatis Catholicæ in Urbem pro causa Conceptionis, solum potuit edere Disputationes Morales selectas adversus Casuistas & laxos, prurientes auribus, & nominatim præcipuè adversus D. Caramuelem. Obiit verò magna sanctitatis opinione relicta eodem circiter an. MDCLXII.

XXXIII. Ab iis præstantissimis Episcopis, & scriptoribus variis instructus, paucis pòst annis cœpi dubitare de securitate illa, quam nobis plurimi alii pollicebantur in usu opinionum quarumlibet probabilium. Eò usque enim communi ferè sensu aut præjudicio abductus, in Probabilismo, veluti in pulvino, molliter quiescebam: & plerumque studium meum (ita ingenuè fateor) situm erat in examinando potius an aliquid esset probabile, quàm in vestigando an esset verum. Detectâ enim probabilitate, nullatenus dubitabam me posse illud in praxi sequi, aut aliis consulere. Unde & in Theologia Florulenta, quam edidi Salmanticæ anno MDCLXVII. Ludo V. præsertim à num. 70. usque ad 98. tota mihi cura fuit in examinandis conditionibus opinionis ab uno Doctore pio & docto traditæ adversus communem aliorum, necessariis ac sufficientibus, ut illa probabilis censeatur. Hoc enim semel statuto, non dubitabam licitum esse ipsius usum, adhuc postquam Alexander VII. anno MDCLXVI. damnaverat XLV. propositiones, & in iis illam numero vicepsimam septimam: *Si liber sit alicujus junioris, & moderni, debet opinio censei probabilis; dum non constat rejectam esse à Sede Apostolica ut improbabilem.* Hanc ipsam thesim per se spectatam ibidem latè impugnaui, sicuti & nimiam licentiam opinandi circa doctrinam morum: quam in rem memoravi num. 79. ea ferè ipsa quæ paulò antea protuli de Illustrissimis Episcopis Calagurritano, Oxomensis, ac Placentino.

XXXIV. Nec processu ulterius ad quærendum, an dato quòd opinio aliqua sit probabilis, liceat omnino illam sequi in praxi, aut aliis consulere, relicta probabiliore aut tutiore. De hoc enim nemo

tunc Salmanticæ dubitabat. Usque aded invaluerat Probabilismus ibidem, quamvis pauld ante Magister Joannes Martinez de Prado, & Vincentius Baronius, ambo Dominicani, scriptis editis impugnâssent longè ac latè D. Caramuelem, & rejecissent usum opinionis minùs probabilis faventis libertati in concursu probabilioris stantis pro præcepto. Nulla enim serè ratio utriusque laudati scriptoris habebatur in ea parte, ob multitudinem innumerabilium aliorum liberiùs scribentium: ut possent ii duo dicere cum Poëta: *Obruiunt numero.*

XXXV. Cœpi itaque rem maturiùs examinare, ab anno circiter MDCLXXI. usque modò, lectis ultra prædictos, multis auctoribus recentibus, qui hinc & inde controversiam hanc gravissimam profigârunt ex instituto. Deprehendi verò ingens periculum salutis in sectando aut consulendo aliis Probabilismo, sive usu cujuslibet opinionis minùs probabilis faventis libertati, in concursu alterius probabilioris adhærentis præcepto. Idem mihi altè insedit ubi utraque apparet probabilis æquè aut circiter. Manet enim adhuc res verè dubia, & incertum omnino, an actio vel omissio sit contraria legi æternæ, nec ne: quicquid plerique recentiorum distinguant inter dubium speculativum & practicum. Hanc enim distinctionem quoad controversiam præsentem, plurimi alii à triginta circiter annis usque modò, doctissimè rejecerunt. In dubiis autem, & spectantibus ad æternam salutem, eligendam esse tutiorem partem; jura clamant, & prudentia ac lex charitatis divinæ de propria & aliorum salute, palam dicat. Unde illud S. Augustini Homil. XIV. inter quinquaginta: *Tenendum certum, dimittendum incertum.* Ac libro primo *De Baptismo contra Donatistas* cap. tertio: *Graviter peccatur in rebus ad salutem anime pertinentibus, vel eo solo, quòd certis incerta preponantur, &c.*

XXXVI. Certè nemo prudens, etiam ex Probabilistis, vitam corporis ita negligit, ut audeat uti cibo aut pharmaco solùm probabiliter sano, quod tamen æquè aut magis probabiliter censeatur noxium & exitiale futurum. Quare ne exponat se probabili, aut probabiliori periculo mortis, eligit aliud certò
inno-

innoxium, aut salutiferum. Idem ferè accidit circa rem familiarem servandam, & honores assequendos. Cur ergo vita animæ, & salus æterna, longè pretiosior, passim exponatur probabili periculo opinionum liberiorum? Nec reflexiones aliquæ, seu judicia reflexa ad auctoritatem alienam, videntur prodesse aut sufficere ad formandum iudicium moraliter certum, & necessarium de usu licito opinionis benignæ quoad bona animi, potiùs quàm corporis vel fortunæ, ubi opinio severior æquè aut magis urget. Non enim voluntas habet vim imperandi intellectui, ut iudicio reflexo censeat verum aut certum moraliter id, quod directo iudicio æstimat falsum, aut dubium, aut minùs probabile.

XXXVII. Quare reflexiones illæ ad summum possunt habere locum, & prodesse, ubi vir doctus, & prudens, præviâ oratione & studio convenienti, ac recta intentione placendi Deo, aut ipsum non offendendi, & nullo præiudicio, passione, aut utilitate abductus, diligenter inquirat veritatem pro qualitate materiæ, & debitis circumstantiis, quando concurrunt invicem contrariæ opiniones inter scriptores Catholicos, doctos & pios. Si post rem satis examinatam inveniat sententiam benignam longè ac palam prævalere opinioni austeriori, tum auctoritate & numero patronorum, tum rationibus, & plenè respondere argumentis contrariis; videtur posse formare iudicium moraliter certum de illius veritate & licito usu ac nihil curare rigidiorum aliorum opinionem, vel eam reputare ortam ex inani scrupulo. Dato enim aut permisso quòd sententia illa benignior esset falsa in re (quod circa præcepta juris naturalis aut divini vix unquam, aut ne vix quidem continget homini tam benè affecto & disposito) non dubito quin consulens aut agens excusetur à peccato, saltem gravi, ob diligentiam adhibitam, rectam intentionem, bonam fidem, & ignorantiam excusabilem aut venialem ex infirmitate humana.

XXXVIII. Quin & ita se gerens, propriè loquendo non agit ex opinione. Hæc enim ex natura sua habet annexam formidinem gravem & prudentem de honestate aut veritate rei, quam sæpissimè non assequitur, & præterea non alligatur rectitudi-

uni appetitûs, sive rationi rectæ, nec propria est
 viri probi, sed communis probo atque improbo: ut
 disertè docet Aristoteles lib. 6. Ethicorum cap. 5. nos-
 que ibidem latè exposuimus in Commentariis ejus-
 dem loci. Sed neque qui se gerit modo illo à nobis
 præscripto, agit propriè secundùm scientiam. Hæc
 enim dumtaxat est de rebus necessariis, & quæ non
 possunt aliter se habere: ut idem Philosophus ibi mo-
 net. Superest itaque ut vir pius, doctus, ac prudens,
 qui absque præjudicio ullo cum recta intentione
 & studio competenti circa agenda sibi, aut consu-
 lenda aliis intra sinum Ecclesiæ Catholicæ, ex dua-
 bus sententiis eligit illam, quæ omnibus attentè con-
 sideratis videtur vera, & rationi atque auctoritati
 longè conformior, possit illam amplecti, quamvis
 stantem pro libertate. Tunc enim agit sive eligit ex
 virtute prudentiæ moralis pressè dictæ, quatenus
 hæc differt ab opinione & scientia eo loco explicatis
 ab Aristotele. Itaque vir ejusmodi agit prudenter,
 sive cum ratione recta, supponente rectitudinem ap-
 petitûs, & propriâ viri probi; ac proinde nullatenus
 videtur aberrare à recta ratione, aut peccare, adhuc
 permisso quod in aliquo casu rarissimo, & remotissi-
 mo à primis principiis morum, materialiter erret.
 Non enim eo loco Aristoteles prudentiam definit,
 habitum agendi aut consulendi *cum vera ratione*, ut
 quidam imalè vertunt; sed, *cum recta ratione*. Hæc
 autem servatur etiam in dicto casu, admodum raro.
 nimirum perpetuò appellatur ab Aristotele *ὁ λόγος
 ὁρθός*. utpote supponens rectitudinem appetitûs,
 quæ omnino requiritur in viro prudente. Et quamvis
 non agat cum omnimoda certitudine, quæ est pro-
 pria solius scientiæ, & frustra exigeretur circa actio-
 nes morum remotè admodum pendentes ex primis
 principiis; habet tamen quandam certitudinem mo-
 ralem, quæ excludit omnem prudentem formidinem
 de opposito. Hanc certè habent aut habere debent
 quicumque propriè loquendo agunt aut consulunt ex
 opinione benigniori in conspectu opinionum circa mo-
 res æquè aut circiter sibi probabilium. Quare hi, ne te-
 merè agant aut consulant, debent sequi tutiorem
 partem. Et si secus faciant, subeunt omnino no-
 tam illam sanctorum Augustini & Bernardi, &

aliorum cum Cajetano adversus eos qui agunt ex opinione, nimirum propriè loquendo in genere morum. Qui autem agit juxta modum à nobis præscriptum, videtur omnino prudenter agere, ac liber esse ab illa nota agentium ex opinione strictè dicta: & si qua in eo formido forsàn restat circa veritatem aut honestatem actionis, est admodum levis, & quæ instar cujusdam scrupuli spernenda videatur. Sed hæc libâsse sufficiat, examinanda latius apud omnes suprâ laudatos auctores. Qui ergo post diligentem inquisitionem invenit opinionem austeriorem æquale, aut circiter, pondus habere, aut etiam majus, ac proinde veritatem rei esse speculativè dubiam; non poterit ulla reflexione formare sibi judicium moraliter certum de illius veritate, aut usu licito. Quare abstinendum erit ab opinione benigniore, & adhærendum tutiori, sive stanti pro præcepto. †

XXXIX. Hæc videtur fuisse praxis assidua sanctorum Patrum, Pontificum, ac Theologorum doctrina & pietate insignium, à tempore nascentis Ecclesiæ usque ad finem ferè sæculi præcedentis, quo cœpit reputari securus usus opinionis benignæ probabilis, in concursu opinionis austerioris æquè probabilis, aut probabilioris, per reflexiones antiquis ignotas. Sequebantur enim veteres illi, quod intra finem Ecclesiæ Catholicæ post rem maturè examinatum, oratione ac studio competenti, censebatur verum, aut moraliter certum. Et licèt ipsi sancti PP. aut Doctores celebres, aliter atque aliter circa varias quæstiones morum nonnunquam censerent; unusquisque tamen pius ac prudens id agebat vel consulebat aliis, quod post debitum examen judicabat verum, aut saltem longè conformius Canonibus sacris, rationi, & æquitati. Neque enim ampliùs exigi putabat ab homine mortali, infirmo, & ignorantis obnoxio. Alioqui sequebatur tutiorem partem. Exempla plurima possent hoc loco produci, nî quæstionem hanc gravissimam potiùs excurrendo libandam, quàm ex instituto dirimendam recepissemus.

XL. Et hoc ipsum ferè est, in quo videntur convenire scriptores ac Theologi laudati à num. XX. contra Probabilissimum differentes. Nominatim verò

† et hoc iudicio conveniens est necessarium in omni casu. ^{do}

doctissimus Cardinalis Bellarminus, verbis exscriptis num. XXI. cum Cajetano, apertè id tradit; immo & loquitur strictiùs quàm plerique ex allegatis: ut consideranti palam erit. Ac certè innocentia vitæ ipsius, candor morum, & professio minimè fucata veritatis, quæ fulget in ejus scriptis, satis denotant, eundem in agendo & consulendo non quævisse probabilia, sed vera; non dubia, aut morali erroris periculo obnoxia, sed secura & solida. Exeat nunc aliquis Probabilistarum quorundam, & propterea Bellarminum Jansenismi aut Bajanismi arguat. Hanc enim notam ex eodem doctrinæ morum severioris capite inurere ausi sunt nonnulli plurimis aliis Catholicissimis Episcopis, Prælati, Doctores, & scriptoribus, licet nullo fermento hæreseos, vel doctrinæ erroneæ aspersis, & palam rejicientibus illas quinque famosas theses, ab Innocentio X. & Alexandro VII. fulguritas, atque in iis Illustrissimo Fagnano, quo neminem in sacris Canonibus doctiorem aut celebriorem ætas nostra tuht. Meritò de iis laxionibus tam calumniosè loquentibus inquit discretissimus Contensonus to. tertio Theologiæ mentis & cordis Dissert. sexta cap. primo: *Sicut icterio laborantibus flavus semper & ubique color occurrit: ita illi quamlibet sententiam suis laxitatum præjudiciis adversam, Jansenismi & novi dogmatis ineptissimè notant.* Sed calumnia ejusmodi, dum linguano oribus quorundam injecto coërceci nequit, contemptu aut risu exhibilanda erit, juxta illud vetus adversus convitia injusta: *SPRETA EXOLESCUNT.* Ad vitandas ejusmodi injurias jam pridem decreto regio vetitum fuit in Gallia, quempiam Jansenismi notare, nisi convictum de aliqua ex quinque illis propositionibus tradita. Cumque nonnulli adhuc inirent eandem notam aliis multis, nec ostenderent aut probarent satis ubinam, quando, aut quomodo quampiam ex iis thesibus tradidissent; SS. D. N. Innocentius XII. post longissimam ejus rei discussionem, tandem in Brevi ad Episcopos Belgii expedito hoc anno MDCXCIV. inter alia edixit: *Fraternitatibus vestris, quantum in Domino possumus, presentibus nostris mandatis injungimus, NE ULLA RATIONE QUEMQUAM VAGA ISTA ACCUSATIONE,*

NE, ET INVIDIOSO JANSENISMI NOMINE
 TRADUCI AUT NUNCUPARE SINATIS, NI-
 SI PRIUS SUSPECTUM ESSE LEGITIME
 CONSTITERIT, ALIQUAM EX IIS PRO-
 POSITIONIBUS DOCVISSE, AUT TENUISSE:
*nec quemquam sub hoc pretextu repelli ab officiis, mu-
 niis, gradibus, ac concionibus habendis, vel alia qua-
 cumque functione Ecclesiastica permittatis, nisi SER-
 VATO JURIS ORDINE EAM POENAM,
 QUAE VIRIS ALIOQUIN CATHOLICIS
 GRAVISSIMA EST, COMMERSISSE PRO-
 BATUM FUERIT.* Haectenus ibi.

XLI. Itaque, ut eò redeam unde diverteram, tam
 ipsi Canones Concilii Eliberitani, quàm aliorum Hi-
 spaniæ, hisce voluminibus comprehensi, veterem il-
 lam morum doctrinam, & disciplinam Ecclesiæ au-
 steriores tradunt, à qua mirum quantum descivi-
 mus in hac mundi senecta, ac pruritu novo opinandi
 liberiùs. Nec tamen ideo probo nimium quorun-
 dam zelum, aut impetiginem, vel severitatem justo
 majorem, quàm onera intolerabilia aliis imponunt.
 Paris enim periculi est plus justo conscientias strin-
 gere, ac dilatare. Et utrobique peccari potest sub
 specie boni, aut prætextu zeli. Plerique enim re-
 centiorum nimium habenas laxant, ut homines,
 præsertim fragiles, probabili opinione fulti non pec-
 cent, licet actio ex se mala sit. Alii verò nimis strin-
 gunt, ut avertant ab omni periculo peccandi. Utro-
 bique autem valdè erratur. Moderandum id est re-
 gulis charitatis & prudentiæ Christianæ, servata illa
 mediocritate, quæ in neutrum extremum declinat.
 Quod ipsum sæpè in Notis ad hæc Concilia obser-
 vandum curavimus.

XLII. Tam verò in iis, quàm in Dissertationi-
 bus, exiguam, aut potiùs nullam rationem habemus
 monumentorum quorundam sublestæ fidei, sive
 Chronicorum, quæ sub nomine Dextri, Maximi,
 Helece, Liberati, Luitprandi, Juliani Perez, &
 Hauberti Hispalensis, à fine circiter præcedentis
 sæculi usque modò venditantur, ingenti planè detri-
 mento, & injuriâ veritatis atque historiæ rerum
 Hispaniæ: intra quam multi homines docti ab eò
 tempore, aut cum eruditissimo Mariana, & aliis ex-
 teris

teris scriptoribus rident ea commenta; aut bilem exercent, & stylum exacuant, cum D. Nicolao Antonio, celeberrimo scriptore Bibliothecæ Hispanæ, quatuor iustis voluminibus comprehensæ, quorum duo nondum edita apud me sunt, & cuiusvis aliquando publicam videbunt lucem. Quin & Cl. V. D. Emmanuel Gonzalez, qui in Commentariis ad Eliberitanum Concilium aliquam ius Pseudo-chronicis fidem adhibebat, postea, ab an. circit. MDCLXX. cœpit ea irridere, & contemptui habere, me præsentem. Itaque quicquid plurimi minùs versati in Chronologia, Historia, & Critice, dicant & vociferentur in honorem earum farraginum, à malè feriatis quorundam capitibus confictarum; nos ea solùm sectabimur & trademus, quæ antiquitati & veritati conformia sunt, aut omnino apparebunt.

PRÆMONITIO
AD LECTOREM,

PRÆMISSA TOMO SECUNDO.

I. **P**RÆTER ea quæ monui in Præfatione Tomi I. pauca quædam adjungere visum. In secundo volumine exhibeo Concilia omnia (quotquot inveniri potuerunt) celebrata in Hispania ab initio circiter sæculi IV. usque ad initium octavi, cum Dissertationibus Ecclesiasticis unicuique eorum opportunis, ac Notis, tum propriis, tum eruditissimorum quorumcumque hominum, cujuscumque nationis & statûs, quotquot inveni aliquid contulisse in scriptis circa Canones eorundem, sive ex instituto, sive solùm in transitu.

II. Idipsum ferè præstiti circa Epistolas Pontificum Romanorum scriptas ad Hispaniam toto eo tempore, quarum auctoritatem & ἀυθεντίαν nemo in dubium vocat: & si fortasse quispiam nimium delicatus in aliquam particulam unius vel alterius opponit aliquod dubium, studeo illud solvere. Circa nullam ferè earum occurrunt difficultates illæ propemodum insuperabiles, quas nobis ipsis objecimus Tomo I. adversus γυναικίαια aliarum, quæ à tot sæculis circumferuntur scriptæ nomine veterum Pontificum, usque ad tempus Syricii Papæ. Porro tot illorum argumentorum pondere pressi, sæpè diximus, ac tassi sumus, quamvis responderi iis utcumque possit, aut occurrî; adhuc aquam nobis hæere, nec negari posse, aliquibus earum saltem, aut plerisque, decursu temporis irrepsisse centones aliquos & assumenta, quibus interpolatæ fuerunt, sive ab Isidoro quodam Mercatore, ut plerique volunt, sive à Theodisco Hispanensi Antistite, quem alii censent fuisse corruptorem scriptorum S. Isidori Hispalensis, ac proinde earum Epistolarum, quas ipse censetur colligendas curasse

curâsse integras labiſque puras, ſive tandem ab aliquo ſciolo aut imperito, adhuc ignoto, qui circa finem ſæculi octavi aut initio noni eas vitiaſſet. Sed de hoc jam ſatis egimus in eodem Tomo, præfertim DISSERT. I. & IV. nec inculcare amplius oportet.

III. Itaque nemo exiſtimet nos illas integrè & quoad omnia in eis contenta recepiffe tuendas, ſed ſummùm quoad præcipua capita, & cum delectu, ut ibidem latiùs dictum eſt. Ejuſdem generis videtur Epistoſa periter vulgata nomine Sancti Melchiadis Papæ ad omnes Hispaniæ Episcopos, quam exſcribimus Tomo II. pag. 70. & ſequentibus. Licèt enim vindicemus illam à criticorum argumentis Differt. IV. poſt Severinum Binium, qui illam cenſuit germanam; non poſſumus negare, adhuc perſiſtere ingentè ſuſpicionem de ipſius interpolatione.

IV. Itaque omnes ſerè Pontificum veterum Epistoſa à nobis exſcripta Tomo I. & præterea illa Melchiadis, poſſunt pati exceptiones jam indicatas: & poſt tot objectiones ſeu difficultates propoſitas ab eruditiffimis viis intra ipſam communionem ſedis Apoſtolicæ (ut nihil dicam de Davide Blondello, & aliis heterodoxis) licèt quadantenus à nobis deſenſæ aut vindicatæ fuerint poſt Turrianum, Binium, & alios quoſpiam, adhuc ſuſpectæ ſunt de interpolationibus, aſſumentis, & parachroniſmis. Quare pauca admodum invenientur ex iis ab ea ſuſpicionem immunes, niſi fortè aliunde conſtet eſſe germanas, quales ſunt nonnullæ exſtantes apud aliquos auctores antiquos & graves, veluti S. Dionyſium Alexandrinum, Eusebium Cæſareenſem, S. Athanaſium, Theodoretum, alioſque ſimiles.

V. Cur autem Epistoſa illa Syricii Papæ ad Himerium Antiftitem Tarraconenſem exſtiterit ſemper, & modò exiſtet integra ac labiſ expers, præ aliis Pontificum antiquorum, rationem reddidimus Differt. V. To. II. pag. 126. & ſeqq. ad annum Chriſti CCCLXXXV. Quòd autem nonnulli interpolatam volunt Epistoſam Vigiliſi Papæ ad Proſuturum Episcopum Bracarenſem, rejecimus in Notis ad illam pag. 277.

VI. Moneo in antecessum hac occasione, abs dubio interpolatas fuisse cujuspiam veteratoris aut scioli manu, inter alias Epistolas priscis Pontificibus adscriptas, illam S. Callisto I. tributam, sicuti & aliam, quæ pluribus sæculis postea circumfertur scripta nomine S. Gregorii Magni ad Secundinum inclusum: ac tandem alia tributa S. Isidoro Hispanensi, ad Massanum. Nimirum eæ tres ab ineunte circiter nono sæculo censentur pariter vitiatæ assumentis quibusdam planè contrariis veteri disciplinæ Ecclesiasticæ aliis locis palam stabilitæ ab eisdem Patribus: uti cum pluribus doctissimis viris ostendo To. II. Dissert. X. Excursu III. & IV. pag. 594. & seqq.

VII. Itaque nemo existimet nos integrè sive ex toto probasse unquam, aut probare, veluti integrè germanas, omnes illas Epistolas, sive ad Hispanos, sive ad quoslibet alios, circumferri solitas in communibus editionibus & Collectionibus Conciliorum nomine prædictorum Pontificum. Vix enim unquam illas recipimus veluti omnino authenticas, & ab omni labe liberas, nisi solùm aut summùm cum eo delectu, & circumspectione, ac modo quo admittæ fuerunt ab Illustrissimo Antonio Augustino Archipræsule Tarraconensi, post Turrianum, & ab aliis quibusdam post Severinum Binium: ac tandem, si accuratè legantur quæ circa id scripsimus, inveniatur sententia nostra non multùm dissidens ab illa doctissimorum Cardinalium Baronii ac Bellarmini dubitantium de *authenticitate* earundem Epistolarum ob centones assutos ex auctoribus posterioribus, parachronismos, & testimonia Scripturæ juxta versionem Sancti Hieronymi, quæ intra quatuor priora sæcula Eræ Christianæ aut nondum facta fuerat ab ipso, aut nusquam recepta erat adhuc. Et licet iis aliisque difficultatibus satisfacere conati simus in allegatis Dissertationibus Tomi I. non propterea fidem integram præstamus toti contextui earundem Epistolarum; sed adhuc hæremus, & quæstionem in medio relinquimus.

VIII. Nonnulla alia monumenta vetera Hispaniæ promiseramus in Synopsi Conciliorum ipsius editæ Salmanticæ anno MDCLXXXVI. Verùm cum

exemplaria eorum continerentur in manuscriptis antiquissimis, ac valdè detritis decursu tot sæculorum, quo luctata fuerant cum blattis & tineis; non potuerunt exscribi sine innumeris sordibus ac defectibus passim occurrentibus: ac proinde puduit ea publicæ luci committere cum nullo fructu & magno tædio lectorum. Inter alia verò erant quæ hîc subjungo: Sisebuti Regis Gotthorum Epistola ad Episcopum Mentefanum, qui se reclusit in monasterio. Cæsarii Patricii ad Sisebutum Regem Epistola, de Cæcilio Episcopo capto à militibus. Sisebuti Regis ad Cæsarium Epistola rescripta per Ansemundum. Cæsarii Patricii ad Sisebutum Regem Epistola missa per Ascellum. Eiusdem Epistola ad Sisebutum Regem missa per Amellium & Theodericum. Sisebuti Regis Epistola ad Eusebium Episcopum. Eiusdem Epistola alia ad Tudilanem, cum ex laïco habitum in monasterio suscepisset. Eiusdem Regis Epistola ad Advalcaldum Regem Longobardorum & Theodelindam Reginam, pro Fide Christi, per Totilanem directa. Passio S. Desiderii Episcopi Viennensis, scripta à Sisebuto Hispaniarum Rege anno DCXII. Huc spectat Epistola quædam Tarræ monachi, quam, licèt mirum quantum deformatam, exegit sèpiùs, & tandem obtinuit à nobis Cl. V. Joannes Mabillonius. Denique plura alia S. Martini Bracarenfis monumenta & opuscula apud nos sunt lectu dignissima, quæ paramus edenda in aliquo libro minoris formæ seorsum.

MONITUM COLLECTORIS
AD ILLUSTRISSIMOS DD.
ARCHIEPISC. ET EPISC.
HISPANIÆ, AC NOVI
ORBIS.

Ut Concilia frequenter celebrent.

ITEM PRÆMISSUM TOMO SECUNDO.

IX. **D**UM publicæ luci committimus hæc sacra Concilia & alia monumenta ad Hispaniam spectantia, Commentariis, Dissertationibus, ac Notis recentibus explanata, præsertim Tomo Secundo, oportet in antecessum præmittere nonnihil de ingenti utilitate, immo & necessitate, celebrandi Concilia, præsertim Provincialia, ad disciplinam Christianam & Ecclesiasticam conservandam, promovendam, & restaurandam, moresque subinde corrigendos, tam cleri, quàm populorum.

X. Sanè videmus in hoc volumine (ut cætera prætermittam) quanto zelo divini cultus, ac reformationis morum, æstuaverint gravissimi illi Præfules Ecclesiarum Hispaniæ, qui ab ineunte quarto sæculo usque ad initium octavi (præter Synodos Diocesanas, quas unusquisque eorum frequenter coëgisse censetur, juxta morem ab initio statutum, & tamdiu continuatum in tota Ecclesia) tot Concilia Nationalia & Provincialia, eaque doctissima & numerosissima, celebrârunt. Quod equidem ab iis factum fuit juxta antiquissimam traditionem ab ipsis Apostolis emanantem.

XI. Certè tricesimus octavus Canon (aliàs tricesimus sextus) inter Apostolicos ita habet: Δεύτερον τῆ ἑτῆς Σύνοδος γενέσθω τῶν ὀπισκόπων, ἢ ἀνακελεύσων ἀλλήλους τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας, ἢ τὰς ἐμπλήσεις Εκκλησιαστικῆς ἀνπλογίας διαλύσων· ἀπαξ μὲν, τῇ τετάρτῃ ἑβδομαδί τῆς Πεντηκοστῆς, δεύτερον δὲ ὑπὸ βερεταίου δωδεκάτῃ. *Idest: Bis in anno Episcoporum Concilia cele-*

celebrentur, ut inter se invicem dogmata pietatis explorent; & emergentes Ecclesiasticas contentiones amoveant: semel quidem quarta septimana Pentecostes, secundo vero duodecima die mensis Hyperberezæ. idest, juxta computum Romanum, iv. Idus Octobris, ut habetur in Ms. Vaticano. Deinde vero in Conc. IV. Toletano, cui præfuit S. Isidorus Hispaniensis anno DCXXXIII. Can. III. statuitur: *Quintodecimo Kalendarum Juniarum congreganda est in unaquaque provincia Synodus, propter vernale tempus, quando herbis terra vestitur, & pabula germinum inveniuntur.* Ita frequenter cogebantur Synodi in Hispania olim, non modò Diocesane, sed & Provinciales. Quin. & quamplura Generalia totius nationis Concilia à tempore Elibertani usque ad XVII. Toletan. intra quatuor ea sæcula fuisse celebrata in Hispania, patebit ea legenti Tomo Secundo. Cumque circa annum epochæ Christianæ CDXLVII. Alipio & Ardebure VV. CCl. Coss. in Hispania detectæ fuissent Manicheorum & Priscillianistarum reliquæ; S. Leo Papa Epistolâ XCIII. aliâ XV. ad Turibium Episcopum Asturicensem, indixit *Concilium Episcopale, celebrandum in loco opportuniore sacerdotibus provinciarum.* Ac propterea subdit: *Dedimus literas ad fratres & Coepiscopos nostros Tarraconenses, Carthaginenses, & Lusitanos, atque Gallicianos, eisque CONCILIUM SYNODI GENERALIS INDIXIMUS.* In ordine vero ad id congregandum, adjutores dat Idatium ac Ceponium Episcopos eidem Turibio: qui in quadam ad utrumque Epistola, diuturnitatem ejus pestis in Hispania grassantis tribuit omissioni sive neglectui celebrandi Concilia. *Quod quidem per mala temporis nostri, Synodorum conventibus decretisque cessantibus, liberius crevit.* Porro Epistolas ipsas sanctorum Leonis & Turibii ad Idatium & Ceponium, exhibemus Tomo II. pag. 207. & seqq.

XII. Hoc ipsum accidit circa relaxationem morum & disciplinæ Ecclesiasticæ, in omnibus iis regnis ac provinciis, ubi nec Nationalia, nec Provincialia Concilia, immo nec Diocesana, nisi fortè rarò, aut perfunctoriè, celebrantur, quibus Præsules ipsi, sacerdotes, clerici, & tandem subditi omnes regantur,

ac sese in officio contineant. Eam ipsam Conciliorum frequentiam indicunt sacri Canones, & exigit necessitas atque utilitas publica. Quot mala, quot peccata, quot animarum detrimenta ex eorum neglectu sequantur, experientia ipsa ubique passim docet, ac sæpè post plurimos Ecclesiæ Patres observavit Sanctus Carolus Borromeus, qui propterea tot gravissima & doctissima Concilia Mediolani celebravit, & illustri exemplo fuit inclinante sæculo præcedenti, ut alia pariter cogerent in Hispania sub idem ferè tempus Præsules Toletani, Hispalenses, Tarraconenses, ac Valentini, quorum Acta exhibemus Tomo IV. similiterque alii Antistites magni nominis in Italia, Germania, ac Gallia, usque in hodiernum ferè diem: prout legere est potissimum in uberrima Collectione Conciliorum Labbeana. Utinam Illustrissimi quique Primates, Metropolitanæ, & Episcopi, id præ oculis habeant; ne fortè in tremendo iudicio Princeps Pastorum sanguinem animarum de manibus ipsorum requirat. Deserviant pariter exemplo tot Concilia Hispaniæ ac Novi Orbis, tum Provincialia, tum Diœcesana, sæculo præcedenti celebrata, eaque doctissima ac saluberrima, quæ eodem Tomo IV. publicè luci committimus: utinam cum aliquo Dei obsequio, & Ecclesiæ fructu.

XIII. Huc spectat quoddam plurimum eorundem Antistitum in Conciliis Provincialibus, & aliis Comitibus, præsertim apud Galliam, simul cum aliis doctissimis viris studiosè curaverint reformationem morum, & puritatem ac soliditatem Ethicæ Christianæ adversus laxitatem multorum casuistarum, quorum tot Theses perniciosas & scandalosas ut minimum damnavit Sedes Apostolica sub Pontificibus Alex. VII. Innocentio XI. & Alexandro VIII. Laudandi quidem sunt illi Præsules, qui in eum finem plurimum laborarunt, & tot synaxes insignium Theologorum coegerunt zelo reformandæ disciplinæ moralis: & præsertim inter illos, quatuor Galliarum Archiepiscopi, ac duodecim Episcopi, qui tempore Urbani VIII. die 5. Aprilis, anno MDCXLIV. in unum congregati scripserunt ad eundem Pontificem celeberrimam illam Epistolam, & ubique spar-

fam aduersus licentiam quorundam casuistarum in opinando. agentes inter plura alia de iis: *Divinorum sacramentorum usus, qui sacer omnino ac salutaris esse debet, in perniciosum, ac piis omnibus deplorandum abusum sepius convertitur. Depravatis denique ac corruptis moribus blandimenta potius atque operimenta, quam salubria remedia comparantur.* **UT E SENTENTIIS EX LIBRIS ILLO-
RUM FIDELITER EXCERPTIS**, nemini non apertum atque exploratum esse potest. Deinde suum vehemens desiderium significant ad corruptelas morum expurgandas, effrenatamque illam quorumlibet flagitiorum (que nunquam tanta fuit) licentiam, **AUGMENTIBUS EAM IN DIES NOVITIIS
QUIBUSDAM CASUUM CONSCIENTIAE
ARCHITECTIS.** Hęc illi graviter, & cum magno plausu ac fructu apud Sedem Apostolicam.

XIV. Insuper Octavius Archiepiscopus Senonensis, in literis eodem anno ac die datis ad gravissimum Cardinalem Franciscum Barberinum (postea decanum sacri Collegii) scripsit: *Eò molities animorum ac discipline elanguescentis dissolutio processit, ut jam de vera pœnitentia ac sincero amore Dei loqui penè sit nefas. Hoc videlicet artificium humani generis hostis excogitavit, quo fatiscens religionis degenerem illam laxitatem pro ipsa religionis obtruderet, quasi à diverticulis ad viam regredi, à via aberrare sit* Ita aliter quorumlibet licentia flagitiorum, ita crux Christi evacuetur: jam enim crimen ludus est, & pœnitentia criminis datur. Hęc ille, & plura similia alii Episcopi, in Epistola alia ad Innocentium X. data anno sequenti MDCXLV. die 21. Julii.

XV. Nihil autem aptius ad ea mala doctrinę & morum præcavenda & vitanda esse potest, quam frequentia Provincialium Conciliorum, quę propterea tot sacris Canonibus omni tempore commendata fuit, & tandem urgentissimè in Concilio Tridentino Sess. XXIV. decreto *De Reformatione* cap. secundo, illis potissimum verbis: *Provincialia Concilia sicubi ommissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacris Canonibus permisis, renoventur.*

Quare Metropolitanæ per se ipsos, seu illis legitimè impeditis, Cœpiscopus antiquior, intra annum ad minus à fine præsentis Concilii, & deinde quolibet saltem triennio, post octavam Paschæ Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, seu alio commodiori tempore, pro more provincie, non prætermittat Synodum in provincia sua cogere, quo Episcopi omnes, & alii, qui de jure vel consuetudine interesse debent, exceptis iis, quibus cum imminente periculo transfretandum esset, convenire omnino teneantur, &c.

XVI. Justum autem erit, ac meritò sperandum est de zelo & pietate modernorum Hispaniæ ac Novi Orbis Præsulum, ne in ea parte se à prædecessoribus suis, & nominatim ab iis qui sæculo præcedenti floruerunt, superari patientur. In eum finem tot Concilia ab Hispanis Episcopis celebrata ab initio Eræ Christianæ, & præcedenti sæculo, tam intra illam, quàm in Novo Orbe, exhibemus toto decursu hujus vasti Operis; præsertim dolentes quòd ab initio circiter hujus sæculi usque modò non inveniatur Concilium aliquod Provinciale editum Latinè in tota Hispania, nec in Novo Orbe, quòd adjungeremus præcedentibus, quamvis diù multumque studuerimus illud invenire, si quodquam esset. At enim Concilia Hispanicè solùm scripta, aut etiam edita, non oportuit à nobis recudi simul cum Latinis, sicut nec Gallicè, Germanicè, aut Anglicè, vel Italicè scripta, locum habent in Collectionibus aliis, sed solùm quæ Latinè edita fuerunt.

XVII. Sicubi autem in Observationibus sive Notis ad illa, vel alia monumenta sacra, aut in Dissertationibus Ecclesiasticis, aut denique in toto Opere, satis prolixo, nobis aberrare contigit (sicut & in aliis quibuslibet lucubrationibus, tam editis quàm edendis) totum id judicio S. Romanæ Ecclesiæ, sive Sedis Apostolicæ, summittimus corrigendum, moderandum, aut profus delendum. Quin & quoties aut monitu doctiorum quorumlibet, aut studio proprio, meliora, vel alia ab us didicerimus, absque cunctatione ulla sententiam mutabimus. Jamdiu enim nobis altè insedit illud S. Gregorii Magni lib. 2. Epist. XXXVII. *Ab omnibus corripì,*
ab

Conciliorum Hispanie & Novi Orbis, &c. 37
ab omnibus emendari paratus sum, & hunc solum
mihî amicum existimo, per cujus linguam ante appa-
ritionem districti judicis, mee maculas mentis tergo.
Valete **ILLUSTRISSIMI DD.** mihique assiduis
sudoribus in utilitatem publicam & obsequium ve-
strum utcumque laboranti, & admodum peccatori,
apud Deum vestris precibus openi ferte, & super-
stiti & vitâ functo.

E P I S T O L A
 JOSEPHI CARDINALIS
 DE AGUIRRE,
 S E U

DISTRIBUTIO TOTIUS OPERIS,

Ad Illustrissimos & Reverendissimos

ARCHIEPISCOPOS, ET EPISCOPOS
 HISPANIÆ, AC NOVI ORBIS.

PRÆMISSA TOMO TERTIO.

I. **P**RODIIT denique, ILLUSTRISSIMI ET REVERENDISSIMI ANTISTITES, Romanis typis *Collectio Maxima Conciliorum omnium Hispaniæ ac Novi Orbis*, comprehensa quatuor justis voluminibus; multorum annorum labore ac studio, licet interrupto, parata & digesta, cum plurimis aliis monumentis sacris, & Epistolis Pontificum Romanorum ad Hispaniam spectantibus.

II. Initio uniuscujusque eorundem voluminum, ac præsertim Primi, præmitto, aut rationem totius Operis, aut saltem monita aliquot opportuna, ut lectores in ipso ferè aditu aut vestibulo, ob oculos habeant veluti summa capita eorum, quæ postea in progressu fufius pertractantur. Quare visum etiam fuit initio Tomi Tertii nonnulla scitu digna adjungere. Fateor equidem magnam eorundem Conciliorum & monumentorum partem antea editam fuisse: sed sparsim, & in variis aut exquisitis libris, quorum multi rari sunt: ut propterea nonnisi ingenti labore, aut diligentia diuturna in unum colligi possint.

III. Alia autem Concilia, monumenta sacra, & Epistolæ, quas repræsentò, aut vix, aut nunquam hæcenus viderunt lucem, sed tot sæculis manuscripta latuere in antiquissimis bibliothecis, præsertim
 Ecclē

Ecclesiarum & monasteriorum insignium intra & extra Hispaniam, quarum singulas honoris causâ nomino propriis locis. Inter eas verò omnes potissimum adjumento fuerunt Vaticana, & Toletana, Scorialensis, & Æmilianensis, sive Regiæ monasterii S. Æmiliani in Castella Veteri, ubi ad sacrum Ordinem Sancti BENEDICTI, indignus licet, admissus fuit. Nimirum exinde PHILIPPUS II. Hispaniarum Rex, cognomento PRUDENS, antiquissima manuscripta, præsertim Conciliorum & Epistolarum Decretalium, transtulit ad suam celeberrimam bibliothecam Sancti LAURENTII in Scoriali, ut omnes nōrunt. Sed & nonnihil contulerunt nobis, præsertim ad observandam varietatem lectionum, bibliotheca manuscripta Serenissimæ Suæcorum Reginae CHRISTINÆ ALEXANDRÆ, & aliæ plures Cataloniae, ac Galliarum, unde primum Illustrissimus D. Petrus de Marca Archiepiscopus Parisiensis, deinde V. Cl. Stephanus Baluzius, ac postea celebres antiquarii & scriptores, Lucas d'Acherius, & Joannes Mabillon, eximium par doctissimæ & observantissimæ Congregationis S. Mauri, tot rara, aut nunquam antea edita monumenta publicæ luci dederunt, etiam ad Hispaniam spectantia: præter plurima alia omnis generis, quæ passim evulgantur ab aliis Patribus ejusdem Congregationis & insignis monasterii Sancti Germani à Pratis, cum magno totius Ecclesiæ plausu ac fructu.

IV. Porro Dissertationes omnes Ecclesiasticæ, Historicæ, & Chronologicæ, ac Criticæ, totius hujus vasti Operis, nunc primum prodeunt, studio ac labore nostro. Notæ autem, sive observationes in singula Concilia, Epistolas, & monumenta quæque sacra, pariter à nobis elaboratæ, aut nunc primum lucem vident, aut ab aliis eruditissimis viris, tum Hispanis, tum exteris, quarumlibet nationum, antea editæ divisim, modò à nobis in unum collectæ fuerunt, sub proprio uniuscujusque eorum nomine, vel etiam elogio. Nimirum, janidū altè nobis infedit vetus illud: PULCHRUM EST FATERI PER QUOS PROFECERIS. Ut nihil interim dicam de turpi illa plagii nota, quam scimus nonnullis haud immeritò inustam fuisse, quòd cornicularum more alienis plumis
quasi

quasi propriis usi fuerint. Suâ itaque laus unicuique eorum integra esto, atque in hæc lucubrationibus posteritati consignata sit.

V. Verùm recapitulando, seu potius brevissimè indicando quæ singulis Tomis continentur; ordine suo placet hæc pauca monere, præter alia, quæ in Præfationibus ad illos dixi.

VI. Primus Tomus continet initio, præter plura monumenta observatu digna, præsertim chronologica & historica, varias Dissertationes circa Collectionem omnium Conciliorum & Epistolarum Decretalium factam à Sancto Isidoro Archiepiscopo Hispalensi, cui soli illam asserimus, & vindicamus ab objectis plurimorum recentium scriptorum, præsertim illorum qui Criticæ profitentur. Vindicamus, inquam, sed cum delectu, distinguentes inter ea quæ germana videntur, & illa quæ suspicionem ingerunt haud exiguam interpolationis, affumenti, aut parachronismi additi, cujuscumque scioli aut imperiti manu, quisquis ille fuerit. Neque enim Epistolas illas ad Hispaniam spectantes, nomine veterum Pontificum editas, & manibus omnium circumferri solitas, à S. Clemente Papa usque ad Syricum, tueri animus est integrè prout jacent: sed tantùm quoad præcipua capita, aut aliis monumentis germanis confirmata. In quorum omnium explanatione & defensione expendimus totum Apparatum illius voluminis, satis laboriosum. Quod gratum speramus futurum, etiam iis scriptoribus Catholicis, & eximiè eruditis, qui eas omnes Epistolas profusè rejiciunt, & nec laudari seu citari jam à quopiam volunt, veluti omnino nothas & subdititias: cum tamen saltem decursu octingentorum circiter annorum, idest ab inclinante sæculo octavo usque ad medium proximè præcedentis, fuerint in summa omnium laude, ac veneratione totius Ecclesiæ. Verùm fortassis vel illi delicatiores & *καυμώτατοι* ut ita loquar, lectis iis Dissertationibus nostris, non nihil remittent de præfidentia illa, quæ plerumque eas aspernabantur, veluti intrusas omnino ab aliquo nebulone, aut tenebrione, sub initium noni sæculi.

VII. Post Apparatum verò prædictum exhibemus.

mus Epistolas illas, & monumenta sacra ad Hispaniam spectantia intra tria priora sæcula Eræ Christianæ, & illarum explanationem ac defensionem, quantam & qualem nobis subjungere licuit.

VIII. Sequitur deinde Concilium Eliberitanum exactissimè correctum juxta varia manuscripta, cum Notis & Observationibus, partim magni illius & celeberrimi Interpretis D. Ferdinandi de Mendoza, partim plurimorum virorum insignium, partim denique nostris, sub proprio uniuscujusque nomine. Quod ipsum circa omnia Concilia & monumenta quæque vetera exactè servatur. Cum verò Concilium ipsum apud Eliberim coactum fuerit, juxta veriore sententiam, sub initium sæculi IV. & fortassis anno Christi, sive Eræ communis CCCIII. (ut initio Tomi II. ostendimus latè) efficitur demum, ut Tomus I. solùm exhibeat ea monumenta Hispaniæ Christianæ, quæ pertingunt usque ad prædictum annum.

IX. Secundus Tomus amplectitur quæcumque Concilia & monumenta sacra Pontificum Romanorum ac diversorum Patrum, scriptorumque illustrium, spectant ad Hispaniam ab anno prædicto CCCIII. usque ad DCCI. cum Dissertationibus & Notis interjectis, quibus non modò Historia & Chronologia, ac sensus germanus illorum exponitur, sed etiam disciplina Ecclesiastica accuratè illustratur, immò & sæpè veluti postliminio revocatur: quod tamen nec ego, nec quisquam alius, nisi competenti auctoritate jurisdictionis suffultus, poterit fructuosè in praxin communem redigere; idque prudenter admodum, & cum debitis circumstantiis, saltem aut præsertim quantum ad ea quæ decreta prisca sæculis solo Jure Ecclesiastico, jamdiu penitus antiquata & abrogata sunt vel fuerint. Eadem quoque disciplina denuò stabilitur testimoniis totius antiquitatis Christianæ, atque in usum functionemque deducenda proponitur ab iis quorum interest, & quatenus finit misera conditio nostrorum temporum in hac mundi senecta. Indignum enim est ut saluberrima illa statuta per sanctissimos ac doctissimos Hispaniæ Præsules, præsertim Leandrum & Isidorum Hispalenses, ac

Eu-

Eugenium III. Ildephonsum, & Julianum Toletanos, Toribium Asturicensem, Martinum Bracarensem, aliosque similes, tam solenniter in gravissimis Conciliis totius Hispaniæ prolata, & tot sæculis in magna veneratione habita à tota Ecclesia, & tamdiu religiosè custodita, exolescant omnino, & nulla ratio habeatur quoad praxin illorum Canonum, qui spiritu Dei conditi sunt, & totius mundi reverentiâ consecrati, ut loquar verbis Sancti Leonis Papæ. Legatur Parænesis Sancti Paciani Episcopi Barcinonensis gravissima & eruditissima, quam exhibemus cum Notis recentibus Tomo II. pag. 103. & seqq. Legantur præsertim in eum scopum eodem Tomo hujus Collectionis Dissert. VIII. IX. & X. Multa etiam in hisce Synodis & veteribus Hispaniæ monumentis contenta, pariter habentur statuta in Conciliis Oecumenicis, & decretis notissimis Sedis Apostolicæ: immò & hausta sunt, aut collectione firma, aut rationabili conjectura, ex ipsis sacris literis, aut traditionibus Apostolicis: quæ proinde oportet in praxin deducere; quantum prudentia Christiana dicat, & exigit status præsens Ecclesiæ Catholicæ: licet multa alia ex solo jure Ecclesiastico procedentia fortassis jam fuerint antiquata, & à multis sæculis omnino in desuetudinem abierint, aut etiam contrario usu longissimi temporis abrogata videantur, scientibus & tacentibus, aut fortè conniventibus etiam iis Prælati, quorum muneris erat ea facta tecta curare, & in executionem deducere. Legendus de hoc præsertim S. Thomas Quodlibeto IX. art. 15.

IX. Id considerans & dolens sacra & Oecumenica Synodus Tridentina sess. XXII. cap. 1. statuit, *ut que aliàs à Summis Pontificibus, & à sacris Conciliis de clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, comessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon secularibus negotiis fugiendis, copiosè ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum eisdem penis, vel majoribus, arbitrio Ordinarii imponendis, observentur: nec appellatio executionem hanc, que ad morum correctionem pertinet, suspendat. Si qua verò ex us in desuetudinem abiisse compererint,*

ea quæ primùm in usum revocari, & ab omnibus accurate custodiri studeant: NON OBSTANTIBUS CONSUETUDINIBUS QUIBUSCUMQUE: NE SUBDITORUM NEGLECTÆ EMENDATIONIS IPSI CONDIGNAS, DEO VINDICE, POENAS PERSOLVANT. Ita præcipitur in sacrosancta illa Synodo, omnium Oecumenicarum postrema, quæ tanto plausu ac fructu statim recepta fuit in omnibus Metropolitanis Ecclesiis Hispaniæ, quarum Concilia Provincialia ad illam solenniter evulgandam & exsequendam exhibemus Tomo IV. hujus Operis. Utinam plura alia invenissemus pariter intra hoc ipsum sæculum celebrata & Latinè scripta intra Hispaniam, aut in Novo Orbe. Pariter enim omnia modò in lucem mitteremus. Sed nulla nobis invenire licuit Provincialia Latinè scripta (de his tantùm loquor) ab initio hujus sæculi usque modò. Quam ob causam lamentamur in Monitu quodam præfixo Tomo II. hujus Operis, ac suprâ recuso, similiter directo ad Illustrissimas Dominationes vestras, quod non est opus hoc loco repetere.

XI. Tertius Tomus profert ea monumenta sacra & Concilia, quæ spectant ad Hispaniam ab anno Christi DCCI. usque ad annum circiter MD. quorum multa nunc primùm è prælo exeunt; alia verò aut rara sunt, aut non ita facilè alibi inveniri poterunt. Porro nec inter ea, nec inter reliqua contenta intra nostram Collectionem, invenietur aliquid obtrusum ex illis Pseudo-chronicis sub finem superioris sæculi confictis nomine DEXTRI, MAXIMI, LUITPRANDI, & JULIANI PEREZ. Id ipsum dico de farraginibus illis & insulsissimis fabulis, quæ postea à quibusdam otiosis, seu malè feriatis capitibus, obtrusæ, aut venditatæ fuerunt sub nominibus LIBERATI, HELECÆ, & AUBERTI Hispalensis. Omnia ea figmenta jam pridem in variis lucubrationibus rejeci, sicuti & illa contempserunt ab initio ferè & postea, eruditissimi quique intra & extra Hispaniam, alibi à me laudati; & nuper doctissimus Bollandus ac socii ferè passim in Actis Sanctorum, ubi & palam proferunt nomen auctoris præcipui earundem fabularum, sicut & alii

alii jam detexerunt nominatim artifices illos, per quos innumera figmenta nomine Auberti Hispanensis primùm conficta, aut postea adaucta sunt. Sed de his omnibus uberrimè differentem legere oportebit Cl. & eruditissimum virum D. Nicolaum Antonium, Equitem Jacobæum, canonicum Hispanensem, Catholicæ Majestatis diù in Urbe Procuratorem, ac tandem Matriti Consiliarium, in *Bibliotheca veteri Hispana* illorum Scriptorum qui floruere à Christo nato usque ad annum MD. Nimirum illam propriâ manu auctoris scriptam, & nunquam hæctenus editam, dabimus publicæ luci, quamprimùm fieri possit, eleganti forma & caractere. Dabimus, inquam, *αὐτὸ ἄριστον*, duobus justis voluminibus intra præsentem annum MDCXCV. quo exeunte speramus integrè prodituram è prælo.

XII. Porro idem Tomus III. initium ducit ab Indice utilissimo Conciliorum & Canonum, nunquam hæctenus (quod sciamus) publici juris factò, quo utebatur Ecclesia Hispanica usque ad annum circiter septingentesimum. Fortassis verò idem ipse est, quem multò antea elaboraverat Ferrandus Diaconus ineunte sæculo sexto, sub epigraphe *Compendii sacrorum Canonum*. Sit per me licet idem cum illo: sed tamen longè auctior est iste, cum in hoc citentur multa Concilia & Decreta longè posteriora, & nonnulla eorum serè integro sæculo ab obitu Ferrandi celebrata aut habita. Cujuscumque demum studio is primùm scriptus fuerit, utilissimus est. Vellem autem ut quispiam eruditus ac diligens scriptor eidem Indici intra unum volumen justum conjungeret, quàm breviter fieri posset, aut summatim solùm perstringeret, Concilia, Canones, & Epistolas Decretales ibidem citatas. Sic enim plenè dignosceremus quænam disciplina Ecclesiastica permaneret adhuc usu recepta in Ecclesia, præsertim Hispanica, initio octavi sæculi. Mitto nunc nonnulla alia legenda eodem Tomo III. in Præfatione nostra ad eundem Indicem, quem gratissimum speramus hominibus doctis & studiosis antiquitatis Ecclesiasticæ.

XIII. Idipsum sperare licet de plurimis aliis monumentis rarioribus & exquisitis, spectantibus ad

ad Hispaniam, sparsis toto eo volumine III. quibus tamen paucas Notas adjecimus: tum quia non videbantur necessariae circa scripta ætatis mediæ; tum præsertim ob assidua impedimenta, & ægritudines molestissimas, quibus afflictabamur. Fortasse quispiam alius progressu temporis ad communem utilitatem Reipublicæ literariæ id oneris in se recipiet.

XIII. Præterea eodem Tomo III. recudimus Acta quædam Concilii Franco-fordienfis, celebrati in Germania anno Christi DCCXCIV. sub Adriano I. Papa & Carolo Magno Francorum Rege, adversus Præsules Felicem Urgellitanum & Elipandum Toletanum, veluti diffeminantes errorem dictum Adoptivorum, seu docentes Christum Dominum fuisse filium Dei adoptivum, & allegantes pro se quædam testimonia, seu dicta Eugenii, Ildephonsi, & Juliani, Antistitum Toletanorum. Hos tres sanctissimos Præsules palam reprehendit illa Synodus gravissima quidem & numerosissima; sed decepta per errorem facti suggestum ab ipsis Adoptivis: cum constet clariùs meridiana luce, sanctissimos Præsules Toletanos, Eugenium III. Julianum, & Ildephonsum, immo & omnes alios Episcopos Hispaniæ, qui cum iis celebrârunt Concilia Toletana plura decursu totius sæculi septimi, longissimè fuisse ab eo errore; immo & palam tradidisse Christum non adoptivum, ut alii Sancti ac justî, sed naturalem filium Dei unigenitum fuisse, in unica persona constantem duabus naturis, divinâ & humanâ. Idque præterea palam testatum habet idem Sanctus Ildephonsus variis locis, & præsertim in aureo libro *De perpetua virginitate Deiparæ*, ut opportunè monemus Tomo II. pag. 669. breviter quidem, sed ita manifestè, ut nulla alia demonstratione opus sit. Accipite verba ipsius in libro citato apud Bibliothecam Anissonianam Tomo XII. pag. 566. ubi ita loquitur de Christo nascente ex Virgine: *Non illum, ut ceteros adoptia filios; Dei fecit filium; sed divinitatis natura illum in proprium Dei filium exaltavit, donavit & illi nomen, quod est super omne nomen, ut esset totus Dei filius, homo & Verbum: quia nunquam non fuit Dei*
filius,

filius, qui sempiternus permanet unigenitoris unigenitus. Nunquam igitur ipse purus homo conceptus, nec natus, sicuti ceteri nascuntur infantes; ut ei ex adoptionis gratia, aut ex molimento virtutum prerogativa filii prestaretur: sed Dei Verbum, quia caro factum est, assumpsit hominem in se sine persona hominis. Hactenus Ildephonsus. Sed & omnes Episcopi Hispaniæ, & contemporanei ipsius, sicut & SS. Eugenii III. ac Juliani, qui simul cum Quirico Antistite Toletano Præsidente celebrârunt Concilium Toletanum XI. anno Christi DCLXXV. ita palam loquuntur de Christo in ipsa Professione Fidei: Hic etiam filius Dei, natura est filius, non adoptione. Quâ igitur specie veripotuit quisquam adscribere iis sanctissimis Præsulibus Ecclesiæ Toletanæ errorem Adoptivorum?

XIII. Veruntamen licet ii erroneas adscripserint ipsis eam opinionem damnatam postea à PP. Franco-fordiensibus, & hi minùs cautè crediderint veram fuisse narrationem sibi factam, ac propterea sinistrè senserint de Eugenio, Ildephonso, & Juliano, Præsulibus Toletanis, per purum & merum errorem facti non revelati à Deo (qui etiam in Conciliis Oecumenicis, & Decretis Romanorum Pontificum intervenire potest, & nonnunquam accidit, ut omnes Theologi cum Cardinalibus Baronio & Bellarmino fatentur) adhuc tamen nos Tomo III. integrè exhibemus Acta ipsa Concilii Franco-fordiensis, quatenus ad Hispaniam spectant, & nominatim ad censuram prædictam adversus eosdem sanctissimos Præsules Toletanos, prout hactenus exstant in aliis editionibus Conciliorum. Religioni enim duximus aliquid mutare, auferre, vel addere in his monumentis, aliisque omnibus antiquitatis Christianæ, quotquot exhibet nostra Collectio. Solùm pag. 103. col. 2. ejusdem Tomi III. adhibuimus notulam ad marginem, ne quis fortè impingat vel erret, legens censuram illam PP. Franco-fordiensium, in Epistola synodica ad Episcopos Galliæ, Germaniæ, & Hispaniæ, ubi §. 7. carpunt prædictos Antistites Toletanos, sinistra relatione diffamatos.

XIV. Immo permisso & non concessa, quod

illi sanctissimi Præfules verbo aut scripto protulissent verba ibidem citata ; de adoptione solus carnis , sive humanitatis , palam intelligi debent : utpote quæ non ex se, neque ex natura sua, sed solum ex gratia Dei , immo & summâ gratiâ unionis hypostaticæ ad Verbum , assumpta fuit ab Unigenito filio Dei , & sibi personaliter unita in consortio naturæ divinæ . Hoc sensu planè obvio & germano intellecta illa testimonia , veluti prolata ab iisdem sanctissimis Patribus , palam profitentibus veritatem mysterii Incarnationis , & Trinitatis , atque omnia ea , quæ in quatuor primis Conciliis Oecumenicis tradita fuerant ; nihil continent adversum Catholicæ Fidei , aut favens Nestorio , ne à longè quidem . Et si eo dumtaxat sensu scripserint ac loquuti essent palam Elipandus Toletanus , ac Felix Urgellensis , Concilium Franco-fordienſe non ita acriter contra illos commotum fuisset , nec Etherius & Beatus, scriptores Hispani ejusdem temporis , in scriptis suis ea de re adhuc existantibus caractere Gotthico octingentorum circiter annorum antiquitatis , in bibliotheca Toletanæ Ecclesiæ (ubi nos illa vidimus anno MDCLXXXV.) aded durè contra Elipandum scripserint .

XV. Verùm quicquid sit de Elipando & Felice, (quos tueri non est voluntatis aut mentis nostræ) fixum maneat , sanctissimos illos & doctissimos Præfules Ecclesiæ Toletanæ , ac subinde reliquos omnes Episcopos , qui interfuere Conciliis Hispaniæ , ab initio Eræ Christianæ usque ad annum DCCCXCIV. quo coacta fuit Synodus Franco-fordienſis , longissimè fuisse à qualibet opinione erronea Adoptivorum , quicumque demum isti fuerint : quales antea duobus sæculis videntur fuisse nonnulli , propterea impugnati à Justiniano Episcopo Valentis , qui , teste S. Isidoro Hispalensi , in lib. *De viris illustribus* , inter alias lucubrations scripsit librum responsionum ad quendam Rusticum *De variis interrogatis questionibus* , quarum secunda est contra Bonosiacos , qui Christum *adoptivum* , & non proprium dicunt . Legantur quæ de eodem Justiniano , & de aliis tribus ejus fratribus , patenter Hispanis , & doctrinâ illustribus , observamus

præsertim Tomo III. pag. 73. Sed nec apparet an illi erronee refutati à Justiniano, essent Hispani, aut cujusnam alterius nationis: multò autem minùs conditio, aut nomina ipsorum. Et certè quicquid sit de adoptione Dei cadente supra solam humanitatem Christi quatenus gratis assumptam, & non supra personam assumentem (circa quod Theologi multi salva Fide utrinque differunt opinionibus contrariis, & forsàn multi altercabantur eo sæculo octavo, si mens eorum penitiùs examinetur) nemo unquam Catholicus asserere potuit adoptivam filiationem Christi cadentem supra personam, tanquam extraneam aut distinctam à persona Verbi increati, & unigeniti filii naturalis Dei. Nemo etiam erroneum quorumlibet eo sensu desipere potuit, asserens Christum fuisse filium Dei adoptivum, nisi pariter erraret circa mysterium Trinitatis, aut cum Nestorio fingeret duas personas in Christo, sive duplex suppositum, quorum alteri competeret absolutè filiatio Dei solùm adoptiva. Sed hæc obiter solùm dicta sunt, ab aliis plenius examinanda propriis locis.

XVI. Laudes autem, aut etiam vindicias illorum Antistitum, per quos Concilia Hispaniæ celebrata sunt, aut scripta aliquot elaborata circa Fidem, pietatem, aut disciplinam Ecclesiasticam, exhibemus propriis locis. Sed imprimis curæ fuit Tomo I. variis locis tueri Patres Concilii Eliberitani, & vindicare à teterrima Novatianismi nota, quam sæculo superiori iis inurebant nonnulli, etiam ex Catholicis, parùm consideratè; donec eximio vir ingenio Ferdinandus Mendoza, & postea eruditissimi Albaspinæus, Petavius, ac Gonzalez, dissipandam curarunt. Sed & si quod illius vestigium superesse posset, nos omnino delendum sæpè curavimus utroque priori volumine: ut facilè inveniet quisquis legerit Indicem summarium unicuique præfixum. Neque enim alphabeticum elaborare potuimus.

XVII. Unde audiendus non est Auxilius, Scriptor sæculi decimi, libro *De ordinationibus Formosæ Pape*, exstante in Bibliotheca Maxima Anissoniana Tomo XVII. sæculo X. ubi audet notare Pa-

tres Concilii Sardicensis (ac proinde magnum illum Osium Cordubensem, qui in illo potissimas partes habuit, cum quatuor aliis Episcopis Hispanis) tanquam Novatiana lue infectos. Hanc calumniam, eo usque inauditam, variis locis refutamus aliquantò operosius, præsertim Tomo II. pag. 24. & duabus sequentibus; ubi vindicatur honor ejusdem gravissimi Concilii apud Sardicam coacti, & celebrati ann. CCCXLVII. & semper recepti à tota Ecclesia, instar appendicis magnæ Synodi Nicænæ.

XVIII. Osium verò ipsum quod attinet, longiori discussione ac defensione opus fuit: quoniam sicut nemo Patrum Concilia celebrantium laudatior unquam existit, aut celebrior in Ecclesia, decursu longissimæ vitæ, usque ad centum circiter annos; ita & nullus invenitur, qui in vitæ exitu, aut circa finem illius, graviores scriptores contra se habeat. Rem autem totam diligenter examinare, & maturè expendere curamus tota Dissertatione secunda ejusdem Tomi II. ad cujus lectionem eruditos quosque, & antiquitatis Ecclesiasticæ amantes invitamus. Nunc satis sit dicere, in eodem Concilio plenissimo Sardicensi (cui præsedit nomine Sancti Julii Papæ) Osium veluti oraculum fuisse. Unde plerique illius Canones ita incipiunt: Ο Σ Ι Ο Σ Ἐπίσκοπος πόλεως Κορδύβης εἶπεν. *OSIUS Episcopus urbis Cordubæ dixit.* Deinde hisce verbis desinunt: Πάντες Ἐπίσκοποι εἶπον ἁρίσκη πάσιν. *OMNES EPISCOPI DIXERUNT: OMNIBUS PLACET.* Nimirum, Osium in iis Conciliis gravissimis quasi ingenium & lingua fuit, quemadmodum de S. Augustino in Africanis loquitur Prosper. Quin & ipsi hæretici sectatores Arii, teste S. Athanasio in Epistola *Ad solitariam vitam agentes*, conquerebantur apud Constantium Imperatorem, pariter Arianum, & totius ejus sectæ patronum iniquissimum, quòd non possent in suas partes trahere Osium *Principem Synodorum*; qui si quid scriberet, ubique audiretur: *QUI FORMULAM FIDEI IN NICAENA SYNODO CONCEPIT, & Arianos ubique pro hereticis traduxit.* Tam honorificè loquuntur de illo, licèt ipsis adver-

fante, coacti rei veritate: multò autem magis omnes alii scriptores Græci ac Latini, apud quos passim legitur elogii causâ **ΜΕΓΑΣ ΟΣΙΟΣ**: id est **MAGNUS OSIUS**: quâ etiam appellatione S. Athanasius ipsum honorat sæpè, & exscriptâ quadam ipsius Epistola Græca ad Constantium, concludit hisce verbis: Ταῦτα μὲν ὁ Ἀβραάμῃος γέρων, ὁ ἀληθὴς ὀσιος. ἐπέροησά σε, καὶ ἔγραψεν. *Hæc Abrahamicus ille senex, verè Osius, idest, sanctus, & sensit, & scripsit.* Plurima alia eodè spectantia legi possunt opportuniùs citata Dissert. II.

XIX. Porro inter alia monumenta minùs nota Tomi III. invenientur plura privilegia, constituta, ac decreta Imperatorum Caroli Magni, Ludovici Pii, & Caroli Calvi, spectantia ad Ecclesias & monasteria Cataloniæ, quamdiu illa fuit sub dominio eorundem Regum Francorum, ab ineunte sæculo octavo usque ad finem illius: ut alia posteriora tempora omittam. Certè ea instrumenta vetera non à quopiam homine ignoto, aut suspecto, sed ab Illustrissimo D. Petro Marca primùm visa & observata fuerunt in ipsis codicibus antiquissimis, qui adhuc circa medium hujus sæculi servabantur incorrupti prisco charactere apud tabularia & chartophylacia illius nobilissimi Principatus. Ex iisdem eruit D. Marca plurima exemplaria fideliter, & secum in Gallias detulit: quæ postea vir clarissimus Stephanus Baluzius prælo edidit in sua *Marcæ Hispanica*, unde nos quædam eruimus, prætermisissis aliis pluribus. Ex iisdem verò constat apertissimè, plura monasteria Ordinis S. Benedicti intra Cataloniam & Ruscinonem fuisse ac floruisse, saltem toto decursu illius sæculi octavi: ut proinde vel ex hoc capite, quamvis plura alia deessent à me variis locis indicata obiter, mutis esse liceat nonnullis ferè hospitibus in historia Ecclesiastica veteri, qui nuper somniarunt, & libris editis dicere ausi sunt, nullum monasterium sub Regula S. Benedicti fuisse in Hispania usque ad annum Christi millesimum quinquagesimum, quo celebrata fuit Synodus Coyacensis sub Ferdinando Magno Castellæ Rege. Verùm hoc
para-

paradoxon, & alia ejusdem farinae, lepidè simul & disertissimè refutavit Salmanticae eruditissimus scriptor, ac linguarum varietate celebris, Magister Josephus Perez in suis Dissertationibus Ecclesiasticis ubique sparsis cum eximia ipsius laude. Nobis solùm licuerit rem hanc veluti digito indicasse, præter nonnulla alia, quæ obiter monuimus Tomo II. pag. 403. & 764. circa S. Ildephonsum, & alios Præsules Toletanos intra sextum & septimum sæculum, qui in monasteriis clarissimæ urbi Toletanæ vicinis Regulari S. Benedicti professi sunt, præter quam nulla alia iis temporibus, immo nec longè postea, usque ad sæculum duodecimum, recepta aut servata legitur in Hispania: nisi aliquis abductus præjudicio, aut nimio affectu rerum suarum, oppositum somniare velit sine fundamento ullo antiquæ traditionis, vel instrumenti veteris, & fide digni. Nam quæ ex pseudo-chronicis supra memoratis nomine Dextri, Maximi, Luitprandi, Juliani Perez, Hauberti, &c. proferuntur, fabulosa & aërea sunt: uti cum plurimis & gravissimis scriptoribus sæpè dixi, præsertim Tomo II. Dissertatione III. omnino videndâ.

XX. In Hispania decreveram edere intra eundem Tomum III. aut IV. Constitutiones synodales, sive statuta Conciliorum clarissimæ Ecclesiæ Cæsar-augustanæ, ab anno Christi circiter MCC. usque ad plus minus MCDLXXXVIII. atque in eundem finem acceperam quoddam exemplar antiquum earundem à Cl. & eruditissimo viro D. Josepho Exea Descartin.

XXI. Sed casu accidit ut in valdè prolixo itinere Matrino Romam id exemplar amitterem, & postea aliud ad me missum cum sarcina oneraria cujusdam navis, in Mediterraneo naufragium pateretur. Dolui equidem ob defectum eorum monumentorum, quorum nonnulla fortè aliquid momenti conferrent, præsertim ad decorem antiquissimæ illius & gravissimæ Ecclesiæ Deiparæ Virginis del PILAR, tot sæculis celeberrimæ fermè in toto Christiano Orbe, veluti eximie decoratæ præ aliis, reali, ut piè creditur, præsentia Beatissimæ Virginis, adhuc viventis in carne mortali, supra colum-

nam lapideam, tamdiu ibidem asservatam, cum insigni veneratione innumerabilium hominum cujuslibet conditionis & nationis eò adventantium devotionis aut voti causâ. De quo, post plurimos omnis ferè generis & nationis scriptores, eam traditionem antiquam tuentes, nonnulla satis observatu digna monui Tomo I. hujus Operis Dissertatione IX. præsertim Exkursu VII. Videantur præterea Tomo III. pag. 331. & seqq. quædam monumenta, præsertim Gelasii II. Papæ ad annum Christi MCXVIII. spectantia ad eandem Ecclesiam Cæsar-augustanam, Beatæ Virgini dicatam, quam ille egregius Pontifex sexcentis circiter retrò annis dolebat jamdiu fuisse cum tota illa nobilissima urbe sub Sarracenorum tyrannide penè dirutam, & Christianorum subsidiis egentem, quos proinde invitavit ad ipsius reparationem, propositis Indulgentiis certo quodam & sollemnissimo ritu, eoque insolito, juxta arbitrium Bernardi Præsulis Toletani, & aliorum Hispaniæ Antistitum: licèt aliàs concessio Indulgentiarum, seu relaxatio & compensatio satisfactorum pœnalarum pro peccatis, esset longè antiquior in Ecclesia Catholica. Verùm modus ille peculiaris servatus à Gelasio II. circa Ecclesiam Deiparæ Virginis del Pilar; tunc primùm cœpisse invenitur, & in ipsis verbis Pontifex satis denotat Ecclesiam illam multis antè sæculis conspicuam ac celebrem fuisse, *Beato & antiquo nomine sanctitatis ac dignitatis*, ut ipse loquitur.

XXII. Alias verò Constitutiones synodales, seu decreta Conciliaria statuta in Ecclesiis Metropolitanis Tarraconensi & Valentina, ab anno circiter MCC. usque ad MDXC. per annos plus minus quadringentos, recudimus Tomo IV. cum nonnullis aliis spectantibus ad illas, & ipsorum Præsules quosdam eximios, veluti S. Thomam à Villa-nova, venerabilemque, & heroicis virtutibus admirandum, D. Joannem de Ribera, ac denique magnum illum, & omnimoda eruditione præstantissimum virum D. Antonium Augustinum. Quod postremum toto ferè Opere præstamus, ubi circa Concilia quæque Hispaniæ ac Novi Orbis est locus opportunus aut occasio laudandi eximios quosque, & in
pau-

paucis præstantes viros, qui sanctitate aut doctrinâ Ecclesiam illustrârunt.

XXIII. Quartus Tomus deniq; exhibet, servato temporis ordine, ea Concilia Provincialia, quæ ab anno Christi MD. usque ad MDC. celebrata fuerunt tam in tota Hispania, quàm in Novo Orbe, & præterea Diœcesana quædam lectu dignissima, præsertim sub **BEATO TORIBIO MOGROVE-XO**, Archiepiscopo Limario, verè gemmâ Præsulum: quæ propterea speciali ratione simul cum aliis Provincialibus edenda aut recudenda censuimus. Accessit præterea eisdem multiplex elogium quorundam insignium virorum, qui in eisdem Conciliis præcipuas partes habuerunt, & tandem recensio seu Catalogus eorum omnium Hispanorum, dignitate aut doctrina illustrium, qui intervenêre duobus postremis Conciliis Oecumenicis, nimirum, Lateranensi sub Julio II. & Leone X. ac tandem Tridentino, omnium gravissimo ac doctissimo, quod proinde statim in omnibus Ecclesiis Metropolitanis Hispaniæ ac Novi Orbis summa veneratione receptum fuit, ut illarum Synodi Provinciales eodem Tomo IV. contentæ testantur; partim difficiles inventu, partim nunc primùm à nobis in lucem missæ.

XXIV. Hanc itaque Collectionem adedò utilem & salutarem tot venerabilium Conciliorum, ac monumentorum sacræ antiquitatis, & qualemcumque laborem ac studium nostrum in his exponendis collocatum, accipite benigno animo, **ILLUSTRISIMI & REVERENDISSIMI PRÆSULES**, sicut & monitionem præmissam initio Tomi II. sive exhortationem ad celebrandum frequenter Concilia. Hoc tandem instanter rogo, ut salutarem ipsorum doctrinam ad praxin redigere pergatis, juxta insignem pietatem, doctrinam, & prudentiam vestram, satis mihi notam magna ex parte, aut experimento proprio, aut fide digno relatu aliorum. Denique precor humiliter, ut vestris sacrificiis & orationibus, ac subditorum, me nimis peccatorem, viventem, & vitâ functum Deo commendetis; & si quæ errata in tam prolixo Opere, aliisque lucubrationibus meis commisi, piâ quadam equitate, aut corrigenda, aut interpretanda curetis. Dabam Romæ die quinta

54 *Synopsis Collectionis Maxime*
Oëtobris, SS. Martyribus Placido & Soclis sacrâ,
anno salutis MDCXCIV.

*ADVENERANDA CAPITULA ECCLESIA-
RUM HISPANIAE, AC NOVI ORBIS.*

XXV. Postquam Illustrissimos Præsules vestros alloquutus fui, placet hæc paucula præfari ad amplissimas Dominationes vestras, intra quarum finum esse solent plures egregii pietate, doctrinâ, eruditione, & zelo Ecclesiasticæ disciplinæ viri; quos proinde hortor, quantum in Domino possum, ad legendam Collectionem hanc Conciliorum & Canonum, in communem utilitatem, præsertim Cleri Hispanici & Americani. Nihil enim magis proprium ac necessarium est cuilibet viro Ecclesiastico (præsertim intra Ecclesias Cathedrales) ac doctrina & accurata exquisitio Conciliorum, Epistolarum Decretalium, & sacrorum Canonum: ut palam habetur & præcipitur in eisdem, & in primis suadet dignitas ac conditio eorum, qui Ordine sacro, aut etiam sacerdotali, decorantur intra præcipuas Ecclesias. Valete amplissimi domini, & laborem nostrum boni atque equi accipite. Romæ 21. Oëtobris MDCXCIV.

ADMONITIO AD LECTOREM

PRÆMISSA TOMO QUARTO.

POSTREMUM Operis hujus volumen prodit tandem cum omnibus iis Conciliis Hispaniæ ac Novi Orbis spectantibus ad sæculum decimum sextum, quæ hinc inde exquirere & habere potuimus. Nihil à nobis prætermissum fuit, ut quædam alia Provincialia Ecclesiarum Lusitaniæ haberemus, præsertim Bracarense memoratum à Spondano ad annum MDLXV. §. XXII. & Eborense ejusdem temporis, in quo V. Cl. Andreas Resendius concionem ad Patres congregatos habuit. Sed nullum eorum exemplar à DD. Episcopis ejus regni impetrare potuimus. Fortasse inde ortum, quod illa nunquam fuissent eousque edita, aut Latinè scripta, sed vernaculâ linguâ, ut accidere solet; aut non eâ methodo sive ordine, ut decenter in publicum prodire possent. Eandem ob causam ferè non prodeunt in hoc volumine Concilia Provincialia ejusdem anni celebrata in Ecclesiis Metropolitanis Valentina, Cæsar-augustana, & Granatensi, à nobis indicata in Synopsi Conciliorum Hispaniæ editâ anno MDCLXXXVI. Id ipsum dictum est de nonnullis Ecclesiarum Hispanensis & Burgensis.

II. Dolendum sanè est, quod in florentissimis Hispaniarum regnis, ubi olim tam frequentia, tam gravia, & toti Ecclesiæ veneranda Concilia celebrabantur, jam ab aliquot sæculis parum frequentata, aut etiam ferè prætermisssa fuerint. Sanè tricesimus octavus Canon inter Apostolicos ita habet: *Bis in anno Episcoporum Concilia celebrentur, ut inter se invicem dogmata pietatis explorent, & emergentes Ecclesiasticas contentiones amoveant: semel quidem quarta septimana Pentecostes, secundo verò duodecima die mensis Hyperberetæi.* Id est, juxta computum

Romanum, IV. Idus Octobris, ut habetur in Ms. Vaticano. Deinde verò in Concilio IV. Toletano, cui præfuit S. Isidorus Hispalensis anno DCXXXIII. Can. III. statuitur: *Quintodecimo Kalendarum Juniarum congreganda est in unaquaque provincia Synodus propter vernale tempus, quando herbis terra vestitur, & pabula germinum inveniuntur*. Ita frequenter cogebantur Synodi in Hispania olim, non modò Diœcesanæ, sed & Provinciales. Quin & quamplura Generalia totius nationis Concilia à tempore Eliberitani usque ad XVII. Toletanum intra quatuor sæcula fuisse celebrata in Hispania, patebit ea legenti Tomo II. hujus Collectionis. Cumque circa annum epochæ Christianæ CDXLVII. Alipio & Ardebure VV. CC. Cofs. in Hispania detectæ fuissent Manichæorum & Priscillianistarum reliquæ; S. Leo Papa Epist. XCIII. aliàs XV. ad Turibium Episcopum Asturicensem, indixit *Concilium Episcopale celebrandum in loco opportuniori Sacerdotibus provinciarum: ac præterea subdit: Deditus literas ad fratres & coepiscopos nostros Tarraconenses, Carthaginenses, Lusitanos, atque Gallicianos, eisque CONCILIUM SYNODI GENERALIS INDIXIMUS*. In ordine verò ad id congregandum adjuutores dat Idatium ac Ceponium Episcopos eidem Turibio: qui in quadam ad utrumque Epistola diuturnitatem ejus pestis in Hispania grassantis tribuit omissioni sive neglectui celebrandi Concilia: *Quod quidem per mala temporis nostri, Synodorum conventibus decretisque cessantibus, liberius crevit*.

III. Hoc ipsum accidit circa relaxationem morum, & disciplinæ Ecclesiasticæ, in omnibus ius regnis ac provinciis, ubi nec Nationalia, nec Provincialia Concilia, immo nec Diœcesana, nisi fortè rarò aut perfunctoriè, celebrantur, quibus Præsules ipsi, sacerdotes, clerici, & tandem subditi omnes regantur, ac sese in officio contineant. Eam ipsam Conciliorum frequentiam indicunt sacri Canones, & exigit necessitas atque utilitas publica. Quot mala, quot peccata, quot animarum detrimenta ex eorum neglectu sequantur, experientia ipsa ubique passim docet. Utinam Illustrissimi quique

Primates, Metropolitanæ, & Episcopi, id præ oculis habeant; ne fortè in tremendo judicio Princeps Pastorum sanguinem animarum de manibus ipsorum requirat. Deserviant exemplo tot Concilia Hispaniæ ac Novi Orbis, tum Provincialia, tum Diocesana, sæculo præcedenti celebrata, eaque doctissima ac saluberrima, quæ Tomo IV. publicæ luci committimus: utinam cum aliquo Dei obsequio, & Ecclesiæ fructu.

IV. Sicubi autem in Notis sive Observationibus ad illa, vel alia monumenta sacra, aut in Dissertationibus Ecclesiasticis, aut denique in toto Opere satis prolixo, nobis aberrare contigit (sicut & in quibuslibet aliis lucubrationibus, tam editis, quam edendis) totum id judicio S. Romanæ Ecclesiæ, sive Sedis Apostolicæ, summittimus corrigendum, moderandum, aut profus delendum. Quin & quoties aut monitu doctiorum quorumlibet, aut studio proprio, meliora, vel alia ab iis didicerimus, absque cunctatione ulla sententiam commutabimus. Jam diu enim nobis altè infedit illud Gregorii Magni lib. II. Epist. XXXVII. *Ab omnibus corripì, ab omnibus emendari paratus sum: & hunc solum mihi amicum existimo, per cujus linguam ante apparitionem districti Judicis meæ maculas mentis tergo.* Vale, Catholice lector, mihiq; assiduis sudoribus in utilitatem publicam utcumque laboranti, & admodum peccatori, apud Deum tuis precibus opem fer, & superstiti, & vitâ functo..

LECTORIBUS PIIS,
ET ERUDITIS.

QUONIAM paucis erit satis otii ad
evolvendum tam vastum Opus Col-
lectionis nuper à nobis editæ, & di-
stributæ in quatuor grandia vo-
lumina Romanis typis; visum fuit conve-
niens hanc Synopsin illorum publicè luci
committere, veluti Enchiridion quoddam,
seu Manuale: in quo quilibet possit facile
ac breviter quærere, & invenire, ac ferè
ob oculos habere, quicquid in singulis Tomis
per ordinem distributis exstat, indicato
semper numero paginarum prædictæ editio-
nis Romanæ. Quisquis autem Concilia,
Epistolas, & monumenta, atque alia qua-
que indicata in hoc tam brevis & angustæ
formæ libro plenius nosse vult, adeat præ-
cipuum Opus, ubi singula plenè habentur,
& copiosius explanantur. Præfationes au-
tem aliquot nostras initio cujuslibet Tomi
exstantes, placuit initio hujus Opusculi re-
cudere; quoniam non parùm subsidii con-
ferre possunt ad capiendum facilius contex-
tum, & ordinem eorum omnium, quæ suis
locis integrè exhibentur, & ex instituto
pertractantur. Vale, lector, & hunc la-
borem nostrum boni æquique consule. Romæ
die xv. Februarii anno Eræ Christianæ
MDCXCV.

INDEX SUMMARIUS

EORUM, QUÆ CONTINENTUR TOMO PRIMO
CONCILIORUM HISPANIÆ, &c.

*Quæ duplici asterisco notantur, nunc primum in lucem
prodeunt; quæ verò unico, sunt difficilia inventu.*

- E**PISTOLA Garciæ Loaisæ ad PHILIPPUM II.
Hispaniarum Regem. pag. 1.
- E**PISTOLA Illustris. domini Loaisæ. De
Codicibus Mss. quibus usus fuit in sua
Collectione, de eorum fide & antiquitate. 3.
- * *Epistola* Illustris. D. Antonii Augustini, Ar-
chiepiscopi Tarraconensis, scriptorisque celeberrimi,
ad Hieronymum Blancam, De rebus Cæ-
saraugustæ, Episcopis, & Conciliis per eos
celebratis. 7.
- * *Ejusdem* D. Antonii Augustini, De Hispaniæ
Conciliis non editis, dialogus inter alios vicefi-
mus, ex libro posteriore. 9.
- ** *Epistola* Eminentissimi D. Gasparis Quirogæ,
Episcopi Conchenfis, postea Cardinalis, & Ar-
chiepiscopi Toletani, ad Gregorium XIII. Pont.
Max. gaudentem de Conciliis Hispaniæ inven-
tis, & ad se missis, ac desiderantem ut quædam
alia exquirantur. 10.
- ** Clarissimi viri Joannis Baptistæ Perez, primùm
convictoris Illustris. D. D. Gasparis Quirogæ,
deinde canonici Toletani, & Episcopi Segobri-
censis, Epistolâ ad lectorem, De Conciliis Hi-
spaniæ. 11.
- ** *Chronologia* Conciliorum Hispaniensium usque
ad Hispaniam à Sarracenis occupatam: certò
confirmata ex quatuor vetustis Conciliorum Co-
dicibus, curâ & studio clarissimi viri Joannis Ba-
ptistæ Perez. 13.
- * *Chronologia* Gotthorum Hispaniæ Regum, sub
quibus Concilia habita sunt, certius quàm ante-
hac constituta ex pluribus Codicibus Concilio-
rum Mss. & ex D. ISIDORI libro de Gotthis,
atque Wulfæ Episcopi Chronico, nondum im-
pressis.

60 *Synopsis Collectionis Maxime*

pressis, cum vera multorum nominum orthographia ex numismatis restituta. 15.

* *Catalogus antiquus Romanorum Pontificum à S. Petro usque ad annum DCCLVII. quo tempore interjecto celebrata fuerunt antiqua Hispaniæ Concilia. Ex Codice vetustissimo Bibliothecæ Palatino-Vaticanæ, scripto sub Pontificatu Pauli I. prædicto anno, aut circiter. Ad oram indicamus annos Christi, quibus unusquisque Pontificum cœpit regere Ecclesiam Romanam, juxta Chrono-taxin duplicem; alteram Catalogorum veterum, alteram Eminentiss. Cardinalis Batonii. Insuper sub asterisco* addimus nonnulla monitu digna ad marginem. 17.*

* *Chronologia Toletanorum Præsulum, primæ Chiladis Christianæ annorū: quorum ratio ex antiquis Mss. habetur certa & apud omnes explorata. 22.*

** *JOSEPHI S AENZ CARDINALIS DE AGUIRRE Apparatus ad Concilia Hispaniæ Pars prima. Sive Examen, aut Scrutinium Historico-critico-chronologicum Præfationis & Collectionis Isidorianæ Conciliorum & Epistolarum Decretalium, præsertim ad Hispanias spectantium: in honorem ac decus S. ISIDORI Archiepiscopi Hispalensis, Doctoris sapientissimi ac celeberrimi. 25.*

** *Præfatio ISIDORI in suam Collectionem Canonum & Conciliorum, incipientem: ISIDORUS Peccator servus Christi, conseruo suo, & parenti Fidei, in Domino salutem. 27.*

** *DISSERTATIONES ECCLESIASTICÆ in Præfationem Isidori ad suam Conciliorum & Canonum Collectionem. 31.*

** *DISSERTATIO I. Quisnam fuerit Isidorus Collector Canonum Conciliorumque, & quonam tempore vixerit. 32.*

Excursus I. Præmittitur, & multipliciter ostenditur, inter plures Isidoros, tum Latinos, tum Græcos, neminem Mercatorem dictum, cui Collectio Canonum & Conciliorum tribui possit. 32.

Excursus II. Varii Isidori apud Hispanos ab initio septimi sæculi usque ad finem octavi, de quorum singulis controversia esse possit. Diversorum opiniones relatæ & rejectæ. 33.

Excursus III. Ostenditur multipliciter, S. Isidorum Hispalensem fuisse Collectionis auctorem quoad potissimam sui partem; licet alius, sive Isidorus, sive alterius nominis, eam profecutus fuerit. 35.

Excursus IV. Confirmatur nostra sententia auctoritate clarissimorum quorundam virorum, non modò antiquorum, sed & recentium. 38.

Excursus V. Difficultates nonnullæ adversùs sententiam nostram objectæ & solutæ. Ubi plura observatu digna. 39.

** DISSERTATIO II. *De Collectionibus antiquis Conciliorum & Canonum, cum Isidoriana collatis.* 42.

Excursus I. De primis & antiquissimis Canonum & Conciliorum Collectionibus: ac primùm de illa quæ ferè à tempore Concilii Sardicensis facta fuit: tum de illa, quæ Concilium Chalcedonense sequuta est. Plura circa utramque observantur, præsertim apud Hispanos: & de Codice Canonum, quo li intra Concilia utebantur. 42.

Excursus II. De aliis posterioribus Canonum Collectionibus, & præsertim Dionysii Exigui, Ferrandi Diaconi, Martini Bracarenfis, & Isidorice Collectiones Dionysiana atque Isidoriana in quo conveniant aut differant. 45.

Excursus III. Præfatio alia Isidori ad suam Collectionem, eruta ab Archipræsule Marca ex duobus antiquissimis Mss. monasterii Rivi-pollensis in Catalonia, & collata nunc cum alio Biblioth. Vaticanæ: atque in multis diversa ab ea quam initio præmisimus. 46.

Excursus IV. Notæ in eam Præfationem, quibus explanantur & confirmantur plura in superioribus tradita circa S. Isidorum Hispalensem, ejusque Collectionem à calumniis vindicatam. 47.

** DISSERTATIO III. *An S. Isidorus Hispalensis Collectioni suæ inseruerit Canones qui dicuntur Apostolorum; & quotnam ex iis, ac quo jure.* 50.

Excursus I. Ratione dubitandi præmissa, ostenditur S. Isidorum initio Collectionis suæ inseruisse Canones Apostolis adscriptos; non tamen iis auctoritatem tribuisse: nec verba illius esse quæ modò exscripsimus, sed longè alia, quicquid contrà velint nonnulli, & olim censuerit Hinemarus. 50.

- Excursus II.** Cur S. Isidorus, licet in Collectione sua exscripserit Canones Apostolis adscriptos, rejecerit illos ad apocrypha, & intrusa ab hæreticis. Opinio quædam Bini & aliorum rejecta. 52.
- Excursus III.** Jure ne, an injuriâ, interpolator aut corruptor Præfationis S. Isidori ad suam Collectionem, tradiderit opinionem S. Doctori contrariam, tribuens auctoritatem omnibus Canonibus nomine Apostolorum editis. 54.
- Excursus IV.** Cuiam potius assentiendum sit; an S. Isidoro neganti exploratam auctoritatem Canonibus vulgatis Apostolorum nomine; an potius interpolatori asserenti? Argumeta præcipua pro unaquaque partium proponuntur, veluti rationes dubitandi. 56.
- Excursus V.** Præmittuntur quædam velitationes & conjecturæ ad dirimendam questionem, præsertim circa Synodum VII. Generalem, ac decreta Hadriani I. Stephani IV. & Joannis VIII. (aliàs VII.) Præsulum Romanorum, quoad Canones Vulgatos Apostolorum nomine. 58.
- Excursus VI.** Theses variæ, quibus singillatim dirimitur controversia, juxta ea quæ in superioribus tradidimus, tam circa mentem S. Isidori, quàm circa auctoritatem Canonum Apostolis adscriptorum. Porro ex octoginta quatuor circumferri solitis, solos quinque irrepsisse hæreticorum aut corruptorum fraude: reliquos autem omnes authenticos esse, & in singulari probatos à Pontificibus Romanis, Conciliis, & Patribus, quorum loca indicantur quoad quinquaginta priores. 61.
- Excursus VII.** Canones quinquaginta Apostolici, juxta versionem Dionysio Exiguo adscriptam (quâ & Isidorus Collector usus fuisse videtur) collati cum antiquissimo exemplari Mss. Vaticano num. 630. notatis ad oram varietatibus lectionum. 63.
- Excursus VIII.** Exhibentur & *ms. as* reliqui triginta quatuor Canones Apostolici, in Isidoriana Collectione prætermitti, juxta versionem Latinam Gregorii Holoandri è Græco. Porro ex iis solos tres suspectos esse de errore: reliquos autem omni veneratione dignos. 66.

DISSERTATIO IV. De Epistolis veterum Pontificum Romanorum collectis ab Isidoro, præsertim ad Hispanos scriptis, an sint germanæ, an potius confectæ ab ipso, vel saltem interpolatæ. 69.

Excursus I. Historia & auctoritas earum Epistolarum à tempore S. Isidori Hispalensis, veri illarum Collectoris, novem sæculis continuata usque ad annum circiter 1360; & solùm ad breve tempus interrupta in Gallis tempore Hincmari Rhemensis. Hadriani I. Papæ Capitula in eum scopum expensa. Discordiæ inter Nicolaum I. & prædictum Hincmarum, atq; origo earundem. 69.

Excursus II. Magdeburgensium, & aliorum Sectariorum opinio, rejicientium eas Epistolas veteres Collectionis Isidorianæ veluti nothas, à plerisque recentioribus Catholicis recepta, profertur: ejusque præcipua argumenta examinantur, & parum contra illarum *αὐθεντίας* extorquere ostenduntur. Porro si interpolatæ fuerunt, nequaquam id ab ullo Isidoro factum, sed à quopiam alio. 71.

Excursus III. Expenditur quoddam aliud argumentum Archipræsulis Marcæ adversus easdem Epistolas, & multipliciter solvitur. Porro multas Pontificum veterum, tam antiquorum Syricio, quàm posteriorum, germanas ab omnibus censeari, quamvis in nulla veteri Collectione existisse inveniantur. 74.

Excursus IV. Vindicatur auctoritas earundem Epistolarum Collectionis Isidorianæ argumentis Nicolai I. Papæ sanctiss. & doctiss. adversus Hincmarum Rhemensem, & alios Galliarum Episcopos in causa Rhotadi, breviter illustratis & expensis. Nonnulli Canones explicati, & quædam recentiorum paradoxa rejecta. 77.

Excursus V. Eadem Epistolarum *γνησιότης* demonstratur ex Capitulis Hadriani I. Papæ, & Notis eruditissimi Antonii Augustini in illa: quem perperam pro sua opinione allegant Marca & Labbè. Plura alia pro earundem auctoritate obiter prolata. 81.

Excursus VI. Plerasque dictarum Epistolarum, prout communiter circumferuntur, vehementer inspectas

spectas esse de interpolatione & aliis defectibus: non tamen respuestas, sed venerandas, & in auctoritatem recipiendas, cum delectu opportuno. 83.

Excursus VII. Quisnam fuerit interpolator & vitiator Epistolarum earundem: an fortasse Theodiscus successor S. Isidori in Episcopatu Hispanensi? Profertur & expenditur testimonium nomine S. Ildephonsi Toletani eâ de re à Luca Tundensi Episcopo editum. Verùm ostenditur, illud: esse aut supposititium, aut valdè suspectum. 85.

Excursus VIII. Confirmantur quæ in superioribus tradidimus auctoritate & rationibus Cl. viri Severini Bini, pugnantis pro eisdem Epistolis, veluti germanis, longè majori extensione, & minore delectu quàm à nobis præstitum fuerit. 88.

* *DISSERTATIO V. An Epistole veterum Pontificum Isidorianæ Collectionis introduxerint in Ecclesiâ Jus novum, antiquis & sacris Canonibus contrarium, ob ignorantiam grassantem octavo & nono sæculo.* 91.

Excursus I. Opinio affirmans quorundam recentiorum accuratè expenditur & refellitur. Vindicantur Patres sæculi octavi à nota STUPENDÆ, ET MISERABILIS IGNORANTIÆ, præsertim sacrorum Canonum, quam aliqui iis inurere audent. 91.

Excursus II. Uberior opinionis ejusdem refutatio quoad Patres, & præsertim Pontifices Romanos sæculi noni: quorum pietas & doctrina ostenditur alienissima ab ea ignorantie labe, & negligentie in servandis & tuendis Canonibus sacris. 93.

Excursus III. Ostenditur, catastropham illam Juris Canonici, ortam, ut ajunt, ex ignorantia Episcoporum, non habuisse locum in continuatione sæculi noni sub Leone IV. & Benedicto III. 96.

* *DISSERTATIO VI. An tempore Nicolai I. Papa inductum fuerit Jus novum ex Epistolis Isidorianæ Collectionis, sacris Canonibus contrarium.* 97.

Excursus I. Qualiter loquantur recentiores aliqui de Nicolao I. Papa, in ordine ad eversionem Juris antiqui, & introductionem novi: quasi contra illud vetus admiserit appellationem Episcoporum à Synodis Provincialibus ad Apostolicam Sedem. 97.

Excursus II. Nicolai I. Papæ sanctissimi & celeberrimi integritas & iustitia, præsertim in causis Rothadi & Hincmari utriusque, asseritur adversus aliquot recentiores, non dignè de illo loquutos. Ubi nonnulla de Hincmaro Rhemensi, quem aliqui plus iusto reprehendere videntur. 99.

Excursus III. Exscribitur ad longum narratio historica rerum Nicolai I. Papæ in causis Rhotadi & utriusque Hincmari, ex recenti scriptore Gallo Joanne Cabassutio, prorsus contraria Baluziana narrationi. 101.

**** DISSERTATIO VII.** *An jus Episcoporum ad appellandum Sedem Apostolicam, traditum in Epistolis Isidoriana Collectionis, fuerit re ipsa novum, & sacris Canonibus contrarium. Ubi plura adhuc de Hadriano I. & iterum de Nicolao, Pontificibus Romanis.* 105.

Excursus I. Occasio desumpta à recentioribus ex Epistola Melchiadis Papæ ad Episcopos Hispaniæ, exstante in Collectione Isidoriana: ubi iudicia Episcoporum dicuntur spectare ad Sedem Apostolicam. Ostenditur id non fuisse introductum novo aliquo jure, sed veteri, utpote conforme antiquissimæ traditioni totius Ecclesiæ, ejusdemque perpetuæ praxi, confirmatæ postea in Hadriani I. Papæ Capitulis, ex quibus plura observantur. 105.

Excursus II. Demonstratur idipsum ex Primatu Apostolicæ Sedis in omnes Ecclesias, non Occidentis modò, sed & Orientis; & ex perpetuo usu appellationum ex iis ad illam, præsertim in gravioribus causis, sive iudiciis Episcoporum, confirmato in Concilio Generali Sardicensi. 107.

Excursus III. Exscribitur & expenditur Canon quartus ejusdem Concilii Sardicensis in eundem scopum: pluraque ab Isidoro tradita in sua Præfatione circa idipsum variis observationibus illustrantur: præsertim ex doctrina & praxi Sanctorum Pontificum Innocentii I. Leonis I. Hilari, & Gregorii Magni. 110.

Excursus IV. Auctoritas Symmachi Papæ laudati ab Isidoro, contenta in Synodis Romanis quarta & quinta, celebratis initio sæculi sexti, expenditur

ditur in eundem scopum restitutionis Præfuluræ expoliatorum, & pro Nicolao I. Papa, adversus quosdam recentiores. Unde & illustratur plurimum Isidori Præfatio. 112.

** DISSERTATIO VIII. *An jure Isidorus in hac Præfatione dixerit, plura quàm viginti Capitula Concilii Nicæni in multis inveniri locis.* 117.

Excursus I. Eruditorum ferè omnium hujus sæculi opinio, eorumque potiora fundamenta, quibus suadetur, Canones Nicænos non fuisse plures quàm viginti. 117.

Excursus II. Profertur sententia Isidori affirmantis, ejusque argumenta examinantur: & aliqua quidem levia esse ostenduntur; alia verò majoris momenti urgentur & confirmantur multipliciter. 118.

Excursus III. Examinatur quintum argumentum Isidori, & roboratur multiplici ex capite. Acta Concilii Nicæni à principio grande volumen impleviffe: quod proinde pluribus longè Canonibus, quàm viginti, constaret. 121.

Excursus IV. Argumento alio penè ἀναντιστάτω eruto ex duabus authenticis Epistolis Julii I. & Leonis I. Romanorum Pontificum, suadetur, Canones Nicænos plures quàm viginti fuisse. Exceptiones recentiorum explosæ. 124.

Excursus V. Pluribus aliis veterum testimoniis certis & exploratis comprobatur eadem Isidori sententia. Ubi de editione Canonum Nicænorum longè uberiore Turriani, & Ecchellensis ex Arabico; quam fidem mereatur. 125.

Excursus VI. Occurritur argumentis auctorum contrariæ opinionis. Ubi de disceptatione Patrum Concilii Carthaginensis VI. cum Zosimo Papa, ejusque successoribus, circa appellationes & judicia transmarina. Ostenditur adversus Illustriss. Marcam, judicia Synodorum Provincialium nunquam fuisse, aut esse suprema. 128.

Excursus VII. Exhibentur τμήματα XX. præcipui Canones Nicæni, prout exstant in antiquis Codicibus ex interpretatione Isidori Collectio-
nis. 131.

* DISSERTATIO IX. An tribus primis sæculis Eræ Christianæ, præsertim post obitum S. JACOBI Apostoli, à discipulis ejus, vel eorum successoribus, celebrata fuerint Concilia aliqua intra Hispaniam, prætermissa in Collectione Isidori. 134.

Excursus I. De duobus Conciliis, quæ dicuntur celebrata in Hispania primo sæculo sub persecutione Neronis, juxta Chronicon Dextro adscriptum. Porrò illam certò affirmari ex columna quadam existente in Hispania; non autem ex Actis Græco-Latinis S. Photinæ, ut Bivarius & alii volunt. 134.

Excursus II. Examinantur eadem Chronici verba circa utrumque id Concilium, veluti celebratum ab Episcopis discipulis S. JACOBI. Porrò id verosimile esse: cum certus sit, & omni testimoniorum genere comprobatus, ejusdem Apostoli adventus in Hispaniam, ac prædicatio, sicuti & discipulorum. Expenduntur in eum scopum loca aliquot Patrum secundi ac tertii sæculi: veluti S. Justini, S. Irenæi, Tertulliani, & S. Hippolyti. 136.

Excursus III. Examinantur paullò accuratiùs quædam testimonia S. Hieronymi, S. Aprigii, & Venantii Fortunati, spectantia ad sæculum quintum & sextum Eræ Christianæ, circa prædicationem S. Jacobi Apostoli in Hispania. Ubi nonnihil obiter de Beato Presbytero, & Callisto II. tum de Anastasio Sinaita. 140.

Excursus IV. Eadem traditio de prædicatione S. Jacobi in Hispania confirmatur apertissimo S. Isidori testimonio in libro DE ORTU ET OBITU PATRUM, cujus *ymobtus* comprobatur adversus recentiores quosdam. Confirmatio ex Missali & Breviario Hispanico, probatis in Concilio IV. Toletano, cui idem Isidorus præfuit anno DCXXXIII. Testimonium aliud luculentissimum S. Juliani, immo & omnium Toletanorum Præsulum ejusdem sæculi, ac sequentium. Monumenta quædam eodem spectantia ex antiquissimo Ms. regii monasterii S. Æmiliani. 142.

Excursus V. Transitus ad testimonia Patrum & scriptorum octavi, noni, decimi, & undecimi sæcu-

seculi : ex quibus palam habetur continuatio perpetuę traditionis circa prædicationem S. JACOBI in Hispania ; non modò intra illam , sed etiam in Anglia , Germania , & Gallia . Exceptiones quorundam contrà opinantium , præsertim Nàtalis Alexandri , refutate .

145.

Excursus VI. Continuatio ejusdem traditionis duodecimo & tertiodecimo seculo , testimoniis gravium scriptorum confirmata ; præsertim Callisti II. Pape . Urgentur eadem testimonia nonnullis considerationibus .

147.

Excursus VII. Idipsum ex superabundanti confirmatur traditioe alia antiqua de adventu & apparitione DEIPARÆ ad B. JACOBUM , apud Cæsaraugustam Hispanię urbem : fulcitâ non solum testimoniis Pontificum , Regum , scriptorumque quamplurium , sed etiam variis monumentis antiquitatis Christianę , quorum aliqua expenduntur .

149.

Excursus VIII. Præcipuę difficultates adversariorum objectę & solutæ . Varia Scripturę loca in sensu germano explicata , juxta quę nihil repugnat prædicationi S. Jacobi in Hispania . Porro cum ea optimè coherere , ut Paulus postea ibidem prædicaverit . Quod & alia vetera monumenta ostendunt .

153.

Excursus IX. Testimonia quędam sanctorum Pontificum Gregori VII. & Innocentii I. quibus maximè innituntur adversarij , in ipsorum capita regeruntur ; & multis hinc inde observatis , ostenduntur nullatenus contradicere prædicationi S. Jacobi in Hispania .

155.

Excursus X. Inaniter cavillari recentiores illos , qui circa prædicationem S. Jacobi in Hispania majorem traditionis antiquitatem desiderant , quàm re ipsâ habeat . Porro illam non fuisse ortam in Concilio Toletano IV. sed confirmatam pro sacris Officiis Ecclesiarum Hispanię ; quamvis forsan scripta veterum illam testantia à primis seculis Erę Christianę jam tum periissent .

158.

Excursus XI. Iterum de Conciliis illis primis , & de aliis pluribus , quę secundo ac tertio seculo di-

cuntur

euntur celebrata in Hispania. Porro fieri potuisse ut aliqua eorum celebrarentur: de facto autem non constare, nisi ex Chronicis suspectæ aut nullius fidei, editis nomine Dextri, Maximi, Helece, Luitprandi, Juliani Perez, & Hauberti Hispalensis.

159.

*** APPARATUS AD CONCILIA HISPANIÆ**

PARS SECUNDA.

De Epistolis veterum Romanorum Pontificum ad Hispanos, in Collectione Isidori exstantibus. 162.

Epistola S. Anteri Pape & Martyris ad Episcopos provinciarum Beticæ & Toletanæ. Respondet consultationi eorum, licere quidem Episcopis transitum, seu translationem ex una Ecclesia in aliam; non quidem ex avaritia aut ambitione & propria voluntate: sed utilitate quadam & necessitate aliorum, ac iudicio potiorum, &c. Videtur scripta anno Christi CCXXXVII. 163.

**** DISSERTATIO X.** *An Epistola S. Anteri Pape jure plerisque eruditorum suspecta sit.* 168.

Excursus I. Difficultates aliquot contra auctoritatem hujus Epistolæ objiciuntur & extrincantur. 168.

Excursus II. An epigraphæ ejusdem Epistolæ ad Episcopos provinciarum Beticæ & Toletanæ, illam suspectam reddat. Ubi de divisione antiqua provinciarum Hispaniæ. 170.

Excursus III. An eadem Epistola centonibus posteriorum scriptorum interpolata fuerit, & proinde auctoritate careat. Occurritur argumento exinde petito, & concluditur quid tandem de illa censendum sit. 172.

**** DISSERTATIO XI.** *De translatione Episcoporum ab una Ecclesia in aliam, permessa ab Antero Papa ex gravi & urgente causa: an verè solita aut licita fuerit à priscis Ecclesiæ temporibus usque ad tempora Formosi Pape, & præsertim in Hispania.* 174.

Excursus I. Translationes Episcoporum licere quidem ubi communi utilitate & necessitate urgente,

gente,

gente, præter ipsorum voluntatem, legitima auctoritate fiunt. Porro, tunc non intervenire mutationem ex parte Episcopi, ab Ecclesia prohibitam. 174.

Excursus II. Quomodo aliqui recentiorum opinentur, translationes Episcoporum, etiam quavis urgente necessitate aut utilitate, non fuisse admissas ab Ecclesia primis novem sæculis, usque ad tempus Formosi Papæ; & quibus argumentis id ostendere nitantur. 175.

Excursus III. Opposita sententia ab Auxilio presbytero, Formosi Papæ defensore, tradita, ac plurimis exemplis confirmata, refertur, & diversimodè illustratur, ac vera ostenditur. 176.

Excursus IV. Nicephori Callisti rationes & exempla varia, quibus ostenditur, omnibus ferè sæculis usque ad tempus Formosi Papæ, apud Orientales in usu fuisse translationes Episcoporum ex causa necessitatis vel utilitatis publicæ. Ubi obiter plura correctæ & observata adversus quosdam scriptores. 178.

Excursus V. Idipsum demonstratur illustribus exemplis Hispanæ Ecclesiæ in Concilio Tolet. X. XII. & XVI. adversus quosdam recentiores agentes, Ecclesiam Latinam rigidissimè abstinuisse à translationibus usque ad tempus Formosi Papæ. 180.

Excursus VI. Stabilitur denuò justitia earundem translationum, præsertim in Hispania factarum sæculo septimo, ex sacris Canonibus & Decretis Romanorum Pontificum, quorum varia loca illustrentur aut vindicantur. Argumenta opinionis contrariæ objecta Excursu primo, enervia ostenduntur & enodantur. 182.

** DISSERTATIO XII. De transitionibus Episcoporum prohibitis ab Antero Papa, quàm contrariæ sint Canonibus sacris, ac Decretis Romanorum Presulum, quàm illicitæ & perniciosæ Ecclesiis. 184.

Excursus I. Appetitiones & transitiones ambitiosæ quorundam Episcoporum ad aliam Ecclesiam, præsertim majorè aut opulentiorè, improbatæ ab Antero Papa, quàm severè prohibitæ fuerint juxta sacros Canones. Plures eorum illustrati. 185.

Excursus II. Indicantur Canones aliorum Conciliorum, in quibus idipsum traditur: & proferuntur varia diversorum Pontificum Romanæ Ecclesiæ decreta, severè prohibentia transiiones voluntarias. Exhortatio ad DD. Episcopos, eruta ex eisdem Canonibus & decretis. 187.

Excursus III. Episcopum unumquemque jure divino contrahere vinculum spiritualis matrimonii cum propria Ecclesia, & fortius quidem quàm matrimonii carnalis: ut proinde non possit transferri ad aliam absque dispensatione Romani Pontificis, concessâ ex causa justa. Varia Epistolarum Decretalium loca expensa aut illustrata. 190.

Excursus IV. Explanantur causæ legitimæ ad justam translationem Episcoporum exactæ, sive ut Romanus Pontifex dispenset cum iis in solvendo priori conjugio spirituali. Eadem quoque consideratio proponitur Principibus & Consiliariis, ne præsentent quemquam, nisi ex eisdem causis. Incommoda ex opposito sequuta. 192.

Epistola Lucii Papæ primi ad Galliæ atque Hispaniæ Episcopos, ad ann. Christi CCLIII. vel circiter. 195.

** DISSERTATIO XIII. *An Epistola hec S. Lucii germana sit, an potius supposititia, prout aliqui eruditorum suspicantur.* 201.

** DISSERTATIO XIV. *De causâ Basilidis Legionensis, & Martialis Asturicensis, in Hispania Episcoporum, discussa hoc anno in Concilio Africano II. Preside S. Cypriano, ad annum circiter CCLVII.* 203.

** *Excursus I.* Historia ejus controversiæ desumpta ex Epistola S. Cypriani ad clerum & plebes in Hispania consistentes. Observationes nonnullæ circa illam. 203.

Epistola S. Cypriani Episcopi & martyris ad clerum & plebes in Hispania consistentes, de Basilide & Martiale. 206.

** *Excursus II.* Notæ uberiores in eandem S. Cypriani Epistolam. Porro Basilidem & Martialem depositos fuisse tanquam libellaticos deterioris conditionis, quàm alios quosdam, & restitutione
indi.

- indignos. Disciplina Ecclesiæ veteris circa Episcopos restituendos, aut eligendos. Monita ad Principes & Consiliarios eodem spectantia. Quis tandem fuerit finis controversiæ prædictæ. 210.
- Vita S. Xysti II. Pape.* Additis ad marginem variis lectionibus Mss. Codicum. 212.
- Epistola Xysti Papæ II. ad Episcopos Hispaniæ.* 213.
- ** *Excursus III.* Notæ in Epistolam S. Xysti. Porro illam videri scriptam occasione causæ Basilidis & Martialis, nondum terminatæ tempore S. Stephani Papæ. Ambos fuisse suis sedibus restitutos à Xysto, veluti depositos non servato juris ordine. Ordinationes aliorum in locum eorum irritas fuisse declaratas. Finem denique totius controversiæ nesciri adhuc. 215.
- ** *Excursus IV.* Criticorū plurium objecta adversus prædictæ Epistolæ auctoritatem extricantur. 216.
- Vita Dionysii Papæ ex libro Pontificali Damaso Papæ adscripto.* 218.
- Epistola Dionysii Papæ ad Severum Episcopum Cordubensem, De Ecclesiis parochianis, ut singule singulis dentur presbyteris, & ut nullus alterius parochiæ terminos vel jus invadat.* 218.
- Note Variorum.* 220.
- Vita S. Eutychiani PP. ex libro Pontificali sub nomine Damasi, cum correctionibus Mss. Lucæ Holstenii, ex præstantissimis Italiæ codicibus.* 220.
- Epistola Eutychiani Papæ ad Joannem, & ad omnes Episcopos Beticæ provinciæ, De fide Incarnationis Domini.* 221.
- ** *Excursus V.* Notæ in eam Epistolam historice & dogmaticæ. Porro scriptam fuisse præcipuè adversus heresim Pauli Samosatani, adhuc grassantem. Objecta quedam contra illius *ὑποστάσεις* enervantur. 224.

APPARATUS AD CONCILIA HISPANIÆ

PARS TERTIA.

- De ordine servato in Conciliis Hispaniæ.* 226.
- Ordo celebrandi Concilium.* 227.
- Exhortatio ad Principem, aliàs Via Regia.* 232.

** DISSERTATIO XV. *De ordine servato in Conciliis antiquis Hispaniæ, & qualiter in iis se haberent Episcopi ac Reges.* 234

Excursus I. Notæ in ea sacra monumenta, ex Concilio IV. Toletano, cui presuit S. Isidorus, desumpta quoad præcipuam sui partem. Mos antiquus pernoctandi in Ecclesiis, præsertim in vigiliis solennitatum. Initium Concilii summo mane. Quinam ad illud ingrederentur, & quo ordine ac ritu. Notarios quoque admissos, qui exceptores essent, & brevibus notis velocissimè designarent omnia ea quæ dicebantur. 234.

Excursus II. Reges Hispaniarum simul cum optimatibus, sive illustrioribus viris, ad Concilia admissos fuisse, ipsorum initio tantum, atque in terram humillimè prostratos, secutis precibus Patrum pro iis. Lectiones præviæ Conciliorum præcedentium, & collationes præparatoriæ circa Fidei mysteria & disciplinam Ecclesiasticam. Variæ preces intra triduum. Denunciatio Concilii, ac dierum Nativitatis & Paschæ pro anno sequenti. 237.

Excursus III. Notæ in exhortationem ad Principem, seu Viam Regiam, quâ ille officii sui ab Episcopis hoc loco liberè admonetur. Quàm turpiter se gerant, qui injustum Principem lætant, & jura potestatis regiæ ultra fas porrigunt. Porro Reges Hispaniæ in coronatione sua accepisse ab Episcopis unctionem, non qualemcumque, sed solennem ac regiam, & quidem primos omnium inter Christianos Principes. 238.

CONCILIUM ILLIBERRITANUM

XIX. *Episcoporum.* 240.

Canones LXXXI.

I. *De his, qui post baptismum idolis immolaverunt.*

II. *De sacerdotibus Gentilium, qui post baptismum immolaverunt.*

III. *De eisdem, si idolis tantum munus dederunt.*

IV. *De eisdem, si catechumini adhuc immolant, quando baptizabuntur.*

V. *Si domina per zelum ancillam occiderit.*

- VI. Si quicumque per maleficiū hominem interfecerit.
- VII. De pœnitentibus mœchie, si rursus mœchaverint.
- VIII. De fœminis, quæ relictis viris suis, aliis nubunt.
- IX. De fœminis, quæ adulteros maritos relinquunt, & aliis nubunt.
- X. De relicta catechumeni, si alterum duxerit.
- XI. De catechumena, si graviter egrotaverit.
- XII. De mulieribus, quæ lenocinium fecerint.
- XIII. De virginibus Deo sacratis, si adulteraverint.
- XIV. De virginibus secularibus, si mœchaverint.
- XV. De conjugio eorum, qui ex gentilitate veniunt.
- XVI. De puellis fidelibus, ne infidelibus conjungantur.
- XVII. De his qui puellas suas sacerdotibus Gentilium conjungunt.
- XVIII. De sacerdotibus, & ministris, si mœchaverint.
- XIX. De clericis negotia & nundinas sectantibus.
- XX. De clericis & laicis usurariis.
- XXI. De his qui tardius ad Ecclesiam accedunt.
- XXII. De Catholicis in heresim transeuntibus, si revertantur.
- XXIII. De temporibus jejuniorum.
- XXIV. De his qui peregrè baptizantur, ut ad electum non veniant.
- XXV. De epistolis communicatorii confessorum.
- XXVI. Ut omni sabbato jejunetur.
- XXVII. De clericis, ut extraneas fœminas in domo non habeant.
- XXVIII. De oblationibus eorum qui non communicant.
- XXIX. De energumenis, qualiter habeantur ab Ecclesia.
- XXX. De his qui post lavacrum mœchaverint, ne subdiacones fiant.
- XXXI. De adolescentibus, qui post lavacrum mœchati sunt.
- XXXII. De excommunicatis presbyteris, ut in necessitate communionem dent.
- XXXIII. De Episcopis, & ministris, ut ab uxoribus se abstineant.

- XXXIV. Ne cerei in cœmeteriis incendantur .
XXXV. Ne fœminæ in cœmeteriis pervigilent .
XXXVI. Ne picturæ in Ecclesia fiant .
XXXVII. De energumenis non baptizatis .
XXXVIII. Ut in necessitate & fideles baptizent .
XXXIX. De Gentilibus , si in discrimine baptizari expetunt .
XL. Ne id, quod idolothytum est , fideles accipiant .
XLI. Ut prohibeant domini idola colere servis .
XLII. De his qui ad fidem veniunt , quando baptizentur .
XLIII. De celebratione Pentecostes .
XLIV. De meretricibus paganis , si convertantur .
XLV. De catechumenis , si ad Ecclesiam non frequentant .
XLVI. De fidelibus , si apostataverint , quamdiu pœniteant .
XLVII. De eo, qui uxorem habens, sepius mœchatur .
XLVIII. De baptizatis ut nihil accipiat clericus .
XLIX. De frugibus fidelium , ne à Judæis benedicantur .
L. De Christianis , qui cum Judæis vescuntur .
LI. De hereticis , ut ad clerum non promoveantur .
LII. De his qui in Ecclesia libellos famosos ponunt .
LIII. De Episcopis , qui excommunicato alieno communicant .
LIV. De parentibus , qui fidem sponsaliorum frangunt .
LV. De sacerdotibus Gentilium , qui jam non sacrificant .
LVI. De magistratibus & duum-viratis .
LVII. De his qui vestimenta ad ornandam pompam dederint .
LVIII. De his qui communicatorias literas portant , ut de fide interrogentur .
LIX. De fidelibus , ne ad capitolum causa sacrificandi ascendant .
LX. De his qui destruentes idola occiduntur .
LXI. De his qui duabus sororibus copulantur .
LXII. De aurigis & pantomimis , si convertantur .
LXIII. De uxoribus , que filios ex adulterio necant .
LXIV. De fœminis , que usque ad mortem cum alienis viris adulterant .

- LXV. De adulteris uxoribus clericorum.
 LXVI. De his qui privignas suas ducunt.
 LXVII. De conjugio catechumene femine.
 LXVIII. De catechumena adultera, que filiū necat.
 LXIX. De viris conjugatis, postea in adulteriū lapsis.
 LXX. De feminis, que consciis maritis adulterant.
 LXXI. De stupratoribus puerorum.
 LXXII. De viduis mæchis, si eundem postea maritum duxerint.
 LXXIII. De delatoribus.
 LXXIV. De falsis testibus.
 LXXV. De his qui sacerdotes accusant, nec probant.
 LXXVI. De diaconibus qui ante honorem peccasse probantur.
 LXXVII. De baptizatis qui nondum confirmati moriuntur.
 LXXVIII. De fidelibus conjugatis, si cum Judea, vel Gentili mæchauerint.
 LXXIX. De his qui tabula ludunt.
 LXXX. De libertis.
 LXXXI. De fæminarum epistolis.
 ** Admonitio ad Lectorem eruditum. 240.
 ** Libri III. in Concilium Eliberitanum, auctore nobilissimo & eruditissimo viro D. Ferdinando de Mendoza, additis Commentariis, seu Notis, & observationibus plurimum recentiorum, ac novissimis Cardinalis de Aguirre. 241.

LIBER I.

- Caput I. De Concilii Illiberritani nomine, & urbe in qua habitum est. 241.
 Caput II. De tempore Concilii Illiberritani. 250.
 Caput III. An omnium Hispanicæ & Catholicæ Ecclesiæ Conciliorum Illiberritanum fuerit antiquissimum? 259.
 Caput IV. De auctoritate Concilii Illiberritani. 262.
 Caput V. De Canonibus veris Concilii Illiberritani. 269.
 Caput VI. De Canonibus, qui Concilii Illiberritani falsò esse feruntur. 285.
 Caput VII. De utilitate Conciliorum. 289.
 Caput

- Caput VIII. Episcopos *sanctos*, & Romanum Pontificem *sanctissimum*, ab initio Ecclesie appellari. 290.
- Caput IX. In Ecclesiis Concilia semper agi consueviffe, & cum omiffam, qua id de causa. 291.
- Caput X. Cur nomina Episcoporum initio Concilii praefigantur; & Consulum nomina, vel alia temporis nota, omiffa sint. Ubi de singulis Episcopis, qui huic Concilio interfuerunt, & presbyteris, & locis illorum, late differitur. 292.
- Caput XI. Cur de plebe mentio in hoc Concilio injecta. 323.

CONCILII ILLIBERRITANI

LIBER II.

- Caput I. Apostolorum Symbolum cur Patres Illiberritani initio hujus Concilii omiserint. 325.
- Caput II. Quae verbi *Placuit* vis: qui usus ejus in Conciliis. 327.
- Caput III. Quae sit templorum origo, quae ratio. 329.
- Caput IV. Quae idoli etymologia, quae idololatriae exterioris & interioris vetustas. 331.
- Caput V. Cur idololatria crimen capitale vel principale dicatur. 333.
- Caput VI. Quid *communio* nomine contineatur, & an perpetua communionis interdictio iusta fuerit, nec ne? 339.
- Caput VII. De flaminibus ethnicorum, non de Christianorum, hic agi: & qui *Flamines* dicerentur. 341.
- Caput VIII. *Moechia* nomine omnem illicitum concubitus comprehendendi: nunquam ipsam, ut naturam turpem, licuisse in Ecclesia: explicata in eam rem tria, Concilii Toletani I. Indori, & Clementis, loca. 344.
- Caput IX. Qui olim *sacrificati* dicerentur, qui *libellatici*. 361.
- Caput X. Cur flaminibus triennii, cum reliquis biennii, ad percipiendum baptismum tempus praescribatur. 370.
- Caput XI. Quid zelus, quid zelotypia. 372.

- Caput XII. Quæ olim flagellorum & verberum, quæ fustium pœna. 373.
- Caput XIII. Cur de tertio die mentio hic injecta fuerit. 374.
- Caput XIV. Quæ in fervorum castigatione dominorum potestas. 375.
- Caput XV. Ob delicta casu admissa cur olim pœnitentia imponeretur. 377.
- Caput XVI. Maleficium idololatriæ cur perfici dicatur. 380.
- Caput XVII. Adulteri coërcitionem ad Episcopos spectare. 383.
- Caput XVIII. De matrimonii & divortii antiquitate. 384.
- Caput XIX. Sine causa justa & judicio Episcoporum nunquam licuisse à matrimonio divertere. 387.
- Caput XX. Connubium secundum durante primo semper ab Ecclesia improbatum, præsertim ab Hispanica. Defensio Ambrosii Commentaria in Epistolam Pauli ad Corinthios. Explicatus in his locus de divortio, & alter Lactantii. 387.
- Caput XXI. Eorum lapsus detegitur, qui Concilio huic secundum conjugium, durante primo, aut admisisse aut permisisse imposuerunt. 396.
- Caput XXII. De catechumenorum connubiis: & cur relicta à catechumeno alteri nubere possit, & nupta ad baptismum admitti. 399.
- Caput XXIII. Cur hic quinquennii catechumenæ scemina, cum reliquis bienni, ad baptismum tempus definiatur. 402.
- Caput XXIV. De pœna lenocinii parentum. 404.
- Caput XXV. Quæ sit antiqua lenonum pœna. 404.
- Caput XXVI. 405.
- Caput XXVII. Virgines voto sacratas ab ipsis Apostolorum temporibus fuisse in Ecclesia, præsertim Hispanica: & cur de virginibus hic, non de viduis, mentio injecta? 407.
- Caput XXVIII. Post votum nunquam licuisse sacris virginibus vagam impudicitiam vel contubernium. Explicata in eam rem duo, Cypriani & Augustini, loca. 410.
- Caput XXIX. De lapsis virginibus sacris Episcoporum esse judicium. 417.

- Caput XXIX.** Quàm Deo accepta virginitatis oblatio. 417.
- Caput XXX.** Quantò ethnicis Christianæ virgines præstent. Illarum breve, harum perpetuum vinculum esse: dissolubile tamen Pontificis Maximi imperio. Explicata in eam rem Innoc. III. Epistola ad Abbatem Sublacensem. 419.
- Caput XXXI.** Quæ illi sceminae pœnitentia imponenda, quæ post stuprum, vel nupfit, vel non nupfit. 425.
- Caput XXXII.** Pœnitentes reconciliari debuisse, nec potuisse connubiis copulari. Explicatus Canon XII. Concilii Romani sub Sylvestro. 426.
- Caput XXXIII.** Gentilium connubia prohibita, & Ecclesiæ decretis irrita: lege tamen civili capitæ pœna contrahentibus non indicta. Explicata in eam rem Valentis & Valentiniani constitutio. 428.
- Caput XXXIV.** De hæreticorum, schismaticorum, & Judæorum connubiis. 434.
- Caput XXXV.** Cum Judæis matrimonia inita, ipso jure nulla. 435.
- Caput XXXVI.** Varia ethnicorum sacerdotum privilegia. Cur speciatim connubium cum illis interdicator. 436.
- Caput XXXVII.** De pœna Episcoporum & sacerdotum mœchantium. 438.
- Caput XXXVIII.** Quæ negotiatio clericis interdicta, quæ permessa. 441.
- Caput XXXIX.** De pœna usurarii, tam clerici, quàm laici. 446.
- Caput XL.** Quæ olim & hodie usurariis clericis pœna indicta: explicato Alexandri III. rescripto. 448.
- Caput XLI.** De laicis, non de clericis, hunc Canonem intelligi oportere. 450.
- Caput XLII.** De pœna eorum, qui in civitate morantes, tribus Dominicis diebus absuerint ab Ecclesia: & cur de aliis mentio omissa. 452.
- Caput XLIII.** *Dominici* diei nomen & festum ab ipsis Apostolorum temporibus. 453.
- Caput XLIV.** De tribus Dominicis cur hinc meminerint Patres. 455.

- Caput XLV.** Ecclesias divino cultui ab ætate Apostolorum dicatas : explicatis in eam rem Lactantio , Minucio , & Clemente Alexandrino . 456.
- Caput XLVI.** Lapsis non modò pœnitentiam non negasse Patres Illiberritanos , sed manifestè indulgisse . 459.
- Caput XLVII.** Quando parentum culpa redundet in filios , quando non redundet . Expensus in eam rem Divus Cyprianus . 462.
- Caput XLVIII.** Quid abstinentia , quid jejunium , & qui jejunii fructus . 465.
- Caput XLIX.** Cur mensibus Julio & Augusto jejunia sublata . 468.
- Caput L.** Quæ cantio olim in clericorum ordinatione adhiberetur . 470.
- Caput LI.** De privilegiis confessorum in literis indulgentiæ dandis . 472.
- Caput LII.** Jejunium sabbathi cur in Ecclesia Occidentali præceptum , in Orientali interdictum : explicatis in eam rem Clemente & Ignatio , & Canone LVI. Synodi VI. de quo & reliquis diffusè tractatum . 478.
- Caput LIII.** Extraneam fœminam & subintroductam in Conciliis eam intelligi , quæ nec matrimonio , nec sanguine conjuncta sit . 487.
- Caput LIV.** Cur virgines hujus Concilii tempore in parentum domibus habitare permitterentur . 493.
- Caput LV.** Cur eorum qui non communicant , munera non acceptet Ecclesia : explicato Canone XLIX. Concilii Laodiceni . 494.
- Caput LVI.** Eos solùm qui erratico spiritu actus exagitantur , hoc Canone comprehendì . 501.
- Caput LVII.** Dæmones cur spiritus erratici dicantur . 502.
- Caput LVIII.** Antiquum esse in Ecclesia offerentium nomina recitari : & an energumeni sanctæ communionis debeant esse participes . 504.
- Caput LIX.** Dæmoniacos à sacris Ecclesiæ functionibus semper repulsos . 506.
- Caput LX.** Mœchiæ crimen in adolescentia commissum subdiaconum impedit ordinari . 508.
- Caput LXI.** Cur qui in adolescentia fuit mœchus ,
subdia-

- Concistorum Hispanie & Novi Orbis, &c.* 81
 subdiaconus ordinari prohibeatur. 510.
 Caput LXII. Mœchiæ crimen impedit clericum ordinari, & ordinatum deponit. 511.
 Caput LXIII. Mœchiæ pœnam castitate initi conjugii solvi. 512.
 Caput LXIV. Reconciliationem pœnitentium ad Episcopos solos spectare. 512.
 Caput LXV. Absolutio pœnitentium an possit deferri diaconis: explicato in eam rem D. Cypriano. 516.
 Caput LXVI. Continentiæ legem semper ordinibus sacris annexam in Ecclesia: explicata Concilii Nicœni historia de Paphnutio. 518.

CONCILII ILLIBERRITANI

LIBER III.

- Caput I. Cereos in cœmeteriis incendi prohibitum ad inquietandos Sanctorum spiritus: & quid sit, spiritus inquietare. 527.
 Caput II. Cereos rebus Ecclesiæ sacris adhibitos, semper in Hispania probatos. 536.
 Caput III. Inquietari Sanctorum spiritus, quo alio sensu possit intelligi. 537.
 Caput IV. De pervigiliis, & earum antiquitate: cur hîc sublata: explicatâ Constantii Imp. constitutione in lege V. C. Theodosiani de sacrificiis paganorum. 539.
 Caput V. Imagines sacras ab Apostolorum temporibus fuisse in Ecclesia: & cur eas pingi hoc Canone interdictum sit. 548.
 Caput VI. Energumenos baptizandos, si extremo urgeantur periculo. 567.
 Caput VII. Luminaria accendi consuevisse in Ecclesia hujus Concilii tempore, eaque probata ab his Patribus, non prohibita: & cur ea accendere energumeni prohibeantur. 567.
 Caput VIII. In necessitate omnes posse baptizare observatâ Ecclesiæ formâ: & quæ sit hæc manûs impositio, quâ fideles perfici dicuntur. 568.
 Caput IX. Extra Ecclesiam posse conferri baptismum in necessitate. 573.
 Caput X. Ab infidelibus posse conferri baptismum, obser-

- observatâ Ecclesiæ formâ. 574.
- Caput XI.** Baptizare posse bigamos : in Ecclesia Romana bigamus non fuisse , nec aliam irregularitatis notam habentes. 575.
- Caput XII.** Gentilibus in extremo periculo cupientibus baptizari , nec baptismum , nec Confirmationem negandam. 576.
- Caput XIII.** Oblatum idolis ab œconomis , non esse acceptum ferendum à possessoribus : & qui possessores dicantur. 578.
- Caput XIV.** De privatis sacris antiquorum fuscè tractatum : explicato Modestino , & Gordiani Imp. rescripto. 580.
- Caput XV.** Quando fervorum idola domini debeant diruere. 585.
- Caput XVI.** Quando catechumeni baptizandi , & quibus informandi. 586.
- Caput XVII.** Festum Pentecostes ab ipsis fuisse Apostolorum temporibus. 589.
- Caput XVIII.** Quæ propriè dicatur meretrix : quæ olim ei pœnæ propositæ : quando baptizari debeat. 592.
- Caput XIX.** Catechumenos gravi aliquo morbo obmutescentes baptizari posse : & quid de pœnitentibus. 595.
- Caput XX.** Peccata ante baptismum cur leniùs castiganda , quàm quæ post baptismum commissa. 599.
- Caput XXI.** Qui apostatarum nomine hîc continentur. 600.
- Caput XXII.** Expresso Hispaniæ decreto errorem Novatiani improbari. 602.
- Caput XXIII.** De varia pœna adulterii. 603.
- Caput XXIV.** Pro baptismum nihil à sacerdotibus exigendum. 605.
- Caput XXV.** De antiqua pedum lotionem. 607.
- Caput XXVI.** Fruges fidelium à Judæis vel Gentilibus benedici non debere. 608.
- Caput XXVII.** A mensâ Judæorum & alio commercio civili fideles debere abstinere. 610.
- Caput XXVIII.** Hæreticos non esse ordinandos , & ordinatos deponendos. 612.
- Caput XXIX.** Hæresi notatos deponendos. 614.

- Caput XXX. Quâ pœnâ libelli famosi auctores coër-
cendi. 616.
- Caput XXXI. Ab uno Episcopo excommunicatos,
ab aliis non esse reconciliandos. 618.
- Caput XXXII. Voluntate parentum contrahi olim
& dissolvi sponsalia. 620.
- Caput XXXIII. Sponsalia infringentes mortali
culpæ obnoxios. 624.
- Caput XXXIV. Contractum sponsaliorum ab Ec-
clesia irritandum, nisi certa solennitate celebretur,
consentaneum videri. 625.
- Caput XXXV. Parentes, si filiis sponsalia infringen-
tibus consentiant, peccare; secus si non consen-
tiant. 625.
- Caput XXXVI. Cur coronis utri sacerdotibus inter-
dictum sit: & quæ fuerint istæ coronæ. 626.
- Caput XXXVII. Idololatriæ crimen in quibus con-
trahatur. 626.
- Caput XXXVIII. Magistratus gerere cur Chri-
stiani sub excommunicationis pœna prohibean-
tur. 627.
- Caput XXXIX. De munere antiquo diuini vir-
tutis. 633.
- Caput XL. Quæ pompa olim diceretur: & cur ad
pompan offerre vestimenta sub excommunica-
tione prohibeantur Christiani. 635.
- Caput XLI. De literis communicatoriis, & vario
illarum usu. 638.
- Caput XLII. An Archiepiscopi & Primate, ut ho-
die, fuerint olim in Hispania tempore hujus
Concili. 641.
- Caput XLIII. Capitolia fuisse in Hispania, & aliis
provinciis, ad exemplum Romani. 645.
- Caput XLIV. Ad exemplum Romani Capitolii, re-
liqua in editis locis constructa solita. 647.
- Caput XLV. Idola ethnicorum diruentes, cur in
numerum recipi Martyrum Hispani Patres inter-
dixerint. 648.
- Caput XLVI. Non teneri quemquam privatâ aucto-
ritate idola gentium infringere, posse tamen suo
tempore & loco. 651.
- Caput XLVII. An Apostoli fregerint unquam Gen-
tium idola: & quanti traditiones Apostolicas ab

- initio Ecclesiæ Hispani Patres fecerint . 651.
- Caput XLVIII.** Non decerni ab Hispanis Patribus in hoc Canone , Martyrem non esse qui idola frangerit ; sed in numerum Martyrum ab Ecclesia non referri : & cur . 653.
- Caput XLIX.** Olim Episcopi adscribebant Martyres cœlestium numero : quod justis de causis soli Romano Pontifici reservatum est . 661.
- Caput XLIX.** Uxore mortua , non licere cum ejus sorore matrimonium contrahere . 663.
- Caput L.** De aurigis agi in hoc Canone , non de aurigibus : & cur tam acri pœna aurigę feriatur . 667.
- Caput LI.** Qui fuerint pantomimi , & cur tam acris illis pœnitentia imponatur . 670.
- Caput LII.** De pœna parentum proprios fœtus interimentium . 677.
- Caput LIII.** De pœna ejus mulieris , quæ vel semel in vita , vel ad mortem usque , cum alieno viro mœchatur . 679.
- Caput LIV.** Cur vir uxorem adulteram retinens puniatur . 681.
- Caput LV.** Nulli licere sine judicio Ecclesiæ uxorem repudiare . 683.
- Caput LVI.** Quòd innocentia & integritatis specime clerici præbere debeant . 684.
- Caput LVII.** De matrimonio interdicto cum privigna . 688.
- Caput LVIII.** Qui comici , qui scenici , & cur matrimonium cum his interdictum . 687.
- Caput LIX.** Quare catechumena ante lavacrum , pœnitentiã , velut Christiana , afficiatur . 691.
- Caput LX.** De prisco more admittendi infideles ad baptismum : & de pœna , ut non nisi in fine quis posset baptizari : & an catechumenus sine baptismo decedens , æternã frui possit beatitudine : explicatis in eam rem Concilii Bracarensis l. Can. XXXV. & B. Chrysostomo : differitur præterea de cap. *Catechumenum . De consecratione . distinctione 4.* 692.
- Caput LXI.** De pœna mariti adulterium committentis . 700.
- Caput LXII.** Uter adulterio commisso magis peccet , vir an uxor . 701.

- Caput LXIII. De pœna uxoris adulterantis, & mariti consentientis. 704.
- Caput LXIV. De pœna stupri nefandi. 706.
- Caput LXV. Virgines & viduas mœchantes minori pœnâ afficiendas, si cum eisdem viris nuptias celebrent. 710.
- Caput LXVI. Secundas nuptias licere viduis. 711.
- Caput LXVII. Gravior pœna viduę imponenda, quę aliis nubit, relicto eo, à quo semel cognita est. 713.
- Caput LXVIII. De pœna delatorum: & qui dicentur proscripti. 714.
- Caput LXX. De pœna ejus qui aliquem interficiendum detulit. 716.
- Caput LXXI. De pœna falsi testis. 717.
- Caput LXXII. A tempore Apostolorum Ecclesiã habuisse jurisdictionem forensẽ, & hoc Canone comprobari. 719.
- Caput LXXIII. De falsa Episcoporum & clericorum accusatione punienda. 720.
- Caput LXXIV. Diaconus in crimine mortis detectus, etiam ante ordinationem admisso, deponitur: & quod esset crimen mortis. 721.
- Caput LXXV. Levis qui se deferunt, quàm convictos puniendos. 723.
- Caput LXXVI. Quę fuerit laica communio. 724.
- Caput LXXVII. Jurisdictionis Ecclesiasticę esse pacem diaconum. 727.
- Caput LXXVIII. Benedictionem hic sacramentum Confirmationis intelligi: & cur Christiani eã perfici dicantur. 729.
- Caput LXXIX. Solo baptismo in necessitate posse quemquam salvum fieri. 731.
- Caput LXXX. Gravius fidelem virum delinquere si ad fœminam infidelem accesserit, quàm è contrario. 731.
- Caput LXXXI. Diversa in eum qui se desert, vel qui convincitur, pœna statuenda. 732.
- Caput LXXXII. De pœnitentia aleã ludentis. 733.
- Caput LXXXIII. Liberti qui, & cur ab ordinibus suscipiendis repellantur. 736.
- Caput LXXXIV. Cur fœminis scribere sine maritorum nominibus, aut eis rescribi non liceat. 737.
- Epistola Mendozæ ad Philippum II.* 743.

INDEX SUMMARIUS

eorum, quæ continentur Tomo Secundo
Conciliorum Hispaniæ, &c.

*Quæ duplici asterisco notantur, nunc primum in lucem
prodeunt; quæ vero unico, sunt difficilia inventu.*

** **D**ISSERTATIO I. Aliàs XVI. *Quoniam
tempore & anno celebratum fuerit
Concilium Eliberitanum. Ubi plura ad
Chronologiam & historiam spectan-
tia* pag. 1.

Excursus I. Quorundam errata, & variorum opi-
niones, atque in iis D. Loaisæ, referuntur &
refelluntur. Ostenditur Concilium Eliberitanum
non fuisse celebratum eodem tempore quo Ni-
cænum, nec postea. 1.

Excursus II. Uberius ostenditur major antiquitas
Concilii Eliberitani quàm Nicæni, immo &
quàm pacis Ecclesiæ à Constantino datæ: ut
proinde saltem ante annum CCCXIII. servente
adhuc persecutone, celebratum fuerit. Obje-
ctiones quorundam, & in iis Stephani Baluzii,
refutantur. 4.

Excursus III. Quo tandem anno coacta fuerit ea-
dem Synodus. Relatis opinionibus aliorum, &
præmissis pluribus ad Chronologiam persecutio-
num variarum post initium quarti sæculi, con-
cluditur, videri celebratam intra mensem Ma-
juni anni CCCIII. 6.

Excursus IV. Opinio exotica, sive paradoxon Joan-
nis Morini, autumantis Concilium hoc celebra-
tum fuisse ante medium tertii sæculi, & Impe-
rium Decii Augusti, refertur & refellitur multi-
pliciter: observatis pluribus ac variis rebus &
monumentis circa chrono-taxin, & Passiones
Martyrum in Hispania intra tertium sæculum, &
sub initium quarti, pauld post hoc Concilium
celebratum. 9.

Excursus V. Ostenditur adversus eundem Mori-
num, nec in media postea non parte ejusdem
ix-

ſæculi tertii celebratum fuiſſe hoc Concilium. Ubi plura ſpectantia ad chrono-taxin, hiftoriam ſacram, & varias antiquitates Hispaniæ. Clauſula totius Diſſertationis. 12.

** DISSERTATIO II. *De Conciliis Eliberitano poſterioribus intra & extra Hispaniam, quibus magnus ille Oſius Episcopus Cordubensis interſuit ſeculo quarto, cum aliis Hispanis Præſulibus.* 15.

Excursus I. Credibile eſſe, magnum illum Oſium nonnulla Concilia poſt Eliberitanum celebrâſſe intra Hispaniam, quamvis Acta eorum non eſſent. Porrò Synodum ab eo coactam fuiſſe Cordubæ circa medium quarti ſæculi, & in ea damnâſſe quos paullo antea Concilium Sardicenſe abdicaverat, ac reſtituiſſe quos ſolverat. Quinamvii fuerint, & quanta inde laus Oſio. 15.

Excursus II. De Conciliis interjectis Eliberitano & Cordubeni, quibus Oſius adfuit cum aliis Hispaniæ Episcopis, tempore Sylveſtri Papæ & Constantini Imperatoris, cui chariſſimus fuit, ac nominatim de Concilio Arelatenſi & Alexandrino. Geſta Oſii in utroque. 17.

Excursus III. Eundem Oſium interveniſſe cum magna nominis celebritate, ac præſediſſe, & ſubſcripiſſe ante omnes alios Patres, Magnæ Synodo Nicænæ, veluti legatum Sedis Apoſtolicæ, juiſſu Sylveſtri Papæ, & aſſenſu Constantini Auguſti. Plura circa id obſervatu digna. Porrò ipſum quoque adfuiſſe Concilio Gangrenſi. 21.

Excursus IV. Oſium panter interſuiſſe ac præſediſſe Concilio Sardiceniſi, & pleroſque illius Canones ſuggeſſiſſe ac dictâſſe. Quanta eorum auctoritas ſit, & nominatim ſecundi, conformis pluribus aliis Eliberitani Concilii, antea ab eodem Oſio celebrati, quorum auctoritas confirmatur, contra Auxiliam ſcriptorem ſæculi X. & proſus immunis à labe Novatianiſmi oſtenditur. Ubi plura ad hiftoriam & chronologiam ſpectantia. 23.

Excursus V. Oſium feliciffimum futurum fuiſſe, ni jam centenarius circiter Cordubâ Sirmiuni profectus eſſet, ſive potiùs abductus vi illata ab Imperatore Constantio, ibidem Concilium indidente anno CCCLVI. poſtenus alio Sirmieniſi cele-

celebrato anno CCCLI. impulsu Photini Episcopi hæretici. Utri eorum adfuerit Osius. Porro illum diu ac fortiter restitisse novæ Fidei formulæ ibidem editæ, donec tandem flagellis & tormentorum machinis excruciatu subscripsit per vim, & in speciem solidum. 26.

Excursus V. Quænam fuerit nova illa Fidei formula, cui Osius subscripsisse dicitur coactus in Concilio Sirmiensi. Porro plures alias præcessisse diversorum, & priorem quandam Sirmii editam contra Photinum, anno CCCLI. absente Osi. Itaque posteriorem aliam Sirmiensem anni CCCLVII. ipsi tribui à S. Hilario, tanquam Arianam. Dubitatur an reipsa Osius illi subscripserit sciens & prudens, licet invitus, & tormentis fractus. Illustre S. Athanasii testimonium pro illo: ex quo colligitur, Osiu aut non subscripsisse illi formulæ, aut id fecisse Catholico sensu, cujus ea capax erat. 28.

Excursus VI. Excusatur denuò Osius ab ea subscriptione formulæ in Concilio Sirmiensi posteriore anni CCCLVII. comparatione facta cum Liberio Papa, qui eodem ferè tempore subscripsisse legitur, & consensisse damnationi S. Athanasii, citra hæresin tamen. Porro Osiu longè minis peccasse, nimirum in sola receptione Ursacii & Valentis Arianorum ad communionem. 31.

Excursus VII. Persecutio illata Osi ab Imperatore Constantio, impulsu Arianorum, & resistentia diuturna illius, ac merita insignia in Ecclesiam, referuntur illustri testimonio S. Athanasii, Græcè ac Latinè edito. Notæ aliquot in illud. 33.

Excursus VIII. Quid responderit Osius literis Constantii Imperatoris, hortantis & urgentis, ut Cordubâ Sirmium proficisceretur, quo ibidem subscriberet damnationi Athanasii, & factioni Arianorum. Epistola ejusdem Osi Græcè ac Latinè exhibetur. 35.

Excursus IX. Observantur nonnulla in præjactam Epistolam Osi ad Constantium, sacerdotali spiritu ac libertate plenam. Osiu sub initium quarti sæculi tormenta & vibices pro Christi Fide passum. Ætas illius & Constantiu invicem computata. 37.

putata. An re ipsa secum in Hispaniam detulerit Athanasium. Impudentia Constantii æternitatem sibi tribuentis, ab Osio reprehensa. 38.

Excursus X. Differitur, an Osius post lapsum illum miserandum in Concilio Sirmientiensi serid pœnituerit, an potius impœnitens horrendam mortem subierit. Veterum testimonia ipsius famæ in speciem adversantia objiciuntur & urgentur, præsertim Sanctorum Hilarii & Eusebii Vercellensis, ac Isidori Hispalensis, juxta quædam exemplaria Mss. 39.

Excursus XI. Ostenditur ex opposito illustribus S. Athanasii testimoniis, non solum mira fortitudo, & libertas sacerdotalis Osi adversus Imperatorem Constantium, & reliquos Arianos pro Catholica Fide, usq; ad plagas & rotas; sed etiam pœnitentia post lapsum, execratio hæreseos Arianae, & pia mors apud Sirmium; non autem horrenda apud Cordubam, ut alii fabulantur. 42.

Excursus XII. Eadem Osi resipiscentia & pia mors confirmatur, non modò solutione argumentorum, quæ Excursu X. objecta sunt; sed etiam considerationibus variis, ac testimoniis aliis S. Athanasii ac Theodoretii. Auctoritas S. Isidori objecta examinatur, & ostenditur, aut subditiua, aut nihil probans. Meram fabulam esse narrationem illam de horribili morte Osi apud Cordubam. 44.

Excursus XIII. Ostenditur luculentius adhuc ex sacris monumentis ejusdem temporis, narrationem illam adversus Osius ne umbram quidem veritatis habere. Insuper, nullum Hispaniæ Episcopum consensisse Ario ab exorta ejus hæresi usque ad finem, sub Imperio Valentiniani. 46.

Excursus XIV. Expenditur obscurus locus S. Augustini pro Osio, & verus ipsius sensus ostenditur ex Actis Concilii I. Arelatensis in Gallia celebrati: ac concluditur ejusdem Osi defensio, allegatis scriptoribus qui illum tuentur, nemine jam ex Catholicis discrepante. Monitum ad recentes Ariomanitas. 49.

DISSERTATIO III. De variis Conciliis, quæ dicuntur celebrata in Hispania ante & post Eliberitam.

90 *Synopsis Collectionis Maxime
beritanæ, nullatenus contentis in Collectione
S. Isidori Hispalensis. Ubi de Chronicis Dextro,
Maximo, Luitprando, Juliano Perez, & Hauber-
to, adscriptis, apud que indicantur plurima Hi-
spaniæ Concilia.* 52.

Excursus I. Plurima Concilia, tanquam celebrata
in Hispania, memorari in Chronicis, à centum
circiter annis circumferri solitis nomine Dextri,
Maximi, Helece, Luitprandi, ac Juliani Perez,
nullatenus indicata à S. Isidoro, vel quopiam alio
scriptore, usque ad finem serè præcedentis sæ-
culi. Eorum pseudo-chronicorum auctor, sive
architectus innumerabilium fictionum, quisnam
fuerit? 52.

Excursus II. Ex scriptis nondum editis Cl. V. Ni-
colai Antonii profertur brevis narratio, in qua
de ortu, progressu, & interitu jam imminente
eorum pseudo-chronicorum agit, præsertim
Dextri, & promittit uberiores eorum refuta-
tionem. 54.

Excursus III. Quodnam iudicium tulerint de eis-
dem Chronicis viii alii insignes, pariter & de
Chronico Hauberti Hispalensis nomine edito,
& obtruso circa medium hujus sæculi. Auctoris
protestatio valdè notanda. 56.

Excursus IV. De Conciliis, quæ juxta Chronicon
Dextro adscriptum dicuntur celebrata in Hispa-
niâ apud Eliberim & Cheronem prope Valen-
tiam, intra primum sæculum Eræ Christianæ, à
primis Episcopis, præsertim S. Jacobi discipulis.
Quid in ea parte sentiendum sit, etiam ab ipsis
Ecclesiis, in quarum honorem ea antiquitatis
monumenta, aliaque similia, ex iis Chronicis
circumferuntur. 58.

Excursus V. De variis Conciliis, quæ dicuntur se-
cundo ac tertio sæculo celebrata in diversis Hi-
spaniæ locis, juxta Chronica illa sublestæ fidei,
Dextro, Maximo, Juliano, & Hauberto ad-
scripta. Refutantur omnia, veluti *ἠερολογίαι*
aut subdititia. 59.

Excursus VI. De Concilio quodam Toletano,
quod juxta Chronicon Dextro adscriptum dici-
tur celebratum anno CCCXI. in defensionem

Eliberitani. Ostenditur illud esse supposititium, & plura ibidem, atque in aliis pseudo-chronicis narrari à veritate aliena, præsertim circum cultum SS. quæ animadversione & correctione egeant. Indiculus Chronologicus Conciliorum Hispaniæ, quæ primis quatuor sæculis Eræ Christianæ celebrata dicuntur in novis pseudo-chronicis. 61.

Excursus VII. Defensores eorundem pseudo-chronicorum admonentur, & dedocentur testimonius virorum gravissimorum intra & extra Hispaniam, præsertim è Societate JESU, qui detexerunt eorum fabulosam inventionem, commenta, fictiones, parachronismos, & absurditates: ut proinde iis nulla fides adhibenda sit, neque circa Concilia Hispaniæ, neque circa alia innumera paradoxa, nisi aliunde certo aliquo testimonio antiquorum, aut veteri & recepta traditione, confirmentur. 64.

Excursus VIII. An tempore S. Damasi habitum fuerit in Hispania Concilium aliquod adversus Arianos: & quale illud fuerit. Ubi plura observatur digna ad historiam & chronologiam Ecclesiasticam spectantia. 67.

Epistola Melchiadis Pape ad omnes Hispaniæ Episcopos, noviter correctæ juxta antiquissima Mss. De accusationibus, & jurgiis: & ut nemo alteri infestus sit. De baptismo & impositione manuum Episcoporum: utrum eorum aliud sine altero sufficiat, aut majus esse videatur. 70.

Note Severini Binii. 72.

** *DISSERTATIO IV. An Epistola hæc nomine S. Melchiadis Pape inscripta ad Hispanos sit germana; & qualiter extricari possint criticorum nodi, illam suppositionis arguentium.* 74.

Epistola Liberii Pape ad Osium Episcopum Cordubensem, de lapsu Vincentii. Circa annum Christi CCCLIII. 77.

Note variorum. 77.

** *CONCILIUM Cordubense præside Osio celebratum anno circiter CCCL. vel juxta alios CCCLX. Ex Synodico apud Labbeum Tomo II. Concil. pag. 91.* 78.

* *Epi-*

- * *Epistole* tres Sancti Paciani Episcopi Barcinonensis ad Sympronianum Novatianum. Prima *De Catholico nomine*: Secunda *De literis ejusdem Symproniani*: Tertia *contra tractatus Novatianorum*. Collatae modò cum Ms. pulcherrimo serenissimæ Suëcorum Reginae, octingentorum circiter annorum antiquitatis, existente nunc in Bibliotheca Vaticana, additâ ad marginem varietate lectionum. 79.
- * *Epistola* I. Sancti Paciani ad Sympronianum Novatianum *De Catholico nomine*. 86.
- * *Epistola* II. Sancti Paciani Episcopi Barcilonensis ad Sympronianum, *De ejus literis*. 83.
- * *Epistola* III. Sancti Paciani Episcopi Barcilonensis ad eundem, *Contra tractatus Novatianorum*. 85.
- ** *Notæ* in hanc *Epistolam*. 94.
- * *Parænesis* ejusdem S. Paciani, sive libellus exhortatorius ad pœnitentiam. 94.
- ** *Notæ* Cardinalis de Aguirre in scripta S. Paciani, & speciatim in *Epistolam* primam. 98.
- ** *Notæ* ejusdem in *Epistolam* secundam. 100.
- ** *Notæ* ejusdem in *Epistolam* tertiam. 101.
- ** *Notæ* ejusdem in *Parænesin*, sive libellum exhortatorium ad pœnitentiam. 103.
- * *Corollaria* quædam opportuna, circa doctrinam veterum Hispaniæ Patrum, *De Pœnitentiæ agenda*. 111.
- Vita* S. Damasi Papæ, sub quo celebratum fuit Concilium Cæsar-augustanum. Ex libro *Pontificali*, sive Anastasio Bibliothecario. 112.
- CONCILIUM Cæsar-augustanum XII. Episcoporum, Erâ CDXVIII. id est anno Christi CCCLXXX. sub Damaso Papa, contra Priscilianistas. 113.
- Canones VIII. 113.
- I. *Femine fideles à virorum alienorum cœtibus separentur*.
- II. *Ut diebus Dominicis nullus jejuset, nec diebus Quadragesimæ ab Ecclesia se absentes*.
- III. *Ut qui Eucharistiam in Ecclesia accipiunt, ubi eam non sumunt, anathema sint*.
- IV. *Ut tribus hebdomadis, que sunt ante Epiphaniam, ab Ecclesia nemo recedat*.

V. *Ut qui à suis Episcopis privantur, ab aliis non recipiantur.*

VI. *Ut clericus, qui propter licentiam monachus vult esse excommunicetur.*

VII. *Ut Doctoris sibi nomen non imponat, cui concessum non est.*

VIII. *Ut ante quadraginta annos sanctimonialis virgines non velentur.*

** *Notæ Variorum in Concilium Cæsar-augustanum.* 115.

Fragmentum memorabile ex Clar. V. Hieronymo Blanca, initio ferè libri primi *Rerum Aragonensium*, ubi nominatim de Cæsar-augusta urbe, ejusque sacris antiquitatibus, insignioribus Episcopis ac Conciliis agit; maximè verò de hoc ipso, quod hîc exhibuimus. 121.

Epistola Syricii Papæ, anno Christi CCCLXXXV. ad Himerium Tarraconensem. 123.

** *DISSERTATIO V. In Epistolam Syricii Papæ. Cur hæc Syricii Epistola præ aliis Pontificum anteriorum integra labisque pura conservetur, & qualiter exponenda sit.* 126.

Excursus I. Quando, & qua occasione, & quantò majori solennitate, quàm aliæ Pontificum veterum, fuerit hæc Epistola publicata, cum aliis, ad reformandam disciplinam Ecclesiasticam. 126.

Excursus II. Exponuntur præcipua Epistolæ capita multiplici observatione historiæ ac disciplinæ Ecclesiasticæ, præsertim circa reconciliationem & communionem, olim lapsis datam aut negatam. 128.

CONCILIIUM Toletanum I. XIX. Episcoporum, anno Christi CD. 130.

Canones XXI. 130. & seq.

I. *De presbyteris & diaconibus, si post ordinationem filios genuerint.*

II. *Ut penitentes, si necessitas cogat, Lectores aut Ostiarii fiant.*

III. *De his qui viduas acceperint, ne diacones efficiantur.*

IV. *Ut sub diaconus, si defuncta uxore aliam duxerit, Ostiarius fiat.*

- V. Ut cujuslibet ordinis clericus, si ad Ecclesiam non venerit deponatur.
- VI. Ut religiosa puella virorum familiaritatem non habeat.
- VII. Ut clericus, cujus uxor peccaverit, præter necem, potestatem habeat distringendi eam, & cum ea cibum non sumat.
- VIII. De eo qui post baptismum militaverit, ut ad diaconum non promoveatur.
- IX. Ut nulla professa vel vidua, absente sacerdote, in domo sua sacerdotale officium, vel lucernale impleat.
- X. Ut nullus obligatum cuiquam, absque consensu domini vel patroni, clericum faciat.
- XI. Ut si quis potentium quemlibet spoliaverit, & admonente Episcopo non reddiderit, excommunicetur.
- XII. Ut nullus clericus de Episcopo suo recedat, & ad alium se transferat.
- XIII. De his qui in Ecclesiam intrant, & non communicant, ut excommunicentur.
- XIV. De eo qui acceperit Eucharistiam, & non sumperit, ut sacrilegus repellatur.
- XV. De his qui excommunicantur à sacerdotibus, ut nullus ad eos accedat.
- XVI. Devota si adulteraverit, decem annos pœniteat: si maritum duxerit, non permittendam ad penitentiam, nisi maritus decesserit.
- XVII. De eo qui uxorem habet, si concubinam habuerit, ut non communiceat.
- XVIII. Si sacerdotis vidua, vel levitæ, maritum acceperit, in finem tantum communionem accipiat.
- XIX. Si sacerdotis vel diaconi filia religiosa peccaverit; in finem tantum communionem accipiat.
- XX. Ut præter Episcopum, nullus chrisma conficiat.
- XXI. De regulis Fidei Catholicæ cõtra Priscillianos.
- Subscriptiones. 134.
- ** Notæ Cardinalis de Aguirre in Concilium Tolletanum I. 134.
- Regula Fidei Catholicæ. 135.
- *** Observationes Cardinalis de Aguirre in hanc Fidei regulam. 136.

- Exemplaria Professionum in Concilio Toletano contra sectam Priscilliani, Erâ CDXXXVIII. anno Christi CD. 137.
- Exemplar Definitivæ sententiæ translatae de Gestis. 137.
- ** Notæ Cardinalis de Aguirre in hanc sententiam definitivam. 138.
- Fragmenta sub titulo Conciliorum Toletanorum, sine ordine aut tempore, vel corruptè, vel falsò citata; cùm in his quæ hæctenus apparuerunt Conciliis non inventiantur. 140. & seqq.
- * Notæ variorum in titulum, præfationem, & subscriptiones Concilii I. Toletani. 144.
- * Notæ in Regulam Fidei Catholicæ. 149.
- * Notæ in Exemplaria Professionum. 150.
- Epistola* Innocentii I. Papæ ad Synodum in civitate Toletana constitutam. 151.
- ** Observatio Cardinalis de Aguirre in hanc *Epistolam*. 152.
- Epistola* eadem Innocentii I. Papæ ad Episcopos Synodi Toletanæ, longè plenior, ex restitutione Jacobi Sirmondi. De dissensione, corruptaque disciplina Ecclesiarum Hispaniæ. 153.
- * Notæ Variorum. 155.
- ** DISSERTATIO VI. *De Præsulibus Toletanis, quæ huic & aliis Conciliis interfuerunt: quinam ex iis, & quo loco subscriberent. Ubi obiter de dignitate Metropolitana Ecclesiæ Toletanæ, & Primatu supra alias Hispaniæ.* 157.
- Excursus I.* De duobus Catalogis antiquis Toletanorum Præfulum. Quisnam ex iis huic Concilio intervenient, & quis ejus præses fuerit? 157.
- Excursus II.* An tempore hujus Concilii, & deinceps sæculo quinto ac sexto, dignitas Metropolitana esset apud Toletum, an potiùs apud Carthaginem Spartariam. Ubi de hujus Præsulibus Hectore & Liciniano, ac de Asturio & Montano, Antistitibus Toletanis. 158.
- Excursus III.* Dignitas Metropolitæ conservata indiscriminatim in Ecclesia Toletana, aliisque Hispaniæ ac Galliæ Narbonensis, à tempore Concilii Toletani III. usque ad XII. Porro in hoc concessum fuisse Toletanis Præsulibus Primatum aliquem

aliquem specialem præ aliis Metropolitanis Hispaniæ, ac tandem sessionem & subscriptionem ante omnes alios, etiam ordinatione antiquiores.
161.

Excursus IV. Primatus Ecclesiæ Toletanæ, tam in totam provinciam Carthaginensem, quam in alias Hispaniæ Metropoles, quibus gradibus & quomodo stabilitus fuerit, præsertim ab anno DCLXXII. De unctione regia Gotthorum in suis coronationibus, usque ad irruptionem Sarracenorum in Hispaniam, & deinceps à tempore Urbani II. Papæ. Quædam in Catalogo Toletanorum Præfulum notata. 164.

Chronicon Idatii Episcopi Hispani, ab anno Christi CCCLXXIII. & deinceps, usque ad CDLXII. vel CDXC. Post varias editiones, Romanam, Pampilonensem Episcopi Sandovalii, Scaligerianam, Jacobi Sirmondi, & aliorum, nunc recensum, ad ampliorem lucem chronologiæ Conciliorum, & aliorum monumentorum veterum, quæ in hoc Opere evulgantur. 168.

Præfatio Jacobi Sirmondi S. J. De Chronico & Fastis Idatii. 168.

** Observatio Cardinalis de Aguirre. 168.

Veterum de Idatio testimonia. 169.

Præfatio ad Chronicon Idatii. 170.

Chronicon Idatii Episcopi. 171.

Ejusdem Idatii Episcopi Fastorum Consularium pars, ab exordio Aureliani Augusti ad obitum Honorii. 179.

Historia sive Chronicon Gotthorum, Wandalorum, Suëvorum, & Wisi-gotthorum, auctore S. Isidoro Archiepiscopo Hispalensi. 183.

** Admonitio Cardinalis de Aguirre. 183.

Historia Wandalorum. 187.

Historia Suëvorum. 188.

Chronica Regum Wisi-gotthorum, partim ex Isidoro, partim ex Wulsa. 189.

CONCILIUM Bracarense, præside Pancratio, sive Pancratiano, primæ Sedis Bracarenfis Episcopo, anno circiter Christi CDXI. Ex Capitulo II. libri VI. *Monarchie Lusitanie* Fr. Bernardi de Brito, monachi ordinis Sancti Bernardi, & Chrono-
logi

- logi generalis : nunc Collectioni Conciliorum Hispaniæ additum. 190.
- ** Notæ Cardinalis de Aguirre in hoc Concilium Bracarense. 191.
- ** Observatio ejusdem in Epistolas sequentes. 194.
- Epistola* Servorum Dei Vitalis & Constantii Spanorum ad Sanctum Capreolum Episcopum Ecclesiæ Catholicæ Carthaginis, anno Christi circiter CDXXXI. 195.
- Rescriptum Capreoli Episcopi Carthaginensis, datum, ut apparet, pauld post celebratam Synodum Ephesinam, anno CDXXXI. exeunte, aut ineunte CDXXXII. 196.
- ** Notæ Cardinalis de Aguirre in hanc Epistolam. 201.

CONCILIUM Hispanicum Generale, suafu Leonis Pontificis in causa Priscillianistarum indictum, anno Domini CDXLVII. 202.

Notæ variorum. 202.

Epistola XCIII. aliàs XV. S. Leonis Papæ cognomento Magni, ad Turibium Episcopum Asturicensem, anno Christi CDXLVII. 207.

* Notæ variorum. 212.

Epistola S. Turbii Asturicensis, De non recipiendis in auctoritatem Fidei apocryphis scripturis, & de secta Priscillianistarum. 218.

** Notæ Cardinalis de Aguirre in hanc Epistolam. 220.

Epistola S. Leonis Magni Papæ XCV. aliàs CIX. ad Episcopos Galliarum & Hispaniarum, De Paschate anni CDLV. 223.

* Notæ variorum, & observatio circa Concilium Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, ac Chalcedonense, solenniter in Hispania receptum. 223.

Epistola I. Episcoporum Tarraconensium, scripta circa annum CDLXV. ad Hilarum Papam, in Concilio Romano lecta. 225.

Summarium, De ordinatione Episcopi per Sylvanum Calagutritanum Episcopum, contra Patrum regulas & Nicænos Canones facta. Apud Romanum Pontificem conqueruntur; eumque consulunt, quid in hoc casu facere, aut qua ratione

tione abutibus ejusmodi occurrere debeant. 225.

* Notæ variorū in hanc & sequentes Epistolas. 226

Epistola II. Episcoporum Tarraconensium ad Hilaram Papam, in Concilio Romano lecta. 227.

Sancti Hilari Papæ consultatio in Synodo Romana circa Epistolas Episcoporum Tarraconensium, cum interlocutionibus, an. Christi CDLXV. 228.

Epistola Hilari Papæ ad Ascanium & reliquos Tarraconensis provinciæ Episcopos, anno Christi CDLXV. 229.

* Notæ variorum. 230.

Epistola Simplicii Papæ ad Zenonem Spalensem Episcopum, ab anno CDLXXIII. ad CDLXXXII. 232.

Epistola Felicis Papæ III. ad Zenonem Episcopum Spalensem, ab anno CDLXXXIII. ad CDXCII. 234

** Notæ Cardinalis de Aguirre. 234.

CONCILIUM Tarraconense X. Episcoporum, habitum Erâ DLIV. anno Christi DXVI. tempore Hormisdæ Rom. Pont. 235.

Tituli Canonum. 235.

I. *Ut etiam ad proximas sanguinis clerici cum testimonio vadant.*

II. *Ut clerici emendi vilius, vel vendendi carius non permittantur.*

III. *Ut clerici, si solidum prestiterint, sine usura recipiant.*

IV. *Ut nullus Episcopus, vel infra positus, die Dominico causas judicare presumat.*

V. *Ut qui in Metropolitana civitate Episcopus non ordinatur, post duos menses se Metropolitanis presentet.*

VI. *Ut Episcopus, qui à Metropolitano commoritus ad Synodum non venerit, excommunicetur.*

VII. *Ut diocesani clerici septimanas teneant, & die sabbatho omnes in unum conveniant.*

VIII. *Ut annis singulis Episcopi diocesani visitent, & ut non plus quam tertiam de parochis accipiant.*

IX. *De clericis & Ostiariis, qui adulteris mulieribus admiscentur, ut proficiantur.*

X. *Ut nullus Episcopus pro judiciis munera accipiat.*

XI. *Ut monachus missus alicubi, ministerium clericatus*

Conciliorum Hispanic & Novi Orbis, &c. 99
catus agere non presumat, nec negotiator, nec
executor existat.

XII. *Ut si Episcopus intestatus obierit, inventarium*
de rebus ejus clerici faciant, & nullus exinde
aliquid auferat.

XIII. *Ut Episcopus diæcesanos presbyteros, & quos-*
dam ex laicis convenire literis ad Synodum
moneat.

Subscriptiones, 237.

* Notæ variorum in subscriptiones, 238.

Fragmenta Concilii Tarraconensis ex Gratiano.

238.

* Notæ variorum in Concil. Tarraconense. 238.

CONCILIUM Gerundense VII. Episcoporum, habi-

tum Erâ DLV. anno Christi DXVII. tempore

Hormisdæ Rom. Pont. 241.

Canones X. 241.

I. *Ut unaqueque provincia in officio Ecclesiæ unum*

ordinem teneat.

II. *Ut litanie post Pentecosten, à quinta feria usque*

in sabbatum celebrentur.

III. *De secundis litiis faciendis Kal. Novembris.*

IV. *Ut in Pascha tantum & Pentecoste baptismus*

detur, exceptis qui in languoribus consistunt.

V. *Ut unius diei infans, si in discrimine est, bapti-*

zetur.

VI. *Ut conjugati, ab Episcopo usque ad subdiacono-*

num, non sine testimonio vivant.

VII. *Ut qui sine uxoribus ordinantur, extraneas in*

domo non habeant.

VIII. *De laicis qui viduam aut dimissam accepe-*

rint, ut in clero non admittantur.

IX. *De his qui publicè pœnitentiam non accipiunt,*

sed tantum viaticum, ut in clero promoveantur.

X. *Ut omnibus diebus Vespertinis & Matutinis*

oratio Dominica dicatur.

* Notæ variorum in Concilium Gerundense. 243.

Epistola I. S. Hormisdæ Papæ ad Joannem Tarra-

conensem Episcopum, anno Christi DXVII.

246.

Epistola II. Ejusdem Hormisdæ Papæ ad universos

Episcopos Hispaniæ, anno Christi DXXI. 247.

* Notæ variorum in hanc Epistolam. 248.

Epistola III. Ejusdem Hormisdæ ad Sallustium Episcopum Spalensem. 249.

** Notæ Cardinalis de Aguirre in hanc Epistolam. 250.

Epistola IV. Ejusdem Hormisdæ ad Episcopos Hispaniæ. 250.

** Notæ Cardinalis de Aguirre in hanc Epistolam. 153.

** Observationes Cardinalis de Aguirre in Epistolam synodicam Episcoporum in Sardinia exsulum, post obitum Sancti Hormisdæ Papæ. 256.

Epistola synodica Episcoporum Africanorum in Sardinia exsulum, anno, ut videtur, Christi DXXVI. aut circiter. *De gratia Dei, & humano arbitrio.* 257.

** Notæ Cardinalis de Aguirre in eam Epistolam. 262.

SYNODUS Toletana II. VIII. Episcoporum, Erâ DLXV. anno Christi DXXVII. 265.

Canones V. 265.

I. *De his quos parentes ab infantia clericatus officio manciparunt, si postea voluntatem nubendi habeant.*

II. *De clerico qui ad aliam Ecclesiam transit, & qui eum susceperit.*

III. *Ut nullus à subdiaconatu, & supra, cum extranea habitet muliere.*

IV. *Ut quicquid de jure Ecclesiæ clerici tenuerint, post obitum eorum ad Ecclesiam revertatur.*

V. *De his qui proximis suis se copulant, ut à communione Christi separentur.*

** Notæ Cardinalis de Aguirre in hoc Conciliū. 267.

Epistola Montani Episcopi Toletani ad fratres & filios territorii Palentini. 269.

** Notæ Cardinalis de Aguirre. 270.

Epistola alia ejusdem Montani ad Theoribium. 271.

** Notæ Cardinalis de Aguirre. 271.

Epistola Justi Episcopi Orgelitani ad Syrgam Papam, anno Christi DXXXV. 273.

** Notæ Cardinalis de Aguirre in hanc Epistolā. 274.

Epistola Vigilii Papæ ad Profuturum Episcopum Bracarensem, cujus consultationibus respondet,

Conciliorum Hispaniæ & Novi Orbis, &c. 108
det, anno Christi DXXXVIII. 275.

* Notæ Cardinalis de Aguirre in hanc Epistolam.
277.

Canones Barcinonenses, seu Concilium Barcinonense, habitum circa Erā DLXXVIII. sive annum Christi DXL. 279.

- I. Ut Psalmus quinquagesimus ante canticum dicatur.
- II. Ut benedictio in Matutinis, fidelibus, sicut in Vespera, tribuatur.
- III. Ut nullus clericorum comam nutriat, aut barbaram radat.
- IV. Ut diaconus in confesſu presbyteri nullatenus sedeat.
- V. Ut Episcopo præſente, orationes presbyteri in ordine colligant.
- VI. Pœnitentes viri tonſo capite, & religioso habitu utentes, jejuniis & obsecrationibus vite tempus peragant.
- VII. Ut pœnitentes epulis non interfint, nec negotiis operam dent in datis & acceptis: sed tantum in suis domibus vitam singularem uxoris debeant.
- VIII. De his qui in infirmitatibus poſcunt pœnitentiam, & à sacerdote accipiunt; si postea convalescerint, vitam pœnitentium peragant; excepta manus impositione, segregati à communione, quamdiu probabilem sacerdos eorum approbaverit vitam.
- IX. Jubemus verò in infirmitate poſitis, beatificam benedictionem percipiant.
- X. De monachis verò id observari præcipimus, quæ Synodus Chalcedonenſis conſtituit.

* Notæ variorum in Canones Barcinonenses. 279.

CONCILIUM Ilerdense VIII. Episcoporum, Erā DLXXXIV. idest anno Christi DXLVI. 282.

Canones XVI. 282.

- I. De his qui altario ministrant, ut à sanguine hominis abſtineant.
- II. De his qui abortum faciunt, vel natos suos extinguunt.
- III. De monachis, ut clerici ordinentur cum voluntate Abbatis: & que monasterio offeruntur, non auferantur: & de Basilicis, quas laici fecerunt.

- IV. De incestis, ut quamdiu in scelere sunt, inter catechumenos habeantur.
- V. De his qui altario serviunt, si subito carnis fragilitate corruerint.
- VI. De eo qui viduæ penitenti, vel religiose virgini stuprum intulerit.
- VII. De his qui sacramento se obligant, ne ad pacem redeant.
- VIII. Si clericus servum vel discipulum de Ecclesia traxerit, ut penitentiam agat.
- IX. De his qui rebaptizati sunt, quantum peniteant.
- X. De his qui jubente Episcopo, ommissa culpa, ab Ecclesiâ exire contemnunt.
- XI. De clericis qui in mutua cædem prorumpunt.
- XII. De his qui contra Canones ordinati sunt, ut deponantur.
- XIII. De Catholicis qui filios suos baptismati hereticorum dederunt.
- XIV. De Catholicis, ut cum rebaptizatis non conversentur.
- XV. Ut clerici cum extraneis mulieribus non habitent.
- XVI. Si sacerdos motum, quia de rebus Ecclesiæ observetur.

Fragmenta Concilii Ilerdensis. 285.

* Notæ variorum in hoc Concilium. 286.

CONCILIUM Valentinum sex Episcoporum, habitum Erâ DLXXXIV. id est anno Christi DXLVI. 288.

Canones VI. 288.

- I. Ut Evangelium post Apostolum legatur.
- II. Ut defuncto Episcopo, de rebus ipsius vel Ecclesiæ nullus quicquam presumat.
- III. Ut propinqui morientis Episcopi de rebus ejus nihil usurpent, sine Metropolitanæ & Comprovincialium conscientia.
- IV. De exsequiis morientis Episcopi, & qualiter humentur.
- V. De vagis & inobedientibus clericis.
- VI. Ut clericum alienum nullus ordinet: nec sit clericus, qui non sponderit locum, ubi sit delegatus.
- Fragmenta, quæ citantur ex Concilio Valentino; sive id Hispanum, sive Gallicanum sit. 290.
- * Notæ variorum in Concilium Valentinum. 290.

CONCILIA Bracarenſia ſub Regibus Suëvorum . 292.

* Series Suëvorum Regum , ſub quibus Concilia Bracarenſia habita ſunt . 292.

SYNODUS Bracarenſis I. regnante D. N. JESU CHRISTO, currenſe Erâ DXCIX. anno tertio Ariamiri Regis , die Kalendarum Majorum , nimirum anno Chriſti DLXI. 292.

* Notæ variorum . 296.

CONCILIUM apud Lucum , à Theodemiro Principe habitum Erâ DCVII. anno Chriſti DLXIX. 299.

* Præmonitiô Cardinalis de Aguirre ad lectorem . 299.

Notæ D. Garſiæ Loaiſæ . 300.

Diviſio provinciarum Hispaniæ , & earum ſedium . 301.

Diviſio Oxomensis & Aucenſis Episcopatum . 307.

SYNODUS Bracarenſis II. XII. Episcoporum , anno Chriſti DLXXII. Sub Mirone Suëvorum Rege , celebrata tempore interregni Pontificii , poſt obitum Joannis Papæ III. 316.

Canones X. 316.

I. *Ut Episcopus ambulet per diœceſim ſuam , & ante viginti dies Paſchæ catechumeni doceantur Symbolum .*

II. *Ut Episcopus per diœceſim ambulans duos ſolidos tantum accipiat , neque tertiam partem de oblationibus querat , & clerici non agantur more ſervilium .*

III. *Ut Episcopus in ordinatione clericorum commodum nullum accipiat .*

IV. *Ut pro chriſma Episcopus nihil accipiat .*

V. *Ut pro conſtitutione Baſilicæ Episcopus nihil exigat .*

VI. *Ut qui oratorium pro queſtu ſuo in terra propria fecerit , non conſecretur .*

VII. *Ut de baptizatis nullum accipiat præmium .*

VIII. *Ut qui clericum accuſaverit , & id non probaverit , excommunicetur .*

IX. *Ut per ſingulos annos à Metropolitanò Episcopo Paſcha pronuncietur .*

X. *Ut præbyter poſt cibum non teneat Miſſam pro mortuis .*

- Fragmenta, quæ citantur ex Conciliis Bracaren-
sibus, & in eis non exstant. 319.
- * Notæ variorum in Concilium Bracarense II. 310.
- * Notæ in subscriptiones. 323.
- Venantii Fortunati carmen ad Martinum Episco-
pum Gallicie. 324.
- Capitula ex Orientalium Synodis à S. Martino Epi-
scopo Bracarenfi collecta, & in Concilio Lucensi
publicata. 325.
- Canones Orientalium Synodorum. 327.
- Passio S. Vincentii Abbatis Legionensis, Ramiri, &
fociorum Martyrum, ex vetusto Breviario Val-
lis-oletano, ad annum Christi DLXXXIV. 336.
- Ex novo Breviario Vallis-oletano. 336.
- * Notæ variorum. 337.
- CONCILIUM Toletanum III. Episcoporum LXII. in
quo Ariana hæresis in Hispania damnata est,
anno IV. Reccaredi Gotthorum in Hispania Re-
gis, Christi DLXXXIX. 338.
- Symbolum Fidei à sancto Concilio Nicæno editum. 340.
- Fides sancta, quam exposuerunt **CL.** Patres, con-
sona magnæ Nicæne Synodo. 340.
- Tractatus Chalcedonensis Concilii. 340.
- Confessio Fidei Episcoporum, presbyterorum, vel
primorum Gotthicæ gentis, qui infra scripse-
runt. 341.
- Capitula sancte Synodi Toletanæ, facta tempore do-
mini Reccaredi Regis, LXXII. Episcoporum. 340.
- I. *De observatione priorum Canonum.*
- II. *De Symbolo proferendo à populo in Ecclesia.*
- III. *Ut Episcopo non liceat rem alienare Ecclesie.*
- IV. *Ut Episcopo liceat unam de parochitanis Eccle-
siis monasterium facere.*
- V. *Ut Episcopis, presbyteris, diaconibus, ex hæresi
venientibus, jam non liceat miseri uxoribus:
vel quòd hi, qui semper Catholici fuerunt, in
cellulis suis cum mulieribus extraneis non mo-
rentur.*
- VI. *Quòd liberti ab Episcopis, vel ab aliis facti, &
Ecclesiis commendati, permanere debeant liberi.*
- VII. *Quòd lectio in omnibus sacerdotalibus mensis
legi debeat.*

VIII. Quod de clero ex familiis fisci nullus unquam postulet à Rege: & qui acceperit, irrita talis donatio maneat.

IX. De Ecclesiis ab heresi translatis, ut ad Episcopos, in quorum sunt parochiis, permaneant.

X. De viduis, quæque voverint continentiam teneant, quæque nubere elegerint, quibus voluerint nubant: eque & de virginibus.

XI. Quod penitentes secundum modum antiquorum Canonum agere penitentiam debeant.

XII. Quod qui veluerint penitentiam agere, prius tondeantur, aut habitum mutant.

XIII. Quod non liceat duos clericos in foro causare.

XIV. Ut Judeis uxores vel concubinas Christianas habere, siue comparare mancipia Christiana, & judaizare non liceat, vel publica officia peragere.

XV. Quod manere debeat firmum, si servi fisci Ecclesias fecerint, easque peculio suo ditaverint.

XVI. Quod idololatriæ cultura à sacerdotibus, vel à iudicibus exquirenda est, atque exterminanda.

XVII. Quod qui filios suos necaverit, à sacerdotibus vel à iudicibus distringatur.

XVIII. Quod semel in anno ad Concilium sacerdotes, & iudices, atque auctores patrimonii nostri debeant convenire.

XIX. Quod Ecclesiarum omnium dos ad Episcopi ordinationem debeat pertinere.

XX. Quod sacerdotes moderanter agere debent per parochias.

XXI. Quod servi Ecclesiæ, siue clericorum, non debeant à iudicibus vel ab actoribus, in aliqua angaria fatigari.

XXII. Quod religiosorum corpora cum hymnis & canticis tantum deferenda sunt ad sepulchra.

XXIII. Quod vallemantie, & turpes cantici prohibendi sunt à Sanctorum solennitatibus.

Edictum Regis Reccaredi in confirmatione Concilii.

Homilia S. Leandri Episcopi in laudem Ecclesiæ ob conversionem gentis Gotthicæ, post Concilium

& confirmationem Canonum edita. 351.

* Notæ variorum in subscriptiones Concilii Toletani III. 353.

* Notæ variorum in Concilium Toletanum III. 355.

** DISSERTATIO VII. in Canonem XI. Concilii Toletani III. *Quonam sensu peccatoribus post pœnitentiam lapsis in hoc Concilio negetur novus accessus ad pœnitentiam, sive reconciliationem.* 358.

Excursus I. Exhibetur litera Canonis, & expenditur ingens illius difficultas. Porro Patres Toletanos videri in eo loquutos de pœnitentia solenni, quæ nullatenus iterabatur, non autem de pœnitentia secreta & sacramentali pro minoribus criminibus & occultis, etiam mortiferis. Explicata in eum scopum insignia Patrum loca, & in iis SS. Ambrosii ac Paciani. Sanè difficultatem prædictam debere ab omnibus Catholicis solvi, si res attentius consideretur. 358.

Excursus II. Lapsos in crimina, etiam mortifera, minoris notæ, immo & relapsos, semper solitos fuisse, ac debuisse, confiteri sacramentaliter & secreto, licet multi præterea ex devotione & humilitate id publicè facerent. Illustris locus Origenis circa id. Patres Toletanos hoc loco non videri damnasse iteratam pœnitentiam sive reconciliationem secretam, sed solennem. An qui post istam relabebatur in aliquod crimen ex gravioribus, maneret incapax remedii? Egregius locus S. Augustini id negantis, variis considerationibus illustratus. 360.

** DISSERTATIO VIII. In Can. XI. & XII. ejusdem Concilii. *De instauratione prisorum Canonum circa pœnitentes, tum lapsos post baptismum, tum relapsos post pœnitentiam, præsertim in Hispania.*

Excursus I. Quonam sensu instaurata fuerit disciplina antiquorum Canonum in hoc Concilio erga pœnitentes, tum primò lapsos, tum deinde relapsos. Ubi plura, speciatim circa priores, observantur ex variis Hispaniæ Conciliis, & ex SS. Patribus, præsertim Paciano, Cypriano, Ambrosio, & Chrysostomo. Monitum memorabile Cardinalis Bellarmini contra nonnullos pseudo-pœni-

pœnitentes, & sacerdotes. faciles nimium in iis absolvendis. 362.

Excursus II. Oportere plurimum, ut ante confessionem gravium peccatorum, vel saltem ante absolutionem, præmittantur exercitia interna & externa pœnitentiæ. Monitum circa id Cardinalis Bellarmini, consentaneum Canonibus sacris, & SS. Patribus, præsertim Cypriano & Leoni, quorum gravissima testimonia expenduntur, etiam pro praxi nostrorum temporum, non quoad totam satisfactionem præmittendam, ut olim, sed quoad partem aliquam. 365.

Excursus III. Eadem doctrina de differenda in certis casibus absolutione, & exhortando, aut etiam obligando pœnitentem nonnunquam, ut aliquot dignos pœnitentiæ fructus præmittat antequam absolvatur, ostenditur non solum conformis antiquæ sacrorum Canonum & Pontificum disciplinæ; sed etiam communis Theologorum, ac certa judicio Cardinalis de Lugo. Porro illam fuisse traditam in theoria & praxi à sanctissimis viris Francisco Xaverio, Thoma de Villa-nova, & Carolo-Borromeo, ac latè à Cardinali Bellarmino, & recentibus aliquot Conciliis. 369.

Excursus IV. Patres Hispanos, tum in hoc Concilio, tum in aliis, plurimum commendasse clericis, præsertim sacerdotibus, studium accuratum, & observantiam Canonum pœnitentialium. Id ipsum curæ fuisse postremis hæc sæculis S. Carolo, aliisque Præsulibus, sed præcipuè Concilio Tridentino, cujus illustria loca expenduntur pro praxi hodierna Canonum antiquorum, cum aliqua proportione. 372.

Excursus V. Qualiter deservire possit Confessaris notitia præcorum Canonum erga pœnitentes. An ii per Concilium Tridentinum instaurati fuerint circa satisfactiones pœnales juxta gravitatem & numerum peccatorum imponendas. Porro obligationem earum oriri ex jure divino, quo urge-mur ad agendum dignos pœnitentiæ fructus. Locus vulgatissimus Sancti Gregorii in eum scopum. Expenditur doctrina ejusdem Concilii illustrata considerationibus Cardinalis Bellarmi-

ni, & Ritualis, ac Catechismi Romani, & Sacramentalis Ambrosiani. Loca quædam illustra ejusdem Gregorii & Augustini in eundem scopum.

374.

** DISSERTATIO IX. *De penis relapsorum instauratis in hoc Concilio, & de vario genere aut modo pœnitentiæ.*

377.

Excursus I. In quibusnam pœnis sita esset severitas præcorum Canonum instaurata à Patribus hujus Concilii, adversus illos, qui actâ pœnitentiæ canonicæ relabebantur in scelera. Porro eos non fuisse privatos communione in fine vitæ, uti tertio sæculo mediante, & initio quarti observabatur; sed potius admissos juxta indulgentiam Concilii Nicæni, ac decreta Pontificum Innocentii & Syricii; quæ in eum scopum expenduntur & illustrantur. Semper itaque fuisse iis relapsis locum, non quidem pœnitentiæ solennis, sed alterius diversæ, utilis tamen & fructuosæ ad salutem.

377.

Excursus II. Eadem doctrina de loco relicto peccatoribus relapsis in hoc & aliis Conciliis ad pœnitentiam salutarem, quamvis non canonicam, nec solennem, confirmatur illustribus Patrum testimoniis; præsertim Augustini, Prosperi, Fulgentii, Isidori, ac S. Thomæ, & variis considerationibus.

379.

Excursus III. Præter pœnitentiam solennem, quæ nunquam iterabatur, fuisse aliam publicam sine solennitate, aliamque privatam & secretam in foro conscientiæ coram sacerdote solo. Hanc porro de peccatis internis & externis minùs gravibus, licet mortiferis, iteratam fuisse, tum tempore hujus Concilii, tum antea & postea. Ostenditur id multipliciter, adversus quosdam negantes olim relapsis post baptismum pœnitentiam fuisse plusquam semel concessam.

381.

CONCILIUM Narbonense Hispano-Gallicum, Recaredi Gotthorum in Hispania Regis tempore celebratum, sub die Kalendarum Novembrium Erâ DCXXVII. id est an. Christi DLXXXIX. Ex Ms. insignis & antiquissimi monasterii S. AEmiliani in Rivoglia, unde illud exscripsit clariss. Vir Joannes Baptista Perez: computatum

inter

Concilliorum Hispanie & Novi Orbis, &c. 109
inter Hispaniensia, quia tunc Narbona subjacebat
Gothis Hispanie Regibus, & Narbonensis Me-
tropolitanus cum alijs Episcopis subscribebat Con-
cilium Hispaniensibus.

385.

Canones XV.

385.

- I. Ut clerici purpureis vestibus non induantur.
- II. Ut in fine cujusque psalmi, & per intervalla ma-
jorum, Gloria dicatur.
- III. Ut clerici per plateas non sedeant, nec confa-
bulentur.
- IV. Ut dies Dominicus ab omnibus observetur, &
nulla eo die fiant opera.
- V. Ut clerici à conspirationibus abstineant, & qui
inferioris sunt gradus, in superiorem ne insur-
gant.
- VI. Ut cum clericis, qui ob culpas in monasterium
retruduntur, sic agat Abbas, ut ab Episcopo
fuerit constitutum.
- VII. Ut clericus, qui adversus Ecclesie utilitatem
egerit, gradu dejiciatur.
- VIII. Ut clericus, qui de rebus Ecclesie fraudem
fecerit, restituatur, & pœnitentie subjiciatur.
- IX. Ut Judeis mortuos suos psallendo deducere non
liceat.
- X. Ut clericus Episcopo non obediens stipendio careat,
& communione privetur.
- XI. Ut absque literis qui est idiota non ordinetur.
- XII. Ut nullus clericus dum Missa celebratur, de
altario ante finem egredi audeat.
- XIII. Ut clerici omnes senioribus suis subjaceant, &
illis exeuntibus atque ingredientibus vela suble-
vent.
- XIV. Ut qui sortilegos consulunt, excommunicentur,
& pecunia multentur: qui verò sortes faciunt,
venundentur, & pretium pauperibus erogetur.
- XV. Ut quinta feria, nisi aliqua festivitas in eam
incidat, feriari & cessare non liceat.

Præfatio.

385

Canones.

386.

Subscriptiones.

387.

* Notæ variorum.

387.

CONCILIUM Spalense I. ERÀ DCXXVIII. anno
Christi DXC.

390.

Canon

- Canones III. 390.
- I. De mancipiis Ecclesiæ ab Episcopo manumissis .
- II. De mancipiis Ecclesiæ ab Episcopo proximis suis collatis .
- III. De clericis , cum quibus mulieres cohabitant .
- Fragmenta quæ ex Concilio Hispalensi citantur . 391.
- * Notæ variorum . 393.
- Synopsis rerum Sancti Leandri Præfulis Hispalensis , præsertim gestarum in his Conciliis . Ex Bollandi & Sociis ad diem XIII. Martii . 394.
- §. I. S. Leandri memoria sacra in Martyrologiis , & celebris apud scriptores , maximè apud S. Isidorum Hispalensem . 394.
- §. II. Conversio S. Hermenegildi , dein Reccaredi Regis cum gente Gotthorum , & Synodus Tolletana III. prædicatione in primis atque hortatu S. Leandri . 395.
- §. III. Epistolæ S. Gregorii Papæ ad S. Leandrum . Hujus obitus , sepultura , translationes . 397.
- S. Gregorii Magni Papæ Epistolæ ad Hispanos , cum Notis brevioribus Cardinalis de Aguirre . 398.
- Epistola I. Ad Sanctum Leandrum Episcopum Hispalensem , de Reccaredo Rege , & de trina merfione baptismi . 398.
- ** Notæ . 399.
- Epistola II. ejusdem ad S. Leandrum . Libros in expositionem beati Job , & librum Regulæ Pastoralis transmittit . 399.
- ** Notæ . 399.
- Epistola III. ejusdem , præfixa Commentariis in librum beati Job , ad eundem Leandrum . 400.
- ** Notæ . 402.
- Epistola IV. ejusdem ad eundem S. Leandrum . De laude charitatis . De onere suæ prælationis . Quantum laudat Gregorius Leandrum , tantumdem demittit se ipsum , humilitate mira . De doloribus podagræ , quos ambo patiebantur . De pallio ad sacra tantum Missarum solennia transmissio . 404.

** Notæ .	405.
Epistola V. ejusdem ad Reccaredum Regem Hispaniæ .	405.
** Notæ .	407.
Epistola VI. ejusdem ad Claudium in Hispaniis degentem .	408.
** Notæ .	408.
Epistola VII. ejusdem ad Joannem Defensorem .	409.
Capitulare .	411.
Epistola VIII. ejusdem ad eundem Joannem Defensorem euntem in Hispaniam .	411.
Epistola IX. ejusdem ad Vitalem Defensorem .	412.
De Consiliariis excommunicatis Januarii Episcopi .	412.
Epistola X. ejusdem ad Joannem Defensorem, de monachis Capricanæ Insulæ .	413.
Epistola XI. Seu potius sententia Joannis Defensoris . De cognitione, de qua inter Episcopos resedit, & de Januario Malachitano, quem absolvit .	413.
CONCILIUM Cæsar-augustanum II. celebratum Erâ DCXXX. anno VII. Reccaredi Regis, sub Gregorio Papa I. anno Christi DXCII.	414.
** Præmonitio D. Michaëlis Cercito Episcopi Barbastrensis .	414.
Canones III.	414.
I. De presbyteris ex Ariana heresi ad Catholicam Fidem conversis .	
II. Ut reliquæ in locis vel Ecclesiis Arianis subjectis irventæ, igne probentur .	
III. De Episcopis ab Ariana heresi ad Catholicam Fidem conversis .	
Subscriptiones .	414.
* Notæ variorum in hoc Concilium .	415.
De Fisco Barcinonensi Erâ DCXXX.	415.
Subscriptiones .	415.
Notæ D. Garfiæ Loaisæ .	416.
CONCILIUM Toletanum sub Reccaredo, anno XII. regni ejus, Erâ DCXXXV. an. Christi DXCVII.	
habitu sub Gregorio Papa I.	416.
Canones II.	416.
I. De presbyteris & diaconis castitatem violantibus .	
II. Ut	

II. *Ut cuilibet Ecclesie vel presbyter, vel diaconus, vel ostiarius saltem deserviat.*

Subscriptiones. 416.

* Notæ variorum. 417.

CONCILIUM Oscense anno tertio decimo regni domini nostri gloriosissimi Reccaredi Regis, Erâ DCXXXVI. anno Christi DXCVIII. celebratum. 417.

Canones II. 417.

I. *Ut Episcopi singulis annis Abbates, presbyteros, & diaconos congregent, eisque vivendi regulam præscribant.*

II. *Ut Episcopi presbyterorum, diaconorum, subdiaconorum, ac clericorum castitati solerter invigilent.*

** Nota Cardinalis de Aguirre. 418.

CONCILIUM Barcinonense, Erâ DCXXXVII. anno XIV. Regis Reccaredi, anno Christi DXCIX. habitum. 418.

Præfatio. 418.

Canones IV. 418.

I. *Ut nihil pro ordinationibus ab Episcopis aliisve accipiatur.*

II. *Ut presbyteri nihil à neophytis pro chrismate dando accipiant.*

III. *Ut nisi à Canonibus præfixo tempore, nemo ad Ecclesiasticos ordines promoveatur.*

IV. *De virginibus Deo votis castitatem violantibus.*

Subscriptiones. 419.

* Notæ variorum. 419.

Chronicon Joannis primùm fundatoris & Abbatis monasterii Biclarensis, postea Episcopi Gerundensis, qui subscribit in Concilio Barcinonensi anno DXCIX. ex variis Mss. editum ab Henrico Canisio Noviomago J. C. & Professore sacrorum Canonum in alma Academia Ingolstadiensi. 421.

Præfatio Henrici Canisii ad lectorem. 421.

** Notæ & observationes Cardinalis de Aguirre in Chronicon istud. 422.

Chronicon Joannis Biclarensis, postea Episcopi Gerundensis. 423.

** Admonitio ad lectorem. 426.

- * *Epistola I.* Liciniani Episcopi Carthaginis Spartanae in Hispania. *De libro Regularum*, ad S. Gregorium Papam urbis Romæ. 427.
- ** *Epistola II.* Liciniani ad Vincentium Episcopum Eboſitanæ Inſulæ, contra eos qui credebant *Epistolas* de cælo cecidiſſe in Memoriam S. Petri Romæ. Nunc primùm edita ex Ms. Eccleſiæ Toletanæ. 428.
- * *Epistola III.* Liciniani & Severiani ad Epiphanium Diaconum, in qua ostenditur angelos & animas rationales eſſe ſpiritus, ſive totius corporis expertes. Ex Ms. Eccleſiæ Toletanæ. 429.
- SYNODUS Toletana ſub Gundemaro, Erâ DCXLVIII. anno Chriſti DCX. 433.
- Notæ D. Loaiſæ. 433.
- Decretum piſſimi atque glorioſiſſimi Principis Gundemari regis, Erâ DCXLVIII. 435.
- Notæ D. Loaiſæ. 436.
- De ſubſcriptionibus. 436.
- Tractatus clarifſ. V. D. Garſiæ Loaiſæ, *De Primatu Eccleſiæ Toletanæ*. 437.
- * Appendix ad Tractatum Illuſtriſſimi D. Garſiæ Loaiſæ, *De Primatu Eccleſiæ Toletanæ*. Ex Ludovico Thomaffino Oratorji Gallicani præſbytero, Tomo I. *De Beneficiis*, lib. I. capitul. 38. 453.
- CONCILIUM Egarenſe, in Egara, loco provinciæ Tarraconenſis, ſub Siſebuto, anno regni ejus tertio, Erâ DCLII. anno Domini DCXIV. ſub Bonifacio IV. 457.
- * Notæ variorum. 458.
- Diatriba Cl. V. Stephani Baluzii Tutelenſis, *De Episcopatu Egarenſi*, ad eruditifſ. P. Philippum Labbeum. 459.
- * *Epistola* Deus-dedit Papæ ad Gordianum Hiſpalenſem Episcopum. 461.
- ** Notæ Cardinalis de Aguirre. 461.
- CONCILIUM Hiſpalenſe II. ſive Synodus habita in civitate Spali, ſub die Iduum Novembrium, anno nono regnante Siſebuto glorioſiſſimo Principe, Erâ DCLVII. id eſt anno Chriſti DCXIX. 462.
- Canones XIII. 462.

- I. De Theodulphi Malacitano Ecclesie Episcopi querimoniis adversus reliquos Episcopos, pro quibusdam parochiis.
 - II. De querimoniis Fulgentii, & Honorii Episcopi, pro quibusdam parochiis.
 - III. De desertoribus clericis, ut Episcopis suis restituantur.
 - IV. De bigamis ad presbyterium vel ad diaconatum non promovendis.
 - V. Ne presbyter diaconum aut presbyterum ordinare presumat.
 - VI. De presbyteris vel diaconibus ab uno Episcopo non deponendis.
 - VII. De his quæ prohibentur presbyteris in Ecclesiasticis sacramentis.
 - VIII. De superbis Ecclesie libertis, ut ad servitium revocentur.
 - IX. De æconomis, ne ex laicis constituantur.
 - X. De monasteriis non convellendis.
 - XI. De monasteriis virginum, ut à monachis tueantur.
 - XII. De quodam Acephalorum Episcopo.
 - XIII. De duabus in Christo naturis & una persona.
- * Notæ variorum. 470.
 * Notæ peculiare Paschasii Quæsnelii Tomo II. in opera S. Leonis Papæ, pag. 631. & seqq. ad Canonem VII. 473.
- CONCILIUM Toletanum IV. Episcoporum LXII. provinciarum Hispaniæ & Galliæ, celebratum ERADCLXXI. anno Christi DCXXXIII.** 477.
Canones LXXV. 477.
- I. De evidenti Catholice Fidei veritate.
 - II. De ordine in ministeriis vel officiis in cunctis Ecclesiis celebrando.
 - III. De qualitate Conciliorum, vel quare aut quando fiant.
 - IV. Formula, qualiter Concilium fiat.
 - V. De Annuntiatione Pasche ante Epiphaniam inter Episcopos exquirenda.
 - VI. De trina & simpla in baptismo immersione.
 - VII. De celebrando officio in sexta feria Pasche.
 - VIII. De non solvendo jejunio in sexta feria Pasche, exceptis languidis, senibus, & parvulis.
 - IX. De benedicendo ceræ & lucerna in vigiliis Pasche.
- X. De

- X. De Dominica oratione quotidie patenter pronuntianda.
- XI. De non decantando in Quadragesima Alleluia.
- XII. Quod laudes non post Apostolum, sed post Evangelium sint dicenda.
- XIII. De non renuendo pronunciare hymnos.
- XIV. De hymno trium puerorum in cunctis Missarum solennitatibus decantando.
- XV. Quod in fine Psalmorum, Gloria & honor Deo sit dicendum.
- XVI. De discretione Glorie in fine responsoriorum.
- XVII. De Apocalypsis libro in omnibus recipiendo.
- XVIII. Quod post benedictionem populo datam, sic communicare debent sacerdotes.
- XIX. De ordinatione Episcoporum.
- XX. De numero annorum quo sacerdotes & levite ordinentur.
- XXI. De castitate sacerdotum.
- XXII. Ut Episcopus in conclavi suo idoneum testimonium habeat.
- XXIII. Ut presbyter vel diaconus similiter vite sue habeant testes.
- XXIV. De conversatione clericorum, ut in uno conclavi sint.
- XXV. Ut sacerdotes Scripturarum sacrarum & Canonum cognitionem habeant.
- XXVI. Quod parochianis presbyteris quum ordinantur officialis libellus debeat dari; & ideo presbyteri in litaniis sint de officio querendi.
- XXVII. De professione presbyterorum vel diaconorum Episcopo facienda, quum in parochiis ordinantur.
- XXVIII. De ordine quo depositi iterum ordinantur.
- XXIX. De sacerdotibus, levitis, vel clericis magos aut aruspices consulentibus.
- XXX. De sacerdotibus ad gentem extraneam nuncios mittentibus.
- XXXI. De discretione caussarum, in quibus sacerdotes iudices fieri possunt.
- XXXII. De cura populorum & pauperum, quam Episcopi sibi impositam noverint.
- XXXIII. Ne ex facultatibus Ecclesiarum diocesis, excepta

excepta tertia oblationum, tributorum, aurifrugum, Episcopus aliquid auferat.

XXXIV. *De tricennii tempore, & propter provinciarum caussarum discretione.*

XXXV. *De conventu territorii & Basilicis noviter constructis, ad quem Episcopum pertineant.*

XXXVI. *De requisitione Episcoporum per singulos annos in parochiis peragenda.*

XXXVII. *De promisso pro suffragio prestito, ex rebus Ecclesie persolvendo.*

XXXVIII. *De suffragio fundatoribus Ecclesiarum vel filiis eorum ex rebus ab ipsis collatis imperiando.*

XXXIX. *De discretione presbyterorum vel diaconorum, ut in utroque choro consistant.*

XL. *De uno oratio diaconibus utendo, nec ornato, sed puro.*

XLI. *De qualitate tonsura à cunctis clericis vel lectoribus communiter habende.*

XLII. *De remotione mulierum à consortio clericorum.*

XLIII. *De venditione mulierum quae clericis conjunctae noscuntur.*

XLIV. *De personis mulierum quas non convenit clericis copulari, & si nesciente Episcopo clericus ducat uxorem.*

XLV. *De clericis qui arma sumpserint vel sumpserunt.*

XLVI. *De clericis sepulchra demolientibus.*

XLVII. *De absolute à laboribus, vel indictionibus clericorum ingenuorum.*

XLVIII. *De institutione aëconomorum, id est, quæ res Ecclesiasticas tractant.*

XLIX. *De professione monachorum, & devotione parentum eorum.*

L. *De clericis qui monachorum propositum appetunt, ut licitum habeant.*

LI. *De discretione potestatis Episcoporum, quam in monasteriis habere potuerunt.*

LII. *De monachis vagis, & à monasteriis egressis.*

LIII. *De religiosis vagis, qui nec inter clericos nec inter monachos habentur.*

LIV. *De discretione penitentium: & qui possunt ad honores*

honores Ecclesiasticos provehi, vel qui non possunt.

LIV. De pœnitentibus viris, ac viduis, sive virginibus, qui divergentes laici fiunt, aut vestem mutant, vel conjugii copulantur.

LVI. De discretionem secularium & sanctimonialium viduarum.

LVII. De discretionem Judæorum, qui non, vel qui credere vi cogantur.

LVIII. De his qui contra Fidem Christi Judæia munus vel favorem præstant.

LIX. De Judæis, dudum Christianis, & postea in priori ritu diversis, ac servis vel filiis eorum circumcisis.

LX. De filiis Judæorum, ut à parentibus separati, Christianis debeant deputari.

LXI. De filiis fidelibus Judæorum, ne prævaricationis parentibus & damnatis, à rebus parentum exsules fiant.

LXII. De Judæis baptizatis, qui se sociant infidelibus Judæis, ut Christianis illi donentur, & in sceleribus deputentur.

LXIII. De Christianorum Judæorumque conjugum communibus, & filiis eorum.

LXIV. De Judæis conversis & post prævaricationibus, ut ad testimonium non admittantur.

LXV. Ne Judæi, vel si qui ex Judæis sunt, officia publica agant.

LXVI. Ne Judæi quodcumque mancipium Christianum quocumque titulo habeant.

LXVII. De libertis ex familia Ecclesiæ factis, si nihil ex proprio conferant sacerdotibus qui eos faciunt.

LXVIII. De discretionem ex familia Ecclesiæ manumissorum, qualiter manumittantur; & ne adversa testificent vel accusent.

LXIX. Quod liberti ex familia Ecclesiæ, pro cõpensatione acquirentis rei à sacerdotibus possint fieri.

LXX. De professione libertorum Ecclesiæ & posteritatis eorum sacerdotibus faciendâ; ne longinquitas temporis eos oblitescere faciat splendorem libertatis.

LXXI. De libertis Ecclesiæ ejusdem patrocinium relinquentibus.

LXXII. De libertis patrocinio Ecclesiæ cõmendatis.

LXXIII. De

LXXIII. De discretione libertorum, qui ad Ecclesiasticos honores pervenire possunt, vel qui prohibentur.

LXXIV. De libertis familiarum Ecclesie, qui vel qualiter ad sacerdotium promoveantur: & de rebus eorum quid fiat: ac ne obvium testificent vel accusent.

LXXV. De commotione plebis, ne in Principes delinquantur, & de electione Principum, & de transgressione fidei quae Principibus promittitur, ac de monitione Principum, qualiter judicent, & de ultione Principum sequiter judicantium, atque de execratione S. vint hilanis & conjugis ac prolis ejus, similiter & de Geilano germano ejus, & rebus eorum.

Gesta synodalia in Toletana urbe, in Concilio LXII. Episcoporum Hispaniae & Galliae provinciarum, edita anno tertio regnante gloriosissimo domino nostro Principe Sisenando, die nono Decembris, Era DCLXXI. 478.

Notae variorum in Concilium Toletanum IV. 494

Epistola Martini Episcopo Bracarenfis ad Bonifacium Episcopum, De trina merfione. Nunc primum edita ex Mss. Ecclesiae Toletanae. 506.

CONCILIUM Toletanum Quintum, Era DCLXXIV. anno primo domini nostri Chintilani Regis, idest Christi DCXXXVI. Honorii I. Papae X. 507.

Canones IX. 507.

I. De institutione novarum litaniarum.

II. De custodia salutis Regum, & defensione prolis presentium Principum.

III. De probatione personarum quae prohibentur adipisci regnum.

IV. De his qui sibi regnum blandiuntur Rege superstite.

V. De his qui Principes maledicere praesumunt.

VI. Ut Regum fideles à successoribus regni à rerum jure non fraudentur, pro servitutis mercede.

VII. Quod in celebritate cunctorum Conciliorum Synodus Toletana temporibus Sisenandi habita, per pronunciationem vocis clare, ob custodiam sui cunctis debeat innotescere.

VIII. De indulgentia Principum noxiis servata.

IX. De

IX. De favore Principis Concilii acclamatione concessa.

* Nota variorum. 510.

CONCILIIUM Toletanum VI. XLVIII. Episcoporum, Universale, coactum Erâ **DCLXXXI.** idest anno Christi **DCXXXVIII.** Chintilæ Regis Hispaniæ secundo jam completo, ut conjicio, & tertio ineunte. 512.

Canones XIX. 512.

I. De plenitudine Fidei Catholicæ.

II. De observatione litaniarum.

III. De custodia fidei Judeorum.

IV. De damnatione clericorum per pecuniam Ecclesiasticos gradus assequentium.

V. De stipendiis clericorum, ne à jure alienentur Ecclesiarum.

VI. De viris ac feminis sacris, propositum transgredientibus sacrum.

VII. De pœnitentibus transgressoribus.

VIII. Quòd quibusdam pœnitentibus pristina reddantur conjugia.

IX. De professionibus & obedientia libertorum Ecclesie.

X. De progenie libertorum Ecclesie, ne eis vel pro nutritione ab Ecclesiastica evagari.

XI. Ne sine accusatore legitimo quispiam condemnetur.

XII. De confugientibus ad hostes.

XIII. De honore primatum Palatii.

XIV. De remuneratione collata fidelibus Regum.

XV. De collatis rebus Ecclesiis, ut in earum jure perdurent.

XVI. De incolunitate, & adhibenda dilectione regiæ proli.

XVII. De his qui Rege superstite, aut sibi aut aliis ad futurum provident regnum, & de personis que prohibentur ad regnum accedere.

XVIII. De custodia vite Principum, & defensione precedentium Regum à sequentibus adhibenda.

XIX. De gratiarum actionibus in confirmatione Concilii Deo & Principi datis.

* Nota variorum. 518.

* Nota in subscriptiones. 521.

CONCILIUM Toletanum VII. In nomine Domini Salvatoris nostri, incipit synodale decretum in Toletana urbe **XXX.** Episcoporum Concilio gestum, anno quinto clementissimo domino nostro Chindasvindo Rege regnante, die decimo quinto Kalendas Novembris, **Erâ DCLXXXIV.** idest, anno Christi **DCXLVI.**

522.

Canones VI.

522.

- I. *De refugis atque perfidis clericis sive laicis.*
- II. *De languoris eventum ministrantium clericorum.*
- III. *De exsequiis morientis Episcopi.*
- IV. *De exactione Ecclesiarum Galliciae provinciae.*
- V. *De reclusis honestis sive vagis.*
- VI. *De convicijs Episcopis in urbe regia commorantibus.*

Subscriptiones Episcoporum.

525.

* *Notæ variorum.*

526.

* *De subscriptionibus.*

527.

* *De visione habita Tajoni Episcopo in Romana Ecclesia, & de libro Morali in Hispaniam ducto.*

528.

Præfatio Tajonis Episcopi Cæsar-augustani ad Quiricum Barcinonensem Antistitem, in quinque libros Sententiarum à se collectos ex operibus S. Gregorii Papæ: primùm eruta ex antiquissimo Ms. bibliothecæ Thuanæ à V. Cl. Joanne Mabillone M. B. Congregationis Sancti Mauri in Gallia, & ab ipso Notis illustrata, Anno Christi circiter **DCL.**

530.

Incipit liber Sententiarum primus, Quod Deus incommutabilis, summus, & æternus existat. Solus Deus in semetipso incommutabilis est, quia solus habet immortalitatem, &c. Quirici Episcopi responsio ad Tajonem Episcopum.

532.

Notæ Cl. V. Joannis Mabillonis in duas Epistolas præcedentes Tajonis & Quiricii.

532.

* *Admonitio ad lectorem.*

533.

Rescriptum gratiarum Quiricii Episcopi Barcinonensis ad S. Ildephonsum Toletanæ sedis Episcopum, pro Opere De virginitate S. Mariæ.

533.

* *Epistola S. Ildephonsi Toletanæ sedis Archiepiscopi sanctissimo domino Quiricio Episcopo.*

534.

* *Epistola Quiricii Barcinonensis Episcopi domino*

Ilde.

- Ildephonso Archiepiscopo. 535.
* *Epistola S. Ildephonsi Toletani Archiepiscopi ad dominum Quiricium Episcopi.* 535.
* *Epistola I. Idali Barcionensis Episcopi domino Juliano primo Toletanæ sedis Apostolo, anno Christi circiter DCLXXXVII.* 536.
* *Epistola II. Idali Barcionensis Episcopi domino Zuntfredo Narbonensis primæ sedis Episcopo.* 537.
CONCILIUM Toletanum VIII. In nomine Domini nostri Salvatoris Jesu Christi, incipiunt gesta synodalia LII. Episcoporum, in urbe regia celebrata, die decima septima Kalendarum Januarii, Erâ DCXCI. 538.
Canones XIII. 540.
I. *De Catholice Fidei plenitudine.*
II. *De incauto juramento.*
III. *De premio Episcopalis ordinis tituli.*
IV. *De Episcopis pollutis.*
V. *De sacerdotibus ministrisque pollutis.*
VI. *Si uxores duxerint subdiaconi, quid observandum.*
VII. *De clericis qui ad conjugia moresque seculi redierint.*
VIII. *Ut nullus ordinetur qui non perfecte noverit officia Ecclesiastica.*
IX. *De his qui esum carniæ in quadraginta diebus percipiunt.*
X. *De rectorum reverentia apud synodale decretum.*
XI. *De profanatoribus decretorum Patrum.*
XII. *De his qui spernunt hæc sancita.*
XIII. *De gloria Trinitatis & Principis.*
Decretum in die secunda Universalis Concilii editum in nomine Principis. 549.
Lex edita in eodem Concilio à Reccesvintho Principe. 550.
* *Notæ variorum in hoc Concilio.* 551.
* *De subscriptionibus Abbatum & aliorum.* 553.
* *Epistola beati Isidori Junioris, Episcopi Hispalensis Ecclesiæ, ad Laudefredum Episcopum Cordubensis Ecclesiæ directa.* 554.
* *Notæ D. Loaisæ, seu potius Petri Pantini Belgæ*
F (cujus

(cujus nomine editæ fuerunt Tomo II. *Hispaniæ illustratæ*, pag. 295. & seqq.) De subscriptionibus virorum illustrium officii Palatini. 355.

* Notæ variorum in Concilium Toletanum octavum. 363.

Placitum Judæorum, in nomine Principum factum domino nostro Reccesvintho Regi. 367.

** Observatio quædam Card. de Aguirre circa vitam S. Ildephonsi, qui interfuit Concilio huic. 368.

* Vita sanctissimi patris Ildephonsi Archiepiscopi Toletani, ex varia librorum antiquorum lectione collecta, per Fratrem Michaëlem Carranzam, monachum Carmelitam, & cœnobii Carmelitarum Valentix Priorem, edita ibidem anno MDLVI. 368.

SYNODUS Toletana IX. XVI. Episcoporum, anno septimo Reccesvinthi Principis acta, ERÀ DCXCIII. idest anno Christi DCLV. 373.

Canones XVII. 373.

- I. *Ut de rebus Ecclesiæ nihil Episcopi auferant, & qualiter proximi fundatoris Ecclesiarum sollicitudinem gerant.*
- II. *Ut fundatores Ecclesiarum, quoad usque vixerint, earum habeant curam, ipsique illic ministros eligant servituros.*
- III. *Si de rebus Ecclesiæ pro præstatione aliquid dari dicatur, causa præstiti cognoscatur.*
- IV. *De conquistis rebus inter Ecclesiam & sacerdotis intestati hæredes, que diviso fiat.*
- V. *Si Episcopus monasterium faciat, vel parochiam Ecclesiam dicit, quantam partem de rebus Ecclesiæ conferat.*
- VI. *Ut Episcopus tertiam Ecclesiasticarum rerum sibi debitam, cui elegerit conferat.*
- VII. *Ne extra constitutum ordinem, morientis sacerdotis hæredes rem ejus adire presumant.*
- VIII. *Ut scripture, quas sacerdotes vel ministri injuste fecerint, post mortem eorum habeant annorum numerum computatum.*
- IX. *Quantum commodum sibi Episcopus tollas de Ecclesia, cujus tumulaverit sacerdotem.*
- X. *De damnatione filiorum, qui ex sacerdotibus & ministris geniti comprobantur.*

XI. *Quod*

- XI. *Quod servilibus clericis dare debeant Episcopi libertatem.*
XII. *Quod post mortem sacerdotis, in libertate servus collata annorum tempus debeat comparari.*
XIII. *Ut ex libertis Ecclesie, & ex personis ingenuis geniti, ab obsequiis Ecclesie non recedant.*
XIV. *Quod si liberti Ecclesie ad eam reverti non velint, omnis eorum rescula juri applicetur Ecclesie.*
XV. *De obsequio & disciplina libertorum Ecclesie.*
XVI. *Quod libertis Ecclesie nihil de rebus suis in alienum liceat transferre dominium.*
XVII. *Ut baptizati Judaei cum Episcopis celebrent dies festos.*

Præfatio. 573.

* Notæ variorum. 577.

CONCILIUM Toletanum X. XX. Episcoporum, anno octavo Reccesvinthi Regis, Etâ DCXCIV. celebratum sub Vitaliano Papa, idest anno Christi DCI VI. 579.

Canones VII. 579.

- I. *De celebritate festivitatis dominice matris.*
II. *De non violandis religiosorum juramentis in salutem regiam datis.*
III. *De non permittendo laicis imperare religiosis.*
IV. *De professione & veste religiosarum viduarum,*
V. *De remotis excusationibus viduarum transgressionem religionis sequentium.*
VI. *De his qui in parva etate coram parentibus religionis habitum tenuerint.*
VII. *Ut nullus Christianum Judaeis vendat.*

Præfatio. 579.

Decretum pro Potamio Episcopo. 583.

Ex Concilio Valentino Gallie titulo quarto. 583.

Aliud decretum. 584.

* Notæ variorum in Concilium Toletanum X. 585.

** DISSERTATIO X. *De disciplina antiquæ Ecclesie, speciatim Hispanice, in hoc & aliis Conciliis, circa lapsos in peccatum carnis post baptismum, ne ordinentur, nec administrant ordines jam susceptos.*
589.

Excursus I. *Indicantur varii Canones & decreta Conciliorum, præsertim Hispanie, quibus receptio & administratio ordinum prohibetur omnino*

quibuslibet hominibus lapsis in peccatum mortale, præsertim carnis, post baptismum, coherenter ad Canones Apostolorum, & alia Concilia, ac decreta sedis Apostolicæ in Epistolis ad Hispanos. 589.

Excursus II. Refertur miserandus Potamii Episcopi Bracarenfis lapsus, & spontanea accusatio coram Patribus hujus Concilii. An propter crimen omnino secretum, quale fuit illud, debuerit in foro conscientiaæ abdicare se Episcopatu, & exercitio sacrorum ordinum ante omnem accusationem vel notitiam aliorum hominum? Statuitur sententia affirmans, & ostenditur, inhabilitatem ad ordines recipiendos sive administrandos, annexam fuisse iis criminibus externis, quamquam prorsus occultis. Lapsus Episcoporum, Potamii in Hispania, & Genebaldi in Gallia, expenduntur, & invicem comparantur. 591.

Excursus III. Eadem pœna depositionis, seu privationis perpetuæ, ipso jure olim statuta adversus eos omnes qui post sacrum ordinem receptum lapsi sunt in peccatum carnis, ostenditur perpetuò tradita à S. Gregorio Papa multis ac variis locis. Porro Epistolam ad Secundinum circumferri solitam ipsius Gregorii nomine, ut sacerdotes in carnis peccatum occultè lapsi restituantur postquam dignam pœnitentiam egerint, vitiatam fuisse à quopiam sciolo aut iniquo homine, quoad eam partem, sicuti & aliam S. Isidori nomine ad Massanum scriptam, aliamque longè antiquiorem nomine S. Callisti Papæ de eadem re. Ostenditur illarum suppositio: & confirmantur, aut explanantur plura circa sententiam nostram de Collectione Isidoriana. 594.

Excursus IV. Objiçuntur nonnullæ difficultates graves adversus doctrinam præcedentem, desumptæ potissimum ex variis Canonibus Conciliorum Hispaniæ, pro restitutione in integrum ministrorum Ecclesiæ, etiam sacerdotum, lapsorum in peccatum carnis, præsertim occultum, postquam condignâ pœnitentiâ expiatum fuit. Ubi iterum de Epistolis adscriptis Gregorio Ma-

Conciliorum Hispaniæ & Novi Orbis, &c. 125
gno, Callisto I. & S. Ifidoro Hispalensi, ex qua-
rum suppositione ea relaxatio disciplinæ Ecclesia-
sticæ longè postea sequuta fuit. 597.

Excursus V. Omne crimen, præsertim carnis,
commissum post baptismum, à tempore Apосто-
lorum, sive secretum sive publicum, impedi-
mento perpetuo fuisse ad recipiendos sacros Or-
dines & administrandum jam susceptos. Vesti-
gatur quænam ratio aut causa impulerit Patres
Concilii Ilerdensis, ut aliquantò mitius se habe-
rent erga ministros altaris lapsos. Memoranda
historia juvenis gravissimè lapsi, & post pœni-
tentiam reconciliati à Joanne Apostolo expendi-
tur in eum scopus. Similiter & Epistola celebris
Syricii Papæ ad Himerium Tarraconensem. 600.

Excursus VI. Condensationem sive dispensatio-
nem illam Patrum Concilii Ilerdensis cap. 7. ut
ministri altaris carnaliter lapsi, & postea dignè
pœnitentes, possent persistere in gradu antea su-
scepto, solum de lapsu occulto fuisse ab iis intel-
lectam, non de publico, sive de aliis noto. Nec
Ecclesiam in Conciliis, nec Sedem Apostolicam
in Epistolis Decretalibus inveniri, saltem pri-
mis decem sæculis, dispensasse, ut clerici palam
aut publicè lapsi in peccatum carnis, restituantur
ordini sacro, vel sinantur illum recipere, aut pro-
moveri, adhuc post pœnitentiam factam. 602.

Excursus VII. Nonnullis insuper illustribus testi-
moniis comprobatur eadem severitas Ecclesiæ,
tum universalis, tum Gallicanæ, & Hispanicæ,
ab ineunte sæculo sexto usque ad finem decimi
saltem, ne quisquam post sacrum ordinem lapsus
in peccatum carnis, quamvis dignè pœnitens,
restitueretur ministerio suo, vel sineretur ascen-
dere ad gradum Ecclesiæ superiorem. Eandem
disciplinam perdurasse in Hispania adhuc sub
tyrannide Sarracenorum. 605.

Excursus VIII. Qualiter à sæculo undecimo præva-
luerit doctrina illa orta ex Epistolis seu centoni-
bus adscriptis Callisto & Gregorio Pontificibus
Romanis, circa clericos occultè lapsos in pecca-
tum carnis, ut post dignam pœnitentiam sinan-
tur redire ad ministerium ordinis jam recepti.

Porro gravissimum Cardinalem Petrum Damianum acriter pugnasse pro Canonibus sacris contra incontinentiam clericorum. Exscribitur ad longum memorabilis sententia S. Anselmi Archiepiscopi Cantuariensis consulti circa eam questionem.

607.

Excursus IX. Expenditur eadem sententia S. Anselmi circa clericos lapsos, consentaneè quibusdam Canonibus Conciliorum Ilerdensis & Toletani supramemorati, ejusque praxis quoad peccata occulta dignè expiata usque in hodiernum diem: non autem quoad peccata publica, sive aliis nota, in materia carnis; quicquid sit de criminibus hæreseos & schismatis. Porro in his Ecclesiam olim dispensasse intuitu magni cujuscumque boni, & ad vitandum gravissimum malum. Illustris locus S. Augustini id confirmans expenditur.

609.

Excursus X. Ecclesiam se verè se gessisse cum clericis lapsis, non desperatione indulgentiæ, sed zelo disciplinæ. Dispensasse nonnunquam cum iis ex causa publicæ, & valdè necessariæ, etiam venientibus ex hæresi aut schismate, ut remanerent in ordine jam recepto: non tamen cum lapsis palam in peccatum carnis, aut crimen id manifestè confitentibus.

611.

Excursus XI. Recapitulantur, seu in epitomen rediguntur, præcipua eorum quæ in superioribus fusiùs tractata sunt. Nonnihil etiam de relaxatione disciplinæ Ecclesiasticæ erga clericos incontinentes ab ineunte XIII. sæculo, & deinceps usque modò. Qualiter Concilium Tridentinum sacros circa id Canones instaurandos & exsequendos curaverit, & eam curam gravissimis verbis injunxerit Episcopis. Plurimos eorum egregiè curasse illorum observantiam postea, sed minus felici successu quàm opus esset. Summum nactus fuisse, ut occultè lapsi dignam pœnitentiam agerent, & ex toto corde converterentur ad Deum, antequam redirent ad exercendum sacrum ordinem. Porro id ipsum à paucioribus lapsorum fuisse impetratum, plerisque, fortassis absque digna pœnitentia, aut etiam post relapsum.

plum, audentibus se ingerere divinis mysteriis temerè ac præproperè. Refellitur paradoxon immane quorundam plus nimio in ea parte conscientias laxantium.

613.

Excursus XII. Quàm sublimiter sentire oporteat de statu clericali, & quibuslibet ordinibus sacris, ut nemo criminofus, & præfertim impudicus, illos accipere aut administrare præsumat. Quantum sibi metuere debeant, & quot malorum cauffa sint, quicumque indignis aut libidinofis hominibus suffragium, auxilium, aut confilium præbent, ut in Episcopatum, sacerdotium, vel quemvis alium ex sacris ordinibus promoveantur. Ipsi quoque ordinandi qualiter se gerere debeant ne labantur à primo usu rationis in aliquod crimen, præfertim carnis. Quid si ceciderint ante factum ordinem receptum? Quid si postea? idque vel secretò, vel publicè?

616.

Excursus XIII. Deploratio malè amiffæ virginitatis ex S. Anselmo Archiepifcopo Cantuarienfi, ut qui eam culpâ fuâ perdiderunt, non audeant recipere sacros ordines, nec administrare jam fufceptos, nisi priùs ingenti contritione, & magna vitæ mutatione in melius dignos pœnitentiæ fructus fecerint.

620.

Translatio Sancti Fructufosi Compostellam.
Auctore Hugone Archidiacono Compostellano.

622.

SYNODUS quæ gesta est in provincia Lusitanix, apud urbem Emeritensem, quæ caput ejus dignoscitur esse, XII. Epifcopis in unum collectis, die VIII. Iduum Novembris, anno XVIII. sereniffimi Reccefvinthi Regis, ERÀ. DCCIV. idest, anno Christi DCLXVI.

625.

625.

Canones. XXIII.

I. De Fidei institutione, ejusque ordine.

II. De vespertini officii servando ordine.

III. Quid fit observandum tempore quo Rex in exercitu progreditur, pro Regis, gentis, aut patrie statu atque salute.

IV. Qualiter Metropolitanus suis confinimitis, aut confinimiti Metropolitanò suo, placitum faciant.

V. Ut Epifcopus ad suam personam, ad Concilium

non diaconum, sed aut archipresbyterum, aut presbyterum dirigat.

- VI. Qualiter Episcopus admonitione accepta, ad Metropolitanum suum veniat.
- VII. Qualiter secundum priorum Canonum instituta Concilium fiat.
- VIII. Quid ordinatum maneat de Episcopis, qui inter se de parochiis intentionem habent.
- IX. Quid presbyter observare debeat, qui presbyteris jubetur dare sanctum chrisma.
- X. Ut omnis Episcopus infra hanc provinciam constitutus, archipresbyterum, archidiaconum, & primicerium in Ecclesia sua habeat.
- XI. Ut omnis presbyter, Abbas, vel diaconus, Episcopo suo humilitatem texeat & reverentiam summam.
- XII. Ut Episcopus, qui illi placiti fuerint de parochia sua, presbyteros atque diacones cathedrales sibi faciat.
- XIII. Ut Episcopus, quem viderit de clericis suis ad bonum profectum tendere, honorandi & magnificandi de rebus Ecclesie licentiam habeat.
- XIV. De pecunia que in Ecclesia Dei offertur, fideliter colligenda, & fideliter dividenda.
- XV. Ut Episcopi atque presbyteri pro gravibus causis (quod legum damnant sententie) sine iudicis examine familiam Ecclesie non debeant extirpare.
- XVI. Ut Episcopo non liceat tertiam de parochianis Ecclesiis tollere, sed que instituta sunt debeat observare.
- XVII. Ut post mortem Episcopi, nulli subjectorum liceat de eo quicquam detrabere.
- XVIII. Ut parochitani presbyteri, juxta ut posse habuerint, de familia Ecclesie sue clericos sibi faciant & habeant.
- XIX. Ut presbyter qui plures Ecclesias habuerit commissas, pro singulis Dominicis diebus, in singulis sacrificium Deo offerre intendat.
- XX. Qualiter libertos Episcopi faciant, vel qualiter liberti à patrocinio Ecclesie nunquam discedant.
- XXI. Qualiter stabilitum maneat, quod Episcopus

Conciliorum Hispanie & Novi Orbis, &c. 129
in amicis suis, servis, aut libertis de re Eccle-
siæ sue donare voluerit.

XXII. *Qualiter excommunicari oporteat qui Cano-*
nis non custodierit sententiam.

XXIII. *Confirmatio hujus Concilii.*

* Notæ variorum.

632.

Epistola Innocentii III., ad Petrum Compostella-
num Archiepiscopum.

633.

* *Opusculum Paulli Diaconi Emeritensis, De vita*
Patrum Emeritensium, ex Mss. Gotthicis &
Latinis editum à D. Thoma Tamajo de Var-
gas.

639.

Caput I. *Augustus puer, minister Ecclesiæ sanctæ*
Eulaliæ Emeritensis, moriturus ducitur ad tri-
bunal gloriæ.

640.

Caput II. *Monachus Caulinianensis apud Emeri-*
tam monasterii morti proximus ex ebrio & iure
ad Dominum conversus.

641.

Caput III. *Nunctus Abbas Africanus Emeritam*
veniens à sceleratis est occisus: qui post à dz-
gone sunt correpti.

642.

Caput IV. *Paulus medicus natione Græcus fit*
Episcopus Emeritensis: mulierem ex partu labo-
rantem sanat.

643.

Caput V. *Fidelis natione Græcus, filius sororis*
Paulli Episcopi Emeritensis, vivente avunculo
subrogatur in Episcopatu.

644.

Caput VI. *Fidelis Episcopus possessiones suas re-*
linquit Ecclesiæ S. Eulaliæ: clericos à ruina pe-
riculo liberat.

645.

Caput VII. *Fidelis Episcopus visus interesse sancto-*
rum choris.

645.

Caput VIII. *Fidelis Episcopus visione admonitus,*
bonis in pauperes distributis, migrat ad Do-
minum.

646.

Caput IX. *Massona natione Gotthus, nutritus in*
Ecclesia Sanctæ Eulaliæ, succedit Fideli in Ep-
iscopatu. Xenodochium & monasteria ædificat.

647.

Caput X. *Leovigildus Rex Wisigotthorum Aria-*
nus studet avertere Massonam Episcopum Eme-
ritensem à Fide Catholica.

648.

Caput XI. *Sunna Pseudo-Episcopus Emeritensis.*

Arianus disputatione publica victus à Massona.
645.

Caput XII. Massona Toletum à Rege vocatus, recusans dare tunicam S. Eulaliæ, in exilium missus equum ferocem domat .. 650.

Caput XIII. Nepopis Pseudo-Episcopus Arianus in Emerita substitutus.. Massona verò in monasterio per triennium exsul miraculis claret.. 651.

Caput XIV. Leovigildus Rex percussus à S. Eulalia, Massonam restituit Ecclesiæ Emeritensi .. 652.

Caput XV. Fugienti Nepopi Pseudo-Episcopo Massona res Ecclesiæ recuperat .. 652.

Caput XVI. Leovigildo Regi in hæresi mortuo, Reccaredus filius Catholicus successit .. 653.

Caput XVII. Sunnæ Pseudo-Episcopi fraude cum à Witterico Comite Massona gladio peteretur, miraculo liberatus .. 653.

Caput XVIII. Iterum Massona liberatur ab infidiis Sunnæ ope Claudii Ducis Emeritensis. Sunnæ pertinax & exsul moritur in Mauritania. Vacri-la socius criminis fit mancipium Ecclesiæ .. 654.

Caput XIX. Narbonensis tumultus Arianorum ab Episcopo Athaloco excitatur, compressus est operâ Reccaredi Regis .. 655.

Caput XX. Massona valdè senex factis elemosynis moritur, Eleutherio archidiacono ex prædicatione viri sancti præmortuo .. 655.

Caput XXI. Post Massonam Innocentius diaconus fit Episcopus Emeritensis, & post illum Renovatus: uterque clarus miraculis .. 656.

* Nota Cardinalis de Aguirre .. 657.

Præfatio Juliani Pomerii Toletanæ sedis diaconi, in librum Ildephonfi ejusdem sedis Archiepiscopi, De laude intemeratæ sanctæ Dei genitricis Mariæ, quæ ei visibiliter in die Assumptionis sue apparuit, vestimentumque ei dedit .. 658.

Concilium Toletanum XI. XIX. Episcoporum, in quo sedium Episcopallium divisio facta est, anno IV. Wambani Regis, VII. Idus Novembris, anno Redemptoris nostri DCLXXV. tempore Adeodati Papæ. Est Provinciale .. 660.

Tituli Canonum XVI. 660.

B. Ne tumultu Concilium agitetur ..

- II. In Episcopis valde necessarium esse studium sacrarum literarum, ad erudiendum subditos: nec debere Metropolitanum à confinitorum instructione cessare..
- III. Ut in una provincia diversitas officiorum non teneatur..
- IV. De discordia sacerdotum..
- V. De compescendis excessibus sacerdotum..
- VI. Non debere sacerdotes, quaslibet in Ecclesie familiaris truncationes membrorum facere, nec aliquid quod morte plebendum est judicare..
- VII. Quae debeat discretio Ecclesiarum rectoribus esse; ne per inconditam disciplinam subeant homicidii notam..
- VIII. Ne quaequam praemii pro divinis sacramentis accipiatur..
- IX. Quid custodiri debeat, ne per praemium Episcopus fiat: vel qua sententia feriatur is qui post honorem acceptum per praemium ordinatusuisse detegitur..
- X. Ut omnes Pontifices rectoresque Ecclesiarum, tempore quo ordinandi sunt, sub cautione promittant, quam justissime vivere debeant..
- XI. De elucidatione antiqui Canonis, quo precipitur, ut si quis acceptam à sacerdote Eucharistiam non sumpserit, velut sacrilegus propellatur..
- XII. Ne in confinio mortis penitens à reconciliatione diutius suspendatur: & ut oblatio ejus qui penitens, nec tamen reconciliatus, de hac vita exierit, ab Ecclesia receptetur..
- XIII. De sacerdotibus, qui vexati cadere videntur..
- XIV. Ut hi qui Domino canunt atque sacrificant, post se semper habeant adjutoria constituta..
- XV. De institutione certi temporis, quo Concilium agitetur..
- XVI. De relatione gratiarum pro consummatione Concilii..

Praefatio..

666..

Capitula..

667..

Subscriptiones..

668..

* Notae variorum..

668..

CONCILIUM Bracarense III. quod factum est sub anno IV. gloriosi domini nostri Wambani Regis,

Ætâ DCCXIII. idest, anno Christi DCLXXV. 673.

Canones IX. 675.

I. De Fide.

II. Ut repulsis omnibus opinionibus superstitionum, panis tantum & vinum aqua permixtum in sacrificio offeratur.

III. Ne vasa Domini sacra humanis usibus seruiant.

IV. Ne sacerdos sine orario Missam audeat celebrare.

V. Ne sacerdotet, siue quicumque ex clero, sine testimonio cum quibuslibet fœminis habitent.

VI. De damnata presumptione quorundam Episcoporum, qui in festiuitatibus Martyrum ad Ecclesiam procedentes, appensis collo reliquiis, ab albatis diaconibus in sellulis vectantur.

VII. De honesta honoratorum disciplina.

VIII. Ne repromissione munerum honoris gratia uandetur.

IX. Ne rectores Ecclesie plus propria, quàm Ecclesiastica jura laborare intendant.

Subscriptiones. 673.

* Notæ variorum. 673.

CONCILIIUM Toletanum XII. XXXV. Episcoporum, ad Regem confirmandum, circa tempora Agathonis Papæ habitum, anno primo orthodoxi atque serenissimi domini Ervigii Regis, V. Idus Januarii, anno Redemptoris nostri DCLXXXI.

Ætâ DCCXIX. 681.

Canones XIII. 681.

I. De agnita & confirmata prælectione fastigii principalis

II. De his qui penitentiam non sentientes accipiunt.

III. De culpatorum receptione, vel communione apud Ecclesiam.

IV. Ut in locis ubi Episcopus non fuit, nunquam Episcopus ordinetur.

V. De quorundam consuetudine sacerdotum fœdissima, qui oblati Deo per se sacrificiis non communicant.

VI. De concessa Toletano Pontifici generalis Synodi potestate: ut Episcopi alterius provincie cum conuentione Principum in urbe regia ordinentur.

VII. De recepto testimonio personarum, que per legem

gem, que de promotione exercitus facta est, re-
stificandi licentiam perdidit.

VIII. De his qui uxores suas divortio intercedente
relinquunt.

IX. De confirmatione legum, que in Judæorum ne-
quitiam promulgatae sunt.

X. De his qui ad Ecclesiam confugium faciunt.

XI. De cultoribus idolorum.

XII. De interdictione temporis constituti, quo debeat
Concilium celebrari.

XIII. Conclusio definitionum, in qua & Deo grates
referuntur, & pro Principe exoratur.

Capitula. 683.

Subscriptiones. 687.

Lex edita in confirmatione Concilii Toletani, sub
die octava Kalend. Februarii, anno primo Ervi-
gii Regis. 689.

* Notæ variorum. 689.

CONCILIUM Toletanum XIII. XLVIII. Episcoporum
actum anno IV. Ervigii Regis, Erâ
DCCXXI. anno Domini DCXXCIII. sub Leo-
ne Papa II. 694.

Symbolum Nicæni Concilii. 695.

Canones XIII. 696.

I. De reddito testimonio dignitatis eorum, quos pro-
fanatio infidelitatis cum Paulo traxit in socie-
tatem tyrannidis.

II. De accusatis sacerdotibus, seu etiam optimati-
bus palatii, atque gardingis; sub qua eos justi-
tie cautela examinari conveniat.

III. De tributorum principali relaxatione in plebe.

IV. De munitione prolis regie.

V. Ne defuncto Principe relictam ejus conjugem aut
in conjugio sibi quisquam, aut in adulterio au-
deat copulare.

VI. Ut exceptis servis vel libertis fiscalibus, nullus
de servitute quorumlibet aut libertis, deinceps
ad palatinum officium quocumque tempore
transeat.

VII. De his qui pro accidentia jurgiorum altaria nu-
dare presumunt, vel luminaria Ecclesie sub-
trahunt.

VIII. Ne admonente Metropolitanano, quisquâ ex con-
finiti-

fnitimis ad locum, ubi invitatur, venire, contemnat.

IX. *De confirmatione Concilii Toletani XII. quod factum est anno primo gloriosissimi Ervigii Regis.*

X. *Utrum audeant ministrare hi., qui penitentiam accipiunt in sacerdotio constituti.*

XI. *Ne quis alienum clericum vel monachum suscipiat fugientem.*

XII. *De non excommunicandis à proprio Episcopo personis illis, quæ ad Metropolitanum suum negotia sua gesturi accesserint.*

XIII. *De retributione gratiarum, quæ post peractionem Concilii Deo & Principi persolvuntur.*

Subscriptiones. 702.

Lex in confirmatione Concilii, edita à Flavio Ervigio Rege. 704.

Notæ variorum. 705.

Admonitio Cardinalis de Aguirre ad lectorem. 710.

Epistola I. Leonis II. Papæ ad universos Episcopos Hispaniæ. 711.

Notæ Severini Bini. 712.

Epistola II. ad Quiricum Episcopum. 713.

Notæ Severini Bini. 713.

Epistola III. ad Simplicium Comitem. ibid.

Epistola IV. ad Ervigium Regem Hispaniæ. 714.

Epistola Benedicti II. Papæ ad Petrum Notarium Regionarium. Monet illum ut Acta synodalia sexti Concilii (quorum gratiâ à Leone II. in Hispanias missus erat) Episcoporum Hispaniæ subscriptione muniri curet. 716.

CONCILIUM Toletanum XIV. XVII. Episcoporum, Eræ DCCXXII. anno V. Ervigii Regis, Christi Redemptoris DCLXXXIV. celebratum sub Benedicto II. 717.

Tituli Canonum XII. ibid.

I. *De præmemoratione aggregati Concilii, & relatione principalis editi, quo jussum est Synodum agitari.*

II. *De initio relationis, quo Concilium cepit gestorum synodaliurum, & Epistola Romani Pontificis facere mentionem.*

III. *De adversitate duplici, qua non potuit Generale Concilium fieri.*

IV. De

- IV. De responsis partis nostræ .
- V. De iterata discussione præmemorati Concilii .
- VI. De præmemorati Concilii honore collato .
- VII. De loco vel ordine , quo jam dictum Concilium collocari oporteat .
- VIII. Allocutio ad totius compagem Ecclesiæ , de duabus Christianaturis inseparabilibus & perfectis .
- IX. De duarum naturarum Christi voluntatibus & operibus .
- X. De hæreticorum contentionibus evitandis , & ut non discutiantur que summa sunt , sed credantur .
- XI. De communi omnium judicio , quo responsa partis nostræ firmata sunt .
- XII. De relatione gratiarum ad Deum pro perfecta Concilio .
- Canones . ibid.
- Notæ Garthæ Loaisæ . 720.
- CONCILIUM Toletanum XV. LXI. Episcoporum , anno Domini DCLXXXVIII. tempore Sergii Papæ celebratum . 721.
- Subscriptiones . 728.
- Notæ Garthæ Loaisæ . 729.
- CONCILIUM Cæsar-augustanum III. tempore Sergii Papæ I. celebratum , anno Domini DCXCI. nunc denud collatum cum Ms. D. Antonii Augustini Archiepiscopi Tarraconensis , qui illud exscripsit ex Codice Amilianensi . 732.
- Tituli Canonum V. ibid.
- I. Ut non liceat Episcopis , citra diebus Dominicis , consecrationes Ecclesiarum exercere .
- II. Ut confinitimi Episcopi de sacra solennitate Paschali annua vice Primatum suum requirant .
- III. Ut monasteria diversoria secularium non fiant .
- IV. De libertis qui ab Episcopis ex familia Ecclesiæ manumittuntur .
- V. Ut defuncto Principe superstes regina statum & vestem secularem deponat , & in cœnobio virginum mancipetur permansura . ibid.
- Præfatio . 733.
- Canones . 734.
- Notæ Garthæ Loaisæ .
- CONCILIUM Toletanum XVI. LIX. Episcoporum celebra-

236 *Synopsis Collectionis Maxime*
celebratum Erâ DCCXXI. idest, anno Christi
DCXCIII.

735-
ibid.

Tituli Canonum XIII.

I. De Judæorum perfidia.

II. De idolorum cultoribus.

III. De stupris.

IV. De desperantibus.

V. De reparatione Ecclesiarum.

VI. De integra oblata, & ex studio preparata, in
sacrificio offerenda.

VII. De publicatione Concilii.

VIII. De munimine prolis regis.

IX. De Sisberio Episcopo.

X. De his qui juramenti sui profanatores existisse
noscuntur.

XI. De gratiarum actione.

XII. Decretum judicii ab universis editum.

XIII. Lex edita in confirmatione Concilii.

Præfatio.

ibid.

Canones.

740.

Decretum Flavii Egicæ Regis.

746.

Subscriptiones.

ibid.

* Notæ variorum.

748.

CONCILIUM Toletanum XVII. tempore Sergii Pa-
pæ I. anno Domini DCXCIV. celebratum. 752.

Tituli Canonum VIII.

ibid.

I. De tribus diebus, quibus in initio Concilii nihil
aliud agendum jubemus, nisi tantum de Fide
ac de aliis rebus spiritualibus, nullo secularium
interposito.

II. De servandis officiis baptisterii in initio Quadra-
gesime.

III. De ablutione pedum in cena Domini fa-
cienda.

IV. De sacris ministeriis vel ornamentis Eccle-
siarum.

V. De his qui Missam defunctorum pro vivis audens
malevolè celebrare.

VI. De diebus litaniarum per totos duodecim menses
celebrandis.

VII. De nutritione conjugis atque prolis regis.

VIII. De Judæorum damnatione.

Regula sanctæ Fidei decurrente Imperii anno 15-

legio-

<i>Conciliorum Hispaniæ & Novi Orbis, &c.</i>	137
Religiosissimi ac serenissimi domini Egicani Regis septimo, sub die quinto Idus Novembris, Eriâ	
DCCXXXII.	752.
Canones.	754.
Lex in confirmatione Concilii edita.	758.
Sententiæ quæ in veteribus exemplaribus Conciliorum non habentur, sed à quibusdam in ipsis insertæ sunt.	758.
Notæ D. Loaisæ.	760.
CONCILIUM Toletanum XVIII. tempore Wittizæ Regis celebratum anno Domini DCCI. sub Joanne VI.	763.
Nota Card. Baronii.	ibid.

INDEX SUMMARIUS

EORUM, QUÆ CONTINENTUR TOMO TERTIO
CONCILIORUM HISPANIÆ, &c.

Quæ duplici asterisco notantur, nunc primum in lucem
prodeunt; quæ verò unico, sunt difficilia inventu.

- E**PISTOLA CARDINALIS DE AGUIRRE ad Illu-
strissimos & Reverendissimos Præsules Hi-
spaniarum & Novi Orbis. pag. V.
- ** Index sacrorum Canonum & Concilio-
rum, quibus Ecclesia, præsertim Hispanica, re-
gebatur ab ineunte sexto sæculo usque ad initium
octavi. Nunc primum editus ex Mss. antiquis
magnæ Ecclesiæ Toletanæ, & Excellentissimi
Marchionis Mondexarenis. pag. 1.
- Liber I. De institutionibus clericorum. 20
- Tituli LX. 20
- I. De quibus non sunt clerici ordinandi.
- II. De professione & conjugii clericorum.
- III. De uxoribus clericorum.
- IV. De filiis totius ordinis clericorum.
- V. De hereditatibus clericorum.
- VI. De relictis clericorum.
- VII. De servis Ecclesiæ vel clericorum.
- VIII. De absolute & libertate ingenuorum, as-
servitium clericorum.
- IX. De stipendiis clericorum.
- X. De non ordinandis absolute clericis.
- XI. Sine testimonio non faciendas ordinationes cle-
ricorum.
- XII. De electione, temporibus, & gradibus cleri-
corum.
- XIII. De regulis clericorum.
- XIV. De honore clericorum, & laicorum fidelium.
- XV. Quod non aboleantur crimina ordinationum
collatione.
- XVI. Ne clerici per impositionem manus peniten-
tiam accipiant.
- XVII. De religiosis utriusque sexus comprobandis,
sive de religiosis vagis.
- XVIII. De

- XVIII. De psalmistis .
XIX. De ostiariis .
XX. De lectoribus .
XXI. De exorcistis .
XXII. De acoluthis .
XXIII. De subdiaconibus .
XXIV. De quibus diacones ordinandi non sunt .
XXV. De electione & conjugis diaconorum .
XXVI. De etate & temporibus diaconorum .
XXVII. De regulis & numero diaconorum .
XXVIII. De ordine diaconorum .
XXIX. De quibus presbyteri ordinandi non sunt .
XXX. De doctrina & regulis presbyterorum .
XXXI. De electione , etate , temporibus , & gradibus presbyterorum .
XXXII. De honore sacerdotum , & non contemnendis oblationibus eorum .
XXXIII. De hereticis & schismaticis Episcopis , si Catholicifiant .
XXXIV. De quibus Episcopi ordinandi non sunt .
XXXV. De Chorepiscopis .
XXXVI. De electione , temporibus , & gradibus Episcoporum .
XXXVII. Ne per premium ordinentur Episcopi .
XXXVIII. Ne per ambitum ordinentur Episcopi , & in una Ecclesia duobus Episcopis non habendis , neque duas cathedras ab uno Episcopo retinendas .
XXXIX. Ne sine Metropolitanis ordinentur Episcopi .
XL. Ne à duobus Episcopis ordinetur Episcopus .
XLI. De Episcopis petentibus populis ordinandis .
XLII. De Episcopis volentibus suscipere ministerium , vel tenere sedem .
XLIII. De Episcopis ordinandis , & à populo non susceptis .
XLIV. De exsequiis morientis Episcopi , & rebus ejus .
XLV. De non constituendis successoribus Episcoporum .
XLVI. De non differenda ordinatione Episcoporum .
XLVII. De ordinandis Episcopis .
XLVIII. De doctrina & regulis Episcoporum .
XLIX. De

XLIX. De Metropolitanis.

L. De Archiepiscoporum primatu.

LI. De commissa vice Apostolicæ Sedis, aliisque præceptis.

LII. De clericis contra interdictum ordinatis, vel filios generantibus.

LIII. De sacerdotibus & levitis sine examinatione promotis.

LIV. De castimonia totius ordinis clericorum, ac de spontè professis.

LV. De abstinendis clericis à propriis conjugibus.

LVI. Ne mulieres commorentur cum clericis.

LVII. De non consummato concupiscentiæ malo.

LVIII. De sacerdotibus, cunctisque desertoribus, & non transferendis in alienum locum.

LIX. De sacerdotibus & clericis legitimè transferendis.

LX. Quid non liceat cuique alienum clericum, siue monachum, laicum, vel civem, libertum, aut servum, in sua Ecclesia ordinare, vel retinere.

Liber II. De institutionibus monasteriorum & monachorum, atque ordinibus pœnitentium.

18.

Tituli XXIII.

18.

I. De monasteriis virorum, & ordinibus eorum.

II. De monasteriis feminarum.

III. De custodia sacrarum virginum.

IV. De oratione sacrarum virginum.

V. De tempore velandarum virginum.

VI. De sacris virginibus velatis, ac postea corruptis, & de corruptoribus earum.

VII. De virginibus non velatis & corruptis, ac de corruptoribus earum.

VIII. De discretionem viduarum ac virginum.

IX. De comprobatione sanctimonialium, viduarum, ac virginum.

X. De prohibitionem ministerii feminarum.

XI. De non velandis viduis.

XII. De castimonia & regulis viduarum.

XIII. De castimonia monachorum, ac virginum, & damnatione pœvaricatorum.

XIV. De viduis inæclis.

XV. De

- XV. De appetendo pœnitentiæ bono.
XVI. Quid possit pœnitentiæ.
XVII. De dilatione pœnitentiæ & communionis.
XVIII. De danda pœnitentiâ, & temporibus pœnitendi.
XIX. De pœnitentium legibus.
XX. De temporibus remissionis pœnitentium.
XXI. De non recipiendis alienis pœnitentibus.
XXII. De iis qui in pœnitentiâ positi moriuntur.
XXIII. De damnatione transgressorum pœnitentium & profitentium castitatem.
Liber III. De institutionibus judiciorum, & gubernaculis rerum. 12.
Tituli XLIV. 22.
I. De retinendo suscepto regimine, & sollicitè peragendo.
II. De formatis.
III. De modo professionis ministrorum.
IV. De modo professionis sacerdotum.
V. De conspirationis crimine.
VI. De delatoribus.
VII. De accusatorum querenda conversatione.
VIII. De accusatorum reprobatione.
IX. De accusatorum acceptione.
X. De examinatione testium.
XI. De non compellendis ad testimonium.
XII. De reprobatione testium.
XIII. De contemptu judicii.
XIV. De exordiis judicii.
XV. De implorandis judiciis.
XVI. De non relinquendis Ecclesiasticis judiciis.
XVII. De electione judicum.
XVIII. De numero judicum.
XIX. De dubiis judiciis.
XX. De diversis judiciis.
XXI. De injustis judiciis.
XXII. De incertis judiciis.
XXIII. De convellendis & confirmandis judiciis.
XXIV. De collationibus pauperum.
XXV. De opprimentibus pauperes, & fraudantibus Ecclesiarum oblationes.
XXVI. De Conciliis celebrandis. XXVII. De

- XXVII. De Episcopis ad Synodum ire contemnētibz.
- XXVIII. De custodiendis Episcoporum pallis, & Principe confirmandis.
- XXIX. De excommunicatis.
- XXX. De excommunicatis, & ita defunctis.
- XXXI. De conservanda integritate locorum.
- XXXII. De invasīs sedibus & locis.
- XXXIII. De regendis Ecclesiis, & trienniali possessione.
- XXXIV. De visitandis & moderandis parochiis.
- XXXV. Si contentio inter parochias oriatur, quā examinatione determinetur.
- XXXVI. De œconomis & defensoribus Ecclesiarum.
- XXXVII. De dispensatione Ecclesiasticarum rerum.
- XXXVIII. De custodiendis & non alienandis Ecclesiarum rebus.
- XXXIX. De libertis & familia Ecclesiarum.
- XL. De non ignorandis Canonibus.
- XLI. De conservatione Canonum, & damnatione vetita presuventium.
- XLII. De non contemnendis questionibus, & cavendis contentionibus.
- XLIII. De retinenda conditione servorum.
- XLIV. De quorumcumque libertis Ecclesie commendatis.
- Liber IV. De institutionibus officiorum, & ordine baptizandi. 31.
- Tituli XL. 31.
- I. Quōd sibi tantūm noseant, quā à malis bona ministrantur.
- II. De non usurpanda doctrina & nomine doctoris.
- III. De recipiendis libris canonicis, & reauendis libris & psalmis apocryphis.
- IV. De Symbolis Patrum.
- V. De custodiendis Symbolis.
- VI. De prædicando Symbolo.
- VII. De construendis Ecclesiis & altaribus.
- VIII. De honore Ecclesiarum.
- IX. De honore Martyrum.
- X. De consecratione sanctarum oblationum.
- XI. De honore sanctarum oblationum.
- XII. De situ & accessu in choro.
- XIII. De concordia officiorum.
- XIV. De

- XIV. De ordine officiorum.
 XV. De orationibus & celebritate Missarum.
 XVI. De honore Missarum.
 XVII. De litaniis.
 XVIII. De observantia jejuniorum.
 XIX. De observantia Quadragesimæ.
 XX. De cognitione & celebritate Pasche.
 XXI. De catechumenis.
 XXII. De iis qui baptismum dare possunt.
 XXIII. Quid in nomine Trinitatis debeat baptismus dari.
 XXIV. Quid valeat virtus baptismi.
 XXV. De mersione baptismi.
 XXVI. De tempore baptismi.
 XXVII. De baptizandis egrotis, & non baptizandis mortuis.
 XXVIII. De pregnantibus baptizandis.
 XXIX. De baptizandis gentibus.
 XXX. De dubio baptismo.
 XXXI. De regulis baptizatorum.
 XXXII. De ordine baptizandi.
 XXXIII. De baptizatis & non confirmatis, atque ita mortuis.
 XXXIV. De filiis Catholicorum, si baptismati heresis dentur.
 XXXV. De non iterando baptismo.
 XXXVI. De baptizatis à solis Episcopis consignandis.
 XXXVII. De baptizatis chrismate perungendis.
 XXXVIII. De funeribus Christianorum.
 XXXIX. De non judicando de mortuis.
 XL. De energumenis.
- Liber V. De diversitate nuptiarum, & scelere flagitiorum. 38.
- Tituli XVIII. 38.
- I. De non exferendis nuptiis, & dispositionibus nuptiarum.
 II. De potestate nubendi, & impediens castitatem.
 III. De raptoribus.
 IV. De interruptis conjugis.
 V. De publicatis & frequentatis conjugis.
 VI. De virginibus secularibus mæchis, & ne eorum alienis viris habitent.

- VII. De iis qui sæpè mæchantur .
- VIII. De adulteris, diffidio, & lenociniis conjugum.
- IX. De alterno inter parentes & filios affectu .
- X. De parentibus qui filios suos necant .
- XI. De expositis infantibus .
- XII. De incestuosis conjugis .
- XIII. De stupratoribus puerorum .
- XIV. De iis qui cum animalibus commisti sunt .
- XV. De observatione vanitatum .
- XVI. De homicidiis non voluntariis .
- XVII. De homicidiis voluntariis, & falsis testibus, adulteris, & furibus, vel si ad Ecclesiam confugiant .
- XVIII. De iis qui ad Ecclesiam confugerunt, & pro eis non pignorandis clericorum servis .
- Liber VI.** De generalibus regulis clericorum, ceterorumque Christianorum, & regimine principali. 41.
- Tituli VI. 41.
- I. De populis docendis .
- II. De conveniendo ad Ecclesiam .
- III. De quibusdam regulis .
- IV. De discordia & oblationibus Ecclesiasticorum atque laicorum .
- V. De discretionem abstinentie carniū .
- VI. De regulis fæminarum .
- Liber VII.** De honestate & negotiis Principum. 42.
- Tituli XI. 42.
- I. De reverentia Principum Dei sacerdotibus exhibenda .
- II. Qualiter eligantur Principes .
- III. De laude operum Regum .
- IV. De institutione operum regalium .
- V. De tutamine Principum .
- VI. De judiciis & excidiis Principum .
- VII. Ne plebs in Principem delinquat .
- VIII. De non violanda fide Principibus promissa .
- IX. De non usurpando regno .
- X. De fidelibus Regum .
- XI. De iis qui ad hostes confugiunt .
- Liber VIII.** De Deo, & de iis quæ sunt credenda de illo. 43.
- Tituli IX. 43.

- I. Quòd unus sit Deus qui omnia fecerit, & qui legem atque Evangelia dederit.
 - II. Quòd unus sit in Trinitate Deus.
 - III. De mysterio incarnationis Christi.
 - IV. Contra Eutychetis dogma de incarnatione Christi.
 - V. Contra Arianos de Fide sancte Trinitatis.
 - VI. Contra Priscillianos.
 - VII. Contra Pelagianos de libero arbitrio.
 - VIII. De damnatione heresum & hereticorum.
 - IX. De damnatione Concilia Patrum non recipientium.
- Liber IX. De abdicatione hereticorum. 47.
- Tituli IX. 47.
- I. De vitandis hereticis, eorumque usibus.
 - II. De vitandis conviviiis hereticorum.
 - III. De conjugiiis fidelium & hereticorum.
 - IV. De Judæorum Fide, illisque consentientibus contra Fidem.
 - V. De uxoribus, & filiis Judæorum: ac ne subditos emptos habeant Christianos, neque publica officia agant.
 - VI. De hereticis ab Ecclesia suscipiendis.
 - VII. De hereticis ab Ecclesia non suscipiendis in suis officiiis.
 - VIII. De gratulatione defensionis Catholice Fidei.
 - IX. De decretis defensionis sancte Fidei, & non retractanda Catholica Fide.
- Liber X. De idololatria & cultoribus ejus: ac de scripturis pacis, & muneribus missis. 49.
- Tituli VII. 49.
- I. De everfione idololatrie.
 - II. De iis qui idolis ante baptismum sacrificaverunt.
 - III. De apostatis.
 - IV. De clericis & laicis Christianis lapsis à Fide, vel infidelium operibus missis.
 - V. De nominibus hereticorum ad altare non recitandis.
 - VI. De scriptis gratie & pacis.
 - VII. De muneribus missis.
- Catalogus Romanorum Pontificum, à tempore irruptionis Sarracenorum in Hispaniam (nimirum ab anno Christi circiter DCCXV.) usque ad

- ad præsentem diem, juxta computum R. P. Danielis Papebrochii. 51.
- * Catalogus Regum Hispaniæ, sub quibus Concilia habita sunt, à tempore irruptionis Sarracenorum, ab ann. Christi circiter DCCXIV. usque modò, ex Mss. antiquis. 65.
- Catalogus Toletanorum Præfulum, à tempore irruptionis Sarracenorum in Hispania, sive ab anno Christi DCCXIV. 67.
- Opuscula aliqua quorundam Patrum, primò edita à D. Garfia Loaisa. 68.
- ** Admonitio Cardinalis de Aguirre ad lectorem. 68.
- Præfatio D. Loaisæ. 68.
- Catalogus virorum illustrium ex S. Hieronymo. 68.
- Idem ex Gennadio. 68.
- Idem ex S. Isidoro. 70.
- Idem ex S. Ildephonso. 71.
- Idem ex Felice Archipræsule Toletano. 71.
- Idem ex incerto auctore. 71.
- S. Isidori Episcopi Hispalensis additio ad librum S. Hieronymi, & post eum Gennadii, *De viris illustribus sanctæ Ecclesiæ Catholicæ.* 71.
- Notæ Andreae Scotti in Isidorum *De Ecclesiasticis scriptoribus.* 75.
- S. Ildephonsi Episcopi Toletani additio ad libellum S. Isidori *De viris illustribus sanctæ Ecclesiæ*, post Hieronymum & Gennadium. 77.
- Notæ Andreae Scotti in additamentum S. Ildephonsi. 80.
- Appendix Juliani. 81.
- Appendix Felicis. 81.
- Vita Salvi Abbatis Albeldensis, incerto auctore. 83.
- Notæ V. Cl. Joannis Mabillonis, in Actis sæculi V. Benedictini, ad annum Christi CMLXII. ubi de Dulquito Salvi decessore. 83.
- Tredecim vitæ incerto auctore, editæ primùm à D. Loaisa: quæ in Mss. D. Isidoro & Ildephonso præponebantur. 84.
- ** *Epistola* Euantii archidiaconi Toletani, contra eos qui sanguinem animalium immundum esse judi-

judicant, & carnem mundam esse dicunt. Anno circiter DCCXXX. 87.

Scriptura contractus monachorum S. Vincentii urbis Ovetensis, cum Fromestano Abbate illius, facta sub Regula Sancti Benedicti, Erâ DCCCXIX. idest, anno Christi DCCLXXI. Ex Yepio To. III. in *Appendice*, pag. 21. 88.

Scriptura Principis Adelgastri, filii D. Silonis Regis, in donationem & gratiam monasterii S. Mariz de Obona apud Astures, sub Regula S. Benedicti, Erâ DCCCXVIII. an. Christi DCCLXXX. Ex Chronico fidelissimo Antonii Yepii Tomo III. in *Appendice*, pag. 24. 89.

Scriptura donationis factæ à D. Munia Abbatissa, & D. Guttierre Abbate monasterii S. Mariz Superadi, dominis Fransuario Osoriz, & Anuniaz uxori suæ, anno Domini DCCLXXXII. Ex archivo ejusdem monasterii eruta, & luci data à D. Antonio Yepio in Chronico generali Ordinis S. Benedicti, Tomo IV. in *Appendice*, folio 458. 91.

Epistola Hadriani Papæ I. ad Episcopos Hispaniæ, contra Elipandum Episcopum Toletanum. 91.

Libellus Episcoporum Italiæ contra Elipandum, Concilii decreto missus ad provincias Hispaniæ. 96.

Epistola synodica Concilii Franco-fordiensis, ab Episcopis Galliz & Germaniæ ad Præsules Hispaniæ missa. 102.

Epistola Caroli Magni Regis ad Elipandum & ceteros Episcopos Hispaniæ. 110.

Ex Actione I. Synodi Leonis Papæ III. adversus Felicem Urgellitanum, an. Christi DCCXCIX. 114.

Ex Actione II. ejusdem. 114.

Ex Actione III. ejusdem. 115.

Confessio Fidei Felicis Urgellitanz sedis Episcopi, quam ipse post spretum errorem suum, in conspectu Concilii edidit, & eis qui in ipso errore ei dudum consentientes fuerant, direxit. Anno Christi DCCXCIX. 115.

Epistola Alcuini ad Abbates & monachos Gothiz, in caussa Felicis Urgellensis, nuper eruta à Stephano Baluzio ex Mss. Bibliothecæ Colbertinz. 118.

- Translatio corporis S. Jacobi à Hierosolymis ad Gallæciam, circa annum Christi XLVI. Ex Anonymo auctore in Gallia edita ineunte hoc sæculo à Joanne Bosco, & ad Philippum III. Regem Hispaniarum directa. 119.
- Commentarius de translatione S. Jacobi Apostoli. 120.
- Scriptura dotationis monasterii S. Mariæ de Ovarra in Ripa-curtia, ubi Comes D. Bernardus, ejusque uxor D. Toda Galindez, ac filii ipsorum, Comes D. Ramon & D. Borell, loquuntur. Anno Christi DCCCXIII. regnante adhuc apud Francos Carolo Magno. *Ex archivo ejus monasterii eruta, & luci data à D. Josepho Pellizerio, Jacobo Equite, regio Archi-chronographo, in suo Maximo Cæsar-augustano, pag. 65. & seqq. ubi & allegat Zuritam in Indicibus folio 8. ac Hieronymum Blancam.* 125.
- Donatio Suniefredi Comitum ad Ecclesiam Urgellensem anno DCCCXIX. 126.
- Præceptum Ludovici Pii Imperatoris pro monasterio Arulensi in diocesi Helenensi, anno DCCCXXI. 126.
- ** Observatio Cardinalis de Aguirre. 127.
- Præceptum ejusdem Imperatoris pro monasterio S. Gratiæ in diocesi Urgellensi, an. DCCCXXIII. *Ex archivo Ecclesie Urgellensis, & apud Marcam Hispanicam col. 767.* 127.
- Observatio Stephani Baluzii. 128.
- Scriptura Adelphonsi Casti Regis in favorem Ecclesie Lucensis & Ovetensis, anno Christi DCCCXXX. Ex Sandovallio pag. 171. & seqq. 129.
- Privilegium erectionis monasterii beatæ Mariæ de Alaon, Ordinis S. Benedicti, anno Christi DCCCXXXII. 131.
- ** Nota D. Didaci Josephi Dormer in hoc privilegium. 137.
- Præceptum Ludovici Pii Imperatoris pro Ecclesia Helenensi. *Ex Chartulario ipsius.* Anno DCCCXXXIII. 138.
- Præceptum Ludovici Pii Imperatoris pro Ecclesia Gerundensi. *Ex archivo Ecclesie Gerundensis.* Anno

Anno DCCCXXXIV. 139.

Aliud præceptum Ludovici Pii Imperatoris pro Ecclesia Urgellensi. Anno DCCCXXXVI. *Ex archivo Ecclesie Urgellensis. Vide Mabillon lib. 2. De re diplomat. cap. 3. §. 13.* 140.

Ejusdem Imperatoris præceptum pro monasterio S. Andreae Surensis in diœcesi Helenensi, circa ann. DCCCXXXVI. *Ex archivo regio Carcassonensi. Vide Mabillon lib. 6. De re diplomatica, pag. 506.* 141.

Præceptum Lotarii Imperatoris pro Ecclesia Helenensi, anno DCCCXL. *Ex chartulario Ecclesie Helenensis.* 141.

Notitia judicati pro Ecclesia Gerundensi, anno DCCCXLIII. *Ex chartulario Ecclesie Gerundensis.* 142.

Caroli Calvi Regis Francorum præceptum pro monasterio Sancti Andreae Surensis, circa annum DCCCL. *Ex archivo regio Carcassonensi.* 143.

Chronologia eorum, quæ in Historia & Epistolis S. Eulogii continentur, auctore Ambrosio Morale, Philippi II. Hispaniarum Regis Chronographo. 144.

CONCILIUM Cordubense, seu potius Conciliabulum, coactum anno Christi DCCCLII. ex S. Eulogio Martyre, & electo Archiepiscopo Toletano, in Memoriali lib. 2. cap. 15. cui titulus: *Christianorum perturbatio, & eorundem variae sententiae, in Concilio Episcoporum Cordubæ congregato.* 149.

Notæ Severini Bini. 149.

Caroli Calvi Regis præceptum, de cella S. Juliani & S. Vincentii in pago Bisuldunensi. *Ex chartulario monasterii Balneolensis. Anno DCCCLXVI.* 150.

Ejusdem præceptum pro monasterio S. Andreae Surensis. *Ex chartulario Ecclesie Arulensis. Anno DCCCLXIX.* 151.

Aliud ejusdem pro monasterio Arulensi. *Ex eodem chartulario. Anno DCCCLXIX.* 152.

Scriptura contractus cujusdam inter monasteria Benedictina SS. Facundi & Primitivi, ac S. Petri de Exlonza in regno Legionensi, facta an. Christi MLXXIII. in qua indicatur, monachos S. Fa-

eundi jam tum bona quædam tribus sæculis possedisse. 153.

Epistola I. Joannis Papæ VIII. ad Adelphonsum Hispaniæ Regem. *Ex historia Sampiri.* 154.

Epistola II. Ejusdem ad Adelphonsum Hispaniæ Regem, in qua monet Ecclesiam S. Jacobi consecrari. 154.

CONCILIUM Ovetense, an. Chr. non DCCCLXXII. sed DCCCLXXIII. aut aliquo proximè sequenti, die XVIII. Kalend. Julii, Erâ, non CMX. sed CMXI. aut alia qua vis consequente; si verè, ut ajunt Hispani scriptores, celebratum fuit sub Joanne VIII. Papa, & Adelphonso Galliciæ Rege. *Ex Sampiri Episcopi historia, à Prudentio Sandovalio Episcopo Pampilonensi edita.* 155.

* Notæ variorum in hoc Concilium. 157.

** Acta Concilii Ovetensis, nunc primùm edita ex Mss. Ecclesiæ Toletanæ & Ovetensis. 158.

** Notæ Cardinalis de Aguirre. 160.

Epistola Stephani Papæ VI. nomine scripta adversus Selvam & Hermemirum falsos Episcopos Ecclesiarum Urgellensis & Gerundensis. *Ex archivis Ecclesiarum Tarraconensis & Narbonensis.* Anno DCCCLXXXVII. 161.

Acta dedicationis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Rivi-pullensis. *Ex chartulario monasterii Rivi-pullensis.* Anno DCCCLXXXVIII. 163.

Præceptum Odonis Regis Francorum pro Ecclesia Ausonensi. *Ex archivo Ecclesiæ Ausonensis.* Anno DCCCLXXXVIII. 164.

Acta dedicationis Ecclesiæ S. Stephani Balneolensis. *Ex archivo monasterii Balneolensis.* Anno DCCCLXXXIX. 164.

Privilegium Wilfredi Comitis Barcinonensis in gratiam monasterii Rivi-pullensis in Catalonia. Ex quo constat eo tempore rationem habitam fuisse Montis-ferrati. Anno Domini DCCCLXXXVIII. Ex Yepio in *Appendice Tomi IV. pag. 446.* 165.

Privilegium Berengarii Comitis Barcinonensis, in quo Abbatiam S. Cæcilie in Monte-ferrato sitam, monasterio Rivi-pullensi subiectam esse decla-

- Conciliorum Hispanie & Novi Orbis, &c.* 152
 declarat, anno circiter DCCCXC. Ex eodem
 Yepio *ibid.* pag. 447. 166.
- Scriptura monasterii S. Vincentii del Pino apud
 Montem-fortem in Gallæcia: in qua fit mentio
 Concilii apud Ovetum celebrati, quando ejus
 Ecclesia erecta fuit in Metropoli, & prædicto
 monasterio data fuit ordinaria jurisdicção. An-
 no DCCCXCI. Ex Yepio in *Appendice Tomi IV.*
 pag. 448. 167.
- * CONCILIUM Compostellanum octo Episcoporum,
 habitum Erâ CMXXXVIII. 3. Kal. Decembris,
 idest, anno Christi CM. 168.
- * CONCILIUM Ovetense XVIII. Episcoporum, præ-
 sente Theodulpho Episcopo Legato Regis Fran-
 corum, Erâ CMXXXIX. idest, anno Christi
 CMI. 168.
- * CONCILIUM Barcinonense septem Episcoporum,
 præside Arnusto Archiepiscopo Narbonensi, ce-
 lebratum anno CMVI. 169.
- Privilegium Garfiaz I. Regis in gratiam monasterii
 S. Iudori juxta oppidum de Dueñas, ejusque
 Abbatis Ovecci, & monachorum sub Regula
 S. Benedicti, anno Domini CMXI. Ex Yepio in
Appendice Tomi IV. fol. 444. 170.
- Privilegium Ordonii II. Regis in gratiam monaste-
 ri S. Martini Compostellani: ubi plura observa-
 tu digna. Anno Domini CMXII. Ex Yepio in
Appendice Tomi IV. pag. 435. 170.
- Testamentum S. Gennadii Episcopi Asturicensis,
 anno Christi CMXV. Ex Ambrosio Morale To-
 mo I. pag. 15. & Yepio in *Appendice Tomi IV.*
 pag. 447. 172.
- ** De officio Hispanæ Ecclesiæ Romæ laudato &
 confirmato Erâ CMLXII. Ex *Mss. Ecclesiæ To-*
letane. 174.
- Privilegium Ferdinandi Gonzalez Comitis Castel-
 læ, in gratiam monasterii Sancti Sebastiani de
 Silos (nunc Sancti Dominici appellati) Ordinis
 Sancti Benedicti, anno CMXIX. Ex Yepio in
Appendice Tomi IV. pag. 457. 175.
- Privilegium votorum Ferdinandi Gonzalez supremi
 Castellæ Principis, in gratiam S. Ænilianæ ejus-
 que antiquissimi monasterii, ob miraculosam vi-
 coriam

Coriam Hispanorum de Sarracenis habitam,
anno Christi CMXXXIV. Ex Mss. ejusdem mo-
nasterii. 176.

Privilegium, seu donatio S. Rudefindi Episcopi,
in gratiam monasterii S. Salvatoris de Cella-nova
in Gallæcia. Anno Christi CMXXXV. Ex Yepio
in *appendice* Tom. V. pag. 424. 179.

* CONCILIUM Helenense in Fontanis, habitum circa
annum Domini CMLVII. præside Aymerico
Narbonensi Archiepiscopo. 182.

Dedicatio monasterii S. Benedicti de Bagis (vulgò
Baxes) in diocesi Aufonensi. Anno Christi
CMLXXII. 182.

* Conventus Episcoporum apud monasterium Ri-
vi-pullense (vulgò Ripoll) in diocesi Aufonensi.
Anno Christi CMLXXVII. 183.

Testamentum S. Rudefindi, factum Erâ MXVI.
idest anno Christi CMLXXVIII. Ex Yepio in
appendice ad Tom. V. fol. 425. 183.

Scriptura foundationis monasterii Bisuldulensis in
Catalonia, facta ab Episcopo Mirone anno Do-
mini CMLXXVIII. Ex Yepio in *appendice* ad
Tomum V. fol. 441. 185.

Epistola Benedicti VII. Papæ, ad Guispedum Ab-
batem monasterii Bisuldunensis: in qua plura
largitur privilegia & libertates. Anno Christi
CMLXXIX. 186.

* Conventus Episcoporum apud Urgellum, anno
Christi CMXCI. 187.

Epistola I. S. Odilonis Abbatis ad Paternum Abba-
tem in Aragonia, an. Christi CMXCIX. 187.

Epistola Joannis Papæ ad eundem Odilonem Abba-
tem. 188.

Epistola II. S. Odilonis ad Garciam regnantem in
Hispania. 188.

Epistola III. S. Odilonis ad nobilissimam matronam,
ut apparet, Hispanam. 188.

* Conventus Episcoporum apud Barcinonem, anno
Christi MIX. 189.

* CONCILIUM Legionense Erâ ML. idest anno Chri-
sti MXII. celebratum sub Alphonso V. Legionis
Rege. 189.

Præfatio.

189.

Canones VII.

189.

- I. *Ut in Conciliis causse Ecclesie prius judicentur.*
 - II. *Ut quicquid testamentis concessum & roboratum Ecclesia possidet, firmiter retineat.*
 - III. *Ut nullus Episcopus Abbates, monachos, abbatissas, vel sanctimoniales refuganos detineat.*
 - IV. *De Ecclesiarum raptoribus.*
 - V. *De iis qui hominem Ecclesie occiderint.*
 - VI. *Ut Ecclesie causse primum judicentur, deinde Regis, postremo vero populorum.*
 - VII. *Ut nemo hereditatem servi Ecclesie emat.*
- Nota Severini Bini - 190.
- ²² *Alia decreta ejusdem Concilii Legionensis ad regimen populorum spectantia, nunc primum edita ex Mss. Toletano & Mondexarense. 190.*
- VIII. *Ut homicidia & causas omnium ingenuorum hominum Regi integra reddantur.*
 - IX. *Quid in hereditatibus, villis, hortis, &c. emendis & vendendis observandum sit.*
 - X. *De iis qui ducunt uxorem de mandatione.*
 - XI. *De iis qui habitare in mandatione noluerint.*
 - XII. *Ut qui hereditates Regis colunt, reddere fiscalia tributa teneantur.*
 - VIII. *Ut homo qui est de benefactoria, eat liber quocumque voluerit.*
 - XIV. *Ut qui injuriam verit, aut occiderit sayonem Regis, persolvat quinquaginta solidos.*
 - XV. *De eo qui sigillum Regis fregerit.*
 - XVI. *De sayone qui pignuram fecerit in mandamento alterius sayonis.*
 - XVII. *Ut illi qui soliti fuerint ire non fossatum cum comitibus, cum majorinis eant semper solito more.*
 - XVIII. *Ut in omnibus civitatibus habeantur judices electi à Rege, qui judicent causas totius populi.*
 - XIX. *De pignorationibus. De iis qui accusantur de superstitione. De iis qui falsi testimonii convinctur.*
 - XX. *Ut nullus junior, cuparius, aut vendarius, adveniens Legionem ad morandum inde extrahatur.*
 - XXI. *Ut servus incognitus à Legionem non extrahatur, nec alicui detur.*
 - XXII. *Ut qui per veridicos homines servus probatus fuerit, reddatur domino suo.*

- XXIII. Ne aliquis, clericus vel laicus, det ulli hominum ransum, fossariam, aut maneriam.
- XXIV. De iis qui homicidium faciunt.
- XXV. Qui habuerit casam in solare alieno quid reddat domino suo, &c.
- XXVI. De milite qui in Legionem in solo alterius casam habuerit.
- XXVII. De eadem re.
- XXVIII. Ut habitantes in confinibus Legionis, ad Legionem veniant accipere & facere iudicium, & in tempore belli ejus civitatis muros custodire debeant, &c.
- XXIX. Ut prima die Quadragesimæ mensura panis, vini, & carnis, ac laborantium pretia constituta debeant.
- XXX. De vinariis.
- XXXI. De iis qui mensuras panis & vini minorant.
- XXXII. De iis qui cibariam suam ad mercatum detrulerint, & maquilas Regis furati fuerint.
- XXXIII. Ut omnis civitatis morator vendat cibariam suam in domo sua per rectam mensuram sine calumnia.
- XXXIV. De panariis.
- XXXV. De carnariis.
- XXXVI. De percussoribus.
- XXXVII. Ut nulla mulier ducatur invita ad fingendum panem Regis, nisi fuerit ancilla ejus.
- XXXVIII. De Majorinis.
- XXXIX. Ut liceat vinariis vendere vinum suum in domo sua.
- XL. De iis qui accusantur de furto aut homicidio.
- XLI. Ut nullus majorinus vel sayo intret in domum alicujus hominis Legionem comorantis, &c.
- XLII. Ne ulla mulier in Legionem capiatur, judicetur, vel infidetur, viro suo absente.
- XLIII. Quid macellarii sayoni singulis annis dare tenentur.
- XLIV. De monariis.
- XLV. Ut illa, que Legionem ad vendendum ducuntur, à sayone nullatenus capiantur.
- XLVI. De iis qui mercatum publicum perturbant.
- XLVII. Ut intra mercatum nemini aliquem pignare liceat.

Conciliorum Hispanie & Novi Orbis, &c. 155
XLVIII. *De transgressoribus constitutionum.*

CONCILIUM Leytense celebratum XI. Kalend. Maji,
anno Domini MXXII. 193.

* CONVENTUS Episcoporum apud monasterium Ro-
tense in Catalonia, quando nova ejus Ecclesie
consecrata est anno Christi MXXII. 194.

* CONCILIUM Pampilonense septem Episcoporum,
celebratum tertio Kalendas Octobris, ann. Chri-
sti MXXIII. 195.

** Notz in hoc Concilium. 197.

* SYNODUS Helenensis in prato Tulugiensi, anno
Chr. MXXVII. in qua de tregua & pace actum,
atque alia quz ad disciplinam Ecclesiasticam
spectant, instaurata. *Edita ex tabulis Ecclesie
Helenensis à Stephano Baluzio V. Cl. Tomo I. De
Concord. sacerdi. & Imper.* 197.

Canones X. 198.

I. Ut nemo assaliat suum inimicum ab hora sabbathi
nona usque in die lunis, hora prima.

II. Ut omnes persolvant debitum honorem diei domi-
nico.

III. Ut nemo assaliat monachum aut clericum sine
armis incedentem, vel aliquem ad Ecclesiam,
cum familia euntem, vel redeuntem: vel ali-
quem cum feminis euntem.

IV. Ut nemo audeat Ecclesiam, vel domos in circui-
tu positas à triginta passibus violare, aut assalire.

V. Ut nemo invadat res Ecclesie debitas.

VI. Ut nemo in incestu usque ad sextum gradum per-
maneant.

VII. Ut nemo uxorem propriam dimittat, nec alte-
ram feminam habeat.

VIII. Ut nemo manducet, bibat, vel loquatur cum
excommunicatis, vel eis osculum porrigat, &c.

IX. Ut nemo ex canonicis Helenensis Ecclesie solvat
aliquid de rebus Ecclesie sine consensu Archi-
presbyteri, Archidiaconorum, sive Sacri-
ferinii, &c.

X. Ut ministeria divina sine intermissione fiant pro
excommunicatis per spatium trium mensium.

Observatio Gabrielis Cossartii. 198.

* CONCILIUM Aufonense trium Episcoporum cele-
bratum anno Domini MXXVII. 198.

- CONCILIUM Compostellanum coactum die XIX. Kal. Februarii, Erâ MLXIX. anno Christi MXXXI. 199.

Canones VI. 193.

I. *Canonicorum vita prescribitur.*

II. *Abbatum, presbyterorum, diaconorum, & subdiaconorum vita & munia prescribuntur.*

III. *Ecclesiarum supellex prescribitur. Mulieres ab Episcoporum, monachorumque consortio abiguntur. Ut diebus dominicis salispersio fiat, & omnes hymni cantentur. Ut qui ordinem Ecclesiasticum dimiserunt, & uxoribus se sociaverunt, si dimittant eas, in confessionem admittantur, &c. Ut omnes Christiani symbolum & orationem dominicam memoriter teneant. Ut nullus Christianus duas uxores habeat, vel uxorem fratris sui ducat.*

IV. *Sanctimonialium vita prescribitur.*

V. *De Judicibus & Potestatibus. Item ut nullus Christianus auguria & incantationes faciat.*

VI. *Ut consanguinei conjugati separentur, & penitentiam agant. Item de presbyteris & diaconibus conjugatis.*

- *Conventus Episcoporum apud monasterium Rivi-pullense, in quo basilica ejusdem monasterii quartò dedicata est, an. Chr. MXXXII. 201.*

- *Conventus Episcoporum apud Gerundam, pro consecratione novæ Ecclesiæ Gerundensis, anno Christi MXXXVIII. 202.*

- *Conventus Episcoporum apud Urgellum, pro dedicatione Ecclesiæ Urgellensis, an. Christi MXL. 204.*

- *Conventus Episcoporum apud S. Michaëlem Fluvianensem in Comitatu Emporitano, pro consecratione dictæ Ecclesiæ, anno Christi MXLV. 206.*

- *Conventus Episcoporum apud monasterium Arulense in diœcesi Helenensi, pro consecratione Ecclesiæ S. Mariæ Arulensis, anno Christi MXLVI. 207.*

- *CONCILIUM Coyacense pro reformandis Ecclesiæ moribus, celebratum in diœcesi Ovetensi, tempore Ferdinandi I. Regis Castellæ, cogno-*

Conciliarum Hispaniæ & Novi Orbis, &c. 297
mento Magni, Erâ MLXXXVIII. anno Christi
ML. sub Leone IX. Papa, nunc collatum cum
exemplari Toletano Ms. 209.

Tituli Canonum XIII. 209.

- I. Ut Episcopi & clerici munus suum ritè obeant.
- II. Ut Abbates & monachi suis obediant Episcopis.
- III. De jure Ecclesiarum & vestibus clericorum.
- IV. De pœnitentia adulteris, incestis, &c. imponenda.
- V. De ordinandis: & ne presbyteri ad nuptias edendi gratia eant. Et de illis qui defunctorum convivii assistunt.
- VI. Ut vespere sabbathi omnes ab opere cessent: & cum Judeis non habitent, nec cibû cû eis sumant.
- VII. Ut populus à potentibus cum justitia regatur.
- VIII. De legibus quibusdam Alphonsi & Sanctii Regum observandis.
- IX. Quod Ecclesiastica veritates triennio non includantur.

X. De eo qui contentiosum fundum coluerit.

XI. Ut omnes die Veneris jejunium observent.

XII. De asyli jure Ecclesiis concessio.

XIII. De jure Regis.

Prefatio. 209.

Canones. 210.

* Notæ variorum. 211.

* Decreta V. Concilii Coyacensis Hispanico idiomate antiquo exhibentur. Ex Cod. Ms. monasterii S. Facundi. 212.

Acta foundationis monasterii S. Mariæ Naxarenfis, factæ à D. Garfia Rege: quod quidem sede Episcopali decoratur, translato in illud Episcopatu olim dicto de Val-puesta, anno Christi MLII. Ex Yepio in appendice Tomi VI. pag. 469. 213.

** Translatio S. Æmiliani dicti de la Cogolla, facta à veteri Ecclesia in novam, an. Christi MLIII. Nunc primum prodit ex archivo antiquissimi & regii monasterii S. Æmiliani in Castilla veteri. 217.

* Conventus Episcoporum apud Barcinonem, adversus invasores bonorum Ecclesiæ Barcinonensis, anno Christi MLIV. 217.

* CONCILIUM Compostellanum celebratum sub Ferdinando Rege Legionis & Gallæciæ, anno

XXI. regni ejus, Erâ MXCIV. anno Christi
MLVI. *Ex Ms. Ecclesie Toletane.* 218.

Admonitio ad lectorem .. 218.

Canones. *Vide supra pag. 199.* 219.

* Notæ .. 220.

* **Conventus Episcoporum apud Casar-augustam,**
in quo adversus Archagibum Maurum, ducem,
inter Raymundum Comitem Barcinonensem &
Hermengaudum Urgellensem, scdus inicum est,
anno Christi MLVIII. 220.* **Conventus Episcoporum apud Barcinonem,** pro
dedicatione novæ Ecclesie Barcinonensis. Anno
Christi MLVIII. 221.* **Privilegium Deniæ & Majoricarum,** quo Hali Dux
Deniæ, filius Mugehid, dedit & subidit insulas Ba-
leares & totum Episcopatum Deniæ sedi Barchi-
nonæ, & omnes Ecclesias & clericos ipsius Epi-
scopatus .. 224.* **Conventus Episcoporum apud Helenam,** pro
dedicatione Ecclesie Helenensis, anno Christi
MLVIII. 224.* **Epistola Osmundi Episcopi Astoricensis ad Idam**
Comitissam Bononiensem, ann. Domini MLIX.
225.* **Nota Joannis Mabillonis M. B.** 225.* **CONCILIUM Pinnatense in Aragonia,** celebratum
sub Ramiro I. Rege apud S. Joannem Pinnaten-
sem, anno Christi MLXII. 226.* **Notæ variorum ..** 226.* **CONCILIUM Jaccense in Aragonia,** celebratum
anno Christi MLXIII. 228.* **Canon I.** 229.* **I. Ut causa clericorum soli Episcopo & Archidiacono**
*discutienda relinquatur ..** **Notæ variorum ..** 230.* **Epistola Alexandri II. Papæ ad monachos Rivi-pul-**
lenses, anno Christi MLXIII. 231.* **CONCILIUM Barcinonense, seu potius Comitæ,**
in quibus leges Gotthicæ, quibus Catalani ute-
bantur, planè sunt abrogatæ, anno Domini
MLXIV. tempore Alexandri Papæ II. 232.* **Notæ variorum ..** 232.* **CONCILIUM Tulugiense, in quo tregua & pax**
confir-

Conciliorum Hispania & Novi Orbis, &c. 139
confirmata an. Christi circiter MLXV. 233.
Canones XIII. 233.

- I. Ut nullus homo Ecclesiam infringat, vel cemetaria, vel sacraria, triginta passuum Ecclesiasticorum in circuitu cujuscumque Ecclesie.
 - II. Ut in Episcopatu Helenensi nullus infringat violententer dominicaturas canonicorum, vel monasteriorum, neque aliquid rapiat inde.
 - III. Ut clericum arma non ferentem, monachum, vel sanctimoniale, vel viduam, nemo apprehendat, nec illi quicquam injurie inferat.
 - IV. Ut nemo villanum vel villanam apprehendat, nisi propter ejus culpam.
 - V. Ut nemo praedetur quicquam de animalibus ad Episcopum spectantibus.
 - VI. Ut mansiones villanorum nemo incendat, neque evertat.
 - VII. Ut terras in contentione positas nullus villanus labores.
 - VIII. Ut si quis fidei-jussor existens, fidem violaverit, solvat; nec propterea pax censeatur fracta. Statuuntur quoque varia onera, & pena violatoribus treuge & pacis.
 - IX. Treuga domini quibus temporibus observanda. Violatoribus pena infligitur.
 - X. De iis qui durante treuga hominem occiderint.
 - XI. De iis qui durante treuga insidias alicui struxerint.
 - XII. Ut tempore Adventus & Quadragesime nemo castrum & munitionem edificare presumat, nisi quindecim retrò diebus id inchoaverit.
 - XIII. Ut judicium de violatione treuge & pacis penes Episcopum & canonicos omni tempore sit, ejusque violatores cum protectoribus, & adjuutoribus, ubi oportuerit excommunicentur.
- * Nota variorum. 235.
- Epistola Alexandri II. Papae ad Amalgerium Civitatensem Episc. circa annum Domini MLXV. De poenitentia presbyteri, qui presbyterum occidit. 236.
- Epistola Alexandri II. Papae ad omnes Episcopos Hispaniae, circa annum Domini MLXVI. Quidam
Judaei

- Judæi servari debeant, non occidi. 237.
- Privilegium D. Majoris Sanchez filia Comitis D. Sancii, primæ Reginae proprietariae in regno Castellæ, factum in gratiam monasterii S. Martini de Fromesta, anno Christi MLXVI. Ex Yepio in *appendice Tomi VI. fol. 460.* 237.
- CONCILIUM Leyrense, in quo Gotthici sacrorum ritus abrogati, anno, ut probabilius videtur, MLXVIII. Alexandro II. Pontifice. 238.
- Additio Gabrielis Cossartii S. J. 238.
- * CONCILIUM Gerundense, præside Hugone Candido Cardinale, Sedis Apostolicæ Legato, anno Christi MLXVIII. 239.
- * CONCILIUM Aufonense celebratum circa annum Domini MLXVIII. in quo de tregua & pace actum est. Ex V. Cl. Stephano Baluzio in *appendice Marce Hispanice.* 239.
- Tituli Canonum VLK. 239.
- I. De immunitate Ecclesie.
- II. De clericis, monachis, monialibus, & viduis.
- III. De præda animalium.
- IV. De mansionibus pagensium, & pluribus aliis rebus que sub pace sunt constitute.
- V. De pignoratione rerum alterius pro plivio vel aliis non facienda.
- VI. Si filius faciat malum, an pater teneatur.
- VII. Si quis inculpatur, qualiter debet se expiare.
- Nota D. Baluzii. 242.
- * Privilegium Sanctii Ramiresii Regis Aragonum & Montisonis, in gratiam monasterii Leyrensis. In quo indicatur olim in eo sitam fuisse sedem Episcopalem Pampilonensem. Deque Conciliis in monasterio Leyrensi celebratis, & à nobis memoratis pag. 193. & 238. Anno Christi MLXX. Ex Yepio in *appendice Tomi IV. fol. 439.* 241.
- Epistola Alphonfi Regis Hispaniarum ad S. Hugonem Abbatem Cluniacensem, anno Christi MLXX. 243.
- Statuta S. Hugonis Abbatis Cluniacensis, pro Alphonso Rege Hispaniarum, tanquam insigni benefactore. Anno Christi MLXX. 244.
- Epistola Alexandri II. Papæ ad Aquilinum Abbatem. 244.

- tem monasterii S. Joannis Pinnatensis in Aragonia, anno Christi MLXXI. Ex Joanne Bizio Martinezio in historia ejusdem monasterii. 245.
- S. Gregorii Papæ VII. S. Romanæ Ecclesiæ defensoris invicti, Epistolæ ad Hispanos. 246.
- Epistola I. Ad Principes Hispaniæ, anno Christi MLXXIII. 246.
- * Nota Cardinalis de Aguirre. 246.
- Epistola II. Ad Sancium Aragoniæ Regem. Anno Christi MLXXIV. 247.
- III. Ad Alphonsum Castellæ, & Sancium Aragoniæ Reges. Anno Christi MLXXIV. 248.
- IV. Ad Alphonsum Castellæ Regem. Anno Domini MLXXIV. 248.
- V. Ad Sancium Regem Aragoniæ. Anno Christi MLXXV. 249.
- VI. Ad Simeonem Episcopum in Hispania. Anno Christi MLXXV. 250.
- VII. Ad Hispanos. Anno Christi MLXXVI. 250.
- * CONCILIUM Bisuldunense, præside Amato Apostolicæ Sedis Legato, celebratum VIII. Idus Decemb. anno Dom. MLXXVII. 252.
- Epistola VIII. Ad Berengarium Gerundensem Episcopum. Anno Christi MLXXVIII. 252.
- IX. Ad Alphonsum Regem Castellæ. Anno Christi MLXXIX. 253.
- X. Ad Alphonsum Castellæ Regem. Anno Christi MLXXIX. 254.
- Nota. 255.
- Epistola XI. Ad Hugonem Abbatem Cluniacensem. Anno Christi MLXXIX. 255.
- XII. Ad Alphonsum Castellæ Regem. Anno Christi MLXXX. 256.
- * CONCILIUM Burgense, in quo Romani sacrorum ritus imperati, & alia ad disciplinam Ecclesiasticam spectantia, anno Domini MLXXX. 257.
- Notæ Gabrielis Cossartii. 258.
- Missæ Moz-arabum, seu Mixt-arabum, S. Leandro communiter adscripta, & in Hispaniis usque modò certis locis usitata. 258.
- Nota. 260.

- Ordo divini Officii Gotthici Moz-arabum, excerptus, & in Latinum sermonem conversus ex Hispanico libri *De vita & gestis Francisci Ximenii S. R. E. Card.* ab Eugenio Roblesio Toletano, ex biblioth. R. D. Renati Poterri Episcopi Bellovacensis. 260.
- Caput XXIII. De auctoritate hujus sancti Officii, & ratione ejus usus, ut ritè possint debita exercere munia, tum curiones, tum beneficiis Ecclesiasticis, & ædiculis sacris addicti, seu cappellani Muz-arabes. 260.
- Caput XXIV. De officio Muz-arabico, & de quibusdam generatim notatu dignis. 261.
- Caput XXV. De horis tum majoribus tum minoribus hujus sancti Officii. 262.
- Caput XXVI. De quibusdam notatu dignis, quæ peculiaria sunt Officio Muz-arabico. 264.
- Caput XXVII. De Missæ sacrificio Muz-arabico, ejusque cæremoniis. 264.
- Caput XXVIII. De Missis Dominicarum Quadragesimæ. 267.
- Caput XXIX. De festis Quadragesimæ. 268.
- Caput XXX. De vigiliis totius anni. 268.
- Caput XXXI. De Missa pro defunctis. 268.
- Caput XXXII. De quibusdam speciatim notatu dignis in Missa Muz-arabica. 269.
- Caput XXXIII. De Sanctis qui propriè sunt Muz-arabici, quorum olim fiebat commemoratio, & de his qui postea adjecti sunt, & à quo. 269.
- Caput XXXIV. De quibusdam proprietatibus quæ peculiare sunt Officio & Missæ Muz-arabice. 269.
- Caput XXXV. De quibusdam festis præcipuis, quæ proprium Sacrum & Officium habent. 270.
- Caput XXXVI. De Præsulibus, Principibus, & Regibus, qui istud Officium, hancque ædem sacram præsentiam suam illustrarunt. 270.
- In festo S. Jacobi Apostoli, fratris S. Joannis Apostoli & Evangelistæ, ad Vesperum. 271.
- Diatriba de Officio Muz-arabico. auctore Joanne Bona, S. R. E. tit. S. Bernardi a, Themas, presbytero Cardinali, Ordinis Cisterciensis. Ex lib. I. *Retinæ Liturgicæ*. 279.

- Caput XI. De Missa Muz-arabum . Cur Hispani dicti Muz-arabes . Hujus ritus institutio . Hæreticorum fraude depravatur . Desiit tandem Romanis ritibus subrogatis . Quo tempore hæc mutatio contigerit , & de turbis ob eam exortis . A Francisco Ximeno restituitur . Describitur Missa Muz-arabica , ejusque ritus . 279.
- Donatio Alphonfi VI. in gratiam monasterii S. Facundi , & Bernardi ejusdem Abbatis , anno Christi MLXXXV. Ex Jepio in appendice Tomi VI. fol. 488. 283.
- * Conventus Episcoporum apud monasterium Balneolense , pro dedicatione ejusdem Ecclesie , anno Christi MLXXXVI. 285.
- † CONCILIUM Toletanum , seu potius Comitia , in quibus Rex Alphonfus Ecclesiam Toletanam à Sarracenorum tyrannide liberatam amplissime dotavit , & Bernardus Abbas Sancti Facundi in novum Præsulem electus est , anno Christi MLXXXVI. 287.
- Urbani II. Papæ Epistolæ ad Hispanos . Ad Bernardum Archiepiscopum Toletanum . De Primatu ejusdem Ecclesie concessio . Anno Domini MLXXXVIII. 287.
- Epistola II. Ad Archiepiscopum Tarraconensem . ejusdem argumenti . Circa annum Christi MXCI. 288.
- ** Nota Cardinalis de Aguirre . 288.
- Epistola III. Ad proceres provincie Tarraconensis , De restauratione Ecclesie Tarraconensis . Anno Christi MLXXXIX. 288.
- Nota Stephani Baluzii . 289.
- Instrumentum donationis factæ de civitate Tarraconensi Romanæ Ecclesie à Berengario Comite Barcinonensi , anno Christi MXC. 290.
- ** Nota Cardinalis de Aguirre . 290.
- Donatio Alphonfi VI. Regis in gratiam monasterii Cluniacensis , cujus se veluti tributarium constituit sub onere solvendi duas mille monetas auri . Anno Christi MXC. Ex Ms. Carrionensi apud Yepinum Tomo IV. fol. 452. 291.
- Quædam spectantia ad Ecclesiam Toletanam in Concilio Tolosano coacto anno MXC. vel , ut alii

- alii, MLXXXIX. vel etiam præcedenti, præsen-
te D. Bernardo Archiepiscopo Toletano. 292.
- Additio Philippi Labbè S. J. 292.
- Quòd Mezquita Maurorum facta est Ecclesia Chri-
stianorum. 292.
- De commutatione Officii Toletani. 293.
- * Notæ variorum. 293.
- ** Translatio S. Felicis ex castro Bilibiensi in mo-
nasterium S. Æmiliani, Erâ MCXXVIII. idest,
anno Christi MXC. *Nunc primum edita ex Ms.
S. Æmiliani.* 294.
- CONCILIUM Legionense præside Renerio S. R. E.
Cardinale, & per Hispanias Legato, unâ cum
Bernardo Toletano Primate, anno Aldephonsi
Regis XXVIII. Erâ MCXXIX. Christi MXCI.
298.
- ** Notæ Cardinalis de Aguirre. 298.
- Epistola IV. Urbani II. Papæ ad Berengarium Au-
sonensem Episcopum. Eius constituit Tarraco-
nensem Archiepiscopum. An. Christi MXCI. 299.
- V. Ad Raynerium S. R. E. Cardinalem & Lega-
tum in Hispania. De Primatu Archiepiscopatus
Toletani. 300.
- VI Ad Tarraconensem & cæteros Hispaniarum
Archiepiscopos. Incerto anno. 301.
- VII. B. Tarraconensi Archiepiscopo. Incerto an-
no. 301.
- Nota. 302.
- Epistola VIII. Ad Bernardum Archiepiscopum To-
letanum. Incerto anno. 302.
- IX. Ad Hugonem Cluniacensem Abbatem. Incer-
to anno. 302.
- X. Ad Frotardum Tomeriemsem Abbatem. Incer-
to anno. 303.
- XI. Ad Rayneriam S. R. E. presbyterum Cardinalem
& Legatum in Hispania. 303.
- XII. Ad L. Cardinalem presbyterum. Multa man-
dat res Hispanicæ spectantia. Incerto anno.
304.
- XIII. Ad L. Cardinalem presbyterum. Incerto an-
no. 304.
- Epistola Raymundi Gallaciæ, & Henrici Portu-
galliæ Comitum, Hugoni Abbati Cluniacensi,
anno

anno Christi MXCIII. 305.

Bernardi Abbatis Rivi-pullensis expostulatio in Concilio Nemaufensi adversus Berengarium Archiepiscopum Tarraconensem, qui spretis Sedis Apostolicæ privilegiis, Ecclesias ejus monasterii à divino officio interdixerat. Urbani II. Papæ privilegium in gratiam ejusdem monasterii, anno MXCVI. & MXCVII. 306.

* CONCILIUM Gerundense, præside Bernardo Sedis Toletanæ Primæ, ac Legato Apostolico. Anno Christi MXCVII. 307.

** *Epistola XIV.* Urbani II. Papæ ad Petrum Oscensem Episcopum, ejusque successores. *Nunc primum edita ex Ms. Ecclesie Cesar-augustana.* Anno Christi MXCVIII. 308.

Epistola XV. Urbani II. Papæ ad Odonem Urgellensem Episcopum. Anno Christi MXCIX. *Ex chartulario Ecclesie Urgellensis apud Marcam Hispanicam.* 309.

Nota Stephani Baluzii. 310.

* Conventus Episcoporum apud Gissonam, pro dedicatione Ecclesie Gissonensis. Anno Christi MXCIX. 310.

* Conventus Episcoporum apud Villam-Bertrandum in diocesi Urgellensi, pro dedicatione Ecclesie B. Mariæ ejusdem loci. An. Christi MC. 312.

Epistola I. Paschalis II. Papæ ad Bernardum Archiepiscopum Toletanum. An. Christi MCI. 314.

II. Ad Didacum Compostellanum Episcopum. Anno Christi MCIII. vel MCIV. 315.

III. Ad Didacum Compostellanum Episcopum. 315.

Nota Severini Binii. 316.

Epistola IV. Ad Bernardum Toletanum Primatem, Apostolicæ Sedis vicarium. Anno incerto. 316.

V. Ad eundem. 316.

* CONCILIUM Fusselense, celebratum prope Palentiam, apud oppidum *Husillos* dictum, circa annum Christi MCIV. 317.

** Nota Cardinalis de Aguirre. 317.

* CONCILIUM Carrionense, præside Bernardo Archiepiscopo Toletano & S. R. E. Legato, celebratum in fine anni MCX. vel ineunte anno sequenti MCXI. 318.

- * **CONCILIUM** Legionense indictum à Bernardo Archiepiscopo Toletano circa ann. Christi M^CXIV. *Ex Munitione Adephonsiade in Historia Compostellana Ms.* 319.
- * **CONCILIUM** Palentinum, præfide Bernardo Archiepiscopo Toletano celebratum anno Christi M^CXIV. *Ex Historia Compostellana Ms. Munitionis Adephonsiade, & Codice Cl. V. Garfæ Loajæ pariter Ms.* 319.
- * **De Concilio** Palentiæ. 320.
- Epistola** Bernardi Archiepiscopi Toletani ad Episcopos Gallæciæ, de consecratione Lucensis electi. 320.
- ** **SYNODUS** Compostellana sub D. Didaco Gelmirez ejusdem Ecclesiæ Episcopo, an. Christi M^CXIV. *Primum à nobis edita ex Ms. Mondexarenfi, quod olim fuit penes D. Cardinalem Quirogam, & desumptum est ex Historia Compostellana Ms. Munitionis Adephonsiade: ac præterea collata cum Ms. Toletano.* 322.
- Tituli Canonum** XXV. 322.
- I.** De Ecclesiis.
- II.** De domibus nobilium & ignobilium. *Et de pignoribus, & de perpetratis calumniis.*
- III.** De iudicibus.
- IV.** De calumniis pauperum.
- V.** De proditoribus & latronibus.
- VI.** De furibus.
- VII.** De characteribus.
- VIII.** De fossataria & luctuosa.
- IX.** De die Dominica.
- X.** De placitis & cæteris scripturis.
- XI.** De causis pauperum.
- XII.** De Quadragesima.
- XIII.** Ut calumniarum cause in Kalendis discutiantur.
- XIV.** De causis agendis in sexta feria.
- XV.** De lupis exagitandis.
- XVI.** De vicariis.
- XVII.** De latronibus.
- XVIII.** Ne quis res mortuorum inquietet.
- XIX.** Ne in Dominica Sayones licentiam habeant pignori audi.

- XX. *Ne conventus alternantium fiat in Ecclesia.*
XXI. *Ne clerici fiant laicorum villici, vel pedagogi.*
XXII. *De rebus captivorum.*
XXIII. *De mercatoribus & peregrinis.*
XXIV. *De clericis.*
XXV. *De mensuris.*
** CONCILIUM Ovetense habitum Erâ MCLIII. anno Christi MCKV. *Ex Ms. Ecclesie Toletanæ.*
324.
Titul. Canonum III. 323.
I. *Ne quis pro quacumque causa boves pigrores.*
II. *De furtum facientibus.*
III. *Ne aliquis à dextris Ecclesie infra LXX. passus per vim extrahatur.*
Subscriptiones Episcoporum. 327.
* Notæ in hoc Concilio. 328.
Epistola Paschalis II. Papæ ad Berengarium Episcopum Gerundensem, anno Christi MCKV. 330.
Epistola I. Gelasii Papæ II. ad Gallos, contra Mauricium Episcopum, Bracarensem, anno Christi MCKVIII. 331.
Epistola II. Ad Bernardum Toletanum Episcopum, Hispaniæ Primatem, anno Christi MCKVIII. 331.
* Nota Cardinalis de Aguirre. 333.
Epistola III. Ad exercitum Christianorum civitatem Cæsar-augustanam obsidentium, anno Christi MCKVIII. 332.
* Notæ in hanc Epistolam. 332.
Epistola encyclica Episcoporum Hispaniæ ad omnes orthodoxos, juxta præscriptum Gelasii II. Papæ, in gratiam eorum qui auxilium sive elemosynam contulerint Ecclesie Cæsar-augustanæ, paulò antea Sarracenis ereptæ. 333.
Nota Severini Binii. 333.
CONCILIUM Tolosanum celebratum pro sacra in Hispaniam expeditione adversus Sarracenos, anno Christi MCKVIII. 334.
Epistola I. Callisti II. Papæ ad Pelagium Bracarensem Episcopum. 334.
II. Ad Bernardum Toletanum Primatem, circa jura Primatus Toletani, an. Christi MCKXII. 334.
III. Ad

III. Ad eundem, anno Christi MCXXII. 335.

IV. Ad Ovetensem & Legionensem Episcopos.
Anno Christi MCXXII. 336.

V. Ad Episcopos, Abbates, & cæteros in Hispania.
Anno Christi MCXXII. 336.

VI. Ad Oldegarium Archiepiscopum Tarraconensem.
Anno Christi MCXXIII. 336.

CONCILIUM Lateranensis I. Generalis, sub eodem Callisto II. Papa congregati, anno Christi MCXXIII. Canon undecimus. 337.

Nota Stephani Baluzii. 337.

De dissidio Toletani & Compostellani Archiepiscoporum, indictione XI. incarnationis Dominicæ anno MCXXIV. Pontificatus autem domini Callisti Papæ anno VI. *Ex compendio Historiæ Compostellane Ms. auctore Munione Adephonstade, fol. 70.* 338.

Literæ Toletani ad Compostellanum, de interdictione Concilii. 338.

Literæ Compostellani ad Toletanum, de responsione interdictionis, & aliorum sibi ab illo obsectorum. 339.

Epistola Oldegarii Archiepiscopi Tarraconensis ad Raymundum Episcopum Aufonensem suffraganeum suum. Circa annum Christi MCXXIV. 340.

** CONCILIUM Palentinum celebratum Eriæ MCLXVII. idest anno Christi MCXXIX. *Ex lib. III. Historiæ Compostellane Munionis Adephonstadis, scriptoris ejusdem temporis, à nobis primò editum ex Ms. Mondexarenfi.* 340.

Decreta XVIII. 340.

I. *Ut nullus proditorem publicum, latronem, raptorem, perjurum, & excommunicatum, apud se retineat.*

II. *Ut nemo Ecclesiam infra octogintaquatuor passus jure hereditario possideat; utque oblationes excommunicatorum & decime non suscipiantur.*

III. *Ut principes terrarum sine justo judicio non expolient populum sibi subditum.*

IV. *Ut Ecclesiæ non dentur laicis pro prestimonio, vel villicatione.*

V. *Ut concubine clericorum manifestè ejiciantur.*
VI. *Ut*

- VI. Ut Ecclesie hereditates, & familie, que fuerunt sedium & monasteriorum, ubicumque fuerint, eis restituantur.
- VII. Ut monachi vagi ad propria monasteria reduci compellantur, nec Episcopi eos retineant sine licentia suorum Abbatum.
- VIII. Ut nullus excommunicatos alterius recipiat.
- IX. Ut adulteri & incestuosi separentur.
- X. Ut clerici per manus laicorum Ecclesias non recipiant, neque vicarii Episcoporum consentiant.
- XI. Ut Episcopi dissidentes ad concordiam pro debito sui officii compellantur.
- XII. Ut qui clericos, monachos, viatores, mercatores, peregrinos sola limina petentes, & mulieres invaserit, monasterio, vel exsilio deputetur.
- XIII. Ut portaticum nemo suscipiat, nec boves rapiat, vel pignoret.
- XIV. Ut omnes sine dolo regi fideliter obediant.
- XV. Ecclesiastici ab expeditione, seu armorum gestatione eximuntur.
- XVI. Ut laici tertias Ecclesiarum, seu quascumque oblationes, nulla occasione possideant.
- XVII. Ut qui falsam monetam fecerint excommunicentur, & à rege effusionem oculorum patiantur.
- XVIII. Jus Emeritane Ecclesie Compostellano Archiepiscopo restituitur.
- ³⁴² Epistola domini Oldegarü Tarraconensis Archiepiscopi ad Innocentium II. Papam, circa annum Christi MCXXXI. Nunc primùm edita ex Ms. Ecclesie Rotensis. 342.
- Alphonfi VII. Hispaniæ Regis præceptum, in quo Abbatia SS. Facundi & Primitivi Cluniaco subicitur. Anno Christi MCXXXII. 343.
- ³⁴⁴ Epistola Innocentii II. Papæ ad Petrum Abbatem Cluniacensem, anno Christi MCXXXIII. 344.
- ³⁴⁴ CONCILIUM Legionense, sive Comitum, celebrata Erâ MCI XXI. an. Christi MCXXXV. die ipso sancti Spiritus. Ex Historia Adephonfi VII. Imperatoris, Latine scripta, ac exstante in Bibliotheca Ms. Ecclesie Toletane. 344.
- ³⁴⁴ CONCILIUM Burgense celebratum Erâ MCLXXIV. anno Christi MCXXXVI. regnante in Hispania

Alphonso VII. tempore Innocentii II. Papæ

345.

* CONCILIUM Vallis-oletanum, celebratum hortatu Alphonfi VII. Erâ MCLXXV. idest, anno Christi MCXXXVII. 346.

Privilegium Raymundi Comitis Barcinonensis, quo pollicetur se deinceps invasurum non esse bona Episcopi Barcinonensis. Anno Christi MCXXXVII. 347.

Nota Stephani Baluzii. 347.

Epistola Innocentii II. Papæ ad Archiepiscopum Narbonensem & Episcopum Helenensem, anno Christi MCXL. 348.

* Conventus Episcoporum apud Gerundam, pro constituenda nova militia adversus Sarracenos, ad defendendam Occidentalem Ecclesiam, anno Christi MCXLIII. 349.

Epistola I. Cælestini II. Papæ ad Toletanum Archiepiscopum, anno Christi MCXLIV. 351.

Ejusdem Epistola II. Confirmatio monasterii S. Vincentii Salmanticensis in Hispania, anno Christi MCXLIV. 351.

Epistola I. Lucii II. Papæ ad Raymundum Archiepiscopum Toletanum, anno Christi MCXLIV. 351.

Epistola II. Ad Archiepiscopos & Episcopos Hispaniæ, anno Christi MCXLIV. 352.

Epistola Alphonfi Regis Portugalliæ ad Lucium II. Papam, anno Christi MCXLIV. 353.

** Nota Cardinalis de Aguirre. 353.

Responsoria Lucii II. Papæ, anno Christi MCXLV. 353.

** Nota Card. de Aguirre. 354.

* CONCILIUM Tarraconense, celebratum anno Domini MCXLVI. tempore Eugenii Papæ III. 354.

** CONCILIUM Palentinum, seu potius Comitum, sub Alphonso VII. celebrata apud Palentiam Erâ MCLXXXVI. idest anno Christi MCXLVIII. 354.

Epistola I. Eugenii III. Papæ ad Raymundum Toletanum Archiepiscopum, circa annum Christi MCL. 355.

** Nota Cardinalis de Aguirre. 355.

Privi-

- Privilegium Raymundi Comitis Barchinonenſis, quo promittit ſe deinceps invaſurum non eſſe bona Episcoporum provinciæ Tarraconenſis. Anno Chriſti MCL. 355.
- Epistoſa II. Eugenii III. Papæ ad Joannem Toletanum Archiepiſcopum, anno Chriſti MCLII. 356.
- * Nota Cardinalis de Aguirre. 357.
- Epistoſa III. Ad Joannem Bracarenſem Archiepiſcopum, incerto anno. 357.
- IV. Ad Alphonſum Hispaniarum Regem, poſt annum Chriſti MCXLVIII. 357.
- V. Ad eundem, incerto anno. 358.
- * Nota Cardinalis de Aguirre. 359.
- Epistoſa VI. Ad Bracarenſem Archiepiſcopum, eodem anno. 359.
- VII. Ad Bernardum Tarraconenſem Archiepiſcopum, incerto anno. 359.
- VIII. Ad Joannem Toletanum Archiepiſcopum, eodem anno. 360.
- IX. Ad Bernardum Archiepiſcopum Tarraconenſem, incerto anno. 360.
- X. Ad Hispaniarum Episcopos, eodem anno. 361.
- XI. Ad Tarraconenſem Archiepiſcopum Apoſtolicæ ſedis Legatum, incerto anno. 361.
- XII. Ad clerum & populum Toletanum, incerto anno. 362.
- * Conventus Episcoporum apud Salmanticam, præſente Alphonſo VII. Erâ MCXCII. anno Chriſti MCLIV. 362.
- Anaſtaſii IV. Papæ Epistoſa I. ad Bracarenſem Archiepiſcopum, anno Chriſti MCLIV. 363.
- Epistoſa II. Ad Hyacinthum Cardinalem & Legatum in Hispania, anno Chriſti MCLIV. 363.
- * CONCILIUM Vallis-oletanum Generale, præſide Hyacintho S. R. E. Cardinale, & Apoſtolicæ ſedis Legato, ſub Alphonſo VII. Erâ MCXCIII. anno Chriſti MCLV. 364.
- Hadriani IV. Papæ Epistoſa I. ad Tarraconenſem & Narbonenſem Archiepiſcopos, anno Chriſti MCLV. 364.
- II. Ad Bracarenſem Archiepiſcopum, circa annum Chri-

- III. Ad Ludovicum Francorum Regem: ubi de expeditione in Hispaniam. Incerto anno. 365.
- IV. Ad Joannem Toletanum Archiepiscopum, circa annum Christi MCLV. 367.
- * Nota Cardinalis de Aguirre. 368.
- V. Ad eundem, incerto anno. 368.
- VI. Ad eundem, incerto anno. 369.
- VII. Ad Berengarium Archiepiscopum Narbonensem, Artaldum Episcopum Helenensem, & Barones per Helenensem Episcopatum constitutos. Circa annum Christi MCLVI. 369.
- * Conventus Episcoporum apud castrum Morel in Aragonia. Pro confirmatione privilegiorum monasterii Sancti Ruffi Valentiniensis provincie Viennensis in Gallia. Anno Christi MCLVII. 370.
- * Conventus Episcoporum apud monasterium Anulense, pro dedicatione ejusdem Ecclesie. Anno Christi MCLVII. 371.
- Epistola Alexandri Papæ III. ad Hispanos. Epistola I. Ad Narbonensem Archiepiscopum & Helenensem Episcopum. Anno Christi MCLXI. 373.
- Privilegium Ermengaudi Comitis Urgellensis, quo abdicat consuetudinem quam ab antecessoribus suis habebat, capiendi bona mobilia & immobilia Episcoporum Urgellensium defunctorum. Anno Christi MCLXII. 373.
- Epistola II. Ad Poncium Priorem Ecclesie S. Mariæ de Campo, anno Christi MCLXIII. 374.
- III. Ad Raymundum Abbatem monasterii Sancti Martini Canigonensis. Anno Christi MCLXIII. 375.
- V. ad Berengarium Abbatem monasterii Guixalensis. Anno Christi MCLXIII. 377.
- VI. Ad Archiepiscopum Toletanum. Anno Christi MCLXIII. 378.
- VII. Ad canonicos Pampilonenses. Anno Christi MCLXIII. 378.
- VIII. Ad Guinardum Comitem Ruscinonensem. anno Christi MCLXV. 378.
- IX. Ad Narbonensem, Barcinonensem, Helenensem,

- fem, & Gerundensem Episcopos. Eodem anno.
379.
- X. Ad Abbatem & monachos Rivi-pullenses. Anno Christi MCLXVII. 379.
- XI. Ad Episcopum Ausonensem, ejusque capitulum. Anno Christi MCLXVII. 380.
- XII. Ad Vicensem Episcopum. Anno Christi MCLXVII. 381.
- XIII. Ad Oseensem & Barchinonensem Episcopos. Anno Christi MCLXVII. 381.
- XIV. Ad Petrum Abbatem & monachos Vallis-laureæ. Anno Christi MCLXVIII. 382.
- XV. Ad eosdem. Anno Christi MCLXVIII. 381.
- XVI. Ad omnes Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, Priores, & cæteros Prælatos Hispaniæ. Anno Christi MCLXVIII. 382.
- Epistola Berengarii de Tarragona ad Ildephonsum Regem Aragonum. Anno Christi MCLXXI. 383.
- Epistola XVII. Ad suffraganeos Ecclesiæ Tarraconensis. Anno Christi MCLXXI. 384.
- XVIII. Ad Willelmum Archiepiscopum Tarraconensem & suffraganeos ejus. Anno Christi MCLXXI. 384.
- Nota D. Stephani Baluzii. 385.
- Epistola XIX. Ad Ildephonsum Regem Aragoniæ. Anno Christi MCLXIX. 385.
- XX. Ad eundem. Anno Christi MCLXXI. 386.
- XXI. Ad Tarraconensem Archiepiscopum, Apostolicæ sedis legatum. Anno Christi MCLXXI. 386.
- XXII. Ad Vibianum Abbatem, & monachos Sanctæ Mariæ de Monte-lato, sive Hiracensis, in Navarra. Anno Christi MCLXXII. 387.
- XXIII. Ad Raymundum Abbatem & monachos S. Stephani Balneolensis, an. Christi MCLXXIV. 388.
- Epistola XXIV. Ad Magistrum militiæ S. Jacobi in Hispania, ejusque fratres, anno Chr. MCLXXV. 390.
- Epistola XXV. Ad Legionensem Episcopum, incerto anno. 391.

- Epistola XXVI. ad Toletanum Archiepiscopum, incerto anno. 393.
- XXVII. ad Toletanum Archiepiscopum, incerto anno. 394.
- XXVIII. ad Lucensem Episcopum, incerto anno. 394.
- XXIX. ad Zamorensem Episcopum, incerto anno. 395.
- * CONCILIUM Salmanticense, præside Hyacinto S. R. E. Cardinali, & Apostolicæ sedis Legato, tempore Alexandri Papæ III. 395.
- Literæ Cerebruni Archiepiscopi Toletani, anno Christi MCLXXV. 395.
- * CONCILIUM Tarraconense, præside Berengario ejus sedis Archiepisc. anno Domini MCLXXX. 396.
- Additio ex D. Mabillone. 396.
- Acta concordie initæ inter Aufcitanam & Cæsaraugustanam Ecclesiam, occasione Ecclesiæ Alagonensis, anno Christi MCLXXXII. 397.
- Urbani II. Papæ Epistola I. ad Archiepiscopum Tarraconensem & Episcopum Barcinonensem, anno Christi MCLXXXV. 398.
- Epistola II. ad Martinum Abbatem & monachos Sancti Petri de Exlonza, an. Christi MCLXXXVI. 398.
- * CONCILIUM Salmanticense, præside Guillelmo Cardinali, & Apostolicæ sedis Legato, anno circiter MCXC. 400.
- Cælestini III. Epistola ad capitulum Narbonense, anno Christi MCXCI. 400.
- Epistola II. ejusdem ad canonicos Urgellenses, anno Christi MCXCIV. 401.
- * Conventus Episcoporum apud Gerundam, in quo Ferrus Aragonum Rex constitutionem edidit adversus hæreticos, an. Chr. MCXCVII. 401.
- * CONCILIUM Salmanticense, præside Guillelmo S. R. E. Cardinali, & Apostolicæ sedis Legato, circa annum Domini MCXC. 401.
- Epistolæ Innocentii Papæ III. ad Hispaniam spectantes, ab anno MCXCIX. usque ad MCCXVI. 403.
- ** Admonitio ad lectorem. 403.

EX LIBRO I. EPISTOLARUM INNOC. III.
juxta editionem D. Stephani Baluzii.

- Epistola I. ad Tarraconensem Archiepiscopum, &
Sacristam Vicensem. 404.
- II. ad Zamorensem Episcopum. 404.
- III. ad Lacensem Episcopum, Abbatem de Me-
lon, & Petrum Joannem archidiaconum Astori-
censem. 405.
- IV. Zamorensi Episcopo, Abbati Saltus-Noval, &
Priori Sancti Marci. 405.
- V. Zamorensi Episcopo. 406.
- VI. Decano Astoricensi. 406.
- VII. Dilecto filio fratri Raynerio. 407.
- VIII. Eidem fratri Raynerio. 408.
- IX. Illustri Regi Portugalliæ. 408.
- X. Lamecensi Episcopo, & G. monacho quondam
Episcopo Lamecensi, & Priori de Ecclesiola. 408.
- XI. Ovetensi Episcopo. 409.
- XII. Fratri Raynerio Legato sedis Apostolicæ
apud Hispaniam. 409.
- XIII. Tarraconensi Archiepiscopo. 410.
- XIV. Oxomensis, Oscensis, & Dertusensis Episcopis.
ibid.
- XV. Illustri Regi Navarræ. ibid.
- XVI. Bracarensi Archiepiscopo, & Abbati de Bu-
rio. ibid.
- XVII. Abbati Alcobatiensi, Fr. Menendi, & P.
Exod. monachis Alcobatiæ. 411.
- XVIII. Episcopo & Priori Elborensi. ibid.
- XIX. Decano Ulixbonensi, Priori, & P. Frodiz mo-
nacho de Alcobatia. ibid.
- XX. Abbatibus de Sazeta, & de Manzenera, &
P. Frod. monacho de Alcobatia. 412.
- XXI. Abbatibus de Alcobatia, & de Seiza, & Prio-
ri de Alcobatia. ibid.
- XXII. Abbatibus da Sazeta, & de Manzenera, &
Fr. Menendi monacho de Alcobatia. ibid.
- XXIII. Burgensi & Palentino Episcopis. 413.
- XXIV. Fratri Raynerio. ibid.
- XXV. Episcopo & archidiacono Zamorensi, & Di-
daco Priori de Morerola. ibid.

- XXVI. Alphonso Auriensi Episcopo. 414.
 XXVII. Episcopo & canonicis Holsensibus. ibid.
 XXVIII. Episcopo Segobiensi. ibid.
 XXIX. Holsensi & Tyrassonensi Episcopis. 415.
 XXX. Alphonso Episcopo, & capitulo Auriensi. ibid.
 XXXI. Calaritano Archiepiscopo, Episcopo Sorano, & electo Turritano. ibid.
 XXXII. Decano Ulixbonensi, de Alcobatia, & Sanctæ Mariæ de Carcadi Prioribus. 417.
 XXXIII. Fratri Raynerio. 418.
 XXXIV. Archipresbytero & clericis Burgensis Ecclesiæ. ibid.
 XXXV. Sancio illustri Regi Portugallensi. ibid.
 XXXVI. Regi Portugalliæ. 419.
 XXXVII. Fratri Raynerio. ibid.
 XXXVIII. Urgellensi Episcopo. ibid.
 XXXIX. Capitulo Urgellensi. 420.
 XL. Archiepiscopo Tarraconensi. ibid.
 XLI. Petro Colimbrensi Episcopo. 421.
 XLII. Colimbrensi & aliis Episcopis in regno Portugalliæ constitutis. ibid.
 XLIII. Illustri Regi Navarrae. 421.
 XLIV. Petro Colimbrensi Episcopo. 422.

EX LIBRO II. EPISTOL. INNOC. III.

- Epistola I. Illustri Regi Aragonum. ibid.
 II. Magistro & fratribus Ordinis de Calatrava, tam presentibus quàm futuris, secundum Ordinem Cisterciensium fratrum viventibus. 423.
 III. Oxomensi Episcopo. 424.
 IV. Oxomensi Episcopo. 425.
 V. Hispano decano Toletano. ibid.
 VI. Hispano archidiacono de Colera. ibid.
 VII. Episcopo Abulensi. ibid.
 VIII. Compostellano Archiepiscopo, & universis Episcopis in regno Legionensi constitutis. 426.
 IX. Petro Compostellano Archiepiscopo. 428.
 X. Bracarensi Archiepiscopo. 430.
 XI. Martino Bracarensi Archiepiscopo. 433.
 XII. Episcopo Tudensi, decano Zamorensi, & Priori Sancti Isidori Legionensis. 433.
 XIII.

- XIII. Bracarenſi Archiepiſcopo. 437
XIV. Ulixbonenſi, Elboreniſi, & Lamecenſi Epiſcopis, & clero & populo Egitanienſi. 434
XV. Lucenſi, Aſtoricenſi, Mindonienſi, Aurienſi, & Tudenſi Epiſcopis. ibid.
XVI. Archiepiſcopo & capitulo Compoſtellano. 435
XVII. Martino Bracarenſi Archiepiſcopo. ibid.
XVIII. Petro Compoſtellano Archiepiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum. ibid.
XIX. Martino Bracarenſi Archiepiſcopo. 437
XX. Archiepiſcopo, decano, & capitulo Compoſtellano. ibid.
XXI. Petro Compoſtellano Archiepiſcopo. ibid.
XXII. Petro Compoſtellano Archiepiſcopo. 438
XXIII. Toletano & Bracarenſi Archiepiſcopis, & ſuffraganeis eorum. Orienſi & Legionenſi Epiſcopis. ibid.
XXIV. Magiſtris & fratribus Spathariis, & religioſis per Hispanias conſtitutis. ibid.
XXV. Bracarenſi Archiepiſcopo. 439
XXVI. Portugallenſi & Lamecenſi Epiſcopis, & Abbati de Burio. ibid.
XXVII. Oxomenſi, Portugallenſi, & Placentinenſi Epiſcopis. 440
XXVIII. Petro Compoſtellano Archiepiſcopo. ibid.
XXIX. Petro Archiepiſcopo, & capitulo Compoſtellano. ibid.
XXX. Bracarenſi Archiepiſcopo, & Priori Eccleſiæ, & Fr. Menendi monacho de Alcobatia. 441

EX LIBRO X. EPIST. INNOC. III.

- Epistoła I. Zamorenſi, Segobienſi, & Abulenſi Epiſcopis. 442
II. Compoſtellano Archiepiſcopo. ibid.
III. Eidem. 443
IV. Archiepiſcopo & Epiſcopis per Hispaniam & Guafconiam conſtitutis. ibid.
V. Caſar-auguſtano Epiſcopo. ibid.

- VI. Archiepiscopis & Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælatiſ, & univerſis clericis in regno Aragoniæ conſtitutiſ. ibid.
- VII. Civibus, & univerſo populo Dertuſenſi. 444

EX LIBRO XI. EPISTOLARUM INNOC. III.

- Epiftola I. Illuſtri Regi Aragonum. ibid.
- II. In eundem ferè modum illuſtri Reginæ Aragonum. 445.
- III. Illuſtri Regi Aragonum. 445.
- IV. Tarraconenſi, Bracarenſi, & Compoſtellano Archiepiſcopiſ. 446.

EX LIBRO XII. EPISTOLAR. INNOC. III.

- Epiftola I. Petro Compoſtellano Archiepiſcopo. 447.
- II. Epifcopo, & F. & V. archidiaconiſ Salamantiniſ. ibid.
- III. Illuſtri Regi Aragonum. 449.
- IV. Epifcopo Seguntino. ibid.
- V. Epifcopo Segobienſi & Palentino electo, & archidiacono Septempubliſenſi Segobiſenſiſ diœceſiſ. 450.
- VI. Epifcopo, & S. de Aunes archidiacono, Oſcenſiſ, & Decano Tyraſſonenſi. ibid.

EX LIBRO XIII. EPISTOLARUM INNOC. III.

- Epiftola I. Roderico Toletano Archiepiſcopo, Hiſpaniarum Primate, ejuſque ſucceſſoribuſ canonicè ſubſtituendiſ in perpetuum. 451.
- II. Capitulo Toletano. 452.
- III. Hiſpano Eccleſiæ Toletanæ decano. 452.
- IV. Epifcopo & Magiſtro Flo. archidiacono Zamorenſi, & Abbati de Morerola diœceſiſ Zamorenſiſ. 453.
- V. Burgenſi Epifcopo. ibid.
- VI. Zamorenſi & Legionenſi Epifcopiſ. 454.
- VII. Zamorenſi Epifcopo, & magiſtriſ Mauricio archidiacono Toletano, & Michaëli canonico Segobiſenſi. 455.

VIII. Eisdem .	ibid.
IX. Eisdem .	456.
X. Fratibus monasterii Oniensis .	457.
XI. Episcopo Zamorensi , & Mauricio archidiacono Toletano , & magistro Michaëli canonico Segobiensi .	458.
XII. Durando de Osca , & Wilhelmo de S. Antonino , eorumque fratribus in fide Catholica permanentibus .	ibid.
XIII. Archiepiscopo & suffraganeis Tarraconensis Ecclesie .	ibid.
XIV. Episcopo & cantori Zamorensi , & Abbati de Morerola diocesis Zamorensis .	459.
XV. Compostellano Archiepiscopo .	460.
XVI. Archiepiscopis & Episcopis per Hispaniam constitutis .	461.
XVII Palentino & Burgensi Episcopis , & Abbati de Morimundo Cisterciensis Ordinis .	ibid.

*EX LIBRO XIV. EPISTOLARUM
INNOC. III.*

Epistola I. Archiepiscopo Toletano , & Tyrassonensi , Colimbriensi & Zamorensi Episcopis .	ibid.
II. Aldephonso illustri Regi Castellæ .	462.
III. F. primogenito charissimi in Christo filii nostri A. Illustris Regis Castellæ .	ibid.
IV. Illustri Regi Portugallensi .	ibid.
V. Compostellano Archiepiscopo .	464.
VI. Eidem .	ibid.
VII. Toletano Archiepiscopo .	465.
VIII. Illustri Regi Portugallie .	ibid.
IX. Sancio illustri Regi Portugallensi .	ibid.
X. Compostellano Archiepiscopo , & Bracarensi electo , & Zamorensi Episcopo .	466.
XI. Nobili mulieri M. filie Sancii quondam Regis Portugallensis .	ibid.
XII. Archiepiscopo Compostellano , & Ulixbonensi & Egitanensi Episcopis .	ibid.
XIII. Nobilibus mulieribus Tarasie Reginae & S. filiabus S. quondam Regis Portugallensis .	467.
XIV. Compostellano Archiepiscopo , & Zamorensi & Astoricensi Episcopis .	ibid.

- XV. Priori & conventui Sancti Vincentii Ulixbonensis. ibid.
- XVI. Abbati, superiori, & sacristæ Alcobatæ, Ulixbonensis diœcesis. 468.
- XVII. Cæsar-augustano & Tyrassonensi Episcopis, & R. Lain archidiacono Jaccensi, Oſcensis diœcesis. ibid.
- XVIII. Illustri Regi Castellæ. 469.

**EX LIBRO XV. EPISTOLARUM
INNOCENTII III.**

- Epistola I. Toletano & Compostellano Archiepiscopis. ibid.
- II. Helenensi Episcopo. 470.
- III. Illustri Regi Aragonensi. 471.
- IV. Mariæ illustri Reginae Aragonensi, & hominibus Montis-Pessulani. ibid.
- V. Astoricensi Episcopo, & Palentinensi electo. ibid.
- Supplicatio generalis ad Deum Romæ indicta ab Innocentio III. Papa feriâ iv. post octavam Pentecostes, anno Domini MCCXII. ad divinum auxilium implorandum in bello contra Mauros apud Hispaniam gerendo. 472.
- Epistola Alphonsi VIII. (aliàs IX.) Regis Castellæ, ad dominum Papam Innocentium III. ibid.
- VI. Illustri Regi Castellæ. 475.
- VII. Nobili viro Simoni Comiti Montis-fortis. 476.
- VIII. Eidem. ibid.
- IX. Mariæ illustri Reginae Aragonum. ibid.

**EX LIBRO XVI. EPISTOLARUM
INNOCENTII III.**

- Epistola I. Zamorensi & Portugallensi Episcopis, & magistro Florentio archidiacono Zamorensi. 479.
- CONCILIUM Vaurense, in causa Petri Aragonum Regis Comitem Tolosanum protegentis celebratum anno Domini MCCXIII. 480.

- Petitiones illustris Petri Regis Aragonum in Concilio apud Vaurum coacto anno MCCXIII. simul & responsio Patrum congregatorum ad ipsum. ibid.
- Responsum Prælatorum in Concilio apud Vaurum. 481.
- Epistola II. Fr. A. Narbonensis Archiepiscopi, Legati Sedis Apostolicæ. 482.
- Epistola III. Archiepiscopi Tarraconensis, aliorumque Episcoporum, & Abbatum, ad Innocentium III. Papam. 483.
- Consulum Tolosæ juramentum. ibid.
- Professio Comitis Fuxensis. 484.
- Professio Comitis Convenarum. ibid.
- Professio Gastonis de Bearno. 485.
- Epistola IV. Petro Sanctæ Mariæ in Aquiro diacono Cardinali, Apostolicæ Sedis legato. ibid.
- ** Statutum Petri II. Aragoniæ Regis, super iis qui excommunicationis fulmine icti, in eadem excommunicatione persistunt. Deque pœna iis, qui clericum percusserint, infligenda. Ac Bulla Gregorii Papæ super iisdem. Anno Christi MCCX. *Ex archivo Ecclesiæ Valentiniæ.* 486.
- Testamentum Mariæ Reginæ Aragoniæ, anno Christi MCCXIII. Ex membranis D. d'Herouval apud D'Acherium Tomo 9. *Spicil.* paginâ 168. 487.
- Epistolæ Honorii III. Papæ ad Hispanos. 488.
- Epistola I. Ad Rodericum Archiepiscopum Toletanum. De primatu Toletano, circa annum MCCXVII. ibid.
- II. Ad Archiepiscopum & capitulum Bracarense. De eodem argumento, anno Christi MCCXVII. 489.
- III. Ad Rodericum Archiepiscopum Toletanum. Primatus in Hispalensem Metropolim conceditur, anno Christi MCCXVII. ibid.
- IV. Ad B. Apostolicæ Sedis legatum in Hispania. Habet in sua protectione Regem Jacobum I. Aragoniæ, & omnem ditionem suam, dum infans esset, anno Christi MCCXX. 490.
- V. Ad Episcopum Ilerdensem. De instituendis mona-

monachis Cisterciensibus in monasterio Lava-
censi, anno Christi MCCXXIII. ibid.

Epistola Alphonsi Regis Castellæ ad Philippum Au-
gustum Francorum Regem, quo ab eo petit au-
xilium adversus Sarracenos, anno Christi MCCX.
491.

* CONCILIUM Ilerdense, præside Joanne Episcopo Sa-
binensi, S. R. E. Cardinali, & Apostolicæ sedis
Legato, anno Dom. MCCXXIX. ibid.

* CONCILIUM Turiassonense, præside Joanne S. R. E.
Cardinali, & Apostolicæ sedis Legato, anno
Domini MCCXXIX. 492.

Acta Concilii Turiassonensis, in causâ divortii fa-
cti inter Jacobum Regem Aragoniæ & Eleono-
ram Reginam, anno Domini MCCXXIX. Ex
Didaco Dormer in libro cui titulus: *Discursos*
varios de historia, pag. 54. 493.

* CONCILIUM Tarraconense, præside Asparago Ar-
chiepiscopo Tarraconensi, celebratum anno Do-
mini MCCXXX. 495.

Epistola Gregorii IX. Papæ ad Archiepiscopum To-
letanum & suffraganeos, an. Chr. MCCXXXVI.
ibid.

** Votum à Jacobo Aragonum Rege debellatore
factum de locupletanda Valentina Ecclesia an-
nuis redditibus, si eam urbem à Maurorum jugo
liberaret, anno Christi MCCXXXVI. *Nunc*
primum prodit ex Ms. Ecclesie Valentine. ibid.

* CONCILIUM Tarraconense, præside Petro Albalatio
Archiepiscopo Tarraconensi, celebratum
anno Domini MCCXXXIX. 496.

* CONCILIUM Tarraconense, præside eodem Petro
Albalatio, celebratum an. Dom. MCCXL. ibid.

** Jacobus Aragonum Rex, cognomento Bellator,
votum solvit, & Ecclesiam Valentinam an-
nuis redditibus ditat, anno Christi MCCXLI.
Nunc primum prodit ex Ms. Ecclesie Valentine.
497.

* CONCILIUM Tarraconense ob Valdenses hæreticos
celebratum an. Dom. MCCXLII. 498.

** Privilegium Regis Jacobi, in quo conceditur Ju-
dæis Maurisque, ut Fidem Catholicam amplièti
valerent absque ulla bonorum amissione. Anno
Chri-

Christi MCCXLII. *Nunc primum prodit ex Ms. Ecclesie Valentinae.* 501.

* CONCILIUM Tarraconense, præside eodem Petro Albalatio Archiep. anno Dom. MCCXLII. 502.

* CONCILIUM Tarraconense, præside eodem Petro Albalatio Archiepiscopo, celebratum anno Domini MCCXLIV. *ibid.*

* CONCILIUM Tarraconense, præside eodem Petro Albalatio Archiepiscopo, celebratum anno Domini MCCXLVI. *ibid.*

* CONCILIUM Ilerdense, præside eodem Petro Albalatio Archiepiscopo Tarraconensi, celebratum anno Domini MCCXLVI. 503.

Literæ Aznaris Episcopi Calagurritani, anno Christi MCCXLVI. *ibid.*

* CONCILIUM Tarraconense, præside eodem Petro Albalatio Archiepiscopo, celebratum anno Domini MCCXLVII. 504.

* CONCILIUM Tarraconense, præside eodem Petro Albalatio, celebratum anno Dom. MCCXLVIII. *ibid.*

Epistola Innocentii Papæ IV. ad Raymundum de Penna-forti, Ordinis Prædicatorum magistrum, & Provinciale Hispaniæ, anno Chr. MCCXLIX. De hæresi exstirpanda. *ibid.*

* CONCILIUM Tarraconense, præside Benedicto Tarraconensi Archiepiscopo, celebratum anno Domini MCCLIII. 505.

Literæ Eduardi primogeniti Regis Angliæ procuratoris ad contrahendum matrimonium cum Alionora sorore Regis Castellæ, an. Chr. MCCLIV. ex chartis D. d'Herouval apud d'Acherium Tomo X. *Spicileg.* *ibid.*

** Constitutiones synodales Valentinae diocesis, editæ per Reverendissimum in Christo patrem fratrem Andream de Albalato Episcopum Valentinum, anno Christi MCCLV. *Nunc primum editæ ex veteri codice Ms. asservato in archivo sanctæ Metropolitanæ Ecclesie Valentinae.* 506.

I. De forma interdicti imponendi.

II. Ne clerici in civitatibus intrent nisi bis in mense.

III. De Consuetis. & tractatu septem Sacramentorum.

IV. *De forma baptismi.*V. *De confirmatione.*VI. *De confessione.*VII. *De extrema-unctione.*VIII. *De corpore Jesu Christi.*IX. *Quòd matrimonia cum honore celebrentur. Et ne fiant clandestina matrimonia. Et alia circa matrimonia.*X. *De clericis ordinandis.*XI. *Quòd exhortari debet populus ad dicendum orationem Dominicam & Symbolum. Prohibetur ludus ad taxillos. Et de vigiliis, & excessibus, qui ibi fiunt, & de moribus.*XII. *Quòd Rectores residentiam faciant in suis Ecclesiis personalem.** *Conventus Episcoporum apud Ilerdam, in quo Jacobus Rex Aragonum confirmavit jura & privilegia omnibus suarum ditionum Episcopis, & cæteris Prælati, anno Christi MCCLVII.*

512.

Epistola Alexandri IV. Papæ ad Aprilem electum Episcopum Urgellensem, an. Christi MCCLVII.

513.

Nota Stephani Baluzii.

514

Epistola II. Ad capitulum Urgellensè, de eodem electo, anno Christi MCCLVII.

ibid.

Literæ de matrimonio Philippi, Sancti Ludovici & Isabellis, filia Jacobi Regis Aragonum, anno Christi MCCLVIII. Ex schedis D. d'Herouval apud Acherium Tomo XII. Spicilegii, pag. 586.

516.

** *Constitutiones synodales fratris Arnaldi de Peralta Episcopi Valentini, ab anno MCCLXI. usque ad MCCLXXIII. Nunc primum editæ ex veteri codice Ms. asservato in archivo sanctæ Metropolitanæ Ecclesiæ Valentina.*

516.

I. *Quòd nullus questor admittatur sine literis Episcopi.*II. *Quòd nullus clericus audeat recipere cappellaniam annualem, seu aliquas Missas, sine licentia Episcopi.*III. *De corona & coma clericorum.*IV. *De tractatu septem sacramentorum.*V. *Ne*

- V. *Ne aliquis sepeliatur intra principales parietes Ecclesiæ.*
- VI. *Ne aliquis clericus interponat laicum in sui promotione.*
- VII. *De vino Judeorum non bibendo.*
- VIII. *De testamentis & manumissoribus.*
- IX. *De pluralitate cappellaniarum.*
- X. *Quòd clerici non sint faciles ad jurandum.*
- XI. *Ne clerici emant possessiones suis spuris de bonis Ecclesiarum.*
- XII. *Ne laici egrediantur de Ecclesia in diebus Dominicis & festivis, antequam Missa perficiatur.*
- XIII. *De lusoribus ad aleas & taxillos.*
- XIV. *De pœna clericorum se inebriantium.*
- XV. *De vestibus inhonestis.*
- XVI. *De concubinis clericorum, & lusoribus non celandis.*
- XVII. *De armis prohibitis clericis.*
- XVIII. *De armis non portandis Sarracenis. Et de monitione faciendâ manumissoribus non completibus testamenta.*
- XIX. *De lusoribus ad aleas & taxillos, & denunciantibus eos.*
- XX. *De veste rotunda.*
- XXI. *Quòd oratio Dominica alta voce cantetur.*
- XXII. *De publicatione publicorum adulterorum.*
- Matrimonium initum per procuratores inter Fernandum filium Regis Castellæ, & Blancham Regis Franciæ filiam, anno Christi MCCLXVI. Ex schedis domini d'Herouval, apud Acherium Tomo XII. *Spicilegii*, pag. 593. 521.
- Contractus matrimonii inter Sancium filium Regis Alphonfi & Guillelmam filiam Gastonis Vicecomitis Bearnensis, anno Christi MCCLXX. Ex membranâ D. d'Herouval apud Acherium Tomo VIII. pag. 245. 523.
- * CONCILIUM TARRACONENSE, præfide Bernardo Archiepiscopo, celebratum 2n. Dom. MCCLXXIX. ad procurandam canonizationem Raymundi de Penna-forti, paucis retrò annis vitâ functi. *ibid.*
- Martini II. Papæ sententia excommunicationis contra invasores regni Siciliæ, anno Christi MCCLXXXII. *ibid.*

Processus habitus contra Petrum Regem Aragonum
an. Dom. MCCLXXXII. indict. xi. 525.

Processus depositionis, habitus contra Petrum Regem
quondam Aragonum, an. Chr. MCCLXXXIII.
532.

Epistola Martini II. Papæ ad Eduardum I. Regem
Angliæ, anno Christi MCCLXXXIV. 534.

Bonifacii VIII. Bulla, in qua constituit Jacobum II.
Aragonum Regem Christiani exercitus ducem,
anno Christi MCCXCVI. 535.

* Privilegium Jacobi II. in quo Judæi vel Sarraceni
orthodoxam religionem amplexi, à bonorum
amissione eximuntur: ac pariter jubetur ne à
quoquam conviciis vel scommatibus incessantur,
anno Christi MCCXCVII. *Nunc primum prode
ex Ms. Ecclesie Valentine.* 537.

* CONCILIUM Penna-fidelenſe, præſide D. Ægidio
Archiepiſcopo Toletano, celebratum anno Do-
mini MCCCII. *juxta fidem codicis Mondexa-
renſis.* 538.

Tituli Capitulorum. ibid.

I. *Quòd quilibet clericus recitet horas canonicas.*

II. *Quòd nullus clericus teneat concubinam pu-
blice.*

III. *Quòd migrantibus.....*

IV. *Quòd nullus sacerdos suo parochiano tradat cor-
pus Christi, donec.....*

V. *Quòd qui revelat sigillum confessionis.....*

VI. *Quòd quilibet Episcopus provincie Toletane pu-
blice..... clericis.*

VII. *Quòd decime solvantur de omnibus.*

VIII. *Quòd sacerdotes vel per se, vel per idoneos mi-
nistros, faciant hostias de farina triticea.*

IX. *De usuris.*

X. *De baptismo.*

XI. *De festo Sancti Ildephonsi colendo.*

XII. *De Salve Regina cantanda.*

XIII. *De immunitate Ecclesiarum.*

XIV. *De captione Ecclesiarum.*

XV. *De non emendis possessionibus Ecclesiasticis per
certas personas.*

Præfatio. ibid.

Capitula. ibid.

- Gabrielis Cossartii Observatio. 543.
* SYNODUS Oscensis in Aragonia celebrata anno Domini MCCCIII. ibid.
* CONCILIUM Salmanticense jussu Clementis V. Papæ in causa Templariorum celebratum anno Domini MCCCX. ibid.
** Nota Cardinalis de Aguirre. 544.
Chronicon Barcinonense ab an. Dom. CMLXXXV. usque ad MCCCXI. Ex Luca à' Acherio Tomo X. Spicileg. pag. 621. ibid.
* CONCILIUM Tarraconense, præside Guillelmo Archiepiscopo, in causa Templariorum celebratum anno Domini MCCCXII. 546.
* CONCILIUM Salmanticense, præside Archiepiscopo Compostellano, celebratum anno Christi MCCCXII. 547.
Epistola Clementis V. Papæ ad Jacobum Regem Aragonum, anno Christi MCCCXIV. 548.
Bulla Joannis XXII. Papæ, pro erectione equestris Ordinis de Montesia. Anno Christi MCCCXVII. 549.
Epistola II. Ad Magistrum & fratres Calatravenfes. Anno Christi MCCCXVII. 552.
Epistola III. Ad Magistrum Ordinis Calatravenfis. Anno Christi MCCCXVII. 553.
Epistola IV. Ad Abbatem Sanctarum-Crucum. Anno Christi MCCCXVII. ibid.
Epistola V. Ad Episcopum Valentinum. Anno Christi MCCCXIX. 554.
* CONCILIUM Cæsar-augustanum, præside D. Petro de Luna, primo ejus urbis Archiepiscopo, celebratum anno Christi MCCCXVIII. 555.
* CONCILIUM Tarraconense, præside D. Eximeno de Luna Archiepiscopo, an. Chr. MCCCXVIII. ibid.
* CONCILIUM Vallis-oletanum, præside Guillelmo Episcopo Sabinensi, & Apostolicæ Sedis Legato, celebratum anno Domini MCCCXXII. sub Joanne XXII. Papa. Editum juxta exemplar asservatum in Collegio Majori S. Ildephonsi Complutensi, & collatum cum excussis, quorum varietatem ad oram rejecimus. 556.
Tituli capitulorum XXVIII. ibid.

- I. De constitutionibus.
- II. De officio Ordinarii.
- III. De foro competenti.
- IV. De feriis.
- V. De testibus.
- VI. De vita & honestate clericorum.
- VII. De cohabitatione clericorum & mulierum.
- VIII. De clericis non residentibus.
- IX. De prebendis.
- X. De institutionibus.
- XI. De parochiis.
- XII. De decimis.
- XIII. De statu monachorum.
- XIV. De religiosis domibus.
- XV. De jure patronatus.
- XVI. De baptismo.
- XVII. De observatione jejuniorum.
- XVIII. De immunitate Ecclesiarum.
- XIX. De consanguinitate & affinitate.
- XX. De simonia.
- XXI. De magistris.
- XXII. De Judeis & Sarracenis.
- XXIII. De adulteris.
- XXIV. De raptoribus.
- XXV. De sortilegiis.
- XXVI. De purgatione canonica.
- XXVII. De purgatione vulgari.
- XXVIII. De penitentiis.

Præfatio.

ibid.

Capitula.

557.

²⁸ CONCILIIUM Toletanum, præfide D. Joanne Archiepiscopo Toletano, Hispaniarum Primate, ac regni Castellæ Cancellario, celebratum anno Domini MCCCXXIII. Nunc primum prodit ex Ms. Mondexarensi.

569.

Tituli capitulorum XVIII.

ibid.

- I. Instructio articulorum Fidei, sacramentorum Ecclesie, præceptorum Decalogi, virtutum & vitiorum.
- II. De consuetudine.
- III. De officio archipresbyteri.
- IV. De clericis peregrinis sine literis non recipiendis.
- V. De officio Ordinarii.

VI. De

- VI. De testibus .
VII. De vita & honestate clericorum .
VIII. De clericis conjugatis .
IX. De clericis non residentibus in Eccl. vel præbendis .
X. De præbendis .
XI. De sepulturis .
XII. De parochiis & alienis parochianis .
XIII. De decimis .
XIV. De celebratione Missarum .
XV. De baptismo & ejus effectu .
XVI. De reliquiis & veneratione Sanctorum .
XVII. De Ecclesiis edificandis .
XVIII. De penitentibus & remissionibus .
Præfatio . ibid.
Capitula . 576.
* CONCILIUM Toletanum celebratum anno Domini MCCCXXIV. Juxta exemplar Mondexarense editum, & collatum cum excussis, quorum variantes lectiones ad marginem rejecimus . 576.
Tituli capitulorum VIII. ibid.
I. Ut Episcopi vocati ad Concilium veniant .
II. De vita & honestate clericorum .
III. De præbendis .
IV. Ut nullus curatum Beneficium administret, nisi antè legitimè per Episcopum diocesenum institutus fuerit .
V. De testamentis .
VI. De simonia .
VII. De celebratione Missarum .
VIII. De sententia excommunicationis .
Præfatio . ibid.
Capitula . ibid.
** CONCILIUM Complutense, celebratum anno Domini MCCCXXV. Nunc primum prodit ex Ms. Mondexarenfi . 578.
Tituli capitulorum III. ibid.
I. Ut clerici macellariorum, seu carnificum utentes officio, si moniti illud dimittere noluerint, privilegio seu immunitate clericali careant .
II. Ut clericus conjugatus tonsuræ propria auctoritate dimittens, sine Episcopi licentia minime resumatur .
III. De Beneficiis & prestimonialibus .
* CONCILIUM Complutense, præside D. Joanne Archie-

Archiepiscopo Toletano, celebratum anno Domini MCCCXXVI. Primum edidit Labbé ex biblioth. Vallicellana: nunc autem contulimus cum Ms. Mondexarensi.

579

Tituli capitulorum II.

ibid.

I. De suffraganeo qui ab alio quàm à Metropolitano consecratus est.

II. De immunitate Ecclesiarum.

Præfatio.

ibid.

Capitula.

ibid.

** CONCILIUM Toletanum, præside D. Joanne Archiepiscopo Toletano, celebratum anno Domini MCCCXXVI. Nunc primum prodit ex Ms. Mondexarensi.

580

Tituli capitulorum III.

ibid.

I. De foro competenti.

II. De dolo & contumacia.

III. De vita & honestate clericorum.

Præfatio.

ibid.

Capitula.

ibid.

** Admonitio ad lectorem.

581.

** Constitutiones factæ per dominum Patriarcham in Concilio Tarraconensi II. Kal. Februarii anno Domini MCCCXXXI. Nunc primum prodeunt ex Cod. Ms. cui titulus: La Bisbalia: asservato in Ecclesia sanctæ Metropolitanæ Ecclesiæ Valentiniæ.

582.

** CONCILIUM Complutense, præside D. Eximeno (aliàs Simone) de Luna, Archiepiscopo Toletano, anno Domini MCCCXXXIII.

584

* CONCILIUM Salmanticense, celebratum Salmanticæ in Ecclesia Cathedrali, anno Christi MCCCXXXV. præside D. Joanne Archiepiscopo Compostellano. Ex Ms. S. Ecclesiæ Toletanæ.

ibid.

Tituli decretorum XVII.

ibid.

I. De officio vicarii.

II. De appellationibus.

III. De vita & honestate clericorum.

IV. De institutionibus.

V. De decimis.

VI. De reliquiis & veneratione Sanctorum.

VII. De observantia jejuniorum.

VIII. De immunitate Ecclesiarum.

IX. De

- IX. De clandestino matrimonio.
- X. De consanguinitate & affinitate.
- XI. De secundis nuptiis.
- XII. De Judeis & Sarracenis.
- XIII. De raptoribus.
- XIV. De usuris.
- XV. De sortilegiis.
- XVI. De pœnitentiis & remissionibus.
- XVII. De sententia excommunicationis.
- Præfatio. 585.
- Capitula. ibid.
- Nota D. Mabillonis. 591.
- * Constitutiones synodales Ecclesiæ Helenensis, ab anno MCCCXXXV. usque ad MCCCLXXV. 592.
- * Constitutiones Guidonis Episcopi Helenensis, editæ anno Domini MCCCXXXV. ibid.
- I. Dejerantes in iudicio, vel extrâ, in perhibendo testimonio, & inducentes, sint ipso facto excommunicati.
- II. De moderatione sententiæ excommunicationis late dudum contra clericos ludentes ad taxillos.
- III. De modificatione sententiæ excommunicationis late dudum contra rectores non portantes ad Synodum constitutiones.
- IV. Decretalis domini Joannis Pape XXII. De pœnitentiis & remissionibus.
- * Constitutiones synodales Guidonis Episcopi Helenensis, editæ anno Domini MCCCXXXVII. 593.
- I. Ne quis vestibus, seu ceteris ornamentis Ecclesiæ utatur, nisi ab Episcopo fuerint benedicta vel consecrata.
- II. Ut operarii in fine anni coram rectore eorum, & consulibus, teneantur de eorum administratione reddere rationem, & reliqua restituere infra duos menses.
- III. Ne clerici vel monachi, seu alii religiosi, venentur venatione à Jure prohibita.
- IV. Ne laici contractent Ecclesiarum ornamenta, nec tenere claves armariorum, seu thecarum, in quibus reliquiæ Sanctorum, & facta ornamenta Ecclesiæ reconduntur.

- V. Ut domus leproforum reparentur, & inflatum debitum cum eorum bonis reducantur, & commendatores in dictis domibus apponantur.
- VI. Ut clerici curati, seu sacerdotale Beneficium obtinentes, à suis Beneficiis non discendant ultra mensem, sine causa necessaria seu evidenti, absque licentia domini nostri Episcopi speciali.
- * Constitutiones synodales Guidonis Episcopi Helenensis, editæ anno Domini MCCCXXXVIII. 597.
- I. Ne clerici seculares vel religiosi venari audeant venatione prohibita à Jure, sub pœna infra scripta.
- II. De veniendo ad sanctam Synodum.
- * Ejusdem Constitutiones editæ anno Domini MCCCXXXIX. 598.
- I. De desiximentis, vel diffidamentis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, capitulis, & aliis personis Ecclesiasticis quibuscumque, non faciendis.
- * Ejusdem Constitutiones editæ anno Domini MCCCXL. 599.
- I. De translatione Sanctarum Eulalie & Julie.
- II. De conceptionis, seu sanctificationis beate Mariæ Virginis festo fiendo.
- * Constitutiones synodales Raymundi Episcopi Helenensis, editæ anno Domini MCCCLXX. 600.
- I. Ut curati parochianos, qui non confessi fuerint, & non communicaverint infra annum, ad divina non admittant, nec ad Ecclesiasticam sepulturam.
- II. Ut clerici beneficiati teneantur ter in anno recipere Eucharistiæ sacramentum.
- III. Ut curati nomina illorum, qui in excommunicatione steterint ultra annum, teneantur ad Ordinarium deportare.
- IV. Ut clerici beneficiati, qui in excommunicatione steterint ultra annum, Beneficii fructibus suis privati.
- V. Ut clerici in sacris ordinibus constituti in publico non tripudiant, neque ludant.
- VI. Pœna rectorum, qui ad sanctum chryisma alium mittunt, quàm in sacris ordinibus constitutum.
- VII. Ut

- II. Ut presbyteri Ordinarii literas exsequentes, propria nomina subscribant.
- III. Pena contra juramenta temerè violantes.
- X. Pena contra evocantes clericos ad iudicium seculare.
- VI. Ut conspiratores, & dantes libellos famosos, sine excommunicationis sententia inmodati.
- II. Ut quamdiu sint excommunicati in Ecclesia ab homine vel à Jure, cessent presbyteri à divinis.
- III. Contra religiosarum monasteria frequentantes.
- XIII. Ut beneficiatus contra Ecclesiam non advocet, vel procuret.
- XIV. Contra clericos, qui honorum faciunt cessionem.
- XV. Contra beneficiatos, qui ultra mensem in anno à Beneficiis absque licentia se absentant.
- XVI. Ut non admittantur ad Beneficium, anniversarium, vel aliud opus pium, redditus qui fomentum recipiunt ab usuris.
- XVII. Contra clericos, qui directè vel indirectè de mutuata pecunia aliquid suscipiunt ultra sortem.
- XVIII. Contra vestimentis & vasis Ecclesiasticis abutentes.
- XIX. Quòd pro Romana Ecclesia & cessatione schismatis fiat oratio generalis.
- XX. Ut in qualibet Ecclesia unus deputetur, qui elemosynas querat pro opere Helenensis Ecclesie construendo.
- XXI. Ut fructus primi anni Beneficiorum vacantium in sede, & medietas aliorum de diocesi, fabricæ Helenensis Ecclesie applicentur.
- XXII. Ut notarii in contractibus possessionum Ecclesiarum confrontationes ponant Orientis, Occidentis, Septentrionis, & Aquilonis, & teneantur possessionis exprimere quantitatem.
- XXIII. Ut die Veneris sancta nec decime dividantur, nec aliquod servile opus fiat per quemlibet Christianum.
- XXIV. Ut prima die rogationum non comedantur carnes.
- XXV. Ut omnes curati constitutiones provinciales & synodales habere procurent.
- Constitutiones synodales Petri Episcopi Helenensis, pro reformatione Cathedralis Ecclesie Helenensis.

- I. *Quod nemo deserviat nisi unico Beneficio vel officio.*
- II. *De iis qui duobus Beneficiis deserviunt.*
- III. *De eadem re.*

IV. *Quod presbyteri recipientes de anniversariis intersint toti Misse.*

V. *De clericis non residentibus.*

VI. *De distributionibus residentium.*

VII. *De emolumento Cantoris Ecclesie Helenensis.*

Epistola I. Arnaldi Cescomitis Archiepiscopi Tarraconensis ad Benedictum XII. Papam. De Sarracenis ab Hispania pellendis, anno Christi MCCCLXXVII. 607.

II. Ad Joannem de Convenis Episcopum, Cardinalem Portuensem. De eodem argumento, eodem anno. 608.

III. Ad eundem, de eodem argumento, eodem anno. 609.

CONCILIUM Toletanum, auctoritate Ægidii Toletani Archiepiscopi, ad reformandos mores Ecclesie celebratum anno Domini MCCCLXXXIX. tempore Benedicti Papæ. 609.

Tituli capitulorum V. *ibid.*

I. *De non alienando Ecclesie dominio.*

II. *Ut nullus, nisi literatus, ad clericatum promoveatur.*

III. *Ut ex qualibet Cathedrali vel Collegiata Ecclesia, saltem unus ex decem clericis assumatur, qui ad studia Theologie ac Juris canonici accedere compellatur.*

IV. *De procuratoribus Episcoporum ad Concilium mittendis.*

V. *Ut rectores Ecclesiarum nomina suorum parochianorum annuatim in scriptis redigant.*

Prefatio. 610.

Capitula. *ibid.*

CONCILIUM Barcinonense, præside Card. Rhodensi Apostolicæ Sedis legato, celebratum anno Domini MCCCLXXXIX. 611.

Epistola Clementis VI. ad Archiepiscopum Tarraconensem ejusque suffraganeos, anno Christi MCCCLXIII. 612.

CONCILIUM Complutense, auctoritate Ægidii Archie-

chiepiscopi Toletani celebratum anno Domini
MCCCXLVII. tempore Clementis Papæ VI.

614.

Tituli capitulorum IV.

ibid.

I. De vita & honestate clericorum.

II. De immunitate Ecclesiarum.

III. De penitentiis & remissionibus.

IV. De simonia.

Capitula.

ibid.

* Privilegium Regis D. Petri Secundi Valentia, in quo decernit Ecclesiasticos à vectigalibus exemptos esse, jubetque ut illis restituatur quod solverint. *Nunc primum prodit ex Ms. Ecclesie Valentinae.* An. Christi MCCCXLIX. 615.

* CONCILIUM Hispalense, præside D. Nuncio Archiepiscopo celebratum an. Domini MCCCLII. 617.

CONCILIUM Toletanum, auctoritate Blasii Archiepiscopi celebratum an. Dom. MCCCLV. tempore Innocentii Papæ VI. ibid.

Tituli capitulorum II.

ibid.

I. Quod transgressiones constitutionum provincialium non ad culpam, sed ad penam tantum obligent transgressores.

II. De constitutionibus Joannis legati Apostolice sedis.

Præfatio.

ibid.

Capitula.

ibid.

* CONCILIUM Complutense Nationale, præside D. Petro Tenorio Archiepiscopo Toletano, celebratum circa an. Dom. MCCCLXXIX. 618.

* Conventus Episcoporum apud oppidum de Illescas in regno Castellæ, anno Christi MCCCLXXIX. ibid.

* CONCILIUM Toletanum, præside D. Petro Tenorio, celebratum an. Dom. MCCCLXXIX. 619.

* Conventus Episcoporum apud Burgos, habitus anno Domini MCCCLXXIX. ibid.

* Conventus Episcoporum apud Medinam Campestrem, celebratus an. Dom. MCCCLXXX. ibid.

* CONCILIUM Salmanticense celebratum anno Domini MCCCLXXXI. præside D. Petro de Luna Cardinali, & Clementis VII. legato. 620.

- * Nota Cardinalis de Aguirre. ibid.
 * Conventus Episcoporum apud Navarram, habitus anno Domini MCCCLXXXVII. ibid.
 * Conventus Episcoporum apud Barcinonem, habitus anno Domini MCCCLXXXVII. 621.
CONCILIUM Palentinum sub præsidio Petri de Luna Cardinalis in Hispania (quæ adhuc isto tempore Clementi Anti-Papæ adhærescebat) Celebratum anno Domini MCCCLXXXVIII. tempore Urbani Papæ VI. 621.
Tituli capitulorum VII. ibid.
I. De officio Ordinarii.
II. De cohabitatione clericorum & mulierum.
III. De clericis conjugatis.
IV. De rebus Ecclesiæ non alienandis.
V. De Judæis & Sarracenis.
VI. De feriis per infideles colendis.
VII. De adulteriis.
Præfatio. ibid.
Capitula. 622.
Epistola Benedicti XIII denominati Papæ, ad Joannem Regem Aragonum, an. Chr. MCCCXCIV.
 626.
 * Conventus Episcoporum apud Complutum, habitus anno Domini MCD. 627.
 * Conventus Episcoporum apud Vallis-oletum, habitus anno Domini MCDIII. 628.
Epistola Gregorii XII. Papæ ad Benedictum XIII. Pseudo-Papam. De unione. Anno Christi MCDVI. ibid.
Epistola I. Benedicti XIII. Pseudo-Papæ ad Gregorium XII. Anno Christi MCDVII. 629.
II. ad Paullum Lucensium Dynastam. Anno Christi MCDVIII. 630.
Literæ clausæ missæ domino Benedicto per Cardinales partis suæ, unà cum aliis literis patentibus, per quas ad Concilium vocatur apud Pisas, anno Christi MCDVIII. 631.
Petri de Luna responsio ad superiores Cardinalem literas. 634.
Conciliabulum Perpiniense, celebratum auctoritate Benedicti XIII. seu Petri de Luna Pseudo-Papæ, anno Christi MCDIX. 637.

Additio Gabrielis Cossartii ad Concilium Perpiniani in Aragonia celebratum. 638.

Gesta in Concilio domini Benedicti, vel domini Petri de Luna. 639.

Epistola Concilii Pisani Universalis, quod ad tollendum schisma indictum, Gregorio Pontifice & Benedicto Pseudo-papa depositis, Alexandro V. consensu Cardinalium utriusque obedientie electo, celebratum fuit an. Dom. MCDIX. 641.

Tenor sententiae definitivae contra Petrum de Luna, & Angelum Corarium, contententes de Papatu, Anno Christi MCDIX. 643.

CONCILIUM Salmanticense celebratum an. Domini MCDX. 645.

CONCILIUM Hispalense, praeside Patriarcha, Ecclesiae Hispalensis administratore, coactum anno Domini MCDXII. ibid.

Conventus Episcoporum, seu potius Comitum, apud Caspem in Aragonia, an. Christi MCDXII, ibid.

Martini Papae V. diploma I. in gratiam Joannis de Contreras Archiepiscopi Toletani, ejusque successorum, anno Christi MCDXXIV. 647.

Ejusdem diploma II. De eadem re, eodem anno. ibid.

CONCILIUM Dertusanum apud urbem quae nunc Tortosa dicitur, celebratum an. Chr. MCDXXIX. 648.

Subscriptiones. 654.

Capitula XX. 663.

I. De vita & honestate clericorum. Et prohibet certas vestes & solleratas.

II. Contra clericos concubinos.

III. Contra religiosos ordinis militaris concubinos.

IV. Quod constituti in sacris, & beneficiati habeant propria breviaria.

V. Ut nullus non idoneus promoveatur ad sacros ordines.

VI. De modo instruendi populū circa Fide necessaria.

VII. Quod in privatis domibus sacramenta non administrentur, nec celebrentur Missae pro nuptiis, sepulturis, vel novinuptiis.

- VIII.** Quòd sine auctoritate Ordinarii nullum Beneficium instituaturs nec recipiatur, nisi dos ejus ad sustentationem vite sufficiat.
- IX.** Quòd neophyti per censuram Ecclesiasticam, & alias districtè compellantur infantes suos infra octo dies à die natiuitatis deferre ad baptismum.
- X.** Quòd vicarii & principales officiales Episcoporum seu Ordinariorum Ecclesiasticorum, habeant esse in sacris ordinibus constituti.
- XI.** Contra illos qui familiaritatem Regis impetrant fraudulenter.
- XII.** Contra eos qui sub colore miserabilitatis, vel modis alijs exquisitis, clericos ad vetita iudicia trahere moliantur.
- XIII.** Contra inflammantes animos potentum contra Ecclesiam & Ecclesiasticam libertatem.
- XIV.** De negligentia Prælatorum regularium, circa subditorum corrigendos excessus.
- XV.** Contra iudices delegatos metas sui officii excedentes.
- XVI.** Excommunicantur questores, qui sine literis diocesani questum facere, vel predicare attentabunt.
- XVII.** Providet aduersus excessus clericorum & religiosorum, quòd sine literis Ordinariorum ad audiendam confessiones non admittantur.
- XVIII.** Quòd Ecclesiarum Prælati bona decedentium, qui de bonis suis debitè disposuerunt, non audeant occupare.
- XIX.** Quòd medici non visitent infirmum ultra tertiam vicem, qui in illa infirmitate non fuerit confessus.
- XX.** Quòd circa Sarracenos observetur Clementina.
- **** Decretum Alphonfi Regis Aragonum, de non accipiendis rescriptis tempore schismatis graffantis anno MCDXLII. Nuac primum prodit ex Ms. archivi regni Aragonum. 670.
- **** Nota D. Didæi Dormier. 671.
- *** CONCILIUM Matritense, præfide D. Roderico de Borgia Card. legato, celebratum anno Domini MCDLXXIII. ibid.
- CONCILIUM Arandense, in oppido Aranda celebratum ad reformandos cleri & populi mores, præfide D. Al-

Tituli capitulorum XXIX.

- I. Quòd Archiepiscopi Provincialia in biennio, & Episcopi synodalia annuatim saltem, Concilia celebrent.
- II. Quòd rectores Ecclesiarum habeant in scriptis articulos Fidei & publicent populo.
- III. Quòd non promoveantur ad sacros ordines non scientes loqui Latinaliter.
- IV. Quòd non admittantur clerici aliarum diœcesum sine literis commendatitiis.
- V. Quòd Prælati non incedant publicè sine rochetto, nec induantur sericis vestibus, nec calcient sotulares albos, & quòd ad mensam ipsorum legantur sacre Scripturæ.
- VI. Quòd non induantur clerici vestibus sericis, rubeis, vel viridibus, nec calcient sotulares albos, vel borseguis albos vel rubeos, nisi cum nigris desuper sotularibus.
- VII. Quòd observentur dies Dominici & festivi.
- VIII. Quòd clerici non induantur luctuosis vestibus.
- IX. Processus qui debet fieri contra clericos, qui publicè tenent concubinam.
- X. Quòd non scienti loqui Latinaliter non conferantur parochiales Ecclesiæ, nec canonicatus & dignitates.
- XI. Quòd clerici non ludant ad taxillos.
- XII. Quòd Episcopi ter, & sacerdotes quater saltem, in anno celebrent.
- XIII. Quòd nulli prædicent sine licentia Prælatorum, & quòd questores legant dumtaxat literas, quas sibi concesserint diœcesani, nihilq; aliud proponant.
- XIV. Quòd clerici in minoribus deferant tonsuram unius regalis, & habitum congruentem, alioquin perdant privilegium: & quòd literæ ordinum presententur coram diœcesanis.
- XV. Quòd clerici in sacris ordinibus constituti, aut beneficiati, non vivant cum dominis temporalibus ad auxilia armorum præstanda.
- XVI. Quòd non fiant nuptiæ, nec carnales commissiones, nec solennitates tempore à jure vetito.
- XVII.

- XVII.** Quod qui clandestinè contraxerint, nisi minus quinque testes adsuerint, excommunicationis sententiam incurrant.
- XVIII.** Quod qui violentè occupauerint possessiones Beneficiorum, sint excommunicati ipso facto.
- XIX.** Quod non fiant in Ecclesiis representationes inhoneste dum divina aguntur.
- XX.** Quod decedentes in duello careant Ecclesiastica sepultura, & non dicantur pro eis divina, nec recipiantur oblationes.
- XXI.** Quod prohibentes tracturas decimarum &c. sint excommunicati.
- XXII.** Quod raptores careant Ecclesiastica sepultura.
- XXIII.** Quod excommunicatus in una diœcesi evittur in aliis.
- XXIV.** Quod civitas vel villa, de qua clerici fuerint expulsi, subjaceant interdicto.
- XXV.** Quod ordines gratiosè conferantur.
- XXVI.** Quod pœne supradictæ contra beneficiatos habeant locum etiam in rectoribus & dignitatibus.
- XXVII.** Quod Episcopi in suis diœcesibus absolvant à censuris prædictis.
- XXVIII.** Quod hæc constitutiones infra duos menses publicentur, & deinde post quadraginta dies obligent.
- XXIX.** Quod ponantur testes synodales in qualibet diœcesi per Prælatos.

Præfatio.

673.

Capitula.

673.

Nota Severini Binii.

682.

* Conventus Theologorum apud Complutum, tempore Xysti IV. Papæ, habitus, præside D. Alphonso Carrillo Archiepiscopo Toletano, contra Petrum de Osma, anno Christi MCDLXXIX. 682.

Diploma Xysti Papæ IV. circa eandem rem. 686.

* Notæ variorum.

688.

Diploma Alexandri Papæ VI. ad Episcopos Hispaniæ, adversus parochos imperitos. Ut eorum incitiam corrigi, aut per idoneos vicarios suppleri curent. Anno Christi MCDXCIX. 689.

Diplo-

Diploma aliud ejusdem Alexandri VI. ad quosdam Præfules Hispaniæ. Injungit iis curam, & auctoritatem præstat corrigendi, ac supplendi infirmitiam parochorum, si fortè alii Hispaniæ Prælati ea in re negligenter se habuerint. Eodem anno. 689.

* Bulla ejusdem Alexandri VI. Papæ, in qua Academia Valentina erigitur. Anno Christi MD. 690.

** Nota Cardinalis de Aguirre.

692.

INDEX SUMMARIUS

eorum, quæ continentur Tomo Quarto
Conciliorum Hispaniæ, &c.

Quæ duplici asterisco notantur, nunc primum in lucem
prodeunt; quæ verò unico, sunt, difficilia inventa.

- C**ONCILIUM HISPALENSE Provincia le cele-
bratum anno Domini MDXII. præside
Archiepiscopo D. Didaco Deza. pag. 1.
Sermo ejusdem Archiepiscopi, habitus
initio Concilii. 2
Prologus. 2
Canones LXIV. 3
I. Quòd parochi doceant suos parochianos mysteria
nostre sancte Fidei Catholice, & quòd in qualibet
Ecclesia adsit tabula, in qua contineantur
omnia que illos docere debent.
- II. Deputentur persone, que in sancta Fide Catho-
lica noviter ad eam conversos instruant, & quid
parochi circa illud agere debeant.
- III. Quòd parochi sint diligentes in administrando
sancta Sacramenta.
- IV. Quòd medici in primis & ante omnia curent
infirmos, ut salutem animarum suarum præ-
curent.
- V. Contra vaticinatores & magos, illosque consu-
lentes.
- VI. Quòd relaxentur literæ generales singulis annis
contra illos qui vivunt in peccatis publicis, &
procedatur usque ad invocationem brachii sa-
cularis.
- VII. Ordo procedendi contra illos qui non confitentur
peccata, & sanctam Eucharistiam non reci-
piunt.
- VIII. Quam penam incurrant illi, qui per annos &
ultra permanent in excommunicatione.
- IX. Quòd manumissores & exsequutores testamen-
tarii compleant & exsequantur intra certum
tempus testamenta defunctorum.

- X. Quae festa sint observanda, & quod parochi illa notificent suis parochianis.
- XI. Contra non audientes Missam majorem diebus Dominicis, & festivis de precepto, vel earum violatores, & contra vendentes carnes & alia vetita, tempore Quadragesime, & diebus jejunii.
- XII. Quod in recitatione divinatorum officiorum in tota provincia se conforment Ecclesie Metropolitanae.
- XIII. Quomodo stare debent Ecclesiastici in officiis divinis, & ordo servandus in eis.
- XIV. Quid observari debeat circa celebrationem officiorum divinatorum, & administrationem Sacramentorum tempore Interdicti.
- XV. Quid parochi possint exercere suum officium tempore Sedis vacantis, absque alia licentia ad hunc effectum.
- XVI. Ordo qui est servandus in recitatione trigentiarum.
- XVII. Quod non fiant pacta, nec conventiones pro Missis & divinis officiis, nec pro sepulturis.
- XVIII. Quod non celebretur Missa extra Ecclesiam, nec detur ad id licentia.
- XIX. Quid servari debet circa confessionaria, & altaria portatilia seu mobilia.
- XX. Quod non celebrentur matrimonia extra Ecclesiam.
- XXI. Quod non fiant representationes in Ecclesiis.
- XXII. Quod omnes Ecclesie parochiales se conforment Ecclesie majori in pulsando Ave Maria, & ad Vesperas.
- XXIII. De vita & honestate clericorum.
- XXIV. Quod clerici in sacris constituti seu Beneficiati, confiteantur, & sanctum Eucharistiae sacramentum recipiant, saltem tribus festis Paschalibus anni.
- XXV. Quod sacerdotes possint eligere confessarium.
- XXVI. Quod clerici non habeant concubinas.
- XXVII. Quod clerici non sint presentes matrimoniis, nec baptismis suorum filiorum, nec illos secum ducant.
- XXVIII. Quod clerici non habeant negotiationem, seu metrimonium.

- XXIX.** Quòd vicarii informationem capiant de vitiis clericorum sue vicarie, & de ea transmittant relationem Prælato singulis annis.
- XXX.** Quòd beneficiati resideant in suis Beneficiis, & non absint ab eis sine licentia Prælati, & in eorum absentia quomodo provideri debeant cappellani.
- XXXI.** Quòd religiosi non inserviant beneficio nec cappellanie.
- XXXII.** Quas qualitates habere debeant ordinandi, & non interveniant preces super ordinatione.
- XXXIII.** Quòd nulla jura percipiantur pro ordinibus.
- XXXIV.** Quòd non fiant matrimonia clandestina, & quam penam incurrant partes contrahentes, & testes.
- XXXV.** Quid observari debeat in matrimonio inter extraneos.
- XXXVI.** Contra illos qui matrimonium contrahunt in gradibus de jure prohibitis.
- XXXVII.** Contra illos qui contrahunt duplex matrimonium.
- XXXVIII.** Contra blasphemias proferentes.
- XXXIX.** Quid servare debent illi qui ausugunt in Ecclesias, & tempus quo in eis stare debent.
- XL.** Ordo quem vicarii & parochi servare debent circa questores.
- XLI.** Ne executioni demandentur mandata cujusvis qui se dicat judicem Apostolicum, nisi prius fuerint visa & examinata ab Ordinario.
- XLII.** Ne detur possessio cujusvis Beneficii alieni absque mandato Ordinarii.
- XLIII.** Ne admittantur ad celebrandum sacerdotes extranei, vel ordinati extra diocesim, quamvis habeant facultates, nisi exhibita licentia Ordinarii.
- XLIV.** Ut notarii Apostolici exhibeant suos titulos, & examinentur.
- XLV.** Ordo servandus in visitatione Ecclesiarum.
- XLVI.** Ut nullus possit esse Præfectus alicujus Ecclesie ultra duos annos, & ab eo reddatur ratio publicè.
- XLVII.** Ne fabricæ fiant in Ecclesiis absque mandato Episcopi.
- XLVIII.** Ut nihil solvatur notario pro libro visita-

Conciliorum Hispaniæ & Novi Orbis, &c. 205
tionis absque mandato provisoris.

- XLIX. *Ut conficiatur liber authenticus omnium bonorum Ecclesiarum.*
- L. *Ut sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum, & chrisma, ac oleum sacrum, asserventur in loco decenti, & fideliter custodiantur.*
- LI. *Ne Ecclesiarum ornamenta ad alienos usus extrahantur.*
- LII. *Ne Ecclesiarum bona alienentur.*
- LIII. *Ne construantur arces in Ecclesiis.*
- LIV. *Contra immunitatis Ecclesiasticæ violatores.*
- LV. *Ne fiant statuta vel ordinationes contra libertatem Ecclesiasticam.*
- LVI. *Ordo quem servare debent iudices Ecclesiastici in audientiis faciendis.*
- LVII. *Us in causis levis momenti non recipiantur scripture.*
- LVIII. *Ne provisorum & officiales committant causas matrimoniales: præsertim verò receptionem testium.*
- LIX. *Ne concedantur literæ excommunicationis pro rebus parvi momenti.*
- LX. *Ne exigantur salaria per iudices Ecclesiasticos.*
- LXI. *Ne percipiantur jura ultra contenta in taxa.*
- LXII. *Applicatio penarum.*
- LXIII. *Ut in qualibet Ecclesia totius provincie adsit liber continens istas constitutiones.*
- LXIV. *Approbatio & confirmatio constitutionum D. Cardinalis D. Didaci Hurtado de Mendoza.*
- Sermo habitus per eundem Reverendissimum D. Archiepiscopum in ultima sessione præfati Concilii Provincialis.* 23.
- Elogium Illustrissimi D. Didaci Deza Archiepiscopi Hispalensis. Ex Clar. V. D. Nicolao Antonio in Bibliotheca Hispana.* 24.
- ** Constitutiones D. Cardinalis D. Didaci Hurtado de Mendoza Archiepiscopi Hispalensis, approbatæ & confirmatæ in dicto Concilio Provinciali.* 25.
- Canones XXX.* 25.
- I. *Ordo celebrandi Missas statuitur, & pena transgressoribus infligitur.*
- II. *Ordo*

- II. Ordo recitandi Horas, & pœna transgressoribus imposita.
- III. Ut aperiantur Ecclesie summo mane, & tunc veniant clerici ad recitandum officium, & sacrista dormiat in Ecclesia.
- IV. Ne pax patenis consecratis porrigatur. Neve ulli, præter clericos, mundeat vel involvant calices, & habeant purificatoria.
- V. De nitore corporalium, & linteorum, atque ornamentorum altaris.
- VI. Ut asserventur in sacratio formæ rotundæ parvas ad administrandam sanctam communionem.
- VII. Ut canatur Symbolum integrè viva voce propriis diebus.
- VIII. Ut clerici intersint cum habitu decenti officii, & cappellani diebus Dominicis & festis utrisque Vesperis & Missæ solemniori interveniant.
- IX. Ne fiant pervigilia.
- X. De honestate habitus à clericis servanda.
- XI. Quomodo administrari debeat sacramentum Baptismi.
- XII. Ut baptizans statim deponat seu tollat capucium.
- XIII. Ut baptizans scribat suum nomen & illud infantis, ac diem, mensem, & annum.
- XIV. Ne admittatur, nec dispensari possit super numero compatrum.
- XV. Ne admittatur dispensatio in denunciationibus.
- XVI. Ne ullus sacerdos ante diluculum Missam celebret.
- XVII. Ne quis possit deputare seu statuere cappellanium, nec capellanus inservire, quin prius fuerit examinatus, & licentiam obtinuerit.
- XVIII. Ne quis possit inservire nisi unico Beneficio, seu cappellanie.
- XIX. Ut distributio que datur pro officio festi vot. v. dividatur inter presentes beneficiatos seu cappellanos.
- XX. Ut saltem unus parochus parochie personaliter intersit.
- XXI. Quidd sacriste onus habeant scribendi Missas cappellaniarum.
- XXII. Ne diebus Dominicis & festis deseratur sancta

Conciliorum Hispania & Novi Orbis, &c. 207
Haec communio dum celebratur Missa solennis, nec
conferatur sacramentum Baptismi, nisi in casu
vere necessitatis.

XXIII. *Ut apponantur tabellae in Ecclesiis, in qui-*
bus describantur nomina excommunicatorum.

XXIV. *Quomodo agere oporteat cum illo qui abso-*
lutus reincidit.

XXV. *De clausura observanda ab illis qui reclu-*
dantur.

XXVI. *Ne quis deferat barbam promissam luctus*
caussa ultra duos menses.

XXVII. *Qui abusus sint vitandi in trigenariis.*

XXVIII. *Qui abusus vitandi sint in Missarum vo-*
tivarum celebratione.

XXIX. *Declaratio à dicto D. Cardinali edita circa*
elemosynas & jura quae percipere debent sacer-
dotes & sacristae, juxta antiquam consuetudi-
nem hujus Archiepiscopatus.

XXX. *De sacristis.*

Elogium D. Cardinalis Didaci Hurtado de Mendoza,
ex Historia Pontificali Alphonsi Ciaconii cum Ad-
ditionibus recusa Romae anno MDCLXXVII.
Tomo III. pag. 190. 34.

CONCILIUM Toletanum Provinciale, coactum anno
MDLXV. in ejusdem urbis templo cathedrali
Deiparae Virginis Mariae Assumptioni consecrato:
sub SS. DD. Pio IV. & Pio V. regnante Philippo II.
praesidente domino Christophoro Roxas Sando-
val Episcopo Cordubensi. 35.

Prefatio ejusdem D. Christophori Rogii de Sando-
val Episcopi Cordubensis, ejusdem Concilii praesi-
dis. 35.

Actio I. 38.

Decretum sanctae Synodi Tridentinae de celebrandis
Conciliis Provincialibus. 38.

Symbolum Fidei, ejusdemque protestatio solennis.
ibid.

Actio II. 40.

Canones XXXI. 40.

I. Ut Episcopi decretum Tridentinae Synodi de resi-
dentia Prelatorum adimpleant. Quod si secus
fecerint, rationem apud Synodum Provincia-
lem reddere teneantur.

II. Ut

- II. Ut Episcopi singulis annis diocesim visitent.
- III. De familia, victu, & suppellectili Episcoporum.
- IV. Ut Episcoporum domestici moribus & pietate Christiana cæteris antecellant.
- V. Ut singuli Episcopi duos libros habeant, alterum in quo propriæ parochiales Ecclesiæ cujusque diocesis, earumque rectores scribantur: alterum verò, in quo eorum visitationes in summa contineantur.
- VI. Ut Diocesana Synodus ab Episcopis quolibet anno celebretur.
- VII. Ne Episcopi, vel eorum visitatores, visitationis tempore, aliquid, etiam à sponte dantibus, accipiant, præter id quod jure debetur.
- VIII. Ut Episcopi in visitatione omnia ritè & diligenter obeant.
- IX. De provisoribus & visitoribus.
- X. Ut provisoribus & vicariis nihil, etiam à sponte dantibus, accipiant; præter id quod ipsis jure debetur.
- XI. De Fiscalibus.
- XII. De promotore fiscali. Quomodo se gerere debeat.
- XIII. Ut Episcopi quolibet mense carceres visitent.
- XIV. Ut pænes pecuniariæ à judicibus ordinariis impostæ, in pios usus tantum expendantur.
- XV. Ut notariorum Ecclesiasticorum, promotoris fiscali, ac publici exsecutoris officia, aliæque que jurisdictionis sunt Episcopalis, minimè vendantur.
- XVI. De numero notariorum in qualibet diocesi constituendò.
- XVII. Ut vicarii, provisoribus, visitatores, promotor fiscalis, & alii quicumque Ecclesiastici ac ordinarii tribunalis, quolibet triennio visitentur, &c.
- XVIII. De bonis clericorum qui intestati moriuntur.
- XIX. Ut quæ pro sepulturis aperiendis persolvi solent, in pios usus erogentur.
- XX. Nocturni conventus, sive pervigilia, prohibentur.
- XXI. Ne intra Ecclesias theatrales ludæ fiant. Ludicre & pueriles Episcopatus electiones prohibentur. Ne spectacula, ludæ, vel choreæ, dum divina officia celebrantur in Ecclesiis fiant. Ne in sacris constituenti, vel Beneficium Ecclesiasticum habeat.

Conciliorum Hispanie & Novi Orbis, &c. 209
habentes, larvati incedant, neve in spectacu-
lis aut ludis personam agant.

XXII. *Ne clerici in sacris constituti feminas manu,*
vel equitando secum ducant.

XXIII. *Ut quicumque in sacris constituti, vel Benefi-*
cium Ecclesiasticum habentes, ea que de mensa
& supellectili Episcoporum statuta sunt, servare
teneantur.

XXIV. *De promovendis ad Ecclesias parochiales.*

XXV. *De parochialium Ecclesiarum regimine.*

XXVI. *De loco habitationis parochorum.*

XXVII. *Ut Ecclesie erigantur in locis agrorum cultu-*
ribus opportunis.

XXVIII. *De iis qui prebendas obtinent, quibus sa-*
cram Scripturam interpretandi munus incumbit.

XXIX. *Dignitates Ecclesiasticæ & canonicatus quibus*
conferendi.

XXX. *De residentia Ecclesiasticorum.*

XXXI. *De Beneficiorum resignatoribus.*

Actio III.

Canones XXVIII.

47.
ibid.

I. *De archivo à singulis Episcopis habendo, in quo instru-*
menta Ecclesiastica alieque scripturæ condantur.

II. *Quinam ad primam tonsuram admittendi sint.*
Quinam etiã ad Ecclesiarũ & chori ministeria.

III. *De verbi divini concionatoribus.*

IV. *De canonicis Magistralibus. Et ne canonici, di-*
gnitates, alieque Ecclesiastici, ante Missam ab-
solutam à choro discedant.

V. *Ut presbyteri parochiales per seipsos, vel per alios*
ab Ordinario examinatos (si legitime fuerint im-
pediti) Christianam doctrinam pueros & puellas
docere teneantur.

VI. *Ut cujuscumque Ecclesie canonici, dignitates,*
personatus, prebende, & officia quæcumque
Ecclesiastica obtinentes, diebus statutis Eucha-
ristiam sumere debeant.

VII. *Ut omnes qui Ecclesie alicujus servituti sunt*
mancipati, simul in choro psallant.

VIII. *De distributionibus quotidianis rite distribuendis.*

IX. *Ut cuique canonicatus vel prebende munus pro-*
prium assignetur in Ecclesiis, illudque rite ob-
teant. Deque emolumentis cujque assignandis.

X. lrs

- X. *Iis qui horis canonicis integrè in choro non adsunt, multa indicitur.*
- XI. *Ut eorum quæ in choro canuntur verba clarè pronuncientur.*
- XII. *Ut capitulorum conventus bis in hebdomada tantùm fiant.*
- XIII. *Ut qui vocem non habent in capitulo nullatenus ad id admittantur.*
- XIV. *De canonicis Doctoralibus, Deque presbyteris parochialibus.*
- XV. *Ut laici, sive viri sive feminae, dum divina officia peraguntur, iatra chori cancellos minimè admittantur.*
- XVI. *De parochialibus Ecclesiis instaurandis & reficiendis.*
- XVII. *De decimis ad Ecclesiarum parochialium restaurationem deputandis.*
- XVIII. *Ne clerici, vel Ecclesiasticum obtinentes Beneficium, laicorum sint economi, vel secularia negotia agitent.*
- XIX. *De clericis incontinentibus.*
- XX. *De iis qui ob aliquod delictum ab Ordinariis in exsilium missi sunt. Deque excommunicatis ab Ordinario.*
- XXI. *Ut qui in Ecclesiis parochialibus Beneficia obtinent, presbyteris parochialibus in audiendis confessionibus coadjuvare teneantur.*
- XXII. *De visitatorum officio.*
- XXIII. *Ut studiorum gratia absentes, Beneficii fructus percipiant.*
- XXIV. *Ut Eucharistie sacramentum, saltem semel in anno, à proprio parochio, aut ab alio de ipsius parochi vel Ordinarii licentia, omnes suscipere teneantur.*
- XXV. *Ne sanctimoniales, nisi gravissima ex causa, monasterii claustra exire permittantur. Neve aliquis earum claustra ingredi valeat.*
- XXVI. *Spectacula, quibus tauri agitari solent, prohibentur. Et ut nemo in sacris constituitur, vel Beneficiũ Ecclesiasticũ obtineat, iis interesse valeat.*
- XXVII. *Ut Episcopi seminaria erigere curent.*
- XXVIII. *Ut à Synodis viri probi eligantur, qui in singulorum mores inquirent.*

Elogium Illustrissimi D. Didaci Covarrubias Episcopi Segobienfis, & scriptoris celeberrimi, qui huic Concilio interfuit. Ex Cl. V. D. Nicolao Antonio Tomo I. Biblioth. Hispanæ. 56.

CONCILIUM Valentinum Provinciale celebratum an. Domini MDLXV. Nunc primò editum juxta correctionem à B. Pio V. Pont. Max. præscriptam: cujus Breve ad finem Concilii exhibetur, præfide Archiepisc. D. Martino Ayala. 59.

Sessio I. 60.

Tituli capitulorum VI. ibid.

- I. *Predicare nullus permittatur, nisi prius ab Ordinario fuerit probatus, & ejus facultatem in scriptis obtinuerit.*
- II. *De regularibus extra monasteria vagantibus, & de iis, qui ad ordinem canonicorum regularium sunt translati, deque predicatoribus exteris.*
- III. *Ne quis libros prohibitos imprimat, vendat, aut penes se retineat: ac ne etiam obsceni libri in scholis legantur.*
- IV. *In quibus hujus provincie Ecclesiis sacre Scripture lectio haberi debeat.*
- V. *Qua ratione rudis populus sit à curatis docendus.*
- VI. *Que spectent ad curatorum munus.*

Sessio II. 62.

Tituli capitulorum XXXIII. 62.

- I. *De preparatione ministrorum ad sacramentorum administrationem.*
- II. *De sacramento baptismi.*
- III. *Sacramentum Baptismi in templis, & sine ullo pacto esse ministrandum.*
- IV. *Infantes quando in ipsa eorum natiuitate sint baptizandi, & qui baptizati sunt, non esse à curatis rebaptizandos.*
- V. *Adulti antequam baptizentur rudimenta fidei doceantur.*
- VI. *Infantes à matribus post puerperium in propria parochia Deo esse offerendos.*
- VII. *Nuper conuersi filios sibi natos intra diem unum denuncient.*
- VIII. *Machometanorum institutores puerperas & egrotos ne inuisant.*
- IX. *Parvulos nuper conuersorum in templo, & nitidis*

dis vestibus indutos baptizandos esse.

- X. De sacramento confirmationis.
- XI. Certis anni temporibus sacramentum confirmationis publicè conferendum.
- XII. De sacramento penitentis.
- XIII. Quo etatis tempore fideles peccata confiteri debeant.
- XIV. Describenda à curatis illorum nomina, qui præcepto confitendi peccata in Quadragesima obligantur.
- XV. Quando proprio curato de confessione alteri facta fides fieri debeat.
- XVI. Qui possint confessiones audire.
- XVII. Confessionibus audiendis apta loca erigenda esse.
- XVIII. Vota non leviter commutanda esse: & illorum commutationem à confessoribus in propria commoda verti non debere.
- XIX. De sanctissimo Eucharistie sacramento.
- XX. Tempore Pasche in sua quisque parochia sacram Eucharistiam sumant.
- XXI. Quando liceat noctu sacram Eucharistiam ad infirmos deferre.
- XXII. De sacramento matrimonii.
- XXIII. Qui intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahunt, excommunicantur.
- XXIV. Adversus dolos, quibus ad fidem nuper conversi in contractu matrimonii uti consueverunt.
- XXV. Ne recenter ad fidem conversi Machometanos ritus observent.
- XXVI. Exteri & ignoti ne à curatis sine Ordinarii facultate matrimonio copulentur.
- XXVII. De peregrinis vagantibus.
- XXVIII. Ne conjuges propria auctoritate separentur.
- XXIX. De sacramento Ordinis.
- XXX. Clerici quomodo fori privilegio gaudere possint.
- XXXI. De illorum examine, qui ad superiores ordines sunt promovendi.
- XXXII. Primam Missam celebraturus de ceremoniis examinari, & facultatem habere debet.
- XXXIII. Qui non fuerit subdiaconus, ne dalmatica indu-

Sessio III.

69.

Tituli capitulorum XXVIII.

70.

- I. De munere Episcoporum.
- II. De Pastorum residentia.
- III. De reformatione curie Ecclesiasticae.
- IV. De Episcopis titularibus.
- V. Ecclesie ministri quibus anni diebus Missam celebrare, aut sacram Eucharistiam sumere debeant.
- VI. Pro celebratione Missarum equalem dandam esse eleemosynam: & omnem superstitiosum cultum à Missis potissimum rejiciendum esse.
- VII. Quam eleemosynam equum sit hoc tempore pro Missae celebratione dari.
- VIII. De oblationibus per templum quærendis, dum Missa celebratur.
- IX. In novis Missis conventus fœminarum, ex quibus scandala oriuntur, ne fiant.
- X. Tres simul Missæ in eodem altari ne celebrentur.
- XI. Tempora sub noctem claudenda: & matutinorum officium Sancti cui templum consecratum est, quando debeat inchoari.
- XII. Preces horarias non esse in choro, dum sacra aguntur, privatim dicendas.
- XIII. De honesto Ecclesiasticorum habitu.
- XIV. Sacris initiati ne arma deferant.
- XV. In sacris constituti ne mimi sint, aut compositorum. Et pensum horarium decenti loco esse persolvendum.
- XVI. Ecclesiastici ad forum, aut ad curiam secularem superpelliceis induti ne procedant.
- XVII. Constituti in sacris secularia negotia ne tractent.
- XVIII. Constituti in sacris suspectam fœminarum consuetudinem vitent: quas presbyteri comitari prohibentur.
- XIX. Sanctimonialium colloquia non esse frequentanda.
- XX. Lusoriam mensam domi habentes excommunicantur.
- XXI. Clerici peregrini non admittantur sine literis dimissoriiis.
- XXII. Canonicatum dimidiæ parti ordo presbyteratus sit annexus.

XXIII.

- XXIII. Canonici quo tempore in capitulum convenire non debeant.
- XXIV. De habitu in Ecclesiis gestando.
- XXV. Missæ private quo tempore diebus Dominicis & festis colendis celebrari debeant.
- XXVI. Distributiones à quibus in choro percipiendæ sint.
- XXVII. Dignitatum & prepositurarum tertia pars fructuum in distributiones quotidianas applicatur.
- XXVIII. In quibus Ecclesiis pars fructuum canonice sit in distributiones applicanda.
- Sessio IV.
- Tituli capitulorum XVIII.
- I. De eorum, qui ad cathedrales Ecclesias promovendi sunt, examine faciendo.
- II. Parochiali Ecclesia vacante, per edictum publicum vocandos esse qui ad eam obtinendam examinari voluerint.
- III. Archidiaconatus quibus conferendi sint.
- IV. Exquisita & nova festa non esse celebranda.
- V. Quæ duple, & quibus diebus admitti non debeant.
- VI. Deambulationes in templis prohibentur.
- VII. Quæ sapiunt gentiliorum ritus à templis removenda.
- VIII. Non esse Sanctorum reliquiis abutendum ad questum.
- IX. Vigiliæ publice in templis interdiciuntur.
- X. Processiones à monasteriis extra septa ne egrediantur.
- XI. De piis operibus in suffragium animarum implendis, & de Missis, quæ in parochiis in fine anni celebrandæ supersunt.
- XII. Quarum unionum acta Ordinario ostendi debeant.
- XIII. Confraternitatum statuta Ordinario committenda esse.
- XIV. De locis parochiali Ecclesiæ annexis.
- XV. Quæ parochiales Ecclesiæ liberentur onere ad matrices Ecclesias eundi, ut processionibus intersint.
- XVI. Judices seculares qui personas Ecclesiasticas in carcerem trahunt, excommunicati declarantur.

- XVII. *Novitiae quomodo ante professionem sint ab Ordinario examinande.*
XVIII. *Ab Episcopis & regularium superioribus statuta Tridentini Concilii de regularibus edita in monasteriis ipsorum curae subiectis esse servanda.*

Sessio V.

82.

Tituli capitulorum XXI.

ibid.

- I. *De festis in hac provincia colendis.*
II. *De precepto audiendi Missam.*
III. *Non esse pietatis pretextu violandum preceptum de colendis festis.*
IV. *De impedimentis rerum sacrarum removendis, & quando officine sint occludende.*
V. *Chores quibus locis & quo tempore prohibeantur.*
VI. *De pauperibus mendicis, & de iis qui eleemosynas in templis colligunt.*
VII. *De eleemosynis, que in suffragium animarum colliguntur.*
VIII. *De confraternitatum imaginibus.*
IX. *Sanctorum imagines decenter pingende & formande.*
X. *Ne laici sacris vestibus utantur.*
XI. *Quibus rationibus agendum, ut nuper conversi ad fidem alliciantur.*
XII. *In judices seculares, qui Ecclesiis contra eorum immunitatem vim inferunt.*
XIII. *Adversus seculares, qui in personas Ecclesiasticas jurisdictionem secularem exercent.*
XIV. *Patroni juris patronatus titulum Ordinario ostendant.*
XV. *Ne pactio, vel conventio aliqua sit inter presentatum & ipsum patronum.*
XVI. *De decimis integre solvendis.*
XVII. *Usurarii contractus prohibentur.*
XVIII. *De flagellantibus se.*
XIX. *De Notariis.*
XX. *Multe quibus applicentur.*
XXI. *Nulli prejudicium aliquod ex hujus Provinciae Concilio actis generari, aut jus novum acquiri.*

• *Epistola Martini Ayala Archiepiscopi Valentini,*
præsi-

- * *Breve Pii V. ad D. Ferdinandum de Loases Patriarcham & Archiepiscopum Valentinum directum, in quo Synodus Provincialis D. Martini de Ayala confirmatur, cum aliquibus tamen restrictionibus; ac epitheto Sanctæ eam privat, juxta exemplar asservatum in archivo S. Metropolitanæ Ecclesiæ Valentiniæ.* 87.
- * *Elogium Illustriss. Ayalæ præsidis hujus Concilii. Ex Biblioth. Hispana Cl. V. D. Nicolai Antonii Tom. II. pag. 87.* 90.
- ** *Allegatio juris pro defensione Concilii Provincialis Valentini circa verba illa: Sancta Synodus, ad sacram Congregationem Cardinalium sacri Concilii Tridentini Interpretum missa per Dionysium Paullum Lopis anno Domini MDXCIV.* 91.
- * *Responsum, seu Epistola D. Cardinalis Matthæi sacræ Congregationis Præfetti.* 91.
- ** *Clausula Dionysii Paulli Lopis super epitheto Sanctæ à Valentini Synodo usurpato, in libro De vera quatuor Patriarchalium sedium erectione. cap. 6.* 91.
- ** *Scriptura missa Concilio Provinciali Salmanticensi à venerabili domino D. Joanne de Ribera Pacis-Julie Episcopo, postea Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino. Ex libro inscripto: Idea exemplar de Prelados. In vita Illustriss. D. Joannis de Ribera. Auctore Hyacinto Busquets Matosès cap. 2.* 91.
- * **CONCILIUM** Compostellanum Provinciale celebratum Salmantica an. MDLXV. præside Illustriss. D. D. Gaspare de Zuñiga & Avellaneda Archiepiscopo Compostellano (postea Hispalensi, & S. R. E. Cardinale) correctum à B. Pio V. anno MDLXIX. juxta diploma in fine ejusdem Concilii edendum. 100.

Actio I. 102.

Tituli decretorum II. 103.

I. Declaratio Archiepiscopi Compostellani, de iurisdictione coactæ Concilii.

II. Ordo sedendi assignatur Episcopis & præcuratoribus.

Actio II. 104.

prefatio.

104.

Tituli decretorum XLII.

ibid.

- I. De examine promovendorum ad cathedrales Ecclesias, eorumque requisitis gradibus.
- II. De qualitatibus promovendorum.
- III. De promovendis ad parochiales Ecclesias.
- IV. Ut ab Episcopis collegia ac seminaria erigantur.
- V. De sacrarum imaginum legitimo usu & ornatu.
- VI. De reliquiis & veneratione sanctorum.
- VII. De iis que ad altaris ministerium aut divina officia pertinent.
- VIII. De sanctissimo Christi corpore in omnibus Ecclesiis servando.
- IX. Ut in die Natalis Domini, sive Corporis-Christi, nulla representationes, tripudia, aut choree, in Ecclesia fieri permittantur.
- X. De celebratione diei Corporis-Christi.
- XI. De iis que observari debent in hebdomada sancta.
- XII. De confratribus vere-crucis, sive se verberantibus.
- XIII. Ut ceremonie que divino cultui adhibentur, cum omni puritate fiant, neve in iis superstitionis aliquid admittatur, &c.
- XIV. Ut unicuique in Ecclesia munus proprium assignetur.
- XV. Ut in qualibet Ecclesia magister ceremoniarum eligatur.
- XVI. Tempus prefigitur, quo canonici, dignitates, &c. divinis officiis adesse tenentur.
- XVII. Ut manuales distributiones non aliis quam actu presentibus conferri debeant.
- XVIII. Ut quotlibet sabbatho, officia que sequenti hebdomada sunt peragenda, expressis nominibus eorum quibus injuncta fuerint, in tabella describantur, ac in choro legantur.
- XIX. Ut tempore quo divina peraguntur nemo in Ecclesia, clauastro, vel cappellis deambulet.
- XX. De iis que in choro observanda sunt.
- XXI. De silentio in choro observando. Et ut nullus secularis tempore divinorum officiorum choro intersit.

- XXVI.** Ut Episcopi in notariorum vitam, mores, domicilium, peritiam, &c. diligenter inquireant.
- XXVII.** De notariis qui ultra debitum aliquid accipiunt.
- XXVIII.** Quid observandum quum notariatus officium alicui confertur.
- XXIX.** De etate notariorum Ecclesiasticorum.
- XXX.** De receptoribus testium & probationum.
- XXXI.** Ut in Ecclesiis omnibus, doctoralis, magistralis, lectoralis, & penitentiaria prebende constituantur.
- XXXII.** De collatione penitentiariae.
- XXXIII.** Ut archidiaconatus, ceteraque dignitates, & dimidia pars canonicorum, doctoribus tantum, aut magistris, vel licentiatibus in Theologia, conferantur.
- XXXIV.** De residentia dignitatum.
- XXXV.** Capitula spiritualia quando congregari debeant.
- XXXVI.** De processionibus Corporis-Christi.
- XXXVII.** De morientibus à parochis juvandis confortandisque.
- XXXVIII.** Ut Missa major de die in diebus Dominicis & festivis non pretermittatur.
- XXXIX.** De funeribus.
- XL.** De litanis, sive processionibus extra oppida fieri solitis.
- XLI.** Ut nemo Ecclesiastica bona per suppositas, aut substitutas personas, quibuscumque artibus, usurpare presumat.
- XLII.** De procuratoribus à clero ad Concilium mittendis.

Breve Pii Papæ V. super confirmatione concordie, ac declaratione aliorum decretorum Concilii Provincialis Compostellani, ultimo loco celebrati.

Elogium D.D. Gasparis de Zuñiga & Avellaneda, Archiepiscopi Compostellani, præsidis hujus Concilii, postea Archipræsulis Hispalensis, & S. R. E. Cardinalis. Ex Historia Pontificali Alphonsi Ciaconii cum Additionibus Oldoini Tom. III.

• CONCILIUM Granatense Provinciale celebratum anno circiter MDLXV. præside Petro Guerrero Archiepiscopo

Conciliorum Hispanie & Novi Orbis, &c. 221
Archiepiscopo ejus urbis : cujus Acta invenire
nondum licuit. 121.

• CONCILIUM Bracarense Provinciale celebratum
ab Episcopis Lusitaniz eodem anno MDLXV.
ut testatur Spondanus ad eundem annum num.
22. Ejus Acta ab Archiepiscopo Ulissypponenſi à
nobis diu expectata habere non potuimus. 121.

• CONCILIUM Cæsar-augustanum Provinciale co-
actum eodem anno MDLXV. in quo præfuit D.
Alphonſus de Aragon Archiepiscopus, & nepos
D. Ferdinandi Regis Catholici &c. Acta illius
diu expectata à capitulo Ecclesiæ Sancti Salva-
toris, nondum habere licuit. 121.

• CONCILIUM Eborenſe Provinciale in Lusitania
celebratum anno MDLXV. præſide D. D. Joan-
ne Melo Archiepiscopo Eborenſi. In eo Andreas
Resendius concionem ad Patres congregatos ha-
buit. Lege insignem scriptorem D. Nicolaum
Antonium To. I. *Biblioth. Hisp.* pag. 62. Ejus
Acta adhuc latent. 121.

• SYNODUS Diœcesana Valentiz celebrata præſide
Martino Ayala Archiepiscopo Valentino. 122.

Actio I. *ibid.*

Tituli capitulorum XXVI. *ibid.*

I. *Approbatio & receptio Concilii Provincialis.*

II. *Ludis, saltationibus, & aliis, que profane sunt,
Ecclesiastici abstinere debent.*

III. *Qui sacris initiati sunt, spectaculis publicis ne
interſint.*

IV. *De vestibus eorum, qui in sacris ordinibus sunt
constituti.*

V. *Ad distributiones quotidianas ne admittatur qui
canere nescierit.*

VI. *De Vesperis & Matutino officio.*

VII. *Conciones feria sexta in Parasceve ne noctu fiât.*

VIII. *Quibus diebus Missa conventualis pro populo
celebranda sit.*

IX. *In baptisimi & extreme-unctionis administra-
tione an aliquid capi debeat.*

X. *De Breviario, Diurnali, & Missali.*

XI. *Nullus regularem vel exemptum testamenti sui
executorem constituat.*

XII. *Testamentorum clausule, in quibus pia opera
deman-*

- demandata sunt, in singulis Ecclesiis in libro describantur: singule etiam Ecclesie visitationis librum habeant.
- XIII. Quomodo eleemosyne servande, & in libro describenda, ut successoribus ratio reddi possit.
- XIV. De absolutionibus in die commemorationis defunctorum, & eo die non aliam quam conventualem Missam esse decantandam.
- XV. De monumentis, que immoderatis sumptibus in Quadragesima construui solent.
- XVI. Laici & femine quibus locis in templis prohiberi debeant.
- XVII. De servandis ornamentis, que Beneficiis sunt addita: & ne pretia censualium, cum redimuntur, in beneficiati, aut patroni potestatem veniant: neque censualia fiant sine depositi clausula, aut sine Ordinarii decreto redimantur.
- XVIII. Parochi in Quadragesima confessores habeant, & quo studio ac diligentia ad sacramenti penitentie administrationem uti debeant.
- XIX. De cereis candelis, que dum sacra Eucharistia sumitur, parochis offeruntur.
- XX. Que parochiis propria esse debent, in monasteriis ne fiant.
- XXI. Corpora ne exhumentur sine facultate Ordinarii.
- XXII. Quomodo curatorum domus, & alie, que Beneficiis Ecclesiasticis sunt annexae, reparande sint.
- XXIII. Domini temporales, primitias ac decimas suorum locorum conducere prohibentur.
- XXIV. De exsecutore jurium decimalium, & ejus ministris.
- XXV. Judices ne permittant excommunicatum actoris partes in judicio agere.
- XXVI. Eorum, qui communia hospitia habent, & abusus quidam prohibentur.

Actio II.

Tituli capitulorum XXXII.

129.

ibid.

- I. Curati extreme laborantes ad pie moriendum gratis hortentur: & de eligendo uno vel pluribus qui rectorem in hoc munere juvent.
- II. Missas, ad quas beneficiati obligantur, & alia pia

pia opera diligenter impleri debere.

- III. *Missas votivas Rationali manifestandas esse, & earum eleemosynas à receptore aliquo esse colligendas.*
- IV. *Missæ conventualis quæ hora inchoanda sit, & ne in templis permittantur qui officia sacra perturbant.*
- V. *Dum officia sacra aguntur, aut concio ad populum habetur, nulla solutio fiat: neque capitulum eo tempore congregetur.*
- VI. *De chori sedilibus, & altaris patena.*
- VII. *Quibus diebus qui publica Ecclesiarum officia administrant, distributiones percipere possint.*
- VIII. *De aqua benedicta.*
- IX. *Festis præcipuis & solemnibus Missam diei non esse omittendam.*
- X. *De adjurationibus quæ fiunt ingruente tempestate.*
- XI. *Sacram Eucharistiam ad locum incendiû vel inundationis non esse deferendam.*
- XII. *De fenestris, quæ intra templorum parietes extrui solent.*
- XIII. *De feminis, quæ templorum parietibus circumseptæ degunt.*
- XIV. *De eremitis.*
- XV. *Ne viduæ ab audienda Missa diu abstinentes, aliquid novi ritus in Ecclesiam inducant.*
- XVI. *In quibus oppidis possit sacra Eucharistia reservari.*
- XVII. *Ne laici in sacra templa Concilia vel cœtus convocent.*
- XVIII. *Qui adversus proximum in judicio pejerant, excommunicantur.*
- XIX. *Qui in confraternitatem asciscuntur, ne iurejurando obligentur.*
- XX. *Ordinarius ex illius bonis, qui intestatus obierit, portionem deputet in animæ ipsius suffragium.*
- XXI. *Excommunicatio ne decernatur ob leves causas.*
- XXII. *Ecclesiastici ab omni genere vectigalium liberi esse debent.*
- XXIII. *Qui putant se opere solvendi decimas exem-*

ptos esse, privilegia intra duos menses Ordinario ostendant.

XXIV. De ministro fiscali.

XXV. Qui Beneficio succedit, debita precessoris sui solvere ne compellatur, nisi pro illa portione, quam nomine Beneficii sortè recuperavit.

XXVI. De media annata solvenda.

XXVII. Clerus in rebus spiritualibus acceptationis tantum actum faciat.

XXVIII. De jure sepeliendi.

XXIX. De electione Rationalis, Collectoris, & Syndici.

XXX. De multis que indicuntur à curatis vel eorum vicariis.

XXXI. Doctorum insignia quibus concedenda, & de loco in Ecclesiis cuique assignando.

XXXII. Confirmatio constitutionum synodaliū Reverendiss. Fr. Thomæ de Villa-nova Archiepiscopi Valentini.

Ordinationes pro choro Ecclesiarum diocesis Valentiniæ, editæ à S. Thoma de Villa-nova Archiepiscopo Valentino, in Diocæsana Synodo Valentina. Anno Domini MDXLVIII. die 14. Junii.

134.

Elogium Illustriss. D. Joannis de Ribera ex Cl. V. D. Nicolao Antonio *Biblioth. Hisp.* Tomo I. pag. 588.

135.

* Epistola B. Pii V. ad D. Joannem de Ribera Patriarcham, & electum Archiepiscopum Valentinum, in qua eum hortatur ne dictum Archiepiscopatum relinquat.

136.

* Epistola S. Caroli Borromæi ad D. Joannem de Ribera, &c.

137.

* Breve Pauli V. ad Illustriss. D. Joannem de Ribera, &c. ex eodem libro ac capite.

137.

Elogium S. Thomæ de Villa-nova. Ex Cl. viro D. Nicolao Antonio *Bibliothecæ Hisp.* Tomo II. pag. 255.

138.

** Epistola S. Thomæ à Villa-nova ad Paull. III.

139.

* Epitome Constitutionum synodaliū sanctæ Ecclesiæ Valentiniæ, ab an. circiter MCC. usque ad MDLXXX. ad Illustriss. D. Joannem de Ribera, ejus-

ejus-

Titulus I. De distributionibus in communi. 141.

Tituli constitutionum X. ibid.

I. De distributionibus Ecclesie Valentine.

II. Confirmatio precedentis constitutionis.

III. De augmento distributionum Ecclesie.

IV. De augendis & non alienandis redditibus distributionum Ecclesie.

V. De distributionibus à canonicis & officialibus recipiendis.

VI. Super duplis accrescentibus canonicis.

VII. Prefatio constitutionum à domino Ugone Episcopo Valentie editarum.

VIII. Constitutiones due Vitalis Episcopi super decimis & preposituris.

IX. Bulla, quod de distributionibus & anniversariis Ecclesie Valentine non exigatur decima nec subsidium.

X. Permutatio facta inter Episcopum & capitulum super decimis de Garchio & Cullella cum certa quantitate super decimis de Alzira.

Titulus II. De his quæ spectant ad canonicos & capitulum. 143.

Tituli constitutionum LXVIII. ibid.

I. Instituuntur viginti canonici.

II. Creatio quatuor canonicatum presbyteralium.

III. Per quos creati debeant canonici deficiente numero.

IV. De portione canonica, & vestiario.

V. Constitutio declaratoria precedentis circa vestiarium.

VI. Quod canonici habentes preposituram recipiant vestiarium, excepta prepositura mensis Octobris.

VII. De canonicali & aliis portionibus.

VIII. De absentibus, qui portionem quotidianam possunt accipere.

IX. Quod canonici absentes tempore pestis recipiant portionem canonicam & vestiarium.

X. Super portione quam accipiunt absentes propter pestem de distributionibus canonicalibus.

- XI. Quod canonici qui propter inimicitias, seu bandos timent ad Ecclesiam venire, recipiant distributiones quotidianas, & idem pro beneficiatis.
- XII. Constitutiones diverse editæ sub uno capitulo Paschali super administratione distributionum canonicalium.
- XIII. Super modo distribuendi canonicalem portionem.
- XIV. Super distribuendis quantitatibus que supersunt ex redditibus canonicalibus.
- XV. De portionibus absentium canonicorum, quomodo dividi debeant inter presentes interessentes.
- XVI. Super accrescentia distributionum canonicalium.
- XVII. Super divisione laudemiorum canonicalium.
- XVIII. Super portione canonicorum in processibus.
- XIX. Quod canonici sint in sacris.
- XX. De canonicis, qui non sunt in sacris: quid deserviundo lucentur.
- XXI. De modo recipiendi canonicum.
- XXII. De eodem modo, & de quibus gaudeant, & de capitulo Paschali.
- XXIII. De capitulo celebrando prima die cujuslibet mensis.
- XXIV. Quod die 15. cujuslibet mensis congregetur capitulum, ubi syndici reddant rationem negotiorum Ecclesie.
- XXV. De secreto capituli.
- XXVI. De pœna juramentorum.
- XXVII. De modo votandi in capitulo, & quod canonici in Ecclesiam seu capitulum non intrent cum armis.
- XXVIII. De ordine qui est habendus in apponendis votis per fabas in saccis.
- XXIX. Super dandis votis in capitulo per fabas.
- XXX. De votis canonicorum, quot, & quo pacto concurrere debeant ad electionem capitularem.
- XXXI. De non captandis aliorum votis: & de absentibus quomodo vota sua dare possint.
- XXXII. Super jurisdictione in canonicos prebendatos delinquentes.
- XXXIII. Provisio sive additio facta superiori constitutioni.

- XXXIV. Bulla conservatoria Ecclesie Valentine
Pauli. Pape III.
- XXXV. Bulla Clementis Pape VII. confirmatoria
constitutionum de conjugibus.
- XXXVI. Alia Bulla ejusdem Clementis confirmato-
ria earundem constitutionum.
- XXXVII. Bulla confirmationis gratiarum Ecclesie
per Julium Papam III.
- XXXVIII. De his qui in Ecclesia aut capitulo con-
vitia proferunt verbis factisque injuriosa.
- XXXIX. Quod canonici qui sunt presentes possint
quolibet anno accipere solatium unius mensis.
- XL. Quo die & mense annus incipiat.
- XLI. Quod canonici accipiant quolibet anno sola-
tium quatuor mensium.
- XLII. Bulla legati de latere confirmatoria prece-
dentis constitutionis.
- XLIII. Quod solatium quatuor mensium lucrari pos-
sint canonici, etiam si in civitate resideant.
- XLIV. De forma accipiendi solatium.
- XLV. Constitutio declaratoria alterius de solatio
quatuor mensium.
- XLVI. Declaratio Congregationis Concilii Tridentini
Romę facta de solatio lucrando.
- XLVII. Super cappis quas tenentur prestare cano-
nici & prepositi, & dignitatem habentes.
- XLVIII. Super valore capparum ab eorum unoquo-
que prestando.
- XLIX. De domibus canonicalibus.
- L. Super mercede solvenda per conductores hospiti-
orum, dignitatum, & canonicorum.
- LI. Super optandis hospitibus capituli.
- LII. Quod possessiones hospitiarum canonicalium non
recipiantur auctoritate propria, nec cum armis.
- LIII. Constitutio, sive provisio de taxandis domi-
bus canonicorum.
- LIV. Quod canonici qui non sunt in sacris hospitibus
optare non possint, neque alia facere.
- LV. Confirmatio Apostolica constitutionis prece-
dentis.
- LVI. Confirmatio alia ejusdem.
- LVII. Alia etiam Benedicti Pape.
- LVIII. Quod pecunias taxationum domorum cano-
nica-

nicalium recipiat vice-operarius.

LIX. Constitutio declaratoria alterius, super optandis domibus canonicalibus.

LX. Quod hospitia canonicorum & dignitatum recognoscantur & reparentur.

LXI. Quod hospitia Ecclesiarum parochialium urbium & beneficiorum visitentur anno quolibet à deputatis per capitulum.

LXII. Quod canonici non solvant in subsidiis, aut talliis Episcopalibus, pro rectoriis eorundem.

LXIII. Quod nullus admittatur ad dignitatem, preposituram, administrationem, vel officium, nisi fuerit actu canonicus prebendatus.

LXIV. Constitutio, seu capitula edita super administratione loci de Albalat erga bona & personas, ac etiam loci de Benimacler locorum capituli.

LXV. Quod arrendamenta mensis capitularis fiant, prout arrendamenta mensis Episcopalis.

LXVI. Quod protocolla arrendamentorum reponantur in archivo capituli: & de officio scribe.

LXVII. De consultando advocatione capituli in controversia per fabas.

LXVIII. De ordinibus canonicorum.

Titulus III. De his quæ communiter spectant ad dignitates sedis Valentinae. 155.

Tituli constitutionum XXIX. ibid.

I. Dignitates quomodo create fuerint, & primo de archidiaconatu majori, & de archidiaconatu Xatibe, & aliis dignitatibus.

II. De collatione dignitatum & prepositurarum.

III. De visitatione & cæna archidiaconi Valentini.

IV. Creatio decanatus Ecclesie Valentinae.

V. Applicatio Ecclesie de Chelva decanatus Valentino.

VI. De Ecclesiis unitis decanatus.

VII. Creatio archidiaconatus Muri-veteris & Algezire.

VIII. Institutio seu incorporatio vicarie Muri-veteris.

IX. Unio seu incorporatio vicarie perpetue Sancti Joannis de mercato, facta precentorie sedis Valentinae.

- X. Super concordia inter capitulum & sacristam.
- XI. In quo ordine esse debeat Præcentor & Sacrista, & de sede eorum & Decani: necnon archidiaconorum Valentis, Xative, Auri-veteris, & Algezire.
- XII. Declaratio de cathedra archidiaconi majoris, ubi sit locanda.
- XIII. Quòd nullus ad dignitates admittatur, nisi prius iuraverit constitutiones Ecclesie.
- XIV. Quòd Episcopus antequam admittatur solvas jura fabricæ.
- XV. Que solvere tenentur Episcopus & dignitates.
- XVI. Quòd nullus admittatur ad illorum possessionem, nisi prius actu solverit jura fabricæ, & thesaurariæ, ac salaria officialium.
- XVII. Quòd Ecclesia Valentina non dividatur in plures.
- XVIII. Super distributione sapientiarum.
- XIX. De bonis Archiepiscopi & capituli.
- XX. Quòd procuratores Episcopi & capituli non possint emere jura decimalia.
- XXI. De testamentis per Episcopum, Prelatos, & canonicos Ecclesie Valentis faciendis.
- XXII. Confirmatio Apostolica constitutionis suprascripte, per quam Episcopus, Prelati, & canonici testari possunt, & fructus unius anni post eorum obitum recipere.
- XXIII. Pro quo tempore Præpositus, seu alius personatus Ecclesie, debent habere post suum obitum fructus præposituræ, sive personatus.
- XXIV. Quòd si cui habenti prælaturam aliquam in Ecclesia alia prælatura conferatur, habebit per annum fructus prælaturæ dimissæ.
- XXV. Corroboratio constitutionis annate mortis.
- XXVI. Fundatio monasterii beate Mariæ de Portaceli, per Reverendissimum dominum Andream Episcopum, & capitulum Valentinum.
- XXVII. Quòd possessio Archiepiscopatus non tradatur cum eisdem solemnitatibus procuratoribus, sicuti ipsimet Archiepiscopo.
- XXVIII. Quòd originem trahentes à Judæis non admittantur ad dignitatem, canonicatum, aut aliam Ecclesie personatum.

XXIX. *Sententia per illustriss. D. D. Joannem de Ribera Archiepiscopum Valentinum promulgata super præcedentia dignitatum & canonicorum, in exercitio & assistentia actuum Pontificalium.*

Titulus IV. *De his quæ spectant ad præposituras sedis Valentinz.* 161.

Tituli constitutionum XV. ibid.

I. *De institutione præpositurarum sedis Valentinz, deque earum oneribus, & de fundatione hebdomadariorum, & aliorum officialium Ecclesie.*

II. *Creatio nova duodecim præpositurarum.*

III. *Quid præpositi teneantur facere cellararia, & habere torcularia, & fidei-jussores dare.*

IV. *De bajulis præpositorum.*

V. *Constitutio trium millium solidorum.*

VI. *Confirmatio Apostolica constitutionis de mille quingentis solidis solvendis per præpositos sedis Valentine.*

VII. *Super dandis fidei-jussoribus per præpositos, ac solvendis vestuario & mensara.*

VIII. *Incorporatio præposituræ mensis Octobris auctoritate Apostolica distributionibus canonicalibus Ecclesie Valentine.*

IX. *Bulla assignationis pensionum super fructibus præpositurarum vacantiarum.*

X. *Executio Bullæ Pauli Pape II.*

XI. *Requisitio facta per procuratores.*

XII. *Approbatio tam superioris Bullæ Pauli II. quam alterius constitutionis Vitalis Episcopi, super alia pensione per præpositos Ecclesie solvenda.*

XIII. *Applicatio certæ partis fructuum præpositurarum mense capitalari.*

XIV. *Constitutiones due domini Vitalis Episcopi, super decimis & præposituris.*

XV. *Supprimuntur omnes præposituræ Ecclesie Valentine cum primùm vacaverint.*

Titulus V. *De juramentis Archiepiscopi, dignitatum, canonicorum, & præpositorum.* 164.

Tituli constitutionum II. ibid.

I. *Juramentum, quod præstare debet reverendiss. D. Archie-*

Archiepiscopus, vel ipsius procurator, antequam ad possessionem admittatur.

II. Juramentum canonici noviter intrantis.

Titulus VI. De laudabili eleemosyna Denconesa.

165.

Tituli constitutionum XXII. ibid.

- I. Quod procurator eleemosynæ audiatur computa inferiorum suorum.
- II. Super firma & approbatione administratorum.
- III. Quo pacto administratores eleemosynæ duplarum & anniversariorum firmare debent in transportationibus proprietatum.
- IV. Quod non possit fieri gratia in laudemis.
- V. Quod Rationalis, seu administratores, possint definire computa manumissorum illorum qui eleemosynam heredem constituerunt.
- VI. De augendo salario procuratori eleemosynæ.
- VII. Super distributione signorum eleemosynæ, qua revocantur signa concessa ad beneplacitum.
- VIII. Quod signa Denconesa dentur sive designentur falsis.
- IX. Quod in domo eleemosynæ non possit legi nisi sacras Theologica.
- X. Quod ibidem non possint laici habitare.
- XI. Quod hospitium de Benimaclet nulli possit locari.
- XII. De non admittendis resignationibus signorum eleemosynæ, nisi sub certis conditionibus.
- XIII. Quod resignationes signorum, nisi præcedente edicto tanquam vacantium per obitum, admitti non possint.
- XIV. De laudemis, quando sit concedenda gratia: quando neganda.
- XV. De distribuendis quolibet anno centum libris pro maritandis puellis, & captivis redimendis, de eleemosyna Petri Garro.
- XVI. Quod signa eleemosynæ non cessentur.
- XVII. Quod non possint dari signa eleemosynæ habitantibus extra civitatem: & de revocatione ejusdem.
- XVIII. De non solvendis signis, nisi elapso certo tempore à die vacationis.
- XIX. De procuratoribus eleemosynæ, qualiter signa solve-

solvere debeant, cum aliis provisionibus.

XX. *Super distributione residui, & laudemiorum administrationis eleemosyna inter cantores, & alios Ecclesie ministros.*

XXI. *Super administratione censualium pretii de Burjazot ad eleemosynae administrationem pertinentium.*

XXII. *Constitutio revocatoria duarum constitutionum super habitatione domorum de Benimalet, & eleemosyna civitatis.*

Titulus VII. *De his quae spectant ad beneficiatos.*

169.

Tituli constitutionum XI.

ibid.

I. *De Beneficiis instituendis.*

II. *Constitutio per quam beneficium unitur magistro scholae cantus ad nutum, & amovibile.*

III. *De tertia parte reddituum beneficiorum, & quomodo distribui debeat.*

IV. *Bulla super tertia parte fructuum solvenda per beneficiatos absentes.*

V. *Quod beneficiati non admittantur ad percipia, nisi prius solvant debita praedecessorum.*

VI. *Quod nullus admittatur ad percipia Ecclesiae, nisi fuerit verè beneficiatus.*

VII. *De ordine servando circa celebrandas Missas Beneficiorum Ecclesiae.*

VIII. *De ordine servando circa celebrandas Missas tam beneficiorum Ecclesiae, quam etiam votivas.*

IX. *De beneficiis instituendis, & quod beneficium annuale non admittatur.*

X. *De Beneficiis noviter instituendis & de quantitate.*

XI. *Dotatio vicariae perpetuae Sancti Petri sedis Valentinae, & de ejus augmento.*

Titulus VIII. *De his quae spectant ad chorum, cappellam majorem, & processiones.*

173.

Tituli constitutionum XXXIV.

ibid.

I. *De bonis, & divino officio.*

II. *De puncto temporis quo est intrandum in choro.*

III. *De iisdem bonis.*

IV. *Qua hora canonici & beneficiati teneantur intrare chorum.*

- V. Super residentia canonicorum in choro.
- VI. De cappis, & de ceteris canonicorum insigniis, & aliorum.
- VII. Circa delationem muzarum.
- VIII. Super committendis cappis canonicis in choro.
- IX. De cappis tenendis in choro, & de servitio ibidem faciendo.
- X. Ne clericus indutus suppellicio intra Ecclesiam cum cappuccio existat, ac nisi cum suppellicio vel cappa chorum intret.
- XI. De cappis nigris utendis.
- XII. Super deferendis insigniis.
- XIII. Quod non valeant uti insigniis in choro & Ecclesia qui non fuerint constituti in sacris.
- XIV. De his ad que obligatur cappellanus aurore.
- XV. Quod representatio Spiritus sancti fiat tantum in prima die Pentecostes.
- XVI. Quod non cantetur in choro cantus de orgue.
- XVII. Super illuminatione altaris majoris.
- XVIII. De cereis canonicorum.
- XIX. Ordinatio processionis in quolibet die Veneris.
- XX. Super modo & ordine qui debet in processionibus servari.
- XXI. Quo in loco incedant cappellani octo cappellaniarum noviter erectarum, in processionibus.
- XXII. Quod laici non sedeant in cathedris chori.
- XXIII. Quod claudatur janua cancelli cappelle majoris.
- XXIV. Quod non detur collatio, sive gustatio, deferentibus custodiam die Corporis-Christi.
- XXV. Super delatione corporis Domini ad monumentum.
- XXVI. De his ad que tenetur magister cantus infantium deputatorum.
- XXVII. De distributione eroganda in processionibus Corporis-Christi, & Assumptionis beate Marię.
- XXVIII. Quod officium Matutinorum festorum solennium possit decantari post officium Completorii Confirmatum per Pium Papam IV.
- XXIX. Super electione bursariorum chori.
- XXX. De insigniis magistris in Theologia & licentiatibus in utroque Jure concedendis.
- XXXI. Super

- XXXI. Super distributione denarii minuti in choro.
- XXXII. Super dandis distributionibus chori non interessentibus.
- XXXIII. Quibus permissum est in processionibus intercedere, & in prioribus Ecclesie cathedris sedere.
- XXXIV. Constitutio declaratoria precedentis, & quod per eam non excluduntur monachi à processionibus.
- Titulus IX. De his quæ spectant ad hebdomadarios, diaconos, subdiaconos, & succentores, decem personatus nuncupatos. 180.
- Tituli constitutionum XI. ibid.
- I. De associetate, quam debent prestare reliqui officiales hebdomadarii: deque eorum officio, & de institutione magistri qui regat scholas grammaticæ.
- II. Bulla Benedicti Pape, qua confirmatur facultas capituli Valentini ad conferendum hebdomadarias, diaconalia, & subdiaconalia officia, contra illa exspectantes.
- III. Ad quid subdiaconi sint astricti.
- IV. Quod nullus ad diaconum vel subdiaconum se induat in altari majori, nisi cui competit ex officio.
- V. Super dandis officiis altaris majoris, & aliis de illa Ecclesia.
- VI. Declaratur superior constitutio, super dandis officiis altaris majoris, & de coadjutoribus eorundem.
- VII. Provisio de marchis, sive multis contra hebdomadarios non interessentes.
- VIII. Constitutio declaratoria alterius, super provisione officiorum decem chori & altaris majoris.
- IX. Quod decem officia altaris & chori Ecclesie sint deinde ad nutum amabilia, & de ejus revocatione.
- X. De eisdem officiariis sive personis.
- XI. De hebdomadariis, diaconis, subdiaconis, succentoribus, non nominandis ad alia officia Ecclesie.
- Titulus X. De salariis & officiis Ecclesie, tam canonicorum, quàm aliorum. 182.
- Tituli constitutionum XXXVIII. ibid.
- I. Quod canonici qui tenent officia, habeant certum salarium.
- II. Augment-

- II. *Augmentatio salarii quorundam officiorum, & de prestandis fidei-jussoribus.*
- III. *Quòd administratores, sive procuratores, nullo modo exerceant officia antequam prestent fidei-jussores.*
- IV. *Quòd non perpetuentur officia.*
- V. *Quòd officia distribuantur per turnum.*
- VI. *De ceteris officiis concedendis per turnum.*
- VII. *Bulla Alexandri VI. confirmatoria duarum constitutionum de turnis.*
- VIII. *Contra canonicos absentantes se in fraudem, ut alii canonici priventur officiis sibi per turnum provenientius.*
- IX. *Quo tempore residere teneatur canonicus, ut habeatur presens ad obtinenda officia, etiamsi absens.*
- X. *Revocatur precedens constitutio, quòd canonicus Paschali capitulo interveniens obtineat officia, etiamsi absens prima die Martii.*
- XI. *Super erectione officii subsacriste Ecclesie.*
- XII. *De thesaurariis, & de eorum officio.*
- XIII. *Super collatione officii lectoris Theologie.*
- XIV. *Quòd unus canonicus stet in loco de Burjatos: & de ejus revocatione.*
- XV. *Quòd procurator de Albal eligatur ad voluntatem capituli.*
- XVI. *De oratoribus & salariis.*
- XVII. *Quòd canonicus syndicus ad curias generales missus deferat secum subsyndicum Ecclesie clericum.*
- XVIII. *Quòd nullus mittatur ab Archiepiscopo ad curias generales, nisi canonicus actu prebendatus.*
- XIX. *De modo quo eligendus est syndicus ad curias generales mittendus.*
- XX. *Super dietis & salario legationis canonici.*
- XXI. *De personis mittendis ad visitandum Archiepiscopum noviter electum, & de salario eis persolvendo.*
- XXII. *De officio syndicatus, & de limitatione mandati pro syndicis.*
- XXIII. *De officiis mechanicis Ecclesie.*
- XXIV. *De officio lapidum.*

- XXV.** De non assignando salario ordinario advocatis.
- XXVI.** De non eligendo avvocato.
- XXVII.** De electione, sive acceptatione cantorum, eorumque salario, & quod augeri non possit.
- XXVIII.** Super augmento salarii cantorum, & officialium Ecclesie.
- XXIX.** Quod cantores & tibicines Ecclesie Valentine non exercent officium extra Ecclesiam, nisi de licentia, & qui apponuntur propter absentiam.
- XXX.** Ordinationes per reverendum subsacristam sedis Valentine servande.
- XXXI.** Contra procuratores petentes à reverendo capitulo dilationem ad solvendum.
- XXXII.** De procuratoribus majoribus elemosine dupliciarum, & anniversariorum, denarii minuti, & administrationis de Perellos, que prestare debeant, ut sequenti anno admittantur ad eadem officia.
- XXXIII.** Circa officium scribe, atque notarii capituli.
- XXXIV.** Quod officia albaranorum, & minorum, non ad clerum, sed ad canonicos exerceri spectent.
- XXXV.** De modo recipiendi capse per canonicum impositorem.
- XXXVI.** Quando sit salarium solvendum canonicis rationalibus.
- XXXVII.** Super electione syndici, ad negotia stamentarii & brachii Ecclesiastici pertractanda.
- XXXVIII.** Revocatio syndicati cleri Valentini.
- Titulus XI.** De his que spectant ad fabricam, aut alia jura Ecclesie.
- Tituli constitutionum XIX.**
- I.** Excommunicantur Ecclesie debitores.
- II.** Contra non reddentes computa suarum administrationum.
- III.** Contra collectores administrationum Ecclesie.
- IV.** Quomodo canonici & beneficiati debent compelli ad solvendum debita Ecclesie.
- V.** Quo ordine debet procedi, contra debitores fabricae Ecclesie.

VI. De redditibus acquirendis fabricæ propter vacationem.

VII. Confirmatio Apostolica superioris constitutionis in favorem fabricæ.

VIII. Quòd in permutationibus beneficiorum solvatur fabricæ amata pro inequalitate valoris.

IX. Qualiter debeant redditus dividi rectoris vel cappellani defuncti cum successore: & in qua die incipit annus.

X. Declaratio virtute Bullæ Martini Papæ in favorem Ecclesiæ Valentiniæ.

XI. Similis declaratio virtute Bullæ ejusdem Martini Papæ IV. in favorem amatarum canonicorum Sedis.

XII. Quòd neque scriba neque ministri teneantur succumbente canonico aut dignitate, restituere salarialia, neque etiam capitulum cappam, neque jura fabricæ, elapso anno post receptionem.

XIII. Super receptione amatarum Ecclesiæ.

XIV. Ex qua parte teneatur operarius respondere ornamentis Ecclesiæ.

XV. Quòd procuratores ornamentorum recipiant jura sua in possessionibus dignitatum.

XVI. Quòd nullus admittatur ad possessionem, nisi prius ostendat titulos in publica forma.

XVII. De non commodandis extra Ecclesiam pannis auri, & aliis ornamentis sacristiæ.

XVIII. De non extrahendis pannis de raz dictis extra Ecclesiam.

XIX. De pannis de brocat, quibus commodari possunt.

Titulus XII. De his quæ spectant ad immunitatem Ecclesiæ. 192.

Tituli constitutionum VII. ibid.

I. Bulla Eugenii Papæ de preferendis naturalibus in assuetudine Beneficiorum extraneis.

II. Transumptum epistolæ Margarete Regine Aragonum ad Episcopum & capitulum missæ, unâ cum certis Sanctorum reliquiis.

III. Bulla Pauli III. confirmatoria gratiarum Ecclesiæ Valentiniæ concessarum.

IV. Quòd nullus notarius possit recipere acta intra Ecclesiam.

- V. *Bulla per quam in Ecclesia tempore interditti possunt admitti ad divina advocati, syndici, & scribe.*
- VI. *Constitutio super confugientibus ad Ecclesiam.*
- VII. *De non recipiendis confugientibus ad Ecclesiam in capitulo, nec in sacristia, sed in locis ad id deputatis.*
- Titulus XIII. De anniversariis. 193.
- Tituli constitutionum XVI. ibid.
- I. *Constitutio de collectoribus anniversariorum, & eorum salario: & de privilegio altaris cappelle majoris.*
- II. *Quòd fructus Beneficii vacantis per dimidium anni accrescant anniversariis.*
- III. *De recuperandis medijs annatis Beneficiorum que pertinent ad anniversaria.*
- IV. *Quòd Missa pro defunctis perpetuò celebretur in Sede, & fiant quatuor anniversaria sine distributione.*
- V. *Celebratio quatuor anniversariorum generalium.*
- VI. *De percipiis S. Petri, quoad anniversaria ejusdem.*
- VII. *Quòd anniversaria & duple puncentur.*
- VIII. *Super ordine anniversariorum, & processuum particularium pro defunctis in Ecclesia, que S. Petri dicuntur.*
- IX. *Super anniversariis reducendis ad unum nocturnum.*
- X. *Bulla sacre penitentiariæ confirmatoria precedentis constitutionis.*
- XI. *De anniversariis, & Beneficiis instituendis in Sede, & aliis Ecclesiis parochialibus.*
- XII. *Quòd clerici sint in absolutionibus generalibus.*
- XIII. *Quòd Missæ defunctorum celebrande distribuuntur per armarium inter beneficiatos.*
- XIV. *Super anniversario canonici defuncti.*
- XV. *Super reductione anniversariorum perpetualium Ecclesie Valentine.*
- XVI. *Super reductione Missarum & anniversariorum Ecclesie Valentine.*
- Titulus XIV. De sepulturis, & exsequiis generalibus. 196.

- I. De Prælatiſ & canonicis intra domum capituli tumulandis.
- II. De beneficiatis in Eccleſia tumulandis.
- III. De illis qui volunt intra Eccleſiam tumulari.
- IV. De ſolemnitate facienda in ſepulturis.
- V. Quòd pulſentur cimbala ſolemniter pro parentibus canonicorum, præpoſitorum, ac dignitates habentium, & pro officialibus Regis.
- VI. Super pulſatione campanarum pro parentibus canonicorum.
- VII. Quòd fiat dicta pulſatio pro Gubernatore, & Bajulo Generali.
- VIII. De ſepulturis canonicorum.
- IX. Quòd cadaver canonici non per canonicos, ſed per beneficiatos deferatur ad ſepulturam.
- X. A quibus deferantur cadavera canonicorum ad ſepulchrum.
- XI. De coadjutoribus canonicorum, quoad ſepulturam.
- XII. Ordo ſervandus in ſepulturis dignitatum, & præpoſitorum, non canonicorum.
- XIII. Ordo ſervandus in ſepulturis beneficiatorum.
- XIV. De ſepulturis & exſequiis generalibus.
- XV. Salarii ſcholarum pro pulſatione campanarum.
- XVI. Conſtitutio declaratoria alterius conſtitutionis ſuper exſequiis generalibus.
- XVII. Conſtitutio augmenti portionis pro dominis canonicis in exſequiis generalibus.
- XVIII. Super augmento portionis canonicorum in exſequiis.
- XIX. Super augmento portionis canonicorum, in exſequiis generalibus.
- XX. Declaratio præcedentis conſtitutionis ſuper augmento portionum.
- XXI. Quòd in funerariis generalibus armarietas accipiat cereos ſex.
- XXII. Super dandis portionibus cantoribus Eccleſie in exſequiis generalibus.

Titulus XV. De ſubſidiis Papalibus.

199.

ibid.

Tituli conſtitutionum V.

I. De

- I. De taxatoribus & collectoribus subsidii & decime Papalibus.
 - II. Quod predicti taxatores & collectores exercent per se officium, & non per substitutos.
 - III. Super allegantibus privilegia & exemptiones in solutione subsidiorum & aliorum onerum.
 - IV. Super collectoribus subsidiorum quartæ decime.
 - V. Quod heredes canonicorum, seu alii detentores hujus libri compendii constitutionum, decedentibus illis, teneantur ipsum restituere archivum capituli, sub excommunicatione, & aliis penis.
- ** CONCILIUM Toletanum Provinciale celebratum Toleti anno MDLXXXII. præfide D. D. Gaspare de Quiroga Cardinale, Archiepiscopo Toletano, Hispaniarum Primate, Inquisitore Generali, &c. Nunc primò editum ex Ms. Ecclesie Toletane, juxta correctionem factam Romæ à sacra Congregatione Concilii Trid. & additiones ipsius, quæ in decursu Actorum exhibentur literis cursivis. 202.
- Edictum generale convocatorium post missas literas singulis Reverendissimis Episcopis, Abbatibus, & capitulis. 202.
- Epistola Gregorii XIII. Pontif. Max. ad Cardin. Quirogam. 205.
- Preces pro Ecclesia, pro salute Regis, & Principis, & pro Congregatione Concilii dicendæ in Missis majoribus. 205.
- Actio I. 206.
- Actio II. 207.
- Tituli decretorum XI. ibid.
- I. Protestatio Catholice fidei.
 - II. De ordine servando in hoc Concilio.
 - III. De quibus agendum sit in hoc Concilio.
 - IV. Quales debeant esse ii, qui ad Episcopatum evehuntur.
 - V. De residentia Episcoporum.
 - VI. Ut Episcopi seminaria erigi curent.
 - VII. Archivum Episcopale exstrui jubetur.
 - VIII. Ne Episcopi, vel alii quicumque, pro Beneficiorum collatione, institutione, vel fundatione, pecunias accipiant.
 - IX. Nemini, nisi ab Ordinario approbato, Beneficium conferatur.

X. Pie testantium voluntates ac suffragia sedulo adimpleri jubentur .

XI. Rerum Ecclesiasticarum alienationes & locationes prohibentur .

Actio III.

210.

Tituli decretorum L.

ibid.

I. Ut ministri tribunalis Ecclesiastici, singulis triennus, & quoties eorum officia per obitum Episcopi vacaverint, à successore Episcopo visitentur .

II. Ut provisores & vicarii nihil, etiam à sponte dantibus, ultra taxam accipiant .

III. Ut litigantes unum ex duobus iudicibus superioribus eligere possint .

IV. Ut excommunicationes nemini, præter Episcopum, ferre liceat .

V. Stipendium visitoribus dandum, ab Episcopo assignetur .

VI. Episcopi, eorum quibus Ecclesiæ indigent, curam sibi reservent, nec alii committant .

VII. Ecclesiarum suppellectilia ne Episcopi cuiquam facienda vel emenda committant, nisi prius necessitate inspecta .

VIII. Ecclesiastica opera semel saltem in anno ab Episcopis inquirantur .

IX. Assignantur stipendia iis qui de alicujus qualitatibus inquirere debent .

X. Nihil accipiendum pro receptione vel admissione cujusquam ad præbendam vel beneficium .

XI. Ut ad Ecclesiam admittendi fidei professionem emittant, formula à B. Pio IV. præscripta .

XII. Ut in Cathedralibus Ecclesiis canonicatus portionesque designentur, quibus presbyteratus, diaconatus, & subdiaconatus ordines annexi sint .

XIII. De residentia canonicorum, dignitatum, aliorumque Ecclesiasticorum .

XIV. Ne ullus è clero ante horæ finem à choro discedere, absque rationabili causa, audeat .

XV. Ut concionis tempore nemo ex beneficiatis à choro discedat .

XVI. Ut præbendati in solemnioribus festis munus suum diligentius exercent .

XVII. Distributiones quotidiane solis interessentibus assignantur .

- XVIII.** Qui prebendas obtinent dignitatibus non unitas, ea ministeria exsequantur, quae ejusmodi prebendis injunguntur.
- XIX.** Ut Episcopis in choro vel capitulo prima sedes, locus, auctoritas, ac potestas sit: eisque quum capitulum convocandum erit, schedula cum capitibus rerum agenda unum exhibeatur.
- XX.** Ne quae in uno capitulo rata sunt, in alio irrita censeantur.
- XXI.** Ut parochiae dividantur, describanturque per vicos & domos cuique Ecclesiae viciniore.
- XXII.** Ut beneficia parochialia, sive curata, quibuscumque locis unita & annexa, ab Ordinario singulis annis visitentur, &c.
- XXIII.** Ut examen, sive ad Ecclesiam parochialem, sive ad quodlibet aliud Beneficium, publice fiat.
- XXIV.** Ut semel approbatus, alia parochia vacante, denudò examini subjiciatur.
- XXV.** Ne alicui parochia regenda conferatur, inscio illo ad quem collatio spectat.
- XXVI.** Ne sacerdotes, vel intuitu confessionis, vel pro aliis sacramentis administrandis, aliquid accipiant.
- XXVII.** Confessionaria quo pacto fieri debeant.
- XXVIII.** Confessariorum poena, si cum feminis, quarum confessiones audierint, polluantur.
- XXIX.** Qui seminarum confessiones audire debeant, qua etate esse oporteat.
- XXX.** Quonam habitu sacramenta ministrari debeant.
- XXXI.** Ne quis sacris ordinibus initietur, nisi Beneficium Ecclesiasticum, aut patrimonium verè obtineat.
- XXXII.** Ut quicumque ad ordines titulo patrimonii aut pensionis promoventur, ejus Ecclesiae servitio addicantur, cui tamquam necessarii aut utiles sunt ordinati.
- XXXIII.** Quid de qualitatibus prima tonsura initiandorum, aut ad minores ordines promoventium, inquirendum sit.
- XXXIV.** De habitu clericorum.
- XXXV.** Ne clerici quicumque feminas manuducant, vel eodem jumento secum vehant, easve comitentur.
- XXXVI.** Ut sanctissimum Eucharistiae sacramentum in altari maximo, nec alibi, reponatur.

- XXXVII. *Comædiæ, tragædiæ, ludi, choreæ, & sal-
tationes, dum divina celebrantur, in templis
prohibentur.*
- XXXVIII. *Ut femine in tēplis seorsum à viris sedeant.*
- XXXIX. *Quoniam in loco venerandum Missæ sacrifi-
cium celebrari deceat.*
- XL. *Ne sacerdotes in privatis domibus aut sacellis
Missam celebrent.*
- XLI. *Qua hora Missæ sacrificium celebrandum est.*
- XLII. *De iis quæ circa monialium clausuram obser-
vanda sunt.*
- XLIII. *Ante electionem Abbatissæ vel Priorissæ, Epi-
scopi monasteria sanctimonialium visitent.*
- XLIV. *De feminis quæ votum simplex virginitatis
emittunt, quid observandum.*
- XLV. *Nonnulla circa feminas vulgò Tertiarias sta-
tuuntur.*
- XLVI. *Ne Episcopi regulares ordinent, nisi suorum
Prelatorum approbatione commendentur.*
- LXVII. *Circa denunciations eorum qui matrimo-
nium contrahunt, quid observandum.*
- XLVIII. *Parochi in neophytis catechesi instituendis,
ac in fide roborandis, diligentes se præbeant.*
- XLIX. *De hujusmodi decretorum publicatione.*
- L. *Testes synodales deputantur.*
- Petitiones capitulorum Ecclesiarum Cathedralium
provinciæ & Metropolis Toletanæ, circa appella-
tionem à decretis ejus Concilii ad Romanum
Pontificem. 219.*
- Epistola D. Cardinalis Quirogæ simul cum Conci-
lio Toletano missa ad SS. D. Gregorium XIII.
Pont. Max. 221.*
- Notæ V. Cl. Joannis Baptistæ Perez canonici To-
letani, & postea Episcopi Segobricensis, in qui-
bus tuetur epigraphen hujus Synodi, ostendens
Concilium Provinciale appellari posse Sanctum.
221.*
- Epistola D. Cardinalis Carafæ ad D. Cardinalem
Quirogam circa Concilium Toletanum. 222.*
- Alia Epistola D. Cardinalis Boncompagni ad eun-
dem D. Cardinalem Quirogam. 222.*
- Diploma Gregorii XIII. ad D. Cardinalem Quiro-
gam. 223.*

- *² **Corrections**. ejusdem Conc. Toletani iterum
 examinati à DD. Cardinalibus Concilii Triden-
 tini interpretibus, prout eas misit D. Cardinalis
 S. Xyfti. 223.
- Epistola** D. Cardinalis Boncompagni ad D. Card.
 Quirogam, de Legato regio in Concilio Toletano
 nullatenus nominando. 224.
- Epistola** D. Cardinalis Quirogæ, in qua respondet
 D. Cardinali S. Xyfti, circa ea quæ objecta fue-
 runt. 225.
- Epistola** Cardinalis S. Xyfti cum secundo mandato
 Apostolico de Legato regio delendo ex Concilio.
 227.
- Diploma** Gregorii XIII. Pont. Max. ad D. Cardina-
 lem Quirogam, ut deleatur nomen Legati regii
 ex Concilio Provinciali. 228.
- Elogium** Benedicti Ariæ Montani, qui huc Conci-
 lio interfuit. Ex *Biblioth. Hispana* D. Nicolai
 Antonii, Tom. I. pag. 162. 228.
- Elogium** D. Joannis Baptiſtæ Perez, ex eodem D. Ni-
 colao Antonio in *Biblioth. Hispana*, To. I. pag.
 494. 231.
- * **CONCILIUM** Limanum I. Provinciale B. Toribii,
 per Sedem Apostolicam approbatum. 232.
- *² **Nota** Cardinalis de Aguirre. ibid.
- Actio** I. ibid.
- Actio** II. 233.
- Tituli capitulum XLIV.** ibid.
- I. De superioribus Synodis.**
- II. De tenenda hac & superiori Synodo.**
- III. De catechismi editione & versione.**
- IV. Quid singuli docendi sint.**
- V. A parochis erudiendos rudiores.**
- VI. Ut Indi Indicè doceantur.**
- VII. Ne clerici ad expugnandos Indos proficiantur.**
- VIII. Conjugia inter fratres inita dirimantur.**
- IX. De patris Indorum.**
- X. Quid agendum quum ex duobus infidelibus conju-
 gatis alter convertitur.**
- XI. De nominibus Indorum.**
- XII. Ne Regulares baptismi aut matrimonii sacra-
 menta administrent.**

- XIII. In confirmatione nihil ab Indis accipiendum.
XIV. De examine confessorum.
XV. Extraordinarios confessarios Indis aliquando tribuendos.
XVI. Confessionem integrè cognoscendam.
XVII. Casus reservati parochis Indorum conceduntur.
XVIII. Sacerdotes antequam vestes sacras induant, confiteantur.
XIX. De viatico Indis præbendo.
XX. De Communione in Paschate.
XXI. De Eucharistia asservanda ubi commodè poterit.
XXII. Communionem damnatis ad mortem non negandam.
XXIII. Processiones quomodo faciende.
XXIV. Ne Missæ in domibus privatis fiant.
XXV. De ornatu Eucharistiæ, & vestibus sacris.
XXVI. Eucharistia quum publicè exponitur, ministros Ecclesiæ debere assistere.
XXVII. De ordine in cultu divino.
XXVIII. De extrema-unctione Indis danda.
XXIX. Ut extrèmè laborantibus parochi assistant.
XXX. Decreta Tridentini Concilii de ordinibus esse servanda, & domicilia jurata abroganda.
XXXI. Ad titulum Indorum posse promoveri etiam patrimonii expertem.
XXXII. De simonia cavenda in ordinationibus.
XXXIII. Idoneos solummodo esse ordinandos.
XXXIV. De matrimoniis contrahendis.
XXXV. Divortii causam à solo Episcopo definiendam.
XXXVI. De servorum matrimoniis non prohibendis.
XXXVII. De ceremoniis nuptiarum.
XXXVIII. Nihil ab Indis accipiendum in administratione sacrorum.
XXXIX. Bona defunctorum Indorum à parochis non usurpanda.
XL. Parochis Indorum semper providendum.
XLI. Parochiam Indorum ante successoris adventum à nemine deserendam.
XLII. Ministros diaboli à consortio ceterorum Indorum separandos esse.

XLIII. De scholis puerorum Indicorum.

XLIV. De collegio seminario instituendo.

Actio III.

Tituli capitulum XLIV.

I. Quales oportet esse Episcopos.

II. Quibus ministris uti debeant Episcopi.

III. De protectione & cura Indorum.

IV. Ne personę Ecclesiasticę vacent negotiationi.

V. Parochorum Indorum negotiantium pœna.

VI. Dispensationes gratis esse faciendas.

VII. De iudice, & ministris caussarum Ecclesiasticarum.

VIII. Officia notarii & fiscalis gratis conferenda.

IX. Sine dimissoriis literis clericum non esse recipiendum.

X. Desertoribus instituti regularis non esse committendas parochias Indorum.

XI. Quoto numero Indorum præficiendus sit parochus.

XII. Ut assignetur parochus iis qui in mineralibus, aut lanificiniis agunt.

XIII. De portione debita parochiis & hospitalibus Indorum.

XIV. Defectus doctrinę Ecclesiis Indorum debere cedere.

XV. De reformatione clericorum communiter.

XVI. De habitu clericorum.

XVII. De ludo.

XVIII. Ne clerici feminas comitentur, aut laicis inserviant.

XIX. De cohabitatione mulierum, & concubinato.

XX. Ne in scenicis clerici aut monachi agantur.

XXI. Ne clerici decimarum conductores sint.

XXII. De studio clericorum.

XXIII. Ne venationibus & aucupiiis clerici studeant.

XXIV. Ne tabacum presbyteri sumant ante Missam.

XXV. Ut diebus festis ad Ecclesias clerici conveniant.

XXVI. De officio divino ab omnibus capitularibus persolvendo.

XXVII. De precibus matutinis, & Salve Regina.

XXVIII. Ne præbendam obtinentes à sua Ecclesia absint.

- XXIX. De scholastico & cantore Cathedralium.
XXX. De cappellanis.
XXXI. De æconomis Ecclesiarum.
XXXII. De habitu eremitarum.
XXXIII. De sanctorum bonis.
XXXIV. De visitatione sanctorum.
XXXV. De collocatoriis sanctorum.
XXXVI. De dote non augenda ob defectum natalium.
XXXVII. Libros profanos & lascivos vitandos.
XXXVIII. Ut femine Ecclesias frequentent, & ibi modeste se gerant.
XXXIX. Ut medici confessionem ægrotis illis injungant.
XL. Dies festos servandos.
XLI. Ab esu carnum abstinendum diebus ab Ecclesia prescriptis.
XLII. Prætoribus Indorum non esse tanquam Episcopis obviam procedendum.
XLIII. De pervigiis Ecclesiarum.
XLIV. De confraternitatibus.
Actio IV. 251.
Tituli capitulum XXV. ibid.
I. Quibus sit committenda visitatio.
II. De procuratione visitorum.
III. De modo procedendi in visitatione.
IV. De modestia & sobrietate visitoribus, observanda.
V. De visitatione fabricæ & ornamentorum.
VI. Quomodo & quando Indorum testimonium sit recipiendum.
VII. Indorum crimina: ad forum Ecclesiasticum spectantia, corporali potius, quam spiritali pena esse punienda.
VIII. De moderatione servanda in punitione Indorum.
IX. De observantia dierum festorum.
X. De reliquiis Sanctorum.
XI. De missali & processionibus.
XII. De decimis.
XIII. Ut matrici ceteræ Ecclesie deferant.
XIV. De edictis publicis.
XV. De taxis Episcopalibus.

XVI. *Ne præter Episcopi collationem parochiam quisquam suscipiat.*

XVII. *De examinadoribus ab Episcopo deputandis.*

XVIII. *Indos non esse deserendos propter celebritates urbium.*

XIX. *Ut beneficiati rectores parochiarum juvent.*

XX. *De quarta sumerali, & portione canonica.*

XXI. *Ne in appellationibus originalia acta tradantur.*

XXII. *De procuratore cleri.*

XXIII. *Testes synodales esse deputandos.*

XXIV. *De publicandis & servandis in quavis diocesi decretis hujus Synodi.*

XXV. *Ad quem pertineat, sede vacante, publicatio hujus Synodi.*

Actio V.

256.

Tituli capitum V.

ibid.

I. *Declaratio quorundam capitum superioris Synodi.*

II. *De summario superioris Concilii.*

III. *De confessionario.*

IV. *Ut Indi politicè vivere instituantur.*

V. *De cultus divini cura.*

Epistola R. P. Josephi Acoſta Soc. Jesu Theologi, de isto Concilio Provinciali Limensi, ad Illustrissimum D. Ferdinandum à Vega, regii Senatus Indici Præsidentem.

258.

Epistola Illustriss. A. Cardin. Carafæ ad D. Archiepiscopum civitatis Regum.

262.

Beati Toribii Mogrovexi Archiepiscopi Limani Catechismus minor & major, in Synodo Provinciali Limensi an. Domini MDLXXXIII. approbatus.

268.

Privilegia Indis per Pontifices Romanos concessa.

269.

Exhortationes ad moribundos auctoritate Concilii Provincialis editæ.

271.

* *SYNODUS I. Diocesana Limensis celebrata à B. Toribio Archiepiscopo Limensi anno Domini MDLXXXII.*

274.

Tituli capitum XXIX.

ibid.

I. *Qui in doctrinis, & aliis Ecclesiis constituti sunt,*

sunt,

sunt, non se absentent.

II. De habitu clericorum.

III. Clerici non ludant.

IV. Clerici non exercent prædia, negotiationes, aut mercimonia.

V. Clerici non comitentur feminas.

VI. De vita & honestate clericorum.

VII. Sacellani & clerici intersint officijs & processionibus: & qualiter se gerant in funeralibus.

VIII. De cantandis Missis & Vesperis in Ecclesiis parochialibus, & aliis.

IX. Parochi recitent doctrinam: & qui in doctrinis sunt, eam personaliter doceant.

X. Clerici penes se habeant casus Prelato in Bullæ Cæne reservatos.

XI. Parochi parochianos suos infirmos visitent.

XII. Non fiant representationes, vel comædiæ non prius probatæ.

XIII. Parochi petant eleemosynas pro pauperibus verecundis.

XIV. Ne laicos, aut pueros in sacristiam ingredi patientur.

XV. De officio sacristarum.

XVI. Sacristani doceant pueros chorales legere, scribere, & cantare.

XVII. Clerici non visant moniales absque licentiâ.

XVIII. Clerici filios domi non habeant.

XIX. Servorum, seu sclavorum domini curent, ut illi bene vivant, nec peccatis inserviant.

XX. Nemo clericorum habeat Nigros vel Nigras ad lucrandum.

XXI. Seculares tempore divini officii non ingrediantur chorum.

XXII. Clerici in choro non sedeant in sedilibus præbendariorum.

XXIII. Synodaliâ personarum libertas.

XXIV. Sacramenta Eucharistiæ, & extreme-unctionis Indis administrentur.

XXV. Nominantur examinatores pro Beneficiis, & doctrinis vacantibus.

XXVI. De iudicibus Apostolicis.

XXVII. De testibus synodalibus.

XXVIII. De applicatione generali penarum.

XXIX. De declaratione & auctoritate constitutionum.

* SYNODUS II. Diœcesana Limensis, celebrata in civitate Regum die octava Februarii, anno MDLXXXIV.

280.

Tituli capitum XI.

ibid.

I. Quomodo & quando faciendę sint matricule confessionum.

II. De Missis quas parochi & beneficiati pro populo celebrare tenentur.

III. Notarii in fine cujuslibet actus adnotent jura que ceperint, & in summa ad finem processus.

IV. Quid pulsetur campana ad meridiem.

V. Ut habeatur tabula festorũ que observari debent.

VI. Nominantur examinadores promovendorum ad Beneficia & doctrinas.

VII. Nominantur testes synodales.

VIII. De festis in hac civitate servandis.

IX. Omnes habeant istius Synodi exemplar.

X. Parochi nos moneant de illis qui versantur in peccatis publicis.

XI. De publicatione quorundam capitum Concilii Tridentini.

* SYNODUS Diœcesana Valentina, celebrata præside Illustriss. ac Reverendiss. D. Joanne Ribera, Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, anno MDLXXXIV.

283.

Ejusdem præfatio ad omnes suę diœcesis Christiani-fideles.

283.

Tituli decretorum XIX.

286.

I. Quando, & quantum pro literarum lectione, que in Ecclesiis fieri solet, à curatis accipi possit.

II. Quomodo cere quarta accipienda sit.

III. Ne duplex portio ob defuncti tantum receptionem accipiatur.

IV. Peregrinationes in oppidis minimè fiant non vocato oppidi curato.

V. Si occisus aliquis fuerit ab hoste, quanvis moderata, solita tamen pompa sepeliatur.

VI. Publicè excommunicati, post etiam diebus Dominicis nominatim publicentur, aut ea de re Superior consulatur.

VII.

- VII. *Personas Ecclesiasticas nullis impositionibus, ac ne indirectè quidem, à dominis, vel universitatibus esse gravandas.*
- VIII. *Quomodo in die commemorationis defunctorum possint in eadem Ecclesia plures Missæ pro defunctis decantari.*
- IX. *Subdiaconi Beneficia obtinentes, ad distributiones & emolumenta in Ecclesiis admittantur.*
- X. *Construantur in Ecclesiarum archivis repositoria, in quibus beneficiorum acta tuto custodiantur.*
- XI. *In funerariis actibus eadem portio clericis parochialium Ecclesiarum detur, quæ clericis Metropolitanae Ecclesie dari solet.*
- XII. *In Missa conventuali præfatio & oratio Dominica cantu, non submissa voce, proferantur.*
- XIII. *Celebrans Missam ex his Missis, quæ ad collectorem spectant, eam in libello papyraceo describat.*
- XIV. *Quod qui in parochialibus Ecclesiis mortuos sepeliunt, quos fossores vocamus, reliquis in officio suo exsequendo præferantur.*
- XV. *Visitatores domibus Rectorum aut clericorum excipi hospitio possint.*
- XVI. *De reductione Missarum.*
- XVII. *Propria parochialis Ecclesia generaliter ad funus procedere potest, aliis non generaliter procedentibus.*
- XVIII. *De cereis in altaribus dum Missæ celebrantur accendendis.*
- XIX. *De his qui examini & causis Ecclesiasticis præficiuntur.*

CONCILIUM Mexicanum Provinciale, celebratum Mexici anno MDLXXXV. ræsede D. Petro Moya de Contreras, Archiepiscopo ejusdem urbis, confirmatum Romæ die 27. Octobris, anno MDLXXXIX. & postea jussu regio editum Mexici an. MDCXXII. sumptibus D. D. Joannis de la Serna Archiepiscopi: ac tandem Lutetiæ Parisiorum in Collectione Labbeana Tom.ultimo. 292.

Ejusdem Præfatio ad universum statum Ecclesiasticum provinciæ Mexicanæ.

LIBRI PRIMI.

Titulus I.

De summa Trinitate, & Fide Catholica.

295.

Tituli decretorum VI.

ibid.

I. De Fidei professione.

II. De predicatione verbi Dei.

III. De doctrina Christiana rudibus tradenda.

IV. De sacramentis doctrine Christiane ignavis
administrandis.

V. De impressione & lectione librorum.

VI. De impedimentis propriæ salutis, ab Indis remo-
vendis.

Titulus II. De constitutionibus.

299.

Titulus decreti I.

ibid.

I. De auctoritate decretorum, & publicatione
eorum.

Titulus III. De rescriptis.

300.

Titulus decreti I.

ibid.

I. De obedientia & executione rescriptis Apostolicis
debita.Titulus IV. De ætate & qualitate ordinandorum &
præficiendorum.

301.

Tituli decretorum III.

ibid.

I. De scientia ad sacros ordines & curam anima-
rum necessaria.

II. De vita, fama, & moribus ordinandorum.

III. De titulo Beneficii, aut patrimonii.

IV. De modo conferendi ordines, & literas dimis-
sorias.

V. De examine ordinibus præmittendo.

Titulus V.

304.

Titulus decreti I.

ibid.

I. De sacramentorum Ecclesie administratione.

Titulus VI.

305.

Titulus decreti I.

ibid.

I. De sacra unctione.

Titulus VII.

306.

Titulus decreti I.

ibid.

I. De clericis peregrinis.

Titulus VIII.

306.

Titu-

Titulus decreti I.	ibid.
I. De officio judicis ordinarij, & vicarij.	
Titulus IX.	311.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De officio fiscalis, & jure fisci.	
Titulus X.	313.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De officio notarj, & de fide instrumento-	
rum.	
Titulus XI.	317.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De officio executoris justitię.	
Titulus XII.	318.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De officio custodis, & custodia rerum.	
Titulus XIII.	319.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De majoritate & obedientia.	

LIBRI SECUNDI.

Titulus I.	320.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De ordine judiciorum.	
Titulus II.	322.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De procuratoribus.	
Titulus III.	322.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De feriis.	
Titulus IV.	325.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De dolo & contumacia.	
Titulus V.	325.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De testibus & probationibus.	
Titulus VI.	327.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De sententia & re judicata.	
Titulus VII.	327.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De appellationibus, & recusationibus judi-	

LIBRI TERTII.

Titulus I. De officio Episcoporum & vitæ puritate. 328.

Tituli decretorum IV.

ibid.

I. De his, quæ ad propriam Episcopi personam pertinent.

II. De cura subditorum & proprie familie.

III. De doctrine cura.

IV. De visitatione proprie provincie.

Titulus II. De officia rectoris & plebani. 339.

Tituli decretorum V.

ibid.

I. De officio parochi, & doctrine cura.

II. De administratione sacramentorum.

III. De vigilantia & cura circa subditos, præsertim in sacramentorum receptione.

IV. De sollicitudine præstanda ut peccatis remedium adhibeatur.

V. De his quæ ad parochos Indorum attinent.

Titulus III. De beneficiis Cathedralium & parochialium, & eorum officiis. 338.

Titulus decreti I.

ibid.

I. De assistentiâ beneficiarum divinis officiis debita.

Titulus IV.

339.

Titulus decreti I.

ibid.

I. De officio sacriste.

Titulus V. De vita & honestate clericorum. 339.

Tituli decretorum IV.

ibid.

I. De clericorum habitu, & cultu externo.

II. De evitandis spectaculis vanis, & actionibus profanis.

III. De ludis clericis prohibitis.

IV. De usu frequenti Eucharistiæ.

Titulus VI.

Titulus decreti I.

343.

I. De clericis non residentibus.

ibid.

Titulus VII.

Titulus decreti I.

344.

I. De Institutionibus, & jure patronatus.

ibid.

Titulus VIII.

345.

Titulus decreti I.	ibid.
I. De rebus Ecclesie conservandis, alienandis, vel non.	
Titulus IX.	347.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De testamentis & ultimis voluntatibus.	
Titulus X.	347.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De sepulturis, defunctis, & funeralibus.	
Titulus XI.	348.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De parochiis.	
Titulus XII.	349.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De decimis & primitiis.	
Titulus XIII.	350.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De regularibus & monialibus.	
Titulus XIV.	353.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De religiosis & piis domibus.	
Titulus XV.	355.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De celebratione Missarum, & divinarum officiorum.	
Titulus XVI.	358.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De baptismo.	
Titulus XVII.	358.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De sanctissimo Eucharistie sacramento, & ejus custodia.	
Titulus XVIII.	359.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De reliquiis & veneratione Sanctorum & templorum.	
Titulus XIX.	361.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De immunitate Ecclesiarum & clericorum.	
Titulus XX.	362.
Tituli decreti I.	ibid.
I. Ne clerici vel monachi negotiis secularibus se immiscuant.	

Titulus XXI.

Titulus decreti I.

I. De observatione jejuniorum.

363.

ibid.

LIBRI QUARTI.

Titulus I.

Titulus decreti I.

I. De sponsalibus & matrimoniis.

Titulus II.

Titulus decreti I.

I. De cognatione spirituali, & aliis matrimonii impedimentis.

364.

ibid.

LIBRI QUINTI.

Titulus I.

Titulus decreti I.

I. De visitationibus.

Titulus II.

Titulus decreti I.

I. De calumniatoribus.

Titulus III.

Titulus decreti I.

I. De simonia.

Titulus IV.

Titulus decreti I.

I. De hereticis.

Titulus V.

Titulus decreti I.

I. De usuris.

Titulus VI.

Titulus decreti I.

I. De sortilegis.

Titulus VII.

Titulus decreti I.

I. De maledicis.

Titulus VIII.

Titulus decreti I.

I. De injuriis & damno dato.

Titulus IX.

Titulus decreti I.

I. De penis.

Titulus X.

Titulus decreti I.

I. De concubinato, & penis concubinationum, & lenonum.

Titulus XI.

365.

ibid.

366.

ibid.

367.

ibid.

368.

ibid.

369.

ibid.

370.

ibid.

371.

ibid.

372.

ibid.

373.

ibid.

374.

ibid.

375.

Titul.

Titulus decreti I.	ibid.
I. De sententia excommunicationis .	
Titulus XII.	378.
Titulus decreti I.	ibid.
I. De pœnitentiis & remissionibus .	
Statuta ordinata à Concilio Provinciali Mexicano	
III. anno Domini MDLXXXV. Ex præscripto sa-	
crofancti Concilii Tridentini decreto sess. 24. cap.	
12. De reform. verbo : Cetera . Revisa , & à Sede	
Apostolica cõfirmata an. Dom. MDLXXXIX. 381.	
Erectio Ecclesiæ Mexicanæ , quæ eadem est cum cæ-	
teris ejusdem provinciæ .	381
Statutorum pars I.	390.
Tituli capitum XVIII.	ibid.
I. De ordine observando in capienda possessione ab	
Archiepiscopis Mexicanis .	
II. De loco capitularium .	
III. De decano , & ejus præ eminentiis .	
IV. De archidiacono .	
V. De cantoribus officio ac dignitate .	
VI. De scholastici dignitate .	
VII. De thesaurario .	
VIII. De canonicis .	
IX. De integris , ac dimidiis portionariis .	
X. De decimarum partibus ad Prelatum , capitulum ,	
fabricam , hospitale , & servientes pertinentibus .	
XI. De forma in admittendis ad possessionem præben-	
datis habenda .	
XII. De modo , ad hoc ut præbendati noviter recepti	
sciant ceremonias , servando .	
XIII. De iis quæ præbendati & alii ministri in divini	
cultus ministerio , ac Beneficiorum , officiorumque	
suorum exercitio agere debent .	
XIV. Qualiter omnes Cathedr. Ecclesiar. præbendati	
certis anni temporibus cappas chori gestare debent.	
XV. De respectu & obedientia debita præsidenti : ac	
de ejus officio .	
XVI. De iis quæ ceremoniarum magister erga ingre-	
dientes chorum præstare tenetur .	
XVII. De ordine per capitulum capitulariter agre-	
diens servando .	
XVIII. De magistri cappelle officio , & cantoribus .	
Statutorum pars II.	399.

Tituli capitulum XI.

- I. De capitulis in Ecclesia habendis, illorumque tempore, & assistentie modo.
- II. Quomodo & quando convocanda sint capitula ante diem.
- III. De capitulo in choro non nisi de leuibus rebus habendo.
- IV. De generali capitulo, binis quibusque mensibus habendo.
- V. De negotiis gratiam vel iustitiam concernentibus.
- VI. De modo quo gratia in capitulo facta contradici potest.
- VII. Quando negotium per suffragia conclusum iterum tractari non possit, & quando possit.
- VIII. De horum statutorum lectione ac repetitione.
- IX. Quomodo multe per capitulares invicem remitti non debeant.
- X. De secretarii capitularis officio & obligatione.
- XI. De sigillo capituli.

Statutorum pars III.

Tituli capitulum IX.

407.
ibid.

- I. De iis, quae reddituum decimalium administratores agere debent.
- II. De economis.
- III. De fabrica bonis.
- IV. De auarversariis & commemorationibus.
- V. De scripturis Ecclesie, & earum custodia.
- VI. De candelis in die Purificationis Beate Marie distribuendis.
- VII. De requie, ejusque usu ac tempore.
- VIII. De iis quae amittit qui predicta requie utuntur.
- IX. De iis quae lucrari possunt prebendatis, qui à Prelato occupantur.

Statutorum pars IV.

Tituli capitulum X.

408.
ibid.

- I. De patitur, prebendatis egrotantibus concessio.
- II. De patitur, prebendatis extra civitatem concessio.
- III. De iis quae cum prebendatis egrotantibus in mortis periculo constitutis agenda sunt.
- IV. Quomodo egrotanti Prelato Ecclesiastica sacramenta sint ministranda.

V. Quo

- V. *Quomodo præbendatis egrotantibus eadem sacramenta ministrari debeant.*
- VI. *De campanarum pulsatione defuncto Præbato faciendâ.*
- VII. *De modo sepeliendi Prælatum defunctum.*
- VIII. *De modo sepeliendi præbendatos defunctos.*
- IX. *De iis quæ quilibet capitularis agere tenetur in Prælati, vel alicujus capitularis obitu.*
- X. *De injuriis verbo aut factis illatis.*
- ²² *Catalogus Præsulum Ecclesiæ Mexicanæ. Ubi nonnulla obiter de venerandis ac perfectissimis viris GREGORIO LOPEZ, & D. JOANNE PALAFOX, in eadem Ecclesia, & tota Nova Hispania celeberrimis.* 412.
- ³ *SYNODUS III. Diœcesana Limensis à B. Toribio Mogrovexo celebrata in oppido Sancti Domini de Yungay, die decima septima Julii, anno MDLXXXV.* 417.
- Tituli capitulum XCIII. 417.
- I. *De matriculis confessionum & communionum.*
- II. *Indorum parochi diebus Dominicis petant elemosynas pro pauperibus.*
- III. *De cantando Salve in Vesperis sabbathi.*
- IV. *Hispanorum parochi recitent doctrinam Christianam.*
- V. *Vicarii procurent sacrum oleum & chrisma pro toto suo districtu.*
- VI. *De custodiendis & renovandis sanctissimo Eucharistiæ sacramento, & sacramentalibus.*
- VII. *Indorum parochi instituant processiones temporibus litaniarum.*
- VIII. *Candela quæ apponuntur altari ad Missas nuptiales relinquuntur Ecclesiæ.*
- IX. *Collector nominatus habeat curam elemosynarum, & Missarum, & pitantiarum per pia testamenta relictarum.*
- X. *Indorum parochis non famulentur mulieres.*
- XI. *Nullus clericus majorum vel minorum ordinum ullo modo ludat.*
- XII. *Indorum doctrinales parochi nihil omnino ludant chartis.*
- XIII. *Indorum parochi in administratione sanctissimi sacramenti Eucharistiæ servent convenientem decensiam.*

- XIV. In locis in quibus fuerint duo sacerdotes, vel concursus Hispanorum, poterit conservari sanctissimum sacramentum.
- XV. Quando in oppidis Indorum possit includi sanctissimum sacramentum, & in processione portari die Jovis sancto, & in festo corporis Christi.
- XVI. In divinis officiis non adhibeantur candela sebaceæ.
- XVII. Indorum parochi habeant duas magnos libros, in quorum uno scribebunt baptizatos, confirmatos, & matrimonio copulatos, & in altero bona Ecclesie.
- XVIII. Nullus Hispanorum itineretur diebus Dominicis aut festivis.
- XIX. Indorum parochi non exerceant prædia vel mercimonia.
- XX. Nullus Indorum parochus absque licentia extrahat, vel transferat corpora vel ossa defunctorum ab una Ecclesia ad aliam.
- XXI. Indorum parochis nil detur pro administratione sacramentorum.
- XXII. Indorum parochi curent construi xenodochia.
- XXIII. Parochi qui in casibus permissis alienos parochianos matrimonio junxerint vel baptizaverint, mittant rei testimonia ad proprios ipsorum parochos.
- XXIV. Indorum parochi doceant catechismum factum in Concilio Provinciali.
- XXV. Indorum parochi doceant pueros scholares legere per catechismum.
- XXVI. Parochi designent personam que gerat curam, ut Indi frequentent Missas & doctrinam.
- XXVII. Parochi de Ecclesiarum & hospitalium statu moneant Antistites.
- XXVIII. Indorum parochi moneant suos parochianos de impedimentis matrimonii.
- XXIX. Ne clerici filios domi habeant.
- XXX. In Indorum locis ad collectionem decimarum parochi presentes assistant.
- XXXI. Parochi colligant tres novenas.
- XXXII. Nullus sacerdos habeat plures equos, quàm duos.
- XXXIII. Parochi non deserant residentiã sine licentiã.
- XXXIV. De

- XXXIV. *Doctrinarum parochi inde non recedant ad exigendum salarium.*
- XXXV. *Vicarii & iudices Ecclesiastici non perneant, ut clerici vel alii iudices seculares sumant informationes de debitis & absentibus parochorum Indicorum.*
- XXXVI. *Vicarii singulis annis informent nos, vel nostrum provisorum, de vita, doctrina, & moribus clericorum sui districtus.*
- XXXVII. *Nominantur testes synodales.*
- XXXVIII. *Examinatores Beneficiorum.*
- XXXIX. *Hispanorum, Indorumque parochi, & iudices Ecclesiastici habeant catechismum & Concilia Provincialia, ac Synodos hujus Archiepiscopatus.*
- XL. *Præfetti oppidorum non cognoscant causas idololatriæ.*
- XLI. *Clerici non visitent moniales absque expressa licentia.*
- XLII. *Clerici diebus Dominicis & festivis frequentent Ecclesias Cathedralæ.*
- XLIII. *Provisores, vicarii, & parochi faciant ut clerici minorum ordinum eisdem exerceant in Ecclesiis Cathedralibus & parochialibus.*
- XLIV. *Hispanorum Indorumque parochi prædicent diebus Dominicis, & festivis solennibus.*
- XLV. *Indi non alant animalia, vulgò Cuyes.*
- XLVI. *Non fiat potus, vulgò Azua, ex Sora, vel Yuca.*
- XLVII. *Nemo Indis, cum doctrinæ intersint, molestus sit.*
- XLVIII. *De reparatione & erectione Ecclesiarum.*
- XLIX. *Ut publicentur aliqua capita Conc. Tridentinæ.*
- L. *Parochi habeant tabulas festorum.*
- LI. *Parochi non permittant Indis ceremonias, vel ludos quos Teques vocant.*
- LII. *Nemo compellat Indos laborare diebus festivis, quibus ipsi noluerint.*
- LIII. *Hispani qui inter Indos habitant, exhibeant parochis schedulam suæ confessionis.*
- LIV. *Indi accedant Ecclesias ad doctrinam iis diebus, quibus intra septimanam tenentur.*
- LV. *Clerici inter se humaniter colloquantur, nec alant inimicitias.*

- LVI. Appellationes quas pars non prosequitur, pro desertis habeantur.
- LVII. Torneamenta diebus festiuis non fiant, nec illis spectandis clerici ullo tempore intersint.
- LVIII. Festa seruanda in ciuitatibus, oppidis, & pagis, obseruentur etiam in agris.
- LIX. In doctrina vacante constituatur sacerdos, & audientia regia intra quadraginta dies certior fiat.
- LX. Indis tollatur consuetudo concubinarum ante matrimonium.
- LXI. Indorum parochi compellant Hispanos inter Indos viuentes ad audiendam Missam, & ad celenda festa.
- LXII. Parochi ministrent Indis sanctissimum Eucharistie sacramentum, & eosdem circa id instruant.
- LXIII. Indorum parochi ab eisdem exigant scripta testimonia Missæ in aliis locis audite.
- LXIV. Correctores oppidorum sacerdotibus Indorum non detineant suas Synodos.
- LXV. Nullus minister iustitiæ, nec alia persona impediatur Ecclesiasticos in emendo, vendendo, aut molendo res suæ sustentationi necessarias.
- LXVI. De iuribus funeralium.
- LXVII. Puellæ doctrinarum non famulentur sacerdotibus.
- LXVIII. Puellæ duodennio maiores, cum doctrinam antè didicerint, non cogantur ei interesse.
- LXIX. Inter Indos non fiat disciplina seu flagellatio in processibus, nisi eodem tempore quo fit ab Hispanis.
- LXX. Indorum parochi funeralia cum superpelliceo, cruce, & stola deuotè celebrent.
- LXXI. Indi pastores, & alii foris habitantes, ad Missas accedere compellantur.
- LXXII. Matrimonio iungendi ad confessionem & communionem exhortandi sunt.
- LXXIII. Ordo castigandi Indos.
- LXXIV. Indi filiorum capita non forment typis.
- LXXV. Indi aures non inaurant.
- LXXVI. Tempore sementis, vel aliis temporibus, ubi exerceant ludos, vulgò taquies, vel cōpotationes.
- LXXVII.

- LXXVII. De pœna eorum qui se inebriaverint .
LXXVIII. Pœna non ritè sepelientium , vel è sepulchris extrahentium corpora defunctorum .
LXXIX. Contra reiterantes sacramenta .
LXXX. De pœnitione concubinariorum .
LXXXI. Scipfos occidentibus non concedatur sepultura .
LXXXII. Pœna non observantium festa , & non accedentium ad Missas .
LXXXIII. Pœna non frequentantium doctrinam .
LXXXIV. Pœna non adducentium filios ad baptismum .
LXXXV. Pœna scientium , & tacentium impedimenta matrimonii .
LXXXVI. Ne uxores maritis auferantur , propterea quòd sint alterius loci indigene .
LXXXVII. Contra non accedentes ad confessionem , cum etatem habuerint .
LXXXVIII. Pœna Indorum qui diebus vetitis comedunt carnes .
LXXXIX. Parochi tribus diebus festivis has constitutiones Indis in Ecclesia congregatis exponant .
XC. Nemo impediatur præmissarum constitutionum executionem .
XCI. Distributio pœnarum in constitutionibus impostarum nostræ dispositioni relinquatur .
XCII. Declaratio dubiorum , que in hac , & antecedentibus nostris Synodis occurrerint , reservertur Illustriss. Archiepiscopo .
XCIII. Parochi , ceterique ad quos pertinebit , accedant ad Synodum Diœcesanam .
SYNODUS IV. Diœcesana Limensis , celebrata in oppido S. Jacobi de Yauras-bamba, die 7. Septembris , anno MDLXXXVI. 437.
Tituli capitulum XXX. ibid.
- I. Indorum parochi diligenter legant libros conjugatorum , baptizatorum , & confirmatorum .
 - II. Vicarii suo & subditorum sibi clericorum nomine , mittant vasa chrisimalia ad locum in quo consecrabitur sacrum oleum .
 - III. Omnes parochi habeant matriculam , tam Hispanorum quàm Indorum subditorum , quàm etiam

etiam advenarum, ut morientiam rationem reddere possint.

- IV. Indorum parochi habeant matriculas, ex quibus eosdem Indos ad Missam vocent.
- V. Singuli parochi habeant ferreos forcipes ad coquendas hostias, & rectores bonorum fabricae solvant eorum pretium.
- VI. Ut parochi plurium populorum suos parochianos moneant festorum & jejuniorum, quae servare tenentur.
- VII. Parochi diligenter conscribant baptizatos, & matrimonio junctos.
- VIII. Parochi castigent Indos, & penas imponendas illis declarent.
- IX. Hispanorum Indorumque parochi sua nomina matriculis in principio & fine inscribant.
- X. Ubi fuerint Indorum parochi non periti linguae, assistant vicini ad praedicandum, & excipiendas confessiones.
- XI. Quod clerici nec pro se, nec aliorum nomine laudent, nec alii pro ipsis.
- XII. Clerici nullo ludo jure prohibito ludant.
- XIII. Sacerdotibus cappellaniis obtinentibus non detur vinum vel cera expensis Ecclesiae.
- XIV. Oeconomi ceram per ordinem subministrant, & consummatae rationes à sacristis exigant.
- XV. Vicarii colligi faciant veteres Ecclesiarum libros, eosque parochis ad usum servandos tradi.
- XVI. Quomodo domesticorum baptismatum defectus in Ecclesia supplendi sint.
- XVII. Visitantes quibus vittus necessaria suppeditantur, non accipiant jura, quae pila vocant.
- XVIII. Provisor & judices Ecclesiastici, itemque notarii, habeant protocolla causarum.
- XIX. Judices seculares non cognoscant causas idolatriae, vel alias merè Ecclesiasticas.
- XX. Judices & notarii non accipiant ab Indis aliorum jura.
- XXI. Judices & notarii jura quae perceperint, sua expeditionibus adnotent.
- XXII. Notarii pro titulis ordinationum nihil accipiant ultra prescriptum Concilii Tridentini.

- XXIII. Vicarii faciant observari constitutiones hujus Archiepiscopatus.
- XXIV. Ut declaratio constitutionum reservetur Illustrissimo Archiepiscopo.
- XXV. Multarum distributio, servetur eidem Archiepiscopo.
- XXVI. Vicarii & parochi has constitutiones penes se habeant.
- XXVII. Constitutiones Provinciales ac Diocesanas observentur, etiamsi non sint in usu.
- XXVIII. Quomodo disponenda sint Indorum decimæ.
- XXIX. Distributio decimarum que ex Hispanorum villis & aliis eorundem locis proveniunt.
- XXX. Nominantur testes synodales, & examinatores Beneficiorum.

SYNODUS V. Diocesana Limensis, celebrata in oppido S. Christophori de Guañec, die 22. Septembris, anno MDLXXXVIII. 446.

Tituli capitulum XXX. ibid.

- I. Quod nec provisor noster, nec ullus alius iudex, possit pro quacumque causa eximere ullum clericum à sua doctrina vel Beneficio, non remanente in ejus loco alio sacerdote.
- II. Nullus clericus doctrine vel Beneficii curati ab eis discedat per commissionem cujuscumque iudicis, non relicto alio sacerdote, qui suppleat ejus vices.
- III. Clerici non resignent suas doctrinas vel Beneficia coram iudice seculari.
- IV. Clerici in suis doctrinis & Beneficiis decentem habitum gestent.
- V. Qui ministrant sacramenta, eorum virtutem & usum populis declarent.
- VI. Quod circa ludum observentur constitutiones hujus Archiepiscopatus absque ulla excusatione.
- VII. Indi non omittant Missas propter rationem campanarum.
- VIII. Qui impediti ne accedant ad Synodum, mittunt literas procuratorias, habeant sufficientem illius rei probationem.
- IX. Monialium visitatores absque urgente causa non intrent clausuram ad visitandum.

- X. In monialium cœnobiis non sint ethiopisse, ut persone seculares aliæ ad serviendum.
- XI. Res que absque ingressu monasterii monialibus ministrari possunt, non aliter ministrentur.
- XII. Visitatores Ecclesiastici non accipiant sumptus visitationis usque ad sententiam & determinationem causarum.
- XIII. Quod in non accipiendo jura ab Indis observetur dispositio constitutionum hujus Archiepiscopatus.
- XIV. Indorum parochi possint administrare sacramenta personis aliene doctrine, quamvis non in mortis periculo constitutis.
- XV. Indorum parochi ministrent sacramenta alienis parochianis, qui in ipsorum doctrinis exstiterint.
- XVI. Sacramenta cum debita cura & diligentia Indis administrantur.
- XVII. Ubi non fuerit sacrarium, & custodia sanctissimi sacramenti, non feratur ad viaticum infirmorum, nisi una sola particula.
- XVIII. Ubi non fuerit sacrarium, sanctissimum sacramentum non deferatur in processione in festo corporis-Christi.
- XIX. Dum celebrantur officia divina nulli clericus loquantur, vel discurrant in Ecclesia, vel in sacristia ad celebrandum induti.
- XX. Doctrinarum sacerdotes in eisdem per sex ad minus annos permaneant, & perpetuo resideant.
- XXI. In procedendo contra Indos observentur constitutiones hujus Archiepiscopatus.
- XXII. Adversus concubinos, tam Ecclesiasticos quam seculares, servantur decreta Concilii Tridentini.
- XXIII. De ordine standi, sedendi, & genuflectendi in Missa.
- XXIV. Parochi curent noctu pulsari pro animabus purgatorii.
- XXV. Indorum parochis commendatur, ut singulis diebus recitent litanias pro suis parochianis.
- XXVI. Doctrinarum rectores moneant Proreges & Governatores, ubi opus fuerit, sternere vias, construere pontes, & instituire reductiones, ut doctrina convenienter exerceatur.

XVII. Nominantur testes synodales & examinatores Beneficiorum.

XVIII. Vicarii & parochi penes se habeant istas constitutiones synodales.

XIX. Augmentum ac diminutio pœnarum sit penes arbitrium & dispositionem Archiepiscopi.

XX. Declaratio constitutionum sit penes Archiepiscopum.

SYNODUS VI. Diœcesana Limensis, celebrata in civitate Regum die 11. mensis Octobris anno MDXC.

452.

Tituli capitulum XIV.

ibid.

Quid clerici non spatientur in equis.

I. Clerici mulos non adornent panno.

II. Vicarii & parochi civitatum, quando mittent pro sacris oleis, non accipiant ab aliis clericis partem sumptus, quem in eis adferendis insumpserint.

III. Partitiones mitarum, seu tributis, vel aliarum rerum, ab Indis non fiant in Ecclesiis.

IV. Ne Inde in Ecclesiis ullos labores exerceant.

V. Non pulsentur campane ad honorificam correctorum susceptionem.

VI. Correctores non assignent parochis tempus, quo in doctrinarum pagis permaneant.

VII. Correctores non colloquantur cum Indis in templis, vel eorum cœmeteriis.

VIII. Infidelium Indorum sepulchra occludantur.

IX. Indorum parochi procedant contra excedentes in collectione decimarum.

X. De iudicibus, qui nominantur ad causas per sedem Apostolicam ad has partes commissas.

XI. De examinatore Beneficiorum & doctrinarum.

XII. De testibus synodalibus.

XIII. Vicarii & parochi penes se habeant has constitutiones.

SYNODUS Diœcesana Valentina, celebrata præside Illustriss. ac Reverendiss. D. Joanne Ribera, Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, anno MDXC.

455.

Tituli decretorum XXIII.

ibid.

- I. Quod nihiles à collectoribus dati infra sex menses recuperentur.
- II. Rectorum substituti diebus festis bis celebrari possint.
- III. Sacris initiati ne galeras gestent.
- IV. Pauperes ad fores templi consistant.
- V. Quomodo licentie petendi concedi debeant.
- VI. Ceremonie Missalis serventur.
- VII. De ritu canendi in Ecclesiis.
- VIII. De censuris proprio motu impostis.
- IX. Acta censuum administrationum à quibus notarii recipi debeant.
- X. Colloquia virorum & mulierum in templis vitanda.
- XI. Dies festus B. Ludovici Episcopi colatur.
- XII. Aetas patrimum in baptismo.
- XIII. Quo in loco sunt relinquendi pauperes infirmi.
- XIV. Ne fiant representationes in templis, etiam honeste.
- XV. De observantia festorum.
- XVI. Baptismi testimonium rectores in libro proprio manuscribant.
- XVII. Unaquæque Ecclesia sigillum habeat.
- XVIII. De tertia parochia in funere convocanda.
- XIX. Rectores noviter conversorum presentes habeantur in aliis Ecclesiis ubi resident.
- XX. De extravaganti parochia in funere convocanda.
- XXI. De funeralsi quarta exigenda.
- XXII. De Missarum reductione.
- XXIII. Examinatores synodales deputantur.

* SYNODUS Diocesana Valentina, celebrata die 25. mensis Octobris, anno MDXC. præside eodem D. Joanne Ribera, &c.

Tituli decretorum III.

- I. Quod pro eleemosyna Missarum dentur tres solidi.
- II. Sepulture pauperum à Rationali scribantur.
- III. De ceremoniis in solenni Missæ officio observandis.

* CONCILIUM Provinciale Tarraconense anni MDXCI. sive Collectio Constitutionum Provincialium Tarraconensium, ab anno circiter MCCC. usque ad MDXCI. libris quinque digesta, primum ab Antonio Augustino, postea à Joanne de Teres, Archiepiscopis Tarraconensibus. 472.

- Conciliorum Hispanie & Novi Orbis, &c.* 269
- Præfatio Antonii Augustini Archiepiscopi Tarraco-*
nenfis. 472.
- Præfatio Joannis Teres Archiepiscopi Tarraconen-*
sis. 473.
- Nomina Archiepiscoporum Tarraconensium, ante*
Arabum & Maurorum in Hispaniam adventum,
auctore Antonio Augustino. 474.
- Nomina Archiepiscoporum Tarraconensium, post*
Arabum vastationem, ob quam Tarraco Antistite
annos quadringentos caruit, auctore eodem An-
tonio Augustino. 476.
- Liber I. Titulus I. De summa Trinitate & Fide Ca-*
tholica. 480.
- Capita IV.* *ibid.*
- I. Compendium breve rudimentorum Fidei Christia-*
ne fieri præcipitur, & à diæcesanis ac curatis
populo explanari. De Fide Catholica disputare
laicis interdicitur.
- II. Monentur Episcopi, ut prædicationi intendant,*
& idem à parochis sue diæcesis fieri procurent.
- III. Præcipitur parochis totius provincie, ut rudi-*
menta Fidei populum doceant.
- IV. Monentur Episcopi ne alia lingua quàm materna*
audientium, ubi aliena non intelligitur, prædi-
care patiantur.
- Titulus II. De constitutionibus.* 481.
- Capita XII.* *ibid.*
- I. Si ad indictum Concilium non convenerint Episco-*
pi, ius ab Archiepiscopo citatis Tarraconem ve-
niendum: unde non liceat eis absque ejus licen-
tia discedere.
- II. Curati vocati ab Episcopo ad Diæcesanam Syn-*
odum venire teneantur.
- III. Episcopi ad Concilium vocati, Abbates, & alios*
Prelatos, ut in Concilium etiam veniant cogere
jubentur.
- IV. Synodalia Concilia quotannis celebranda.*
- V. Episcopi legitime impediti probos & sapientes vi-*
ros procuratores mittant, alios ab iis qui à ca-
pitulis lecti fuerint, & contra, Abbates procu-
ratorem sui Ordinis.
- VI. Prelati, qui vocati ad Concilium venire recusa-*
verint, aut procuratores non miserint, commoda-

constitutionum provincialium privantur.

- VII. *Pœna statuitur iis qui ad Concilium venire recusaverint, fabricæ Ecclesiæ Tarraconensis, & sumptibus Concilii applicanda.*
- VIII. *Nullus ut procurator alterius in Concilio admittatur, nisi fuerit in ordine sacro constitutus, aut religionem professus.*
- IX. *Nullus in sacro Concilio Provinciali admittatur, quin fuerit aut in sacris constitutus, aut religionem professus.*
- X. *Quales procuratores mittendi sint ab Episcopis, quando fuerint legitime impediti.*
- XI. *Sede vacante, capitulum canonicum ad Concilium mittat; qui nomine sedis vacantis Concilio intersit: cui æqua merces decernenda.*
- XII. *Declaratur, transgressores constitutionum Provincialium non obligari ad culpam mortalem ultra pœnam in eis contentam, nisi in casibus hic expressis.*

Titulus III. De consuetudine.

Capita II.

- I. *Neque prandia, neque aliud quicquam exigendum ab his, qui decimas ferunt.*
- II. *Precipitur, ut præter librum qui vulgò Consuetudicitur, alius quo officiorum, juxta usum curiæ & jusque Ecclesiæ, continetur descriptio, in choro catena alligatus habeatur.*

Titulus IV. De electione.

Caput I.

- I. *Forma faciendi processus & inquisitiones super promovendis ad regimina Ecclesiarum Cathedralium, seu monasteriorum, atque ceteras dignitates, de quibus in consistorio providetur, ex decreto sel. record. Gregorii Pape XIV.*

Titulus V. De auctoritate & usu pallii.

Capita III.

- I. *Conceditur facultas Archiepiscopo Tarraconensi, ut per totam suam provinciam possit ante se crucem facere deferri.*
- II. *Prohibetur Archiepiscopus Toletanus crucem jubere sibi præferri, palliove uti, aut indulgentias concedere in provincia Tarraconensi.*
- III. *Pœna statuitur Ordinariis provincie Tarraconensis,*

Conciliorum Hispanie & Novi Orbis, &c. 271
nensis, qui non vetuerint, quominus Archiepiscopus Toletanus, quispiamve alius, crucem sibi præferri jubeat, palliove utatur, aut indulgentias concedat intra provinciam.

Titulus VI. De renunciatione. 489.

Caput I. ibid.

I. Quo pacto resignationes Beneficiorum fieri debeant, & quatenus ab Ordinariis sint admitte-
tende, ex decreto felicis recordationis Gregorii
Pape XIII.

Titulus VII. De ætate, qualitate, & ordine præfi-
ciendorum. 491.

Capita IV. ibid.

I. Quibus sit conferenda prima tonsura.

II. Præcipitur canonicis Cathedralium, ut infra
annum ad subdiaconatus ordinem promo-
veantur.

III. De examine eorum qui promovendi sunt ad sa-
cros ordines.

IV. Præscribitur modus in ordinibus conferendis, &
dimissoriis concedendis servandus.

Titulus VIII. De filiis presbyterorum. 493.

Capita II. ibid.

I. Bona ex Beneficiis parva, & filiis illegitimis
collata, quibus, ab ipsis ablata, debeant ap-
plicari.

II. Non licere presbyteris, & aliis Beneficia Ec-
clesiastica obtinentibus, filios illegitimos domi-
alere, neque in Ecclesia in sacris eorum usi mini-
sterio.

Titulus IX. De clericis peregrinis. 494.

Caput I. ibid.

I. Clericos peregrinos sine literis dimissoriis ad pu-
blica Ecclesiastica munera admittendos non esse.

Titulus X. De officio vicarii, & salariis officia-
lium, & jure sigilli. 494.

Capita IV. ibid.

I. Vicarii & officiales principales & foranei non
creentur, nisi de regnis Aragonum, Valentie, Ba-
learium insularum, & principatu Cathalonie,
nisi fuerint canonici alicujus Ecclesie presbiterorum
regnorum: foraneos vero sat fuerit beneficiatos

Se.

- II. *Judices Ecclesiastici, qui gratis jus dicere tenentur, nisi aliud ex consuetudine legitime præscripta inductum sit, in fraudem causas committere, vel patrocinari vetantur.*
- III. *Episcopi & Ordinarii nequaquam concedant munus decani & officialis foranei & procuratoris fiscalis iur, qui non fuerint in aliquo ordine sacro constituti. Si contrarium fecerint, in Provinciali Concilio strictam reddere rationem cogentur.*
- IV. *Vicarii, & officiales generales sint in aliquo sacro ordine constituti, atque in alterutro saltem jure graduati.*

Titulus XI. De officio & potestate judicis delegati.

496.

Caput I.

- I. *Delegati Apostolici jubentur primæ citationi delegationis tenorem integrum inserere, potestatisque sue limites minimè transilire.*

Titulus XII. De officio Ordinarii.

496.

Capita III.

ibid.

- I. *Præcipitur, ut Ordinarii gratis jus dicant; notarii moderata mercede contenti sint.*
- II. *Qui admissio aliquo delicto, ut sibi impune sit, alio profugerint, à suo iudice revocati, & ad penam expetiti, remitti debent, nisi si novissime malevolentie fuerit suspectus iudex.*
- III. *Quis ordo servandus in visitatione.*

Titulus XIII. De majoritate & obedientia.

498.

Capita V.

498.

- I. *Monentur Prælati & clerici universi, Archiepiscopo Tarracouensi pro Ecclesiasticæ immunitatis defensione adesse, eidemque parere, & dicto esse audientes.*
- II. *Quæ ceremonie observandæ in quaque Ecclesia Cathedrali, & quis locus Episcopo tribuendus in omnibus actionibus Ecclesiasticis.*
- III. *In Pontificalibus ceremonie, juxta Pontificale Romanum, uniformiter in tota provincia eadem observentur.*
- IV. *Quæ quibusque temporibus cappe & almucie, pro cujusque dignitate, in Ecclesiis gestari debeant.*
- V. *Quis habitus & locus doctoribus & licentiatiss in*

Theo

Titulus XIV. De pactis & collegiis illicitis. 499.
Capita III. ibid.

- I. Qui illicitam societatem cum aliquibus coierint, excommunicantur.
- II. Illicita collegia jus collegiorum non habentia, excommunicatione coercentur.
- III. Superior constitutio Apostolica approbatione confirmatur.

Titulus XV. De postulando. 500.
Capita V. ibid.

- I. Cavetur, ne quis clericus provincie Tarraconensis cuiquam contra Tarraconensem Ecclesiam patrocinetur.
- II. Ne clericus contra Episcopum suum possit esse advocatus.
- III. Interdicitur clericis laicorum patrocinium contra clericos pro suis Beneficiis litigantes, praterquam in certis casibus.
- IV. Superior constitutio ad religiosos etiam decernitur pertinere.
- V. Decem ducatis primum multrantur clerici, qui advocatum, aut procuratorem pro aliquo egerint, nisi quatenus à Jure permittitur: graviore pena, qui id facere perrexerint.

Titulus XVI. De procuratoribus. 501.
Caput I. ibid.

- I. Statuitur, ut in singulis diocesisibus advocatus & procurator constituatur, qui pauperum causas diligenter defendat, quos pauperes esse Episcopus, aut ejus officialis censuerit. Et merces de mensa Episcopali decernitur, ne quid à pauperibus ulla ratione exigatur.

Liber II. Titulus I. De judiciis. 502.
Caput I. ibid.

- I. Clericum in crimine fragrante, si quis minister judicis laici comprehenderit, ut Ecclesiastico judici reddat, omni pena liberatur; modo ut ne comprehensum tractet durius. Sin id fecerit crimine minimè fragrante, sine Ecclesiastici judicis mandato, culpe affinis censetur.

Titulus II. De foro competenti.

502

Capita II.

ibid.

- I. Archiepiscopo Tarracoenfi mandatur, ut questionem de iis habeat, qui Ecclesiasticis iudiciis spreto, ad seculares profugiunt.
- II. Qui clericum ad iudices seculares citarit, siue clericus exstiterit, siue laicus, excommunicatur, & jus agendi amittit; lataque in eiusmodi iudicio sententiae invalidae habentur.

Titulus III. De feriis.

503

Capita IV.

ibid.

- I. Qui per anni circulum festi dies habendi.
- II. Vicestrmus tertius dies Septembris iubetur esse sacer & festus diuae Theclae virginis & martyri; eoque à servilibus operibus abstiendum.
- III. De feriis & jejniis.
- IV. In processionibus simulatos Reges, vates, pueros, aut puellas nuditate corporis angelos seu virgines representantes, & bruta animalia admitti non debere.

Titulus IV. De testibus.

504

Caput I.

ibid.

- I. A procuratore fiscali testes inquisitionis recipi non debere.

Titulus V. De fide instrumentorum.

505

Capita VIII.

ibid.

- I. Notariis, qui obtinent scribanias Ecclesiasticas, non esse contractionibus aut abbreviationibus distinctionum utendum.
- II. Rectores, vicarii, ac notarii, quique notariorum vices gerunt, prohibentur extra fines rectorie, aut loci, cuius scribanias tenent, quamcumque scripturam publicam exportare.
- III. Domini temporales invadere prohibentur in scripturas, contractus, atque instrumenta, quae à personis Ecclesiarum scribi jus est.
- IV. Notarii qui facultate non impetrata, instrumenta acceperint in iis locis, in quibus scribanias ad Prelatos, Ecclesias, ac rectores pertinent, excommunicantur.
- V. Contrahentes, qui notarium induxerint, ut in alia parochia actus recipiat, quam in qua recipi jus fuerit, excommunicantur.

- VI. *Aestimatio mercedis notariorum, quae vulgò taxa dicitur, Ordinariorum relinquitur arbitrio.*
- VII. *Cum neutra pars litigantium in expensis damnata fuerit, tantum ab unaquaque exigendum, quantum instruendae liti expenderit.*
- VIII. *Rectores & notarii notulas aut protocollum, extra fines aut terminos parochiae aut notariae non extrahant, librum apistarum habeant; & si locum, seu parochiam mutaverint, nullo modo instrumenta secum afferant.*

Titulus VI. De iure-jurando. 508.

Caput I. ibid.

- I. *Clerici perjuri juxta sanctiones canonicas puniantur.*

Titulus VII. De appellationibus. 508.

Capita II. ibid.

- I. *Triginta dies, qui ad concedendum Apostolos dantur, incipere declaratur à die appellationis emissae.*

- II. *Apostolorum, siue literas dimissorias nimis prolixas esse non debere.*

Liber III. Titulus I. De vita & honestate clericorum. 509.

Capita XI. ibid.

- I. *Instruuntur vita, habitus, & mores clericorum.*

- II. *Moderatio praecedentis constitutionis.*

- III. *Clericorum vestitus praescribitur: quibus praecipitur, ne cum superpelliceo aut roquero per plateas & vicos vagentur, & ne barbam nutriant.*

- IV. *Ludus alearum & chartularum Beneficiatis & sacerdotibus interdicitur.*

- V. *Praelati monentur curare, dum cibum capiunt, aliquid sacri ut legatur.*

- VI. *Praelatorum mensis non nisi duo fercula apponi debere.*

- VII. *Clericis beneficiatis, vel in sacris ordinibus constitutis, lancea, scutum, & ballista interdicitur.*

- VIII. *Armorum usus certo modo clericis interdicitur.*

- IX. *Tormenta manuarum, vulgò pedrenyals curantur.*

- X. *Clericis in sacris ordinibus constitutis famulatus laicorum prohibetur.*
 XI. *Precipitur in sacris ordinibus constitutis, ne laicis famulentur, neve mulieres deducere & reducere audeant.*

Titulus II. De cohabitatione clericorum & mulierum. 512.

Capita VI. ibid.

- I. *Prelati in concubinarios publicos, & rectores in suis Ecclesiis non residentes, in visitationibus annuis jubentur procedere.*
 II. *Concubinarios, qui ad vomitum redierint, hęc constitutio jubet retrudi quopiam, non pecunia multari.*
 III. *Vetantur Episcopi in concubinato manifesto bis deprehensos pecuniariè punire, & Beneficia conferre concubinario publico.*
 IV. *Concubinarii, quamdiu in concubinato vixerint, & post duos menses, quàm à concubinato se abstinerint, inhabiles jubentur esse ad quodvis Beneficium obtinendum, & ordines recipiendos & exsequendos: & tunc facta illis collatio ipso jure nulla declaratur.*
 V. *Declaratur constitutionem, cujus initium est: Quamvis ad decorem, ad quoscumque Prelatos, etiam inferiores, pertinere.*
 VI. *Mandatur Prelatis, ut circa animadversionem concubinarios diligenter & severè se gerant.*

Titulus III. De clericis non residentibus. 515.

Capita XIV. ibid.

- I. *Priores ad sacerdotalem ordinem ascendere cogendi, & ut Ecclesiis deserviant. Idem de curatis & portionariis.*
 II. *Qui ob irregularitatem Ecclesie deservire non possunt, fructibus privandi.*
 III. *Qui in templo, vel claustris tempore processionis inambulant, canonica portione per tres dies priventur.*
 IV. *Qui habitus in Ecclesia deferendus dum divina officia celebrantur, & nullo modo esse per Ecclesiam deambulandum.*

- V. *Constitutio Pii V. de his, qui quum celebrantur divina officia, per Ecclesiam deambulant.*
- VI. *In choro convenientes quo pacto suo muneri satisfaciant, & quo tempore in chorum ingredi debeant, ut suam faciant distributionem.*
- VII. *Clerici beneficiati, aut in sacris constituti, lites in Curia seculari continuè sequi prohibentur.*
- VIII. *Cogendi rectores & Beneficiati, ut in suis Ecclesiis resideant.*
- IX. *Constitutio Pii V. de residentia Rectorum.*
- X. *Beneficiati, & divinis officiis intersint, & in Missa conventuali per hebdomadas vicissim Evangelium & Epistolam decantent.*
- XI. *Canonici ab Episcopo vel capitulo missi, canonicam recipiant portionem.*
- XII. *Extenditur superior constitutio ad canonicos & presbyteros collegiarum Ecclesiarum ad communia negotia missos.*
- XIII. *Missi ab Episcopo vel capitulo, divisim vel conjunctim, presentes censeantur.*
- XIV. *Venientes ad Concilium Provinciale omnes fructus, distributiones, anniversaria, & alia emolumenta lucrantur.*

Titulus IV. De prabendis & dignitatibus. 521.

Capita IV. ibid.

- I. *Procedendum in eos, qui post Generale Concilium Lateranense Secundum plura receperint Beneficia, que simul nequeunt obtineri.*
- II. *Non habentes sufficiens Beneficium, ad ordines sacros non sunt promovendi, neque indigni ad ordines & Beneficia admittendi.*
- III. *Statuitur ut Archiepiscopus & Episcopi cappellam trecentos florenos valentem conficiant.*
- IV. *Archiepiscopus & Episcopi jubentur cappellam & ornamenta conficere.*

Titulus V. De institutionibus. 522.

Capita V. ibid.

- I. *Sine auctoritate Ordinarii, ad quem pertinet, nullum Beneficium Ecclesiasticum ordinandum.*
- II. *Legenda Beneficiorum onera, quibus ea fuerint conferenda: & ipsis conferentibus observande fundationes, & beneficiandorum qualitates.*
- III. *Non*

III. Non esse recipiendas institutiones Missarum vel anniverſariorum, nisi dote ſufficienti recepta, que perpetuò utilis futura ſit.

IV. Nullus cappellanus, personatus, vel alia officia, aut ſervitia, ſine auctoritate Ordinarii inſtituat: quòd ſi in teſtamento id fecerit, Episcopus ſit moderator & executor, juxta canonicas ſanctiones.

V. Quo pacto Beneficia personalia inſtituenda ſint, ut omni ſimoniaca labe careant.

Titulus VI. De Eccleſiis & cappellis.

525.

Caput I.

ibid.

I. Sine auctoritate Ordinarii non licere Eccleſias & cappellas edificare.

Titulus VII. De ratione dividendi fructus annui valoris cujuſcumque Beneficii.

525.

Caput I.

ibid.

I. Quo pacto dividendi ſint fructus cujuſcumque Beneficii inter heredes deſuncti Beneficiati, & ſucceſſorem.

Titulus VIII. De his quæ fiunt à majori parte capituli.

525.

Caput I.

ibid.

I. Ne capitulum habeatur, dum Miſſa conventualis celebratur.

Titulus IX. De rebus Eccleſiæ alienandis, vel non.

526.

Capita X.

ibid.

I. Statuitur, ne ſublato communi conſpectu à Prelatis, aut clericis Eccleſiæ, bona viritim dividantur, niſi diœceſani conſenſu.

II. Capitula generalia & regularia quo pacto fieri debeant.

III. Jubentur Prelati, ceterique Eccleſiaſtici, tempore quo poſſeſſionem adipiſcuntur, eorum ſque repererint ſuorum Beneficiorum inventaria facere.

IV. In quavis Eccleſia librum conſcribi debere, in quo inſtrumenta jurium omnium dignitatum & Beneficiorum authentice contineantur.

V. Quoties feudatarii innovantur, recognoscenda feuda, & poteſtates de quinquennio in quinquennium requirenda.

- VI. Scribanie, bajulie, sagionie, carcellarie, castellanie prohibentur à dignitatibus, & Beneficiis, quorum sunt, separari.
- VII. Cavetur, ne cuiquam scribanie emolumenta, redditus, proprietates, & proventus ultra triennium attribuantur.
- VIII. Excommunicantur qui de bonis, & juribus, conjunctim & indivisim ad ordinationem Tarraconensis provincie pertinentibus, alicui quicquam concedunt.
- IX. Constitutio Pii V. de rebus Ecclesie & beneficiorum non alienandis.
- X. Quotiescumque censuales, sive alii redditus Beneficii Ecclesiastici redimuntur, pecunia in sacrario vel erario Ecclesie Cathedralis, vel in locis ab Episcopis designandis consignetur, & in sacrarii vel erarii libro conscribatur.
- Titulus X. De emptione & venditione. 530.
Caput I. ibid.
- I. Declaratio Apostolica, qua statuitur venditiones censualium juxta morem patrie licere.
- Titulus XI. De locato & conducto. 531.
Capita II. ibid.
- I. Non licere familiaribus Ecclesiasticorum post illorum mortem mercedem petere, nisi probaverint promissam fuisse.
- II. Qui contra immunitates Ecclesiasticas domos Ecclesiasticorum hospites per vim intromittunt, excommunicantur.
- Titulus XII. De pignoribus, & aliis cautionibus. 531.
Caput I. ibid.
- I. Obligationem, qua quis dignitatem quam obtinet obligarit, non tenere.
- Titulus XIII. De fidei-jussoribus. 532.
Caput I. ibid.
- I. Ecclesiasticos à dominis temporalibus compelli non posse ad obligationes fidei-jussorias.
- Titulus XIV. De testamentis. 532.
Capita VII. ibid.
- I. Archiepiscopum, & Episcopos ex officio visitationis officium exercentes, & alias, absque strepitu & figura judicii, super executionibus testamento-

mentorū & relictis, ad pias causas posse inquirere & procedere.

II. Curandum Episcopis, ut quæ fratribus Minoribus legata sunt, quæ ipsi accipere prohibentur, in anniversaria & Missas conferantur consilio heredum.

III. Quando illi, ad quos spectat, legata pia noluerint recipere, possit Ordinarius ea aliis piis operibus applicare.

IV. Administratori sedis vacantis non impedienda exsecutio testamenti Archiepiscopi, vel Episcoporum, si facultatem testandi à sede Apostolica obtinuerint.

V. Excommunicatione prohibetur vicariis generalibus & officialibus Episcoporum, ne bona defunctorum in pios usus expendenda, in usus proprios convertant.

VI. Religiosorum bona decedentium, quibus à jure permittitur de bonis testari, à Prelatis occupanda non esse.

VII. Decernitur, in quaque curia auditionis testamentorum, aut officialatus, aut vicariatus, librum destinandum, in quo describantur testamenta, omnia nomina testantium, & legata ad pios usus relicta, & nomen notarii, à quo fuerint recepta.

Titulus XV. De successione ab intestato. 534

Caput I. ibid.

I. Decedentis Prelati ornamenta Ecclesiis obveniunt.

Titulus XVI. De sepulturis. 534

Capita V. ibid.

I. Prohibentur religiosi, ac clerici seculares, in præjudicium parochialium Ecclesiarum pactum facere.

II. In unaquaque Cathedrali anniversarium pro summo Pontifice defuncto, & ad unoquoque sacerdote Missam privatam, aut saltem collectam, fieri præcipitur: & preces publicas & privatas pro electione futuri Pontificis.

III. Quando quis in aliena parochia moritur, quid rectori illius parochie solvendum sit; & quo pacto distribuendum, quidque pro transitu cujusque corporis defuncti per alienam parochiam solvè debeat Rectori.

IV. Quis

IV. *Qui nomine alienigenæ & peregrini comprehendendi sint in superiori constitutione: Et si ab omni specie mali. Et ex pecunia taxata posse rectorem medietatem in propriam utilitatem convertere, cum reliquam medietatem in Missas, & alia divina suffragia, erogare teneatur.*

V. *Nomine alienigenæ & peregrini illi omnes comprehenduntur, qui non sunt parochiani, aut per annum continuum immediatè ante obitum in parochia commorati.*

Titulus XVII. De parochiis, & alienis parochianis. 536.

Caput I. ibid.

I. *Quam pœnam incurrat qui alieno parochiano sine facultate rectoris vel diœcesani sacramenta administrat.*

Titulus XVIII. De decimis & primitiis. 536.

Capita IX. ibid.

I. *Decimas & oblationes à Judeis & Sarracenis debitas pro domibus & possessionibus, quæ fuerunt Christianorum solvi debere.*

II. *Declaratur à Sarracenis solvendas decimas fructuum novalium, quæ in possessionibus colunt Christianorum.*

III. *Decimæ ac primitiæ pecorum, & aliorum animalium, ac fructuum nomine integrè sunt persolvendæ, sine expensarum deductione pro eo, ac solvi in quoque loco sunt solite.*

IV. *Excommunicantur qui personis Ecclesiasticis decimas, seu fructus provenientes à Beneficiis Ecclesiasticis, & locis eorum jurisdictioni subiectis, extrahi non permittunt.*

V. *Constitutio à Sancto Archiepiscopo super publicatione eorum, qui detinent decimas aut primitias, jubetur observari.*

VI. *Si summaria habita informatione, Ordinarius cognoverit à laico quopiam, aut clerico decimas aut primitias retentas, aut defraudatas, quo pacto procedendum sit præscribitur: & confessores, qui eos absolverint, excepto mortis articulo, excommunicantur.*

VII. *Nullum posse excusari sine speciali privilegio à solutione decimarum & primitiarum statutur:*

Et cum qui majori parte territorii recipit decimam, etiam toto territorio habere intentionem fundatam: Et in defraudatione decimarum juramentum deferendum esse personæ Ecclesiasticæ, cui fraus commissæ est: Et confessores absolventes eos, qui decimas et primitias defraudarunt, sententiam excommunicationis incidere; hancque constitutionem quater in anno publicandam esse.

VIII. Decimam et primitiam sine seminis et expensarum diminutione, de omnibus fructibus, quocumque nomine censeantur, quos agri arboribus et cultura aut sine cultura producant, de animalibus omnibus, et quæ ex illis producantur, de piscatione, venatione, de nemoribus, melle, et fructibus omnibus persolvi oportere decernitur. Constitutiones prædecessorum de hac re innovantur. Duos tempore Resurrectionis Domini deputandos esse ad manipulos suo tempore decimandos in garba, ut dicunt, precipitur, expensis eorum, qui decimam persolvent. Confessores absolventes eos, qui in his fraudem committunt, præterquam in mortis articulo, excommunicantur.

IX. In eos qui oblationes rectoribus auferri curant, agendum esse juxta vim constitutionum provincialium De invasoribus.

Titulus XIX. De regularibus, & transeuntibus ad religionem, & eremitis.

Capita II.

542.
ibid.

- I. Monachi et canonici regulares, qui habitu relicto ad seculum redierint, excommunicantur.
- II. Nullum eremitam sine licentia Ordinaris posse aut habitum recipere, aut eremiticam cellulam eligere ad habitandum.

Titulus XX. De statu monachorum, & canonicorum regularium.

Capita II.

543.
ibid.

- I. Prohibentur monachi, et canonici regulares, in Ecclesia seculari curam animarum exercere.
- II. Religiosi qui habitum mutaverint, non posse animarum curam gerere.

Titulus XXI. De religiosis domibus, ut Episcopi sint

sint subjectæ.

543.

Capita III.

ibid.

I. In hospitalibus curam habendam esse, num qui eò convenerint, peccata confessi fuerint. Sine Episcopi licentia, aut ejus vicarii eleemosynam petendam non esse: curandum etiam ut Aegyptiaci, sive Bohemiani coerceantur, & pastores instruantur, & peccata sua semel in anno confiteantur.

II. Vigiliæ, quæ in quibusdam Ecclesiis fiunt, prohibentur.

III. Vigiliæ laicis sub pœna excommunicationis interduntur, regulares coercentur, curati eas permittentes decem libris puniuntur.

Titulus XXII. De jure patronatus.

544.

Capita II.

ibid.

I. Qui solius auctoritate patroni Episcopo presentatus, curam exercere animarum presumpserit, excommunicetur.

II. Superior constitutio sanctè jubetur observari: cui additur, eum excommunicationis pœnam incurtere, qui Beneficium Ecclesiasticum ab alio acceperit, quàm ab eo qui jus habet conferendi.

Titulus XXIII. De censibus.

545.

Capita IV.

ibid.

I. Archiepiscopus & Episcopi provincie Tarraconensis monentur visitare ac reformare monasteria monachorum, monialium, & canonicorum, & secularia loca clericorum, tam in capite, quàm in membris.

II. Episcopis, atque his, quorum visitare interest, evigilandum in emendandis clericorum moribus.

III. Qui pro negotiis provincie omnibus expensas factas solvere recusaverit, constitutionum provincialium presidium amittat.

IV. In exactione salarii notarii & aliorum officialium, decreta sacri Concilii Tridentini ad id pertinentia, observanda esse.

Titulus XXIV. De celebratione Missarum, & sacramento Eucharistiae, & divinis officiis.

548.

Capita XVIII.

ibid.

I. Sacerdotes, prohibentur uno & eodem die plures Missas

- Missas celebrare, nisi in die Natalis Domini: qui statutum hoc transierint, excommunicantur, & beneficiis privantur.
- II. Nemini licere, nisi in casibus à Jure permissis, eodem die duas Missas celebrare; nec licere in domibus privatis, in plateis, aut vicis publicis, aut in agris, Missæ sacrificium peragere.
- III. Rectores ad sacerdotium promoti Missam celebrare jubentur; & omnes monentur, quàm frequentissimè fieri poterit, Missam celebrare.
- IV. Missa constituitur pro eorum animabus, qui in die sacrosancti corporis-Christi illud fuerint comestati.
- V. Quadraginta dies indulgentiæ sacrosanctam Eucharistiam comitantibus, & in elevatione corporis Dominici, quando campana pulsatur, & quum sacerdos dicit: Gratias agamus, &c. genuflectentibus conceduntur.
- VI. Cùm canticum: Te Deum laudamus, accinitur, & versiculus ille: Te ergo quæsumus, dicitur flectentibus genua, & lumen accensum in elevatione corporis-Christi tenentibus, quadraginta dies indulgentiæ conceduntur.
- VII. Eucharistiæ sacramentum sanis extra Ecclesiam non conferendum, nec sacramentum Baptismi in privatis domibus tradendum, nec Missam pro nuptiis celebrandam.
- VIII. Clericis munditia ornamentorum divino cultui deservientium injungitur.
- IX. Non posse laicos calices & patenas attingere: linteamina, & reliqua ad peragendum Missæ sacrificium munda esse oportere, statuitur.
- X. Symbolum fidei in Missarum solemnibus dicendum esse distinctè in choro, absque alicujus organi commixtione per clericos.
- XI. Orationem: Et famulos tuos, in omnibus Missis in fine postremæ orationis dicendam esse.
- XII. Non licere diacono, sed soli presbytero, patenam cum hostia, & calicem cum vino in offertorio tenere.
- XIII. Officia & sacrificium Missæ juxta Romanæ Ecclesiæ usum dicenda esse.
- XIV. Duos solidos Barcinonenses conferendos esse sacer-

sacerdoti pro singulis Missis, quas celebraverit :
& anniversaria relicta juxta sacri Concilii Tri-
dentini decreta, habita temporum ratione redu-
cenda esse.

XV. Sacerdotes Missæ sacrificium facturi, quæ in
Missâ legenda sunt, præveniant; conscientiam
diligenter discutiant, nec quoscumque ad au-
diendas confessiones sacerdotum admittant.

XVI. Sanctum Missæ sacrificium sine duabus cande-
lis cereis incensis non esse peragendum, purifica-
toria octavo quoque die, corporalia, & reli-
qua ornamenta singulis mensibus mudanda.

XVII. Facultatem celebrandi in domibus privatis
non esse concedendam ubi non fuerit cappella de-
stinata, idque matura consideratione.

XVIII. Missam conventualem semper inter octavam
& nonam inchoandam: intra Ecclesiam larva-
tor homines, tormenta manuarum, sulfuratæ
machinæ, tubæ, tympana, instrumenta bellica,
& id genus alia non esse admittenda; nec Si-
byllæ carmina, & alias cantilenas, nec aquam
rosaceam cum aqua benedicta esse miscendam.

Titulus XXV. De baptismo, & ejus effectu. 554.

Capita V.

ibid.

I. Excutiendus & probandus animus Sarracenorum
postulantium baptismum.

II. Infantes, quum baptizantur, tenendos à susce-
ptoribus, dum verba sacramenti proferun-
tur.

III. Curatis conficiendi duo libri, quorum in altero
baptizantium, parentum, susceptorumque no-
mina scribantur, in altero morientium.

IV. Curatis quinque libri conficiendi, in quibus ba-
ptizantium, confirmantium, matrimoniorum con-
trahentium, defunctorum, & eorum qui peccata
sua singulis annis confitentur, nomina descri-
bantur.

V. Non licere in sacris ordinibus constitutis, nec bene-
ficiatis, puerum vel puellam in baptismo vel
in Confirmatione tenere.

Titulus XXVI. De custodia Eucharistiæ, Chri-
smatis, & aliorum sacramentorum, vasorum, &
indumentorum Ecclesiasticorum.

555.

Ca.

Caput I.

ibid.

- I. *Episcopis, & aliis, quos de jure spectat, precipitur, curent diligenter, ut que divino cultui deserviunt, munda seruentur: chrisma, oleum, Eucharistia, & altare consecratum caute custodiantur, & sacramentum Eucharistie honorifice deferatur.*

Titulus XXVII. De reliquiis & veneratione Sanctorum.

555.

Caput I.

ibid.

- I. *Statuitur ne signum sanctissime crucis, & reliquiæ Sanctorum in aquam immergantur, aut madefiant, & ne sacramentum Eucharistie ad insudationem aquarum, incendia, rixas, & aerum tempestates deferantur; neve pueri mortui ad aliquam Ecclesiam ut reviviscant, asportentur, & ut orationes, que curandis mortuis adhibentur, approbentur ab Ordinario.*

Titulus XXVIII. De observatione jejuniorum. 556.

Capita II.

ibid.

- I. *In jejuniis ab Ecclesia institutis non esse edendas carnes, nisi necessitate cogente, & tunc in abscondito.*
- II. *Interdicitur sub pœna excommunicationis esus carniam diebus jejuniorum veneris & sabbathi, & ne, nisi necessitate cogente, hisce diebus carnes comedantur, statuitur.*

Titulus XXIX. De Ecclesiis ædificandis, & domibus earum reparandis.

556.

Capita II.

ibid.

- I. *Ecclesiarum hospitia habitationi commorantium instauranda & adaptanda.*
- II. *Hospitia & domus Archiepiscopi, Episcoporum, dignitatum, & aliorum Beneficiorum reparanda esse, & dum beneficiatus est in possessione Episcopatus, Beneficii, aut rectorisq, diligenter videndum esse statum prefatarum domorum.*

Titulus XXX. De questoribus.

557.

Capita IV.

ibid.

- I. *Questores, ut recipiantur, Episcoporum literas, sine quibus non recipiendi, explicare debere, predicare non item.*

II. *Que.*

- II. *Questores excommunicantur, qui sine literis alicuius quicquam exigere, vel predicare aggressi fuerint.*
 - III. *Prohibentur Ordinarii concedere licentias querendi pro piis operibus, calicibus, ornamentis, aut aliis necessitatibus Ecclesiarum, aut piorum locorum: nisi constiterit de necessitate, pro qua talis facultas petendi conceditur, & redditus computis reddituum pii loci, aut Ecclesie.*
 - IV. *Modus prescribitur, quo eleemosynę pro illis domibus, in quibus vera hospitalitas exercetur, peti debeant.*
- Titulus XXXI. De immunitate Ecclesiarum. 558.
Capita XI. ibid.
- I. *Qui per Mauros ab Ecclesia Christianos abstraxerint, excommunicati denunciandi.*
 - II. *Nulli ab Ecclesia vi abstrahendi, nec in ea libertate privandi.*
 - III. *In casibus hic expressis delinquentibus immunitatem Ecclesiasticam non suffragari; in quibus etiam licentia Episcopi, vel ejus officialis, ad extrahendum illos ab Ecclesia requiratur.*
 - IV. *Qui inflammaverint Principes, vel seculares potestates, consilium, vel patrocinium, instrumenta, vel alia documenta dederint contra Ecclesias, excommunicantur, & Beneficiis privantur.*
 - V. *Domini temporales, qui ulla ratione prohibuerint, quominus fructus, qui Ecclesiasticis debentur, liberę educantur e sua ditioe, excommunicantur.*
 - VI. *Domini temporales, qui prohibuerint, quominus Ecclesiasticis, domus, horrea, ac vasa locentur, ut ipsi minimo ab Ecclesiasticis possint fructus emere, excommunicantur.*
 - VII. *Declaratur, precedentem constitutionem ad bajulos, officiales, vassallos etiam porrigi.*
 - VIII. *Excommunicantur quicumque compellunt Ecclesiasticos tributa solvere, etiamsi illa debeant, cum per Ecclesiasticum judicem debeant compelli.*
 - IX. *Qui quovis pretextu aut colore Ecclesiasticos*
per-

pertrahunt in iudicium seculare, excommunicantur.

X. Quicumque Ecclesiasticus dominum secularem contra Ecclesiasticum, Ecclesiamve instigaverit & adjuverit, excommunicatur, & ad triennium fructibus Beneficii suspenditur.

XI. Deambulationes per Ecclesiam, quibus dominum officium impeditur, spectacula fabularum, cantus vulgares, ludicra, quibus risus excitari solent, vani puerorum ludi, comotationes, prandia in Ecclesia prohibentur: & extra illam personati & larvati, qui eremitas, monachos, Episcopos, aut Cardinales imitantur.

Titulus XXXII. Ne clerici vel monachi negotiis secularibus se immisceant.

Capita IV.

I. Clerici prohibentur sententiam sanguinis vel distingere, vel proferre, vel executioni interesse: qui contra fecerint, si fuerint beneficiati, tamdiu Beneficiis suspenduntur, quamdiu in contumacia permanserint: qui non fuerint, Ecclesie ingressa interdicuntur. Es est pars cap. incip. a crapula.

II. Ecclesiastici, qui curam habent animarum, dignitatemve aliquam, à laicis officiis arcentur, monenturque perpetuò suis Beneficiis assidere.

III. Ecclesiastici vetantur plus vini vel tritici emere, quam ut ex sustentatione familie decens coena vel vini vel tritici supersint. Si supersuerint, partim Ordinario, partim Ecclesiarum fabricæ applicantur.

IV. Clerici, si mercaturam exercuerint, mercibus multantur Ordinario applicandis.

Liber IV. Titulus I. De sponsalibus, & matrimoniois.

Capita II.

I. Curandum Episcopis, ut per peritos sacrorum Canonum matrimoniales causas, & in civitatibus insignibus, audiantur.

II. Quomodo puniendi sint, qui ante matrimonium contractum per verba de presenti ad sponsas accesserint: & monendos esse contrahentes, ac parentes eorum, ne cohabitent, aut cohabitare eos sinant.

Titulus II. De consanguinitate & affinitate. 566.

Caput I. ibid.

I. *Qui in gradu prohibito contrahunt matrimonium, excommunicantur & separantur.*

Liber V. Titulus I. De accusationibus. 567.

Capita II. ibid.

I. *Capitula que à procuratore fiscali contra clericum proponuntur, non admittenda, nisi juraverit se credere vera esse.*

II. *Monentur Prælati, in castigandis subditorum flagitiis evigilare: alioqui futurum, ut à sede Apostolica puniantur.*

Titulus II. De simonia: & ne aliquid pro spiritualibus exigatur vel promittatur. 567.

Capita II. ibid.

I. *Clerici officiis suis suspenduntur, qui pro concessione spiritualium quippiam pecunie exegerint: laici quoque jubentur hoc statutum observare.*

II. *Sacramenta administranda esse gratis, nec pro eorum administratione quicquam verbis vel signis, directè vel indirectè, petendum.*

Titulus III. Ne Prælati vices suas sub annuo censu concedant, 568.

Caput I. ibid.

I. *Emolumenta sigilli Prælatorum non posse vendi aut arrendari.*

Titulus IV. De magistris: & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. 568.

Capita II. ibid.

I. *Precipitur, scholas Grammaticas in singulis archidiaconatibus statui: magistris verò ab Ecclesia, in qua docebunt, & à vicinis mercedem suppeditari.*

II. *Sine licentia Ordinarii neminem posse docere facultatem aliquam, nec rationem legendi & scribendi, decernitur.*

Titulus V. De Judæis, Sarracenis, & eorum servis. 568.

Capita II. ibid.

I. *Excommunicantur qui commercium cum Mauris habuerint.*

II. *Qui Sarracenis Christianum vendiderit, sit excommunicatus.*

Titulus VI. De hæreticis.

559.

Capita II.

ibid.

Qui consultò negarit esse resurrectionem mortuorum, aut vitam eternam, capi jubetur, & si persiste- rit, tamquam hereticus damnari.

II. *Qui in Fide deliquerit, juxta sanctiones canoni- cas puniendus.*

Titulus VII. De adulteriis.

569.

Caput I.

ibid.

I. *Si conjugati, viri quidem cum concubinis, femi- ne autem cum adulteris, commercium habue- rint, aut etiam soluti, si cum infideli, excom- municantur: & nisi per duos menses ante obitum concubinam dimiserint, Ecclesiastica pri- vantur sepultura.*

Titulus VIII. De raptoribus, incendiariis, & vio- latoribus Ecclesiarum.

570.

Capita II.

ibid.

I. *Incendiarii & raptores vitandi tamquam ex- communicati.*

II. *Qui vi dignitatis rectoris, Beneficii, personatus- ve, sine auctoritate Ordinarii possessionem recepe- rit, præter pœnas in constitutionibus Cathalonie inflictas, in pœnam constitutionum De inavfori- bus incidisse decernitur.*

Titulus IX. De furtis.

571.

Caput I.

ibid.

I. *Qui instrumenta Tarracomensis Ecclesie malitia suppresserint, ac non infra quindecim dies red- diderint, excommunicantur.*

Titulus X. De usuris.

571.

Caput I.

ibid.

I. *Injungitur Episcopis, ut eos Officiales excommuni- catos denuncient, qui vel usuras solvi, vel non re- stitui debere pronunciarint.*

Titulus XI. De maledicis.

571.

Caput I.

ibid.

I. *Decretalis contra blasphemos jubetur observari ac publicari, monerique dominos temporales, ut eam curent observari, ac extirpari blasphe- mandi & jurandi consuetudinem.*

Titulus XII. De excessibus Prælatorum.

572.

Capita III.

ibid.

I. Mo-

I. *Monentur Episcopi animadvertere in clericos delinquentes. Pars cap. Fuit.*

II. *Ecclesiastici jurisdictionem temporalem habentes prohibentur malefactores aut exsules in sua ditione sustinere in casu in ea expresso.*

III. *Superioris constitutionis violatoribus pœna irrogatur.*

Titulus XIII. De injuriis & damno dato. 572.

Capita II. ibid.

I. *Excommunicationis pœna plectuntur qui clericum infamant infamatoriis libellis, aut infamari permittunt. Pars cap. Conspiratorum.*

II. *Ecclesiastici monentur detractionibus Ecclesiasticorum, ac infamationibus abstinere. Qui culpam Prelato detraxerint, excommunicantur.*

Titulus XIV. De purgatione canonica. 573.

Caput I. ibid.

I. *Delatis clamosa insinuatione indicenda purgatio canonica, si in eos inquiri difficile fuerit.*

Titulus XV. De pœnis. 573.

Capita II. ibid.

I. *Judices Ecclesiastici monentur in clericos severe animadvertere, qui facinora capitali pœnitione digna admiserint.*

II. *Vetantur officiales graves & enormes noxas pœnia remittere; & cum iis, qui eas admiserint, dispensare: presertim si non fuerit parti lese satisfactum, & spiritualis pœnitentia peracta.*

Titulus XVI. De pœnitentiis & remissionibus. 574.

Capita VIII. ibid.

I. *Incendiarii, & alii, qui pro absolutione consequenda Romanam Ecclesiam adire tenentur, ad Archiepiscopum transmittendi.*

II. *Jubentur Rectores publice monere eos, qui etatem rationis capacem attigerint, obligari semel saltem in anno peccata confiteri, & Eucharistiæ sacramentum recipere.*

III. *Monentur parochi ut diligenter curent, quum nomina eorum describunt, qui peccata debent confiteri, sint ne aliqui ante tempus à jure prescriptum doli capaces, & eos peccata confiteri procurent.*

IV. *Super casibus Episcopalibus non esse quemquam secularem clericum admittendum ad audien-*

das confessiones sine literis Ordinarii, que gratis dari debent idoneis, & casus exprimi, & populo publicari.

V. Religiosi sacramentum confessionis & penitentia non ministrent, nisi prius Ordinario presententur.

VI. Jubentur medici statutum Generalis Concilii de aegris admonendis, ut salutare penitentia sacramentum recipiant, sub excommunicationis pena observare; neque egrum posse plusquam ter invisere, nisi sacramentum penitentia receperit.

VII. Medici que teneantur observare in curatione infirmorum.

VIII. Exigende prætextu eleemosynarum per Ecclesias pecunie ad calices emendos, ornamenta, aliaque quibus Ecclesiæ egent, comparanda: facultatem vicarii vetantur dare, nisi his inopia Ecclesiarum constiterit; ut necessario exigi eleemosynam oporteat toto eo tempore, quo ejusmodi facultatem concesserint. Sin credibile fuerit unius anni concessione non satis sublevatam iri Ecclesiam; prius quàm denuò facultatem concedant, pecunie collectæ superiore anno rationes jubentur exigere, & jurejurando eos astringere, qui sunt exacturi, in eum usum consumptum iri pecuniam, in quem collecta fuerit: salva sedis Apostolice licentia, & diocesani; quo casu in alium usum ei commutare licet. Jubetur præterea in confessionis literis nomen apponi questoris & agnomen, ceteraque disertè explicari, que supra fieri oportere hac in re præceptum est.

Titulus XVII. De sententia excommunicationis.

578.

Capita XLV.

ibid.

I. Confirmatio Apostolica constitutionum sequentium, quarum initia sunt: Item cum quidam. Olim excommunicasse. Item sacro. Verum. Item cum clerici. Item quia facientes. Declarando. Statuimus sacro. Quoniam exempla. Sollicitat. Officii nostri. Item cum in quibusdam. Prædecessorum. Ecclesiastica jurisdictio. Cum affectata. Cum in constitutione. Decernimus. Ad reprim-

reprimendam. Pia consideratione, ac dubiorum que in eas cadunt, & responsionum.

- II. Excommunicantur raptores, depredatores Ecclesiasticorum, ac rerum Ecclesiasticarum, & locorum religiosorum, que violenter rapuerint, vel invaserint. Fautores item, & receptatores memoratorum malefactorum; in eorumque presentia à divinis cessandum, nec absolvendi culpe obnoxii, nisi satisfecerint damnum & injuriam perpeffo. Et si principales malefactores mortui fuerint, eorum cadavera sepultura Ecclesiastica privanda, quousque eorum heredes satisfecerint. Pariratione excommunicantur, qui preda scienter & voluntarie in castris suis receptarint: cessandumque in eis à divinis & eorum presentia. Cum autem per rei evidentiam, vel confessionem reorum constiterit de invasoribus, vel quando in specie denunciati fuerint, cessandum à divinis. Absolutio autem committitur Episcopo, à quo publicandi & ii, quos ipse, & ii quos alii Episcopi denunciarint.
- III. Declaratur superior constitutio, doceturque tantum ad eos pertinere, qui scienter & sponte cum armis vel sine armis vim Ecclesiasticis attulerint, aut in res eorundem invaserint. Fautores autem, & emptores prede, post monitionem legitimam, arbitrato diocesani excommunicari debere.
- IV. Episcopis facultas permittitur subditos suos absolvendi, qui excommunicati fuerint, vel denunciari per constitutionem De invasoribus & raptoribus, &c. Archiepiscopo etiam subditas suffragancorum, postquam satisfecerint his, quos violarint.
- V. Presbyteris mutuo se absolvere à minore excommunicatione licere.
- VI. In locis, in quibus preda vendita, aut alienata fuerit, aut consumpta, cessandum à divinis, quousque passis injuriam satisfactum fuerit.
- VII. In locis, ad que occisores & mutilatores clericorum profugerint, & in quibus violenter detinebuntur

tur Ecclesiastici cessandum à divinis, quoad satisfecerint Ecclesie arbitrato.

- VIII. Excommunicantur qui occisores & mutilatores clericorum receptant.
- IX. Quibus in locis erunt, qui manus violentas injecerint in Prelatos, ibi cessandum penitus à divinis, & malefactores nunciandi, & puniendi.
- X. Monentur Episcopi, pariter & rectores, editas constitutiones observare: hi sui diocesani, illi Concilii Tarracomensis arbitrio, si secus fecerint, de negligentia puniendi.
- XI. Qui Episcopum quovis modo necarit, aut violarit, feudis omnibus ac beneficiis Tarracomensis provincie privatur. Ejus verò posteri usque ad quartam progeniem ad clericatus ordinem promoveri, aut Ecclesiasticum Beneficium adipisci non possunt: quam etiam penam Prelatorum inferiorum, officialium, & canonicorum violatores incurrent.
- XII. Episcopus, aut officialis per Ordinarios requisitus ad quempiam excommunicatum denunciandum, statim, aut infra triduum, id facere, sub pena prohibitionis ingressus Ecclesie teneatur.
- XIII. Cessandum à divinis in illorum presentia, qui in Cathedrali Ecclesie canonicum, aut collegiatum Prelatum, aut vocem in capitulo habentem, aut ordinis militie commendatorem, vel hospitalium sancti Joannis Hierosolymitani manus violentas injecerint, aut alio modo laeserint.
- XIV. Cessatio à divinis juxta decretalem: Alia mater, moderanda.
- XV. Qui personam Ecclesiasticam quovis modo in vite, fortunarumve dimicationem ausus fuerit provocare, ipso facto fit excommunicatus; & si clericus exstiterit, Beneficium fit privatus, aut perpetuò inhabilis, si careat Beneficio.
- XVI. Judices seculares injuriosè compellentes Ecclesiasticos coram se litigare, publicè excommunicandi.
- XVII. Qui interdictum, vel cessationem à divinis observari in Cathedrali Ecclesia, vel circumvicinis intellexerit, id ipsum in sua Ecclesia, Episcopi

Conciliorum Hispanie & Novi Orbis, &c. 295
scopi mandato non expectato, quamprimum faciat.

- XVIII. Excommunicantur qui invasorum & raptorum Ecclesiarum corpora, damnis per eorum heredes non restitutis, sepelierint.
- XIX. Qui clericis sua jura tribui quoquomodo impediunt publicè excommunicandi.
- XX. Hostiliter contra clericos se gerentes, & Ecclesiasticorum hostibus faventes, in constitutionem contra eos editam, qui clericos in dimicationem vite & fortune provocant, etiam incurrant.
- XXI. Excommunicatorum receptatores tribus Dominicis, vel festivis diebus denunciatorum excommunicandi. Quos Prælati & eorum officiales, licet absque pecunia, diligenter persequi curabunt.
- XXII. Dubia, & ipsorum responsiones, seu determinationes circa sacri Concilii Tarraconensis constitutiones de invasoribus, ordinata in quinto Concilio per dominum Arnaldum Archiepiscopum Tarracone celebrato: que pro constitutionibus habentur, seu servari mandantur.
- XXIII. Finis Bulle præinsertæ domini Clementis Pape VI. confirmatoris præcedentium constitutionum, & dubiorum, ac declarationum eorum.
- XXIV. Vetantur Abbatissæ, & conventus monasteriû Vallis-donzelle, divina per sacerdotes curare celebrari, cum in diœcesi Barcinonensi cessatur à divinis.
- XXV. Qui publicè denunciatus clericus absolvi neglexerit, pecunia multandus, & si ultra annum perstiterit, officio & Beneficio suspendendus.
- XXVI. Religiosi, & non exempti, sicut pro se constitutiones Tarraconenses admittunt, si in eas alii commiserint, ita contra se admittere tenentur.
- XXVII. Cessandum esse à divinis in eorum presentia, qui exsecutores, seu nuncios curiarum Ecclesiasticarum, quoquomodo, per se, vel per alios leserint.
- XXVIII. Absolutio ad cautelam prohibetur concedi invasoribus excommunicatis, & de factò concessa non valere declaratur.

- XXIX.** *Procedendum in dominos temporales, qui clericos privilegium clericale allegantes, à ditione sua expellunt.*
- XXX.** *Domini temporales, bajuli, officiales, qui suas Ecclesias vacantes per vim stabiliunt, & novos rectores ingredi non permittunt, excommunicantur, Ecclesiis etiam interdicto subiectis.*
- XXXI.** *Ubi potentibus presentari nequeunt literæ sine periculo, pro præsentatis debere haberi, si in duabus vicinis parochiis à rectoribus fuerint publicate.*
- XXXII.** *Ordinarios ante satisfactionem reos absolventes, ad satisfactionem pro illis teneri.*
- XXXIII.** *Licere Archiepiscopo contra subditos suffraganeorum rerum Ecclesiasticarum violatorum, juxta constitutiones: De invasoribus, &c. procedere, atque id impediens excommunicari.*
- XXXIV.** *Clericos aut ejus ministros atrociter percutientes excommunicandi; & in eorum presentia cessandum à divinis.*
- XXXV.** *In presentia diffidantium, seu acuidantium Ecclesiasticos cessandum à divinis.*
- XXXVI.** *Qui captum clericum, vel monachum, habitum gestantem regularem, requisiti non restituerit, penas contra invasores, &c. constitutas incurrat.*
- XXXVII.** *Domini temporales malefactores infra certum tempus ejicere teneantur, sub pena excommunicationis, & cessationis à divinis in eorum presentia.*
- XXXVIII.** *In officiales dominorum temporalium, clericorum conjugatorum reorum bona capientes, & Ecclesiastico judici non permittentes per excommunicationem, & tamquam in invasores procedendum.*
- XXXIX.** *Tempore generalis interdicti, & cessationis à divinis, in singulis elevationibus, & corporis, & sanguinis Christi majus cymbalum ter pulsandum: & continuanda oratio pro Ecclesie unitate.*
- XL.** *Tarracoenfi & Cesar-augustano Archiepiscopis, tum eorum suffraganeis, dispensandi conceditur facultas, tantum super irregularitate ex quibusdam censuris, se cum illis divinorum celebrationi immiscendo, contracta.*

- XLI.** *Sine ulla admonitione, aut citatione ad declarationem poenarum de invasoribus & raptoribus constitutarum in delinquentes procedendum, ultra quas, si tales fuerint Ecclesiastici, ipso facto executione ordinum, & perceptione fructuum erant privati.*
- XLII.** *Vi constitutionum contra eos procedendum, qui in clericos, ac religiosos sacris initiatos quoque modo violentas manus injecerint.*
- XLIII.** *Ecclesias contra Ordinariorum voluntatem detinentes iis poenis afficiendi, quae invasoribus, raptoribus, & notorijs clericorum violatoribus sunt constitutae.*
- XLIV.** *Maturè, neque pro levibus delictis excommunicationis aut interdicti generalis sententiam proferendam; sed particularem interdum irrogandam excommunicationem, aut interdictum, aut etiam, si res tulerit, censuram proferendam.*
- XLV.** *Sententias etiam ipso Jure impositas in superioribus constitutionibus ferendas, non latas interpretari oportere, præterquam in majoribus criminibus, aut alijs de jure communi, Pontificumve decretis irrogatis.*
- Subscriptiones Concilii Tarraconensis. 604.
- Constitutiones, quæ ex variis titulis excerptæ, inutiles ac superflua visæ sunt ex decreto Concilii Provincialis Tarraconensis celebrati anno MDCXI. in quo antiquarum constitutionum selectio fuit facta. 605.
- Ex libro I. Titulo De constitutionibus. 605.
- Capita V. ibid.
- I. *Præcipitur observantia constitutionum Concilii Gener.*
- II. *Celebratio Conciliorum Provincialium & Synodaliū non prætermittenda.*
- III. *Concilia Provinc. & Synod. quot annis celebranda.*
- IV. *Quales procuratores mittendi ad Concilium Provinciale, quando Episcopi & alii titulares legitime fuerint impediti.*
- V. *Venientes ad Concilium, ornamenta suæ dignitatis deferant.*
- Ex titulo De consuetudine. 606.
- Capita II. ibid.

I. *Statuitur, ne aliqui prandia, vel cibum à par-
cho, vel ab aliquo alio exigant pretextu iustif-
cumque consuetudinis.*

II. *Ratio officiorum describenda in unaquaque Ec-
clesia, & in choro apponenda.*

Ex titulo De renunciatione.

607.

Caput I.

ibid.

*Statuitur, renunciations & collationes Beneficio-
rum publicari debere.*

Ex titulo De ætate, qualitate, & ordine præficien-
dorum.

608.

Capita IV.

ibid.

I. *Beneficiati inepti ad perdiscendas literas, fructi-
bus Beneficiorum priventur: nec ad sacrum or-
dinem admittendi, qui Latine loqui nesciant.*

II. *Qui Latine loqui nesciunt, ad ordines non admit-
tendi.*

III. *Canonici Ecclesiarum Cathedralium infra an-
num à die adeptæ pacificæ possessionis, ad sub-
diaconatus ordinem promoveantur.*

IV. *Canonici Cathedralium excommunicantur, qui
constitutiones violaverint de promovendis infra
annum canonicis à die adeptæ possessionis, ad
subdiaconatus ordinem.*

Ex titulo De sacra unctiōe.

609.

Caput I.

ibid.

I. *Sacramentum extreme-unctionis gratis conferendū:
à Cathedralibus Ecclesiis quotannis olea petēda.*

Ex titulo De filiis presbyterorum.

609.

Capita II.

ibid.

I. *Soboles clericorum in bonis paternis prohibetur suc-
cedere, & ad primam tonsuram admitti.*

II. *Ne presbyter tum filio suo spurio Missam celebret.*

Ex titulo De servis non ordinandis, & eorum ma-
numissione.

609.

Caput I.

ibid.

I. *Monentur Episcopi ante promotionem edicere sibi
in animo, non esse eos promovere, qui sunt de re-
demptione.*

Ex titulo De officio Archipresbyteri.

610.

Caput I.

ibid.

I. *Ne Archipresbyter atus sub aliqua pensione ad ter-
minum alicui concedatur.*

Ex titulo De officio vicarii, & salariis officialis, & jure sigilli. 610.

Capita IV. ibid.

I. Statuitur pro jure sigilli, decretis, & scripturis non plus posse exigi, quam fuerat superioribus temporibus solutum.

II. Decanos foraneos & procuratores fiscales debere esse in ordine sacro constitutos.

III. Vicarios & officiales principales in sacris ordinibus debere esse constitutos.

IV. Ut Vicarii generales, ceterique officiales Ecclesiastici in sacris ordinibus sint constituti.

Ex titulo De officio Ordinarii. 611.

Caput I. ibid.

I. Ordo prescribitur in ordinandis illis, qui alienae sunt diocesis.

Ex titulo De majoritate & obedientia. 611.

Capita III. ibid.

I. Quae ornamenta Prelati & canonici in choro deferre debeant.

II. Canonici & presbyteri cappis, sive almuciiis ornati divinis intersint officiis.

III. Quae quibusque temporibus cappe, & almucio pro cujusque dignitate & gradu in Ecclesiis gestari debeant.

Ex titulo De pactis & collegiis illicitis. 612.

Caput I. ibid.

I. Beneficiis privantur, qui illicitam societatem cum aliquibus coierint.

Ex libro II. Titulo De feriis. 612.

Caput I. ibid.

I. Qui per anni circulum festi dies habendi.

Ex titulo De jurejurando. 613.

Caput I. ibid.

I. De perjurio confessus, aut certè convictus, viginti morapetinis multatur: qui Ordinario addicantur. Si solvendo non fuerit, in eum graviter animadverti jubetur: nihilque hac constitutione derogatur penis contra perjuros constitutis.

Ex libro III. Tit. De vita & honestate clericorum. 613.

Capita VI. ibid.

I. Vestitus clericorum, quo in templo & extra templum utantur, prescribitur.

- II. Pœna statuitur clericis beneficiatis, qui indecentes vestes detulerint.
- III. Multe constitutiones ad habitum clericorum spectantes renovantur.
- IV. Hac constitutione pleræque adjunguntur superioribus de habitu & vestitu clericorum.
- V. Vestitus clericorum parum honestus tollitur.
- VI. Pœna statuitur in sacris ordinibus constitutis balistam vel sclopetam ferentibus.

Ex titulo De cohabitatione clericorum & mulierum. 616.

Capita V. ibid.

- I. Denunciandos esse suspensos & excommunicatos sacerdotes, diaconos, subdiaconos, & beneficiatos, qui domi sue, vel aliene concubinas habuerint.
- II. Archiepiscopo Tarraconensi, & ejus suffraganeis conceditur facultas absolvendi concubinarios, & dispensandi ea forma, que in rescripto continentur.
- III. Prelatis Hispaniæ committitur pœne concubinariis à Cardinali Sabinensi inflitte in aliam commutatio.
- IV. Prelati, religiosi, secularis, vel regularis, vite, vel etiam ordinis militaris, monentur in extirpanda incontinentiæ macula evigilare.
- V. Religiosos ordinis militaris concubinarios excommunicationis pœnam incurrere declaratur; & tandiu denunciari publicè debere, quoad meruerint absolvi.

Ex titulo De præbendis & dignitatibus. 619.

Capita VI. ibid.

- I. Unus unam obtineat parochialem Ecclesiam.
- II. In unaquaque Ecclesia parochiali unus sacerdos tamquam caput præficiatur.
- III. Ab ordinandis ut nihil omnino recipiatur statuitur.
- IV. Nullus simul duos obtineat canonicatus.
- V. Archiepiscopus, & Episcopi vestes sacras in Ecclesia, cui præerunt, conficere teneantur.
- VI. Capitula nullo modo remittant cappellam sacram valoris tercentorum florenorum Archiepiscopo & Episcopis.

Ex titulo De institutionibus. 620.

Capita II. ibid.

I. Lai-

- I. Laicis non attribuantur Ecclesie parochiales.
- II. Canonici cappellanas, quas ab Episcopo acceperunt, aliis non conferant.

Ex titulo Ne sede vacante aliquid innovetur: & qualiter fructus annui valoris dividantur. 620.

Caput I.

- I. Quo pacto administrandi sint fructus Archiepiscopatus vel Episcopatus sede vacante: & quod nulla scriptura extrahi possit ab archivomense Archiepiscopalis, sive Episcopalis.

Ex titulo De rebus Ecclesie alienandis, vel non. 621.

Capita III.

- I. Beneficia non posse obligari sub sigillo regio.
- II. Commende cessionum, reddituum, & rerum Ecclesiasticarum, que in regnis Aragonum & Navarre fieri secularibus solebant, tolluntur.
- III. Monentur Prelati Tarraconensis provincie, ut secundum constitutiones Provinciales bona Ecclesiastica conservanda curent.

Ex titulo De pignoribus, & aliis cautionibus. 622.

Caput I.

- I. Ne Ecclesie ornamenta vendi vel impignorari Judaeis possint.

Ex titulo De testamentis.

Caput I.

- I. Non licere Prelato, canonico, aut clerico, de bonis Ecclesiasticis heredem instituere: aut si fecerint, bona relicta pauperibus acquiri.

Ex titulo De successionibus ab intestato.

Caput I.

- I. Prelato mortuo, aut beneficiato, bona ejus Ecclesiastica viris bonis committenda, juxta Ecclesie morem.

Ex titulo De statu monachorum, & canonicorum regularium.

Capita III.

- I. Religiosi monentur honestis ephippiis, & sibi decoris uti.

II. De vestibus religiosorum.

III. Monachis nihil ut proprium habendum.

Ex titulo De religiosis domibus, ut Episcopo sint subjectae.

Capita II.

I. Inter-

- I. Interdicitur clericis alterius provincie altarium edificatio, & jurisdictione uti.
- II. Reddenda ratio coram Episcopo & capitulo iis, qui in Ecclesiis regularibus administrationem habuerint.

Ex titulo De cappellis monachorum. 613.

Caput I. ibid.

I. Ne iudices & advocati intersint monasteriorum visitatione.

Ex titulo De jure patronatus. 624.

Capita IV. ibid.

I. Qui à patrono laico non presentatur Episcopo curam animarum exercuerit, excommunicatur.

II. De parochiarum Ecclesiarum administratione.

III. Quantumvis quis in Ecclesia parochiali presentatus fuerit, non licere ei administrare, nisi ab Episcopo administrationem acceperit.

IV. Monentur laici, qui Ecclesias parochiales occupant, ut eas disponendas Prelatis relinquunt.

Ex titulo De censibus. 624.

Capita II. ibid.

I. Modus servandus in visitatione, tam à Prelato, quam ab archidiacono, in receptione census.

II. Archidiaconus in visitatione servare debet constitutionem Papæ Benedicti XII. quæ incipit: Vas electionis.

Ex titulo De celebratione Missarum, & sacramento Eucharistiæ, & divinis officiis. 625.

Capita V. ibid.

I. Decies saltem in anno rectoribus, dignitates vel Beneficia obtinentibus celebrandum esse.

II. Decernitur, literas ab Archiepiscopo mitti Episcopis oportere, quibus moneantur, ut constitutiones de libertate Ecclesiæ observent.

III. Constitutio: Non incongruum, jubetur observari, & post festum corporis Christi indicitur memorata die Missa celebranda: qui intersuerint quadraginta dies indulgentiæ consequuntur.

IV. Quoties in anno Prelati, canonici, & reliqui beneficiati celebrare teneantur, & quòd Breviarium omnes habeant ab Ordinario ordinatum.

V. Ut nemo in subdiaconum ordinetur, qui non habeat Breviarium.

Ex titulo De baptismo, & ejus effectu. 626.

Caput I. ibid.

I. *A Judaeismo conversi censuris cogendi, ut filios suos curent baptizari.*

Ex libro IV. Titulo De clandestina depōsatione. 627.

Caput I. ibid.

I. *Qui clandestina matrimonia contraxerint, excommunicantur: & donec de legitimitate personarum constiterit, separari jubentur. Et est pars cap. incip. Districtè præcipimus.*

Ex libro V. Titulo De magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. 627.

Capita II. ibid.

I. *Episcopi prædicent in suis diœcesibus, vel hoc officium aliis committant.*

II. *Duos de quoque capitulo ad Theologie & Juris Canonici studia mitti ab Episcopo & capitulo debere.*

Ex titulo De Judæis, Sarracenis, & eorum servis. 628.

Capita VIII. ibid.

I. *Judæis cappis clausis indui non licere.*

II. *Innocentii IV. Bulla.*

III. *Mulieres prohibentur Judæis cohabitare, & eorum filios alere.*

IV. *Dominis temporalibus injungitur, ut in locis ditionis sue prohibeant à Sarracenis Machometi nomen publicè invocari.*

V. *Prohibentur Christiani nuptiis infidelium & convivii eorum interesse.*

VI. *Christiani jubentur domicilia separata à Judæis & Sarracenis habere.*

VII. *Infideles prohibentur merces vendere diebus, qui festi à Christianis coluntur.*

VIII. *Monentur domini temporales dare operam, ut Clementina De Judæis & Sarracenis observetur.*

Ex titulo De hæreticis. 631.

Caput I. ibid.

I. *Contra vagos excommunicatione immodatos.*

Ex titulo De privilegiis, & excessibus privilegiatorum. 631.

Caput I. ibid.

I. *Beneficiis privantur, qui regias literas falsò impetrant, quibus de Regis familia se esse testantur.*

Ex titulo De pœnis. 631.

Caput I.

ibid.

I. Clerici, qui commiserint abominanda facinora his expressa, sacris ordinibus spoliandi.

Ex titulo De penitentis & remissionibus.

632.

Capita VII.

ibid.

I. Jubentur sacerdotes populum ad confessionem & communionem hortari.

II. Canonici, & clerici beneficiati non sacerdotes bis in anno jubentur communicare.

III. Posse sacerdotes peccata sua cuivis sacerdoti confiteri.

IV. Licere sacerdotibus de casibus non reservatis confiteri invicem.

V. Precipitur rectoribus, ne religiosos mendicantes ad audiendas confessiones admittant sine literis diœcesanorum consignatis.

VI. Rectoribus superiorem constitutionem negligentibus pœna centum solidorum constituitur.

VII. Episcopus Elnensis elegit post Concilium Metropolitani Tarraconensem, ut ejus Concilio Provinciali interesset: postea tamen à Gregorio XIII. suffraganea facta fuit.

De proœmiis & conclusionibus Conciliorum Tarraconensium.

633.

* Clariss. Viri Antonii Augustini Episcopi Ilerdensis Epistola, de libris ad emendationem Gratiani necessariis, ac de nova editione Conciliorum, & Juris Pontificii Collectione facienda. Ad Gregorium XIII. Pont. Max.

646.

** Capitulos de quatro cartas de D. Antonio Agustín Obispo de Lerida, en el año MDLXXIII. para el Secretario Geronimo Zurita, que estava en Madrid: en orden à recoger varios libros de Concilios, y de imprimir los de Toledo. En carta de 28. de Henero, &c.

647.

** Epistola Antonii Augustini Episcopi Ilerdensis ad Laurentium Surium Cartusianum. Interpellatus à Gallis & Germanis de Conciliis Græcis & Latinis edendis, respondet: censuram editionis Surianæ facit, & formam optimæ editionis proponit.

647.

** Cartas de D. Antonio Agustín, Obispo de Lerida, y electo Arçobispo de Tarragona, para el

Mac-

Maestro Juan Bautista Perez, canonigo que fue de Toledo, y Obispo de Segorve; escritas en Lerida à 13. de Julio MDLXXVI. 650.

II. *Carta* del mismo Arçobispo para el Maestro Perez, en Lerida à 30. de Agosto MDLXXVI. 651

III. *Epistola* Hieronymi Suritæ ad Anton. Augustinum Archiepiscopum Tarraconensem. 652.

IV. *Elogium* Illustriss. Viri D. Antonii Augustini Archiepisc. Tarraconensis. Ex Cl. V. D. Nicolao Antonio in *Biblioth. Hisp.* To. I. pag. 76. 653.

V. CONCILIUM II. Provinciale LIMANUM B. Toribii, celebratum anno MDXCI. 657.

Tituli capitulum XX. *ibid.*

- I. De visitandis regularibus, qui regunt Doctrinas, seu parochias Indorum extra cœnobia.
- II. De visitandis regularibus, qui viventes & residentes in monasteriis administrant sacramenta, exercentes munia parochialia.
- III. Religiosi Doctrinis prefecti non possint administrare sacramenta sine licentia & examine Ordinarii.
- IV. Judices & Gubernatores seculares non se intromittant in assignando salaria sacerdotibus in Doctrinis & Beneficiis.
- V. Salaria Doctrinarum non reducantur vel diminuantur per Gubernatores, aut ministros seculares.
- VI. Prætores locales non se interponant in examine absentie clericorum, vel æris alieni quo gravantur.
- VII. Pro-reges, aut alii ministri seculares, non se immisceant visitationibus bonorum Ecclesiarum, vel Hospitalium: nec nominationi vel depositioni economorum ejusmodi Ecclesiarum vel Hospitalium.
- VIII. Clerici qui interim, dum non habetur sacerdos proprius, in Doctrinis & Beneficiis degerint, illis inserviant cum aliquo stipendio.
- IX. Visitatores sint sacerdotes.
- X. Rectores Doctrinarum dent vades reddendi rationem rerum sue cure commissarum, ad dictas Doctrinas & Beneficia, in quibus constituti fuerint, pertinentium.
- XI. Obser-

- XI. *Observentur rubricæ novi Missalis, & specialiter in osculo Evangelii.*
- XII. *Non detur secularibus pax per patenam: nec sabella pacis circumferatur per ministros altaris.*
- XIII. *Observentur præscripta novi Missalis in distributione cinerum, palmarum, & aliarum rerum.*
- XIV. *De servanda immunitate Ecclesiarum.*
- XV. *Executioni mandentur decreta superioris Concilii Provincialis anni MDLXXXIII.*
- XVI. *Notarii non accipiant plus quam decimam partem unius aurei pro titulo ordinum.*
- XVII. *Clerici prius quam accipiant dimissoria, reddant rationem eorum, quæ ipsorum curæ commissa fuerunt: & cum solis huiusmodi dimissorialibus possint recipi in aliis Episcopatibus.*
- XVIII. *Nominantur testes synodales.*
- XIX. *Religiosi doctrinales cum cura animarum, minus quam clerici seculares observent & adimpleant quod spectat ad habendum constitutiones synodales, & alia contenta in hoc capitulo.*
- XX. *Religiosi solvant quartam funeralem, & portionem canonicam.*

Regula consueta, seu Institutiones consuetudinales Ecclesiæ Metropolitanæ Limensis, edita per Beatum Turibium ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopum.

Tituli capitulum LI.

- I. *Quomodo pulsari debeant campanæ.*
- II. *Quando, & qua hora pulsandæ campanæ.*
- III. *Quando campanarum concrepatione pulsandum.*
- IV. *Ad interdictum.*
- V. *Quomodo repetitis ictibus pulsandæ campanæ.*
- VI. *Quomodo, & quo ordine intrandum, & assistendum ad horas in choro.*
- VII. *De silentio.*
- VIII. *Quando standum in choro.*
- IX. *Quando sedendum.*
- X. *Quando genua flectendum.*
- XI. *Quando se convertunt ad altare.*
- XII. *Quando deponenda bireta, & manice demittendæ.*

XIII.

- XIII. Quando inclinanda capita.
XIV. Quando cantandum officium, & quando dicendum tono simplici.
XV. Quibus horis ministri altaris debent ire ad Missam.
XVI. De Matutinis & Laudibus.
XVII. De Prima.
XVIII. De Tertia, Sexta, & Nona.
XIX. De officio Domine nostre.
XX. De Vesperis presente Prelato.
XXI. De Completorio.
XXII. De officio defunctorum.
XXIII. De parochis.
XXIV. Quando faciendę sint processiones cum pluvialibus.
XXV. De officio presidentis.
XXVI. De officio precentoris.
XXVII. De officio correctoris.
XXVIII. De officio cantorum.
XXIX. De officio organiste.
XXX. De juvenibus chori.
XXXI. De officio bedelli, seu perticarii.
XXXII. De sacristanis Ecclesię.
XXXIII. De cura quam sacristani habeant in usu cere Ecclesię.
XXXIV. De officio thesaurarii.
XXXV. De economo Ecclesię.
XXXVI. De iis que ad diem Jovis sanctum, & sepulchrum pertinent.
XXXVII. De visitando, & modo visitandi infirmos.
XXXVIII. De Recle, & Partitur.
XXXIX. De portionariis.
XL. De capitulo hujus sanctę Ecclesię.
XLI. De notario & secretario capituli.
XLII. De observantia dierum festorum ex capite nono Actionis 4. Concilii Provincialis anni MDLXXXIII.
XLIII. Ex Synodo Diocesana anno MDXCII. in hac urbe Regum celebrata, quod spectat ad observantiam festorum cum quadam declaratione.
XLIV. De observandis decretis hujus Synodi.
XLV.

- XLV.** *Sermones quos declamat Prelatus per se, vel per aliam personam.*
- XLVI.** *De ordine servando quando Prelatus, vel præbendarii ingrediuntur chorum.*
- XLVII.** *Portiones ad capitulum spectantes convertantur in distributiones quotidianas.*
- XLVIII.** *Quod clerici in festis concurrant ad Ecclesias.*
- XLIX.** *De Matutinis: & quod clerici accurrant ad Salve Regina.*
- L.** *Ut istæ ordinationes statim publicentur, & diebus Veneris legantur in capitulo.*
- LI.** *Omnes præbendarii intersint processionibus.*
- *SYNODUS VII.** *Dioecesana Limensis, celebrata in civitate Regum, ultimo die Octobris, anno MDXCII.*
- Tituli capitum XXX.**
- I.** *Hispanorum, Indorumque parochi mittant exemplaria & monumenta reddituum Ecclesiasticorum.*
- II.** *Parochi mittant relationem fidelium Indorum sue cure pastoralis.*
- III.** *Quod parochi possint diebus Dominicis & festivis celebrare duas Missas in duabus Ecclesiis diversis ac distinctis.*
- IV.** *Vicarii singulis annis inspiciant testamenta sui districtus, eaque adimpleri faciant.*
- V.** *Observentur Concilia Provincialia annorum MDLXVII. & MDLXXXIII. in hac civitate celebrata.*
- VI.** *Vicariis & parochi decimarum rationes mittant, & in libro descriptas habeant.*
- VII.** *Indorum parochi instruant Archiepiscopum, qualiter adimpleantur provisæ, & providendæ in favorem Indorum.*
- VIII.** *Indorum sacerdotes pro sacramentorum administratione non accipiant ab Indis jura, nec eosdem ad hæc, vel oblationes, aut alia jura cogant.*
- IX.** *Servorum, Indorumque domini, & parochi diligenter curent, ut illi doctrinam doceantur, Missas, conciones, & sacramenta frequentent.*
- X.** *Diebus Dominicis & festivis præcepti, cunctis Missas & sermones in suis parochiis audient.*
- XI.** *Vi-*

686.

ibid.

- XI. Vicarii singulis annis in suis Ecclesiis publicent Concilia Provincialia.
- XII. Visitatores exsequantur decreta de clericis non callentibus linguas ad predicandum, & excipiendas confessiones.
- XIII. De visitatoribus, ipsisque visitatoribus visitandis.
- XIV. Visitatores diligenter inquireant in parochos inhabiles & insufficientes ad curam pastoralem.
- XV. Ut visitatores exigant rationes Ecclesiarum, & xenodochiorum ex eorum libris, economis, & bonorum detentoribus, providendo & ordinando, ut in usus necessarios expendantur.
- XVI. Vicarii & parochi procedant contra impediētes Ecclesie ministros, ubi de musicis Ecclesiarum instrumentis.
- XVII. Quod nigri, vel alii misti generis, vel gentis, non vivant inter Indos.
- XVIII. Qui sacerdotes accusant, deponant eam summam pecunie, que sufficiat ad prosequendam causam, & solvenda jura ministrorum.
- XIX. Ne visitatores, vel eorum officiales, jura ab Indis accipiant, vel eos mulctent pœnis pecuniariis.
- XX. Cum vacaverit doctrina, vicarius provideat de ministro sacramentorum, & interim proximus parochus poterit in ea exercere officium pastorale.
- XXI. Concionatores inter predicandum hortentur populos ad decimas ritè solvendas.
- XXII. Imaginum pallia, & alia Ecclesiarum ornamenta non accommodentur ad alios usus, quàm ad quos deputata sunt.
- XXIII. Nullæ imagines vel reliquie Sanctorum in auctionibus publicentur.
- XXIV. Ut constituti sint notarii, seu punctatores cappellaniarum, memoriarum, & fundationum Ecclesiasticarum.
- XXV. De judicibus Ecclesiasticis ad cognoscendum causas ad has partes delegandas.
- XXVI. De examinatore Beneficiorum & Doctrinarum.
- XXVII. De testibus synodalibus.

XXVIII. Indorum parochi uniformem Missarum eleemosynam accipiant.

XXIX. De festis que servari debent.

XXX. Quod vicarii & parochi habeant has constitutiones synodales.

* SYNODUS VIII. Diocesana Liniensis, celebrata à B. Toribio Mogrovexo in oppido SS. Petri & Pauli Piscobamba die 24. mensis Novembris, anno MDXCIV. 696.

Tituli capitulum XLVIII. 696.

- I. Parochi frequenter visitent prædia, tentoria, stationes, aliaque loca, in quibus fuerint ipsorum parochiani.
- II. Parochi non permittant, ut Indi destruant, vel deferant loca sue reductionis.
- III. Indi non degant in granariis, vel inibi habeant res, que impediant ipsorum profectum spirituale.
- IV. Indorum partitiones, vulgò repartimientos, quas Hispani facere solent, fiant in diebus ferialibus.
- V. Indi & Aethiopes ignorantes catechismum ad eum addiscendum conveniant.
- VI. Vtriusque sexus parvuli doctrinam mane & vespere frequentent.
- VII. Parochi Catechismum parvulorum, & Christianam doctrinam in Concilio edita memoriter retineant.
- VIII. Parochi in libro scriptam habeant matriculam Indorum tributariorum, & reliquorum sue cure pastoralis.
- IX. In libris baptismalibus notetur baptizatorum ætas.
- X. Parochis indigentibus adhibeatur alius sacerdos, qui curam animarum agat.
- XI. Parochi pro rebus, quas ab Indis emerint, justum persolvant pretium.
- XII. Ordinandi audiant & discant linguam.
- XIII. Parochis non detur facultas absentie sine limitatione temporis.
- XIV. Non dentur exemptiones à jurisdictione judicum, vicariorum, & visitorum.
- XV. Quod absque causa necessitatis non celebrentur Misse in oratoriis.

- XVI. *Indorum correctores non impendant res unius Ecclesiæ vel hospitalis in usum alterius.*
- XVII. *Visitatores in rationibus hospitalium non computent quod correctores dant chirurgis eo tempore quo non serviunt.*
- XVIII. *Notarii jura, quæ ex visitationibus ipsis debentur, non accipiant ab æconomis Indis.*
- XIX. *Visitatores visitent bona hospitalium, Ecclesiarum, & aliorum piorum operum, quæ administrant depositarii generales, eorumque rationes exigant.*
- XX. *Clerici habeant Kalendarium perpetuum novi Breviarii.*
- XXI. *Diebus Dominicis distribuatur panis benedictus.*
- XXII. *Hispanorum, Indorumque parochi hortentur populum ad accipiendum Bullam Cruciatæ.*
- XXIII. *Ut obtineantur jura seminariorum.*
- XXIV. *Ut servetur sanctissimum Eucharistiæ sacramentum in Ecclesiis Indorum.*
- XXV. *Clerici omnes Ecclesiarum comitentur sanctissimum sacramentum ad infirmos deferendum.*
- XXVI. *Ecclesiis & hospitalibus tribuantur tres novene.*
- XXVII. *Indorum parochi habeant arrhas & amittus ad velandos seu benedicendos sponfos.*
- XXVIII. *Indi nec directè, nec indirectè, ad oblationes compellantur.*
- XXIX. *Judices Ecclesiastici possunt ministrare omnia sacramenta, præter matrimonium.*
- XXX. *Missæ confraternitatum dicantur diebus ex Missali novo non impeditis.*
- XXXI. *De modestia ac decentia in templis servanda.*
- XXXII. *Visitatores taxent jura tabellionum.*
- XXXIII. *Quæ pecora possint parochi habere pro sua sustentatione.*
- XXXIV. *Causse annullandi matrimonia ad Ordinarium remittantur.*
- XXXV. *Decimarum controversiæ ad Ordinarium remittantur.*
- XXXVI. *Vicarii clericos inhonestè viventes ad Ordinarium cum informationibus remittant.*
- XXXVII. *Hispa-*

- XXXVII. Hispani, qui inter Indos indecenter vixerint, ad Hispanorum oppida per parochos auertantur.
- XXXVIII. Indorum parochi, qui plura habent oppida, diebus Dominicis & festiuis dicant duas Missas.
- XXXIX. Parochi celebrent duas Missas pro suo Antistite, & pro aliis sacerdotibus decedentibus in hoc Archiepiscopatu.
- XL. Indorum parochi Prælatum generaliter moneant, cum parochiani indigebunt absolutione reservata.
- XLI. Omnes parochi eos conscriptos habeant, quibus viatici, & extremae-unctionis sacramenta ministraverint.
- XLII. Sacerdotes & ordinandi discant cantum.
- XLIII. Iudices expediti contra parochos remittant causas conclusas ad Superiorem pro ferenda sententia.
- XLIV. Vicarii, visitatores Doctrinarum, parochi, ceterique iudices Ecclesiastici, procedant contra seculares, qui rusticis laboribus impediunt doctrinam, & causant damna spiritualia.
- XLV. De examinativibus Beneficiorum.
- XLVI. De iudicibus Ecclesiasticis ad cognoscendum causas per suam Sanctitatem, vel Apostolicam Legatos, aut Nuncios remittendas.
- XLVII. De testibus synodalibus.
- XLVIII. Vicarii & parochi habeant apud se hæc constitutiones synodales.
- * SYNODUS Diœcesana Valentina, celebrata præfide Illustrissimo & Reverendissimo D. Joanne à Ribera Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, mense Majo, ann. MDXCIV. 710. ibid.
- Tituli decretorum X.
- I. Titulares Confraternitatum imagines in sacris locis deinceps reponantur.
- II. Mulierum operariarum officium tollatur de Ecclesiis.
- III. Vicarii ad omnes distributiones admittantur.
- IV. Missæ à parochis diebus Dominicis & festis semper pro populo celebrentur.
- V. De fossore.
- VI. De tabella novo Prefecto operum proponenda.
- VII.

- VII. *Scholarum cœlibatus.*
- VIII. *In quarta cere que parochia futura sit secunda.*
- IX. *Missæ que non celebrantur à proprio beneficiato, describantur in libro Rationalis.*
- X. *Excommunicatus ad reincidentiam quando sit denudò publicandus.*
- *SYNODUS Oriolana, celebrata præside Reverendiss. D. Josepho Stephano Oriolano Antistite, anno Domini MDC.* 713.
- Tituli capitulum LXXII. ibid.
- I. *De receptione sacri Concilii Tridentini, Pontificalis Romani, & aliarum literarum Apostolicarum.*
- II. *De personis, que fidem profiteri tenentur.*
- III. *Qui doctrinam Christianam docere, qui memoriter tenere debeant.*
- IV. *Parochi Morischorum diligentem operam in eorum conversionem impendant.*
- V. *Ne sacrum baptismi vas sit fictile, aut luteum.*
- VI. *Ad sacramentum Baptismatis patrini salem, cereos, & alia necessaria adferre debent.*
- VII. *Ut singulorum, qui confirmantur, singuli sint susceptores.*
- VIII. *Ne in privatis oratoriis Missæ recitentur.*
- IX. *De iis, qui jurgiorum occasione altaria nudant, aut Ecclesiastica officia perturbare presumunt.*
- X. *Pro elemosyna Missæ tres solidi conferantur: & quo pacto Missæ distribui debeant.*
- XI. *De reductione Missarum, & de aliis piis Ecclesiæ obsequiis.*
- XII. *Ne una die plures Missæ defunctorum decantentur.*
- XIII. *De vigiliis B. Mariæ Virginis.*
- XIV. *Ne imagines Sanctorum profano cultu ornentur.*
- XV. *De concionibus que singulis diebus festivis & Dominicis haberi debent.*
- XVI. *Adversus eos, qui dies Dominicos ac festos colendos non observaverint.*
- XVII. *De Missa B. Rochi tempore pestis singulis seriis tertiis celebranda.*
- XVIII. *De Missa matutinali instituenda.*

- XIX. De pœnis adversus presbyteros, tam seculares quàm regulares, si feminas in confessione provocaverint, & de ejus delicti remediis.
- XX. Confessores nullam pecuniam intuitu confessionis recipiant.
- XXI. Confessores, nisi consulto & maturo consilio, absolutionem peccatorum pœnitentibus ne imperent.
- XXII. Eucharistiam ad egrotos noctu deferri quando liceat.
- XXIII. Cùm Eucharistia deferenda erit, sex eam clerici comitentur.
- XXIV. In Ecclesiis nihil inhonestum aut indecens fieri debet.
- XXV. Clerici, ne in sacristia, & Ecclesia otiosa colloquia & confabulationes misceant.
- XXVI. De eleemosynis ad pauperum veterumque egestatem sublevandam.
- XXVII. De eleemosynarum distributione.
- XXVIII. Quæ à prefectis, vel administratoribus hospitalis Oriolane civitatis præstanda sint.
- XXIX. Qui ad sacramentum Extreme-unctionis vocari debeant.
- XXX. De piis defunctorum voluntatibus exsequendis.
- XXXI. Parochi intra limites sue parochie resideant.
- XXXII. Ne cadavera occisorum noctu, clam, & ex occulto sepeliantur.
- XXXIII. Ne clerici, cujuscumque dignitatis sint, secularia negotia pertractent.
- XXXIV. Ne clerici noctu arma gestent.
- XXXV. Ne clerici aleatores sint.
- XXXVI. De habitu clericorum.
- XXXVII. De habitu secularium, qui choro inserviunt.
- XXXVIII. De concubinariis tollendis.
- XXXIX. Ne femine, & aliæ seculares persone, in Ecclesiis noctu pervigilent, aut integro die, orationis occasione, persistant.
- XL. Ne meretrices juxta Ecclesias aut scholas publicas vivant.
- XLI. De ritu canendi in choro.
- XLII. De disciplina & silentio chori.
- XLIII. Quo

- XLIII. Quo ordine processiones fieri debeant.
- XLIV. Ne capitulum habeatur quo tempore divina celebrantur officia.
- XLV. Quo pacto coadjutores approbari debeant.
- XLVI. Quando in funeribus ducendis Nocturna dicenda sint, & stationes permittende.
- XLVII. Ecclesiam parochialem S. Salvatoris, in Cathedrali sitam, ceteris preferendam esse.
- XLVIII. Pagi, & rura extra civitatem Oriolanam sita, tribus ejusdem parochiis assignantur.
- XLIX. Ex omnibus terre fructibus integre decime, & nulla interposita mora, persolvende sunt.
- L. Domini temporales, in quacumque dignitate constituti sint, colere debent omnes Christi sacerdotes.
- LI. Que efficere & exsequi debeant Confraternitatis nobilium alumni.
- LII. Confratres ne in rebus ludicris, aut tormentis emittendis pecunias exsolvant.
- LIII. De iis qui ad titulum patrimonii ordinandi sunt.
- LIV. Ordinibus initiati quo tempore Eucharistiam sacram sumere debeant.
- LV. De aris portatilibus.
- LVI. De illis, qui ante matrimonium se carnaliter polluunt.
- LVII. Ne nuptiales benedictiones alio in loco, quam in propria parochia, dentur: nec conjuges ante benedictionem cohabitare permittantur.
- LVIII. De reverentia, qua sacramentum matrimonii colendum est.
- LIX. Que facere debeant Ecclesiasticarum fabricarum administratores.
- LX. Que pro institutione sue familie pater-familias curare debeat.
- LXI. Parentes, mariti, & heri, curent diligenter ne filie sue, uxores, & ancille, privatas in domos ad choreas ducendas accedant.
- LXII. Matres filias suas ad nuptias minimè ducant.
- LXIII. Cantilena turpes ne in republica permittantur.
- LXIV. Ne caupone & stabularii meretrices in suis diversoriis habeant.

LXV. *Ne incantationibus, aut aliis superstitiosis precibus medicina fiat.*

LXVI. *Quæ observare debeant mulieres devotæ Confraternitatis S. Lucie urbis Oriolane.*

LXVII. *De congrua portione vicariis assignanda.*

LXVIII. *De procuratione visitatorum.*

LXIX. *Qui dies festi in hac diœcesi Oriolana solendi sint.*

LXX. *De casibus Episcopo reservatis.*

LXXI. *Applicatio penarum in nostris constitutionibus & statutis in transgressores apposita.*

LXXII. *De iudicibus, & examinadoribus synodalibus.*

Litere amplifs. D. Cardin. Matthæji ad eundem Episc. circa eam Synodum, cum hujus laude. 748.

Declaratio DD. Cardinalium S. Congregationis Rituum. 748.

Elogium Reverendis. Episcopi Josephi Stephani Episcopi Oriolani, ex D. Nicolao Antonio. 749.

• *CONCILIUM III. Limanum Provinciale, celebratum à B. Toribio Mogrovexo an. MDCI. sub Clem. VIII. & Philippo III. Hispaniarum ac Novi Orbis Rege.* 750.

Actio I. 751.

Tituli decretorum III. ibid.

I. Declaratur inchoatio Concilii.

II. Ordo in sedendo statuitur.

III. De professione Fidei.

Actio II. 752.

Tituli decretorum V. ibid.

I. De iudicibus synodalibus.

II. De testibus synodalibus.

III. Forma Interrogatorii ad Romanum Pontificem mittendi circa promovendos ad Episcopatus, juxta decretum sacri Concilii Tridentini sess. 25. cap. 1. De reformatione.

IV. Renovatio Concilii Provincialis anni MDVIII.

V. Decreta hujus Concilii sedis Apostolicæ censuræ subjiciuntur.

• *SYNODUS Limensis Diœcesana IX. ejusdem B. Toribii Mogrovexo, celebrata anno MDCII.* 754.

Tituli capitulum XLIX. 754.

I. Oblationes defunctorum non sint factæ.

II. Ar-

- II. Arcana confessionis non curiosè inquirenda.
- III. Mendicorum anime curande.
- IV. Piarum voluntatum exsecutio.
- V. Ab oblationibus nemo dehortandus.
- VI. Profane picturæ à templis arcendæ.
- VII. Hospitalium administratores.
- VIII. Mendicatio non locanda.
- IX. Periculose devotiones tollantur.
- X. Cautio ad matrimonia Indorum.
- XI. Oblationes in die defunctorum.
- XII. De celebratione Missarum.
- XIII. De eleemosynis Missarum.
- XIV. De decimariis.
- XV. Visitatores examinent sententias latis per iudices.
- XVI. Acta secum ferant.
- XVII. Reservatur absolutio fraudantium loca pia.
- XVIII. Tabacum ante communionem nemo sumas.
- XIX. Aqua ex calice laicis ne detur.
- XX. De osculo altaris.
- XXI. Pœna clericorum qui lucris intendunt.
- XXII. Parochi corporales pœnas non exigant.
- XXIII. Potus ex ficibus interdictus.
- XXIV. De eleemosyna Missarum.
- XXV. Cautio matrimoniorum.
- XXVI. Officia sacristani.
- XXVII. Ut assistant sacramenta ministrantibus.
- XXVIII. Visitatio non relinquatur imperfecta.
- XXIX. De pœnarum impositione.
- XXX. Pecunie pie citò reponende.
- XXXI. Sanctissimum sacramentum quo ritu deferendum.
- XXXII. Epistole figuratis hostiis non claudantur.
- XXXIII. Libelli contra clericos quando & quomodo accipiendi.
- XXXIV. Habeatur cura clericorum inopum.
- XXXV. Præjudicia parochis non fiant.
- XXXVI. Sacerdotes non sine bereto ad aram procedant.
- XXXVII. Ex præscripto Missalis osculanda manus sacerdotis.
- XXXVIII. Funeralium rationes ut excipiendæ.
- XXXIX. Sacristani habitent juxta templa.

- XL. Colores mutandi curam gerant.
 XLI. Visitatorum notarii sint clerici.
 XLII. Syndicatio visitatoribus danda.
 XLIII. Clerici decimas nec locent, neque conducant.
 XLIV. Declaratio constitutionum Antistiti reservata.
 XLV. Parochi & vicarii habeant constitutiones.
 XLVI. Potestas delegata eas exsequendi.
 XLVII. Examinatores Beneficiorum.
 XLVIII. Judices Apostolici.
 XLIX. Testes synadales.

* SYNODUS Limentis Diocesana X. ejusdem B.
 Toribii, celebrata anno MDCIV. 760.

Tituli capitulum XLIII. 760.

- I. Parochi post resignationem Beneficii ministrent sacramenta.
 II. Oleum & Chrisma in singulis Ecclesiis servanda.
 III. Testes baptismi fideliter adnotandi.
 IV. Idem illico post hoc & alia sacramenta faciendum.
 V. Parochi non exerceant pradia.
 VI. Ne ea conducant.
 VII. Matricule sacramentorum non committantur laicis.
 VIII. Populus ad Missas & doctrinam quomodo convocandus.
 IX. Quomodo etiam ad confessiones.
 X. Oblationes ubi & quando faciende.
 XI. Libere esse debent.
 XII. Nec per preconem indicende.
 XIII. Nec directe vel indirecte cogantur.
 XIV. Parochi idoneos sacramentorum ministros adhibeant.
 XV. De casibus Archiepiscopo reservatis.
 XVI. Ecclesiastica pecunie cura.
 XVII. Clare ac distincte conscribenda.
 XVIII. Ara sacra solis linteis sternatur.
 XIX. Sacerdos celebraturus inspiciat altaris paramenta.
 XX. Ara sacra linteis insuatur.
 XXI. Suppeditanea crucibus insignita non sicut.
 XXII. Sacra Eucharistia pro locorum opportunitate servetur.
 XXIII. Clavis tabernaculi nulli laico committenda.
 XXIV.

- XXIV. *Censuræ generaliter publicatæ singulos afficiuntur.*
- XXV. *Cruces in locis sordidis ne pingantur.*
- XXVI. *Ad signum salutationis flectamus genua.*
- XXVII. *Præbendarii in capitulo legant constitutiones.*
- XXVIII. *Et Regulam Consuetam.*
- XXIX. *Sacerdotes nullo serè loco vel tempore sumant tabacum.*
- XXX. *Missæ intra monialium cœnobîa non celebranda.*
- XXXI. *Sacella ad Missas aperta sunt.*
- XXXII. *Parochi se mutuò juvent.*
- XXXIII. *Cadaverum effossores plectuntur.*
- XXXIV. *Providetur copiæ confessoriorum.*
- XXXV. *Processiones parochiales Lime.*
- XXXVI. *De officio sacristani.*
- XXXVII. *Festæ & jejunia Limensia.*
- XXXVIII. *Vicarii & parochi habeant authenticum exemplar Synodi.*
- XXXIX. *Pœne non taxatæ relinquuntur arbitrio iudicum.*
- XL. *Dubia Archiepiscopo reservantur.*
- XLI. *Examinatores Beneficiorum.*
- XLII. *Judices Apostolici.*
- XLIII. *Testes synodales.*
- ²² *CARDINALIS DE AGUIRRE Clausula ad lectorem.*
766.
- ²³ *Viri insignes Hispani, Oratores regii, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Generales, Doctores, Concionatores, &c. qui intervenerunt Conciliis Generalibus Lateranensi & Tridentino, aut lucubrations aliquas vel Sermones in iis publicè protulerunt. Vide Præfationem, seu Rationem Operis, initio hujus voluminis præfixam.*

FINIS.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

1111

PLAUSUS
SEMINARII
ARCHIEPISCOPALIS

Neapolitani.

PLAUSUS

SEMINARI

ARCHIEPISCOPALIS

Neapolitan.

PLAUSUS

SEMINARII

Archiepiscopalis Neapolitani.

In adventu

EMINENTISS. PRINCIPIS

D. JOSEPHI

S.R.E. CARD. DE AGUIRRE

Protektoris Regni Siciliae

Post reparatam valetudinem.

Destinatus jussu

EMINENTISS. PRINCIPIS

D. JACOBI

CARD. CANTELMI

Archiep. Neapolitani,

Affidente simul

EMINENTISS. PRINCIPE

D. FORTUNATO

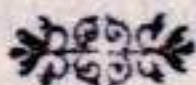
CARD. CARAFA

Præfule Averfano,

Et splendidissima aliorum Prælatorum,

Virorumque dignitate, & eruditio-

ne illustrium corona.

Neap. Ex Officina Sociorum Parrino, & Mutij 1695.

Superiorum licentia.

P L A U S U S

SEMINARII

Archidiecesi Neapolitanae

In editione

EMINENTISS. PRINCIPIS

D. JOSEPHI

SECRETARII

Prætorii

Prætorii

Prætorii

EMINENTISS. PRINCIPIS

D. TACCHI

SECRETARII

Prætorii

Prætorii

EMINENTISS. PRINCIPIS

D. FORTUNATO

SECRETARII

Prætorii

Prætorii

Prætorii

Prætorii

Prætorii

AD EMINEN.^{mum}, AC REVEREN.^{mum}.

PRINCIPEM
D. IOSEPHUM

S. R. E. CARD. DE AGUIRRE.

Pro recepta valetudine.

O R A T I O.

SI tota hodierno die
Neapolis, ad Te inte-
gerrimæ valetudini restitu-
tum gratulabunda conflue-
ret;

A 3 ret;

ret; & festis hæc Aula frequentissimi Populi vocibus personaret; quanta nostrum omnium animos Te sospite lætitia compleverit, Te facile intellecturum existimarem. Ea enim ore, oculis, voce, habituque gratantis animi argumenta præferrent, ut, Te cum atrocissima morbi virulentia conflictante, non de vnus, sed de communi ferè omnium salute dimicatum esse comprobaretur. Quoniam autem vnus Oratione aperiendum est, quod vix assequi totius Populi frequentia potuisset; vereor, ne quantum Tuæ est

est valetudini impar lætitia, tantundem impar lætitiæ Oratio mea videatur. Neque enim tantum mihi dicendi flumen est, vt publicæ hujus lætitiæ sensum assequi Oratione valeam, verbisque complecti: Neque tantus publicæ lætitiæ sensus est, qui contineri verbis, comprehendique Oratione patiatur. Sed quum ea demum magna lætitia sit, quam nulla dicendi copia extollere possit, aut adæquare; gaudendum mihi jure esse video, quòd nihil dicentis tenuitas detrahet argumento; imò præ-

clariùs tanto in argumento
 versata videatur, si illius
 magnitudini conatu, & ora-
 tione succumbat.

Ut autem lætitiæ hujus-
 ce fontes aperirem, per
 egregias animi Tui dotes O-
 ratio deducenda videretur.
 Quum autem non mode-
 stiam tuam, aut potiùs pa-
 tientiam fatigaturus affurre-
 xerim; mitto ea recensere
 quæ totus terrarum Orbis
 latè concelebrat; neque ul-
 la vnquam posteritas con-
 ticescet. Itaque ea dumtaxat
 enumerabo; quæ ita
 tua sunt, ut nostra ferè
 videantur, quæque ita Te

exornant ; vt in commu-
 nem omnium evadant vti-
 litatem ; vt in tua valetu-
 dine ; non folùm de tua ;
 fed de literarum , de fa-
 pientiæ , de Ecclefiæ , de-
 que Orbis falute gratule-
 mur : Deoque Opt. Max. ,
 fuperisque omnibus ingen-
 tes gratias agamus ; quod
 in edomita morbi tui vi ,
 totius christianæ Reipubli-
 cæ luctum , jaçturamque
 propulsârint : ac literis
 splendorem ; disciplinis glo-
 riam ; Ecclefiæ propugna-
 culum ; & huic sæculo or-
 namentum fauftiffimè con-
 fervârint . Quis enim , ro-

go , tanta cum laude in
 omni literarum genere sese
 exercuit ? Quis tantâ hu-
 manarum , Divinarumque
 rerum peritiâ floruit ? Quis
 tantâ Fidei hostes felicitate
 devicit ? Quis tanto de-
 mum virtutum omnium
 splendore ævi hujusce tene-
 bras illustravit ?

Obstupeſcent poſteri cer-
 tẽ , tot præclara ſapientiæ
 tuæ monumenta ſpectantes ;
 librosque tuos perlegentes
 incredibili eruditione refer-
 tos ; illud tamen impenſiùs
 admiror ; Te in tanta re-
 rum mole muſis etiã va-
 care potuiſſe ; ac poëtis om-
 nes,

nēs, ita versâsse, vt didice-
 ris; ita didicisse, vt probè
 teneas; & divina quadam
 animi facultate, quocun-
 que extemporali in argu-
 mento eorundem testimo-
 nia producas. Quantum
 autem in ijs studijs profe-
 ceris; de quibus suo Pin-
 darus jure cecinit, *χάρις δ' ἅπε*
ἅπαντα τεύκει τὰ μείλικα ψατοῖς
ἐταφέροισα πρῶν, vt nulla
 sine vberrimo gloriæ fœ-
 nore ætatis tuæ hora præ-
 teriret; luculentissima illa,
 quæ sæpè calamo ludente
 condidisti, carmina contestā-
 tur: vt ne cuiquam Ho-
 merum virtutis præconem

invideres; quumque & scri-
 benda faceres, & faciendâ
 scriberes; utrâque simul
 quod paucis mortalium con-
 tigit, laude floresceres.
 Nam ita carminum dulce-
 dine illectus es, vt non
 à musis ad animi quietem
 abstractus, sed musas ipsas
 à quiete ad gravissimas cu-
 ras abstraxisse videaris: ne-
 que jisdem abusus ad otium;
 sed quod jam de Achille
 Papinius noster cecinerat;
 ad virtutis incitamentum.
 Itaque incredibilem illum
 animi ardorem, quo ad
 eruditionem rapiebaris, mi-
 nimè retardârunt, quo mi-
 nus

nus per varia linguarum genera contentissimè spatia-
retur . Non solum enim eas, quæ superfunt adhuc, & indoctis etiam usui sunt; quamvis easdem non sine studio ipse didiceris; & latinam, in qua florentissimorum sæculorum elegantiam æmularis; quam etiam hac tempestate vigentibus mirum in modum literis, non tam præclarum est scire, quam turpe nescire; sed cum Hebræa, quam ad planiorem rerum Divinarum intelligentiam attigisti; Græcam etiam accuratè excoluisti; quæ licet vocum,

cum , rerum , scriptorum-
 que varietate plurimorum
 conatus fregerit ; ipse tamen
 tanta animi alacritate ag-
 gressus es ; vt nullo Docto-
 re (Quis crederet !) te
 ipso usus magistro , brevi
 complectereris , & quã pro-
 vinciam præstantissimi ho-
 mines Magistris , Doctori-
 busque iuvantibus reformi-
 dârunt ; tu sola fretus in-
 geniij magnitudine suscepi-
 sti ; & te tibi , quum non
 adhuc didicisses , Magistrum
 præstitisti . Quis igitur ad-
 miretur ; te in alijs dein-
 de disciplinis , quas vigi-
 lanti studio excolueras, Ma-
 gi-

gistrum locupletissimum ex-
titisse? Quis præclarissimas
suspiciat tot facultatum Ca-
thedras, quas non dicam
ornare, sed enumerare ne-
mo potest?

Itaque non sum prædi-
caturus, quantum Te Be-
nedictina Congregatio ge-
neralem Hispaniarum, An-
gliæque Magistrum admi-
rata sit; quantum te Sal-
manticensis Academia Do-
ctorem Theologum, & pri-
marium Sacrorum Biblio-
rum Interpretem observâ-
rit. Satis enim Tuæ sapien-
tiæ testis est, incredibilis
illa scriptorum multitudo,
que

quæ vigebit decursu seculorum. Testis est Philosophia, quam tribus voluminibus comprehensam tanta styli profunditate pertractasti, ut ad veterum laudem communi sapientum suffragio pervenires. Testis est disciplina moralis; quæ & in libro *Philosophia morum*; & in altero *De virtutibus, & vitij morum*, disertissimè tradidisti: Testis est Theologia, quam non solum cum ingenti orbis admiratione, vix vigesimum ætatis annum prægressus docuisti, idque Sal-
manticenli in Academia,

nimirum in literarum domicilio, in Sapientiæ Theatro; verum etiam tum *in ludis Salmanticensibus*, tum *in Theologia D. Anselmi* præstantissimâ ingenij Tui prole locupletasti. Testes sunt disciplinæ omnes, & facultates; quas passim in scriptis Tuis ita disseminasti, ut nullum Scriptorum genus fuisse videatur, quod non evolueris; nihil sapienti homine dignum, quod non fueris feliciter consecutus. Testis est Hispania, quam Tuæ sapientiæ lumine decorasti. Testis est Gallia, quæ ingenij Tui vires

experta, Te sapientissimum
 vltro fatetur, immo & pas-
 sim honoribus cumulat. Te-
 stis est Italia, quæ Te Car-
 dinalitia dignitate auctum-
 læta suscepit. Testis est Ro-
 ma, quæ exteras vidit gen-
 tes ad Te visendum conflu-
 xisse, & præclarior quid-
 dam in Te habuisse, quod
 Romæ præter Romam ad-
 mirarentur. Testes sunt om-
 nes denique hæreticorum
 Sectæ, quæ nominis Tui fa-
 mæ perculsæ nomen tuum
 trepidæ reformidant; neque
 Tuæ vniquam sapientiæ ob-
 latrare ausæ sunt. Itaque
 ad funestissimum illum mor-
 bi

di Tui nuncium sese auda-
 ciùs erexerant, vt Catholico
 nomini, literarum, disci-
 plinarumque ignorantiam,
 quod Te incolumi non au-
 derent, impudentiùs obje-
 ctarent. Quantum autem
 Te sospite illorum furor, &
 invidentia contabuit, tan-
 tumdem literæ, disciplinæ-
 que lætatae sunt.

Altiùs tamen lætata Ec-
 clesia est; quæ non solùm
 literis splendorem, & di-
 sciplinis gloriam; sed fir-
 missimum sibi etiam in ad-
 versitatibus præsidium, &
 munitissimum aduersus he-
 reses propugnaculum serua-
 tum

tum vidit, ac restitutum
 Utinam E. P. exantland
 pro Dei Ecclesia laboribus
 modum tādē adhibuisses
 ne in affecta tua valetudi-
 ne triste argumentum for-
 titudinis exhiberent. Quam
 autem hominis conditionem
 exuperent, perinde in ijs
 recensendis orationis fidei
 laborat; atque in ijs feren-
 dis vires tuæ conciderunt
 Quis enim humanum du-
 cat; tot, tantaque munera
 ita objisse, vt nec multitu-
 do obruerit, nec ætas ab-
 straxerit, nec dignitas re-
 vocârit? Deus immortalis
 tantos non vnius hominis
 di-

vina virtus potuit exhau-
 re labores, vt nec gravif-
 mis negotiorum curis stu-
 diorum cursum abrumpe-
 ret; nec continenti studio-
 rum curâ graviffima vn-
 quam munera retardaret?
 Nam quis non folùm in
 moderandis Cathedris, fed
 in Benedictina Congre-
 gatione labores complecti
 poffit? Quis te in Supre-
 mo Sanctæ Inquisitionis Se-
 ratu à Confiliis fecretiori-
 bus Catholicæ Majestatis,
 Supremum Romæ In-
 quifitorem, & Regni Sici-
 liæ Proteclorẽ meritis lau-
 ribus profequatur? Quum
 autem

autem in Hispanorum Conciliorum collectione, egregium te Ecclesiasticæ disciplinæ assertorem ostendisse, atque in evertendis passionum hæreticorum fundamentis Fidei defensorem comprobâsse; in sapientissima illa ac salutari Cathedræ Petri defensione colophonem eximijis tuis virtutibus addidisti. Tu enim multorum animos nimia licentia exultantes; & Petri Sedem perniciosissima libertate depræmere molientes, tanta sapientia confregisti, ut & innumerabilem Scriptorum multitudinem, & Ecclesiasticam

ruditionis jaētiam feliciter eluseris. Quamobrem assertā adversus plurimum, etiā Catholicorum, calumnias auctoritatem, tibi debet Sedes Apostolica quodāmodo, & abinde ipsa Ecclesia: Tibi debet extinctum tantarū rerum incendium; Tibi debet edomitam liberiorū juro hominum temeritatem. Tenim primus invētus es, qui Gallicano Clero, sanè Illustrissimo, & aliās tot nominibus venerando, Galliaeque vniverse summis ingentibus florentissimæ occurrens, & illorum omnium impetum sustineres: Teque

que adhuc Salmanticensi in
 arena decertantem suam
 Ecclesia habuit Athletam
 quem deinde victorem
 tanto prælio revertentem
 præclarissimo purpuræ mu-
 nere complexa est : vt in
 Ecclesiæ arce , quam stre-
 nuissimè tutatus fueras , æ-
 ternùm de victis hostibus
 triumphares . O gloriosissi-
 mum , & à vobis Super-
 conservandum virum ! Qui
 licèt literis , sapientiæ , &
 Ecclesiæ fatis diù vixisse vi-
 deri possit ; parùm tamen
 ætatis nostræ , & totius Or-
 bis desiderio nemo non fa-
 teatur . Quid enim habet
 il-

illustrius in quo ætas nostrâ
 glorietur? Quid est, quod
 acriùs animos inflammare,
 possit posteritatis ad imi-
 tandum? Quid est, in quo
 præclariùs superiorum tem-
 porum memoriam æmule-
 mur?

Novimus sanè complu-
 res aut literis præstitisse,
 aut sapientiæ studio valuis-
 se, aut pro Dei Ecclesia
 fortiter decertâsse, aut ad
 dignitates amplissimas eva-
 sisse. Verùm aut literis ab-
 diti nihil ad publicam utili-
 tatem indè protulerunt: aut
 sapientiæ fructus in confe-
 cta demum ætate maturâ-
 runt;

runt; Aut animi strenuitatem fortuna elusit; aut studiorum alacritatem dignitas extinxit. At tu, Sapientum Emin. ita literis animum adjecisti, ut in aliorum salutem totus incumberes; ita sapientiam coluisti, ut illos in flore juventę fructus protuleris, ad quos annis, studiisque confecta aliorum ætas non aspirat; Ita pro Ecclesia decertasti, ut apertissimo Ecclesię testimonio triumphares; Ita demum ad dignitates maximas evectus es, ut uberiores laborum segetem nanciscereris. Et hæc om-

omnia quidem collecta te-
 nes, quæ in cæteris disper-
 sa suspiceremus. Nam sa-
 pientiâ literas, strenuitate
 sapientiam, victoriâ, & di-
 gnitate strenuitatem coronâ-
 sti. Ut plurimum propterea
 tibi debeat sapientia, quòd
 in te, non ut in alijs; for-
 tunæ iniquitate jactata sit,
 sed felicitate fortunata;
 Non imperiis obnoxia, sed
 aucta; non fœdata mori-
 bus, sed ornata virtutibus.
 Quæ tot tantæque sunt, ut
 illas nemo citrà temeritatem
 ausit attingere: quum enim
 hos persequi tuarum vir-
 tutum rivulos in aliorum

vtilitatem manantes, elo-
 quentiæ vires antecellat;
 Quis virtutum oceanum
 credat unquam fermone
 complecti? Integerrimam
 fidem, pietatem eximiam,
 religionis ardorem, mo-
 destiam incredibilem, fa-
 cilitatem egregiam, pru-
 dentiam singularem. Deus
 immortalis! Si hæc de quo-
 vis superioris memoriæ vi-
 ro, aut de ficto apud poë-
 tas legeremus, quibus stu-
 dijs incenderemur? Te au-
 tem, quem præsentem in-
 tuemur, non observemus?
 Et ab ipsis faucibus fati
 divina ope servato: non
 gra-

gratulemur ? Imò dies ip-
 se, & aër, atque ipsi hu-
 jus aulae parietes, qui tua
 praesentia ornatur augustius;
 incredibili letitia gestiunt;
 quod te, quem regiones
 omnes, regionumque om-
 nium scriptores admiran-
 tur, Superum praesidio, suae-
 que salubritatis beneficio
 restitutum aspiciant. O
 Neapolitani caeli felicita-
 tem, ubi non solum Hi-
 spano Imperio, Ecclesiaeque
 nascuntur Heroës; verum
 ab ipso etiam interitu pe-
 nè excitantur. Plurimum
 quidem in Innocentio XII.
 Principum Optimo, Pon-
 tifi-

tificum Maximo, Ecclesie
 contulisti; omnia tamen
 promerita recenti accessio-
 ne cumulasti; quum eidem
 administrum rerum fidissi-
 mum reddidisti. Superest
 E. P. vt te diu publice
 saluti incolumem serues; qui
 nec concidere sine omnium
 luctu, nec surgere sine
 omniu letitia potes; quip-
 pe qui noveris, in tua sa-
 lute salutem omnium, le-
 titiamque pendere.

Constantius Criscolus Semin. Alumnus.

In

In ejusdem
 EMIN. PRINCIPIS
 LAUDEM.
 CARMEN.

Hæbe, Castalium nemus
 Sede qui colis aurea,
 Qui viros bonus inclytos

Vsque ad æthera laudibus

Divi carminis effers.

Huc ades resonum ferens

Barbiton, placida nova

Voce carmina concinens;

Et refer; Bonus hæresis

IOSEPH contudit hydram;

Cinge Calliope rubris

Casta tempora floribus ;

Huc veni citharam gerens

Auream nivea manu ,

Barbitumque sonorum.

Tange musa fides Viro

Culta crinibus aureis ;

Atque dic , age tibia ;

Luridam Bonus hærefis

IOSEPH contudit hydram .

Vos simul Dryades; quibus

Personat nemus, in modum

IOSEPH dicite carmina ;

Dicite ò Bonus hærefis

IOSEPH contudit hydram ;

Portas pandite Virgines

Montis nunc Heliconii ,

Montis culmina Vir subit ;

Dicite ò Bonus hærefis.

IOSEPH contudit hydram .

Princeps vndique consonat

Orbis Roma virum; sonat

Laudes Parthenope suas ;

Dicite, ò Bonus hærefis

IOSEPH contudit hydram .

Nomen ære perennius ,
 Quod jam non series ruat
 Annorum, & fuga temporis ,
 Fecit jam sibi laudibus .

Iam per sæcula IOSEPH .

Ferte candida lilia ,
 Ferte purpureas rosas ;
 Scripta carmina floribus ,
 Scribite, ò Bonus hæresis .

IOSEPH contudit hydram .

Jacobus Fasolus Semin. Convictor.

Ad eundem.

C A R M E N .

UT subitus sensit Stygij Dominator Averni
 Arte vigere tua sacris melioribus aras ;

O'decus Hesperiae, summi spes maxima Iberi
 Quà sacra terrarum Tiberini jura coluntur .

Infremuit dirum, sævaque accensus in ira ,

Lethiferas acies trepidanti immittit ab antro ;

Monstra ruunt, tua tecta perunt, & flatibus auras

Inficiunt, non ira Iovis de nubibus ignem

Fulminat excussis; subjectumque aëra quassat ;

Vt te dejecit stygiae vis effera pestis .

Infera sed rabies nequicquam summa lacescit

Sidera; quis poterit Superis obfistere fatis ?

Tum Pater omnipotens, Fidei cui cura salutis

Adfuit, & vitæ languentia lumina fovit ;

At-

Acque salubres Sebethi temperat auras .
 Inde tuo veteres surgunt in pectore vires .
 Perculit acceptæ Ditem vix fama salutis ,
 Mærores iterat, summisque irascitur astris ,
 Prosequitur gemitu laniata Proserpina vultus ,
 Tartara congeminant, horrendo Cerberus ore
 Assonat, Eumenidesque simul clamore queruntur .

Matthias Ferrarius Semin. Con victor.

Ad eundem.

EPIGRAMMA.

INvida lethiferos in te cum tenderet arcus
Mors, & crudeli stamina falce petit.

Robora tu mortis, fati tu frangere vires.

Atque Erebi rabiem tu superare potes.

Namque diu columen Petri cum sternere certat.

Ante tuos tandem concidit ista pedes.

Nec tremefacta tuas repetet certamine vires.

Quæ sensit Cæli Parca faventis opem.

Hæc decora egregijs meritis sunt (vera faremur)

Et majora virum, suntque minora tuis.

Iustus Cicula Semin. Alumnus.

Ad

Ad eundem.

Somnium Fatidicum :

Quum premeret Cælo roseos Aurora jugales,
 Altaq; jam Soli portas referaret Eoas;
 Dulcia spectantem ludebant somnia mentem.
 Visa mihi choreas inter, divasq; Sorores
 Calliope, resonæ referunt dum cuncta Sorores;
 Talia fatidico depromere gaudia cantu:
 Gaudeat, ò Petri Gens optima, gaudeat Orbis;
 Respiciunt Superi terras; en morte refracta,
 Auspice longa Deo numerabit sæcula IOSEPH.
 Fila resurgenti faciles nova ducite Parcæ.
 Hæreticos videam, videam quoque Tartara totas
 Irruere in Furias, notamque tremiscere dextrâ;
 Confractos videam, IOSEPH virtute, superbos
 Libertate nova nimium non fidere quosdam.
 Donec docta caput, merito Victoris honore
 Pur-

Laurea, fera quidem, sed tandem digna coronat,
 Illius ò quales referent in carmine laudes,
 Illius ò quantum resonabunt nomine Vates,
 Interea nectam flores, & munere parvo,
 Ingentem meritis liceat cognoscere IOSEPH,
 Dixerat; instaurant in liora choreumata Musæ;
 Et tandem placida cesserunt somnia mente.

Joseph Golinus Semix, Alumnus.

Ad eundem.

O D E

Q Vis, te remoto, fons Heliconijs

Fert haustus oris carmina? quę dabit

Te digna Musarum, perenni

Tollere quo valeam cothurno;

O, quę jugales Sol agit, & Thetis

Eporat amnes, maxime Principum;

Quem nuper admiratz Athenę,

Inclytum & obstupuit Lycęum;

Pennis ad altos præpetibus Polos

Securus isti, mente cubilia

Scrutatus, & tectum Tonantis,

Et taciti penetrabile Cœli.

O mactę sacris dignior infulis

Virtute Præsul, te quibus audeat

Effertę Clio, Vaticani

Gloria cui minor est Quirini?

Franciscus Carrara Semin. Convict.

Ad

Ad eundem.

E L E G I A.

EN nova Parthenopes discurrunt gaudia cāpos
 Et quæ pulsa metu, redditur alma quies.
 Redditur alma quies, numeros intendere nervis,
 Et positum numeris Musa retentat opus.
 Ingeminat voces, & cantibus Aethera mulcet
 Siren; congeminat gaudia Turba maris.
 Lata tibi tellus plaudit, tibi cœrula proles
 Concinit, & festis te sonat Æthra choris:
 Pax terræ, pontoque quies, & lumina Cœlo
 Reddita, cum IOSEPH reddita certa filus.
 Hæc & Hamadryadas festas agitare choreas
 Impulit; hæc recreat cuncta, recepta salus.
 Nam tua, quæ Mundi servat te plurima votis,
 Est eadem terris omnibus una salus.

Ignatius de Donato Sem. Alumnus,

Ad

Ad eundem.

Pro recepta valetudine.

ECLOGA.

A Ntra mihi, ripaq; sonent Sebethides undæ;
 Flumina dulcisono modulentur gaudia cursu:
 Agrestes mēcum resonent nova carmina silvæ;
 Quamquam majori IOSEPHI sibi gloria plectrō
 Gaudeat, atque alios repetant præconia cantus;
 Tu tamen agrestes vltro ne despice Musas;
 Nam tenues quondam sonuerunt Cæsare silvæ;
 Servatum diro senserunt funere IOSEPHI
 Flumina, quum liquidas agitant dulcius undas;
 atque hilari tacitas complerent murmure valles.
 Ducite Partheniæ choreas, ò ducite Nymphæ.
 Latitiâ Montes, & te nemus omne recepto
 Te nemus omne canit, reboatque in vallibus echo;

Floret ager, duræ dant mel lea munera quercus.
 Ducite Partheniæ choreas, ò ducite Nymphæ.
 Vnda velut fluxijs, humentia flumina plantis
 Ut filvis plantæ decori, nemorique cupressus;
 Sic tu terrarum IOSEPH columenque, salusque
 Ducite Partheniæ choreas ò ducite Nymphæ.
 Tempus erit, quo prima tibi data jura Quirino
 Pacatumque tuis referam virtutibus orbem.
 Tunc mihi silvestres liceat disperdere Musas,
 Et septem geminos tandem contingere colles;
 Gestaque majori tentabo percitus æstro.

Joseph Falanga Semin. Alumnus

Ad eundem.

EPIGRAMMA.

Um juvenē Sophiæ clara te laude vigentem

Audivit Pallas, credidit illa Senem.

regiâq; gravem tot munera mente gerentem,

Purpura cum vidit, credidit hæc juvenem.

Horis ergo vigor, juvenis sapientia; monstrant

Te in Senibus Iuvenem, Puberibusque Senem.

Januarius Fortunatus Sem. Alumnus,

Ad

Ad eundem.

O D E.

P Laude cantanti mihi Diva, Plausus
 Diva cantato dabis vna IOSEPH;

Quo tibi surgunt decora alta ab vno,

Plaude Minerva.

Hujus humanæ neget esse mentis
 Scripta, quæ longo relegenda ab ævo

Gens minor: quid si reliqui labores

Luce fruantur?

Græca ne laurum quatiat senecta:

Occident nugæ; at tua, vel rotetur

Cardine inversis nova sphaera Cœlis;

Pagina vivet.

Vivet, & cedro latæ dicata

Palladi, celsæ labor atque mentis,

Exiget sero meritas nepote

Pagina laudes.

Joseph Riccius Semin. Alumnus

Ad

Ad eundem.

O D E.

Ceu pulsus revehit diem
 Iam dudum nebulis Cynthius obsitus;
 Idem mollius equora;
 Et ponunt rabiem; flamina concidunt;
 Etatur reduci polus,
 Et Mundi species clarius enitet.
 Et te cum refugio gradu
 Confracta, Stygios mors pereret lacus,
 Et choreas agunt,
 Ludensque solum percutiunt pede;
 Et Zephyri leves
 Descendere jugis; Aonium nemus
 Et laudes resonat tuas,
 Pyrene placido murmure refluit;
 Et licet infremat
 Antris, incolumi Tænarus obstrepat.
 Et præfens columen canit
 Etas Austriadum, postera secula
 Et cent, Romulidum fide,
 Et toti Ausoniæ præsidium, & decus.

Ios. ph. Ianninus Semin. Alumnus.

Pro

Pro eodem

S O T E R I A .

HUc ades ò Pietas, terrâ Themî sancta revise
Atq; imple nobiscû animis gaudēti bus orbē

Namq; exoratæ rutilo nova pensa metallo

Voluere dignantur Parcæ . Vive ergo Tonanti ,

Et superis dilectæ virum: cui tota recumbit

Certa salus Fidei, victoria certa Quirini .

Tristes, heu nimium tristes, virtusque, fidesque

Et Benedictini splendentia sidera Cœli ,

Si pia placatæ clausissēs lumina morti .

Vidimus, heu, lacrimas tunc, quum Sebethus ab alto

Assurgens, gemitu convertit ad æthera vultum;

Talibus & mœstas complevit questibus auras .

Hæccine te fidei pertingit cura? quid ultra

Hæreseos tetrum condis sub Tartaron umbras

Alcitonans Pater, obnubis dum lumina Solis?

Ecquando, emeriti si dextera quiescat AGVYRRI

Ro-

ma triumphatis teneat Capitolia monstris :
 quando attortas circumlacrare catenas
 quinos videam, & stridentia mandere vincla ?
 perijt decus omne tuum Sebethæ ; quid aude ?
 amine credebas, altumque laceffere Iberum,
 galemque Thybrim: nunc en tibi creditur vni
 ta salus; lugenda statim tamen illa labascit:
 tharos jacta Superos, Pater optime rerum
 ste animum precibus; vosq; ò quibus ara calefcit,
 olamem nobis Heroëm reddite Divi .
 terat, at flentes patriæ dant carmina nymphæ;
 olamem nobis Heroëm reddite Divi .
 ic lzvum intonuit polus, & fulgore corusco
 nduit, vt flammis fereret Olympias ora :
 uit & Mundi Reçtor, morboque fugato,
 icruit fidei summam, te fospite, rerum .
 igitur dubitata Deæ nunc neçite fila,
 ite, & in longam subtegmina ducite vitam .

Blasius Troysius Semin. Alumnus.

Ad

Ad eundem .

EPIGRAMMA.

ARdua cocyti quateres cum monstra tyrann
 Laurea quis domito rettulit hoste? Fides.

Palladia palmas meteres cum victor arena ,

Quæ fuit egregio meta labore? Deus .

Cum gravis emensæ complexis secula vitæ ;

Quæ fuerint meritis digna theatra? Polus .

Ergò Tibi æternùm, terræque, poloque manebunt.

Gloria certa, Fides; præmia digna, Deus.

Nicolaus Mazxella Semin. Convict.

Idem

Idem Em. Princeps

CARDINALIS DE AGVIRRE

Ob Religionis ardorem Diuo CAROLO
apparet quodammodo similis.

EPIGRAMMA.

IMpia cum fureret totum bacchata per orbem
Hæresis, & Romæ fata timeret apex.

Contudit edomita monstrum cervice superbum

CAROLVS, asseruit voce, manuque fidem.

Cum nova in excidium rabies desumeret arma,

Impeteretque nova Regna ruenda face.

Protinus Hesperijs IOSEPH occurrit ab oris,

Et nascens habuit dira chimæra regum.

Quæ majora putas? major cui gloria? vtrique

Par decus; hæc IOSEPH, CAROLVS illa tenet.

Ioseph Gioffus Semin. Conviç.

C

Ad

Ad eundem.

EPIGRAMMA.

Conciderint cū fixa tuis monstra impia telis;
Et fortuna suas cesserit ipsa vices.

Cum decora antiqui penitus superaveris ævi,

Humanum meritis viceris vsque genus.

Vt videre viro mortali è germine major,

Vt mortem premeres, hoc superabat opus.

Hanc etiam fracto victam conspeximus arcu;

Vilimus & meritis fata minora tuis.

Bernardinus Caputus Semin. Alumnus.

Ad Eminentiss., ac Reverendiss.

PRINCIPEM
D. FORTUNATUM
S. R. E. CARD. CARAFAM.

CARMEN.

Cærulea Parthenopes per spumea currere coucha
Nereides vidi; cælo tum forte sereno

Ludebat placidus muscoso in margine fluctus.

Fatidicum vitreis Glaucum dein surgere ab undis;

Aëra mulcentem liquido dum concinit ore.

Dicite vos pelagi vaga Numina FORTVNATVM.

Dicite, cui meritos prætexit purpura crines,

Cui genus egregium proavis, nomenque, decusque;

Cui rident nostræ per cærulea mollius undæ.

Ducite Naxades Nereo plaudente choreis;

Tollite & emexicam sub sidera, tollite nomen;

In laudes pariter liquidi per marmora ponti

Murmuret vnda suas, sua nomina reddat arena.

Ludite delphines, celeresque per æquora thynni.

Cæruleaque, scopulique, omnisq; in marmore fluctus

Congeminent plausus, reddant & littora plausus:

Acta Carafæo de nomine tota resultet.

Sic ait, & Thetidos muscosis conditur antris.

Joseph Petagna Srmin. Alumnus.

Ad

Ad eundem.

P A N E G Y R I S.

GLoria multivagum, tacitas quo pergis ad oras,
Siste gradum, repetunt quæ jam declivia, solis

Siste rotas, celeremque fugam; permitte beatum

Longius ire diem, ne gaudia nostra citato

Abripiat cursu; gentem scis Diva, Virumque.

Prima tuo puerum nam tu de matre cadentem

Fovisti gremio, tu prima alimenta dedisti;

Quo prius ille animos, tantisque æqualia rebus

Pectora fonte bibit, par & majoribus annis

Ingenium, mentesque graves, & semina laudis.

Aurea cœperunt per te nova secula terris

FORTVNATE virum, per te sibi reddita virtus

Clarius, & tenero viguit splendentior ævo.

Vix vbi firmasti valido vestigia gressu,

Non tibi mens ludos, & somnos suasit inertes ;
 Nec terere ignavo permiserat otia luxu ;
 Sed facili ingentes exprompserat indole vires .
 Interea studijs animum permittis, & omnes
 Haufisti penitus Divino pectore causas ;
 Atque sua veluti sapientia regnat in arce .
 Ipse decus cunctis, columen Sapientibus vnum,
 Præsidiumque viris : faciles in præmia mores
 Senferunt tenues, sensit jactataque virtus.

Suspexit te Roma virum, suspexit & orbis ;
 Orbis inexhaustis cælo te laudibus effert ;
 Roma tuis meritum duxit virtutibus ostium .
 Nam tua, quæ laudes longè est prægressa parentum,
 Munere non generis, non ambitione potitur
 Digna legi virtus, vltro tibi purpura sese
 Obrulit, atque novos abs te desumpfit honores .
 Ipsa quoque erectum stupuit te gloria nutrix,
 Miraturque locum, quo non contenderet alij ;
 Et nullos aluisse pares ; ò digna supremo
 Facta viro, & longè supero inspicienda tonanti .
 At fileam factis patriæ immortalibus aucta
 Parthenopes decora ampla tuæ, laudesque Quirinais

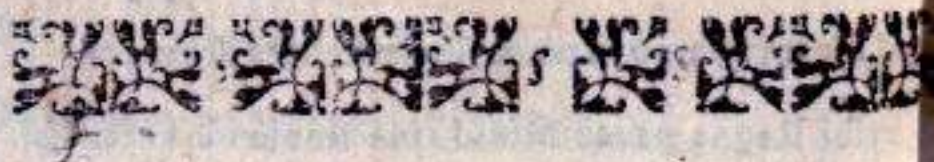
Quid

Quid dicam te uno claram super æthera Romam ?
 Quæ tibi Regna parat, Mundique immensa volentis
 Imperia, & sacras humilis submittit habenas.
 O mihi fas, Superi, vultu spectare serenos
 luce illa proprius, Majestatemque decoram !
 tunc tua facta canam, tunc, & meliore cothurno
 te referam : Pandi referent hæc carmina rupes.
 nus Carafæ meritis non sufficit orbis ;
 nus Carafa at meritis benè sufficit orbi.

Januarius Mayellus Semin. Alumnus.

Ad

Ad Reverendiss. Patrem

PETRUM DE VALLE

Apostolicum Sanctiss. D. N.
INNOCENTII XII.
Concionatorem.

EPIGRAMMA.

U T te laurigeris sensit Tiberinus ab oris;

En tuus Aufonij Tullius, inquit, adest.

Audijt ut Pietas scelerum te monstra petentem;

Alter, ait, supero Paulus ab axe redit.

Cum niveos Orbis spectasset pectore mores;

Ornat, ait, nostras Angelus ecce plagas.

Salve igitur Sebetus ait, qui pectore Paulus;

Angelus orbe micat; Tullius ore tonas.

Io: Baptista Ayellus Semin. Alumnus

 ECCLESIAE PLAUSUS

sub auspiciis

INNOCENTII XII.

C A R M E N .

CUr flava eois lora jugalibus
 Non mittis alto Phœbus ab æthera ?
 Num fortè victus ponere lumina
 Favet in æthra ? sparge diem novum
 Terramque tantis indue gaudijs ,
 Atque ore de hætesis decorus
 Pontificis faveas triumphis .
 Io triumphat, Io profunda , qui subegit Tartara
 INNOCENTIUS rubentis splendet ore fideris
 Ecce victor dum refalget, ardet ostrum murice
 Io triumphat, Io profunda, qui subegit Tartara
 Alma currum lux tegebat ; axis extat aureus ;
 Atque volvitur rotarum curva moles aurea :
 Fulget, auro nunc superbis temo testus laminis
 Hic pyropus, & nitenti luce stellis præmitat
 Hic beryllus splendet, ignes mittit instar Hesperii .
 Huic

Huic sacrata Sede nixo stat columba vertice;
 Sacra plumas, infulasque; gestat alma lauream:
 Io triumphat, Io; profunda qui subegit tartara
 Ipsa currus alba vestes spontè fert Ecclesia:
 Hic fides micat smaragdo; nigra ducit carbasas
 Atque carmen de subacta voce cantat Hæresi.
 Io triumphat, io, profunda qui subegit tartara
 Quæ catenis fertur axis vincula ferro pectora.
 Atra tot convertit ora, quot colubris pullulata
 Sparsa crines, & venenum mandit ore Gorgonis
 Cor nocendi; mille claudit artes, mille nomina,
 Sed nefanda calcat ora noster Heros Hæresis.
 Io triumphat, io, profunda qui subegit tartara
 Roma gaudet, Orbis audet, magna cantu plaude
 Æra clangunt, & sonora victa cantant tartara.
 Plaudite victor Innocenti, Plaudite victor, hæresis.
 Plaudite Siren, alma Siren vicit INNOCENTIVS
 Io triumphat, io, profunda qui subegit tartara,

Antonius Perez Semin. Convictor

Ad

INNOCENTIIUM XII.

Pontificem Maximum.

EPIGRAMMA.

Improba quid jugi cœlum clamore fatigas
 Pauperies? largas en vahit amnis opes.
 Argus opes; Fidei latè quibus arma triumphant;
 Arma Acheronthæo jure timenda Duci.
 Nilius ò videam fractas virtutibus iras,
 Queis tota effuso sanguine regna gemunt.
 Illa tamen decuit tam sævo tempore virtus;
 Nec placida intrepidum tempora Pontificem.

Joseph Hippolytus Semin. Alumnus

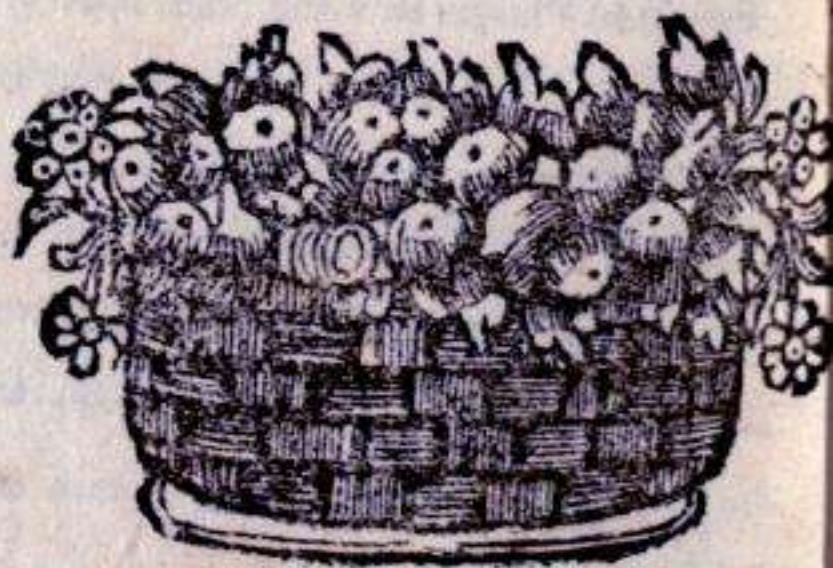
PRO-

PROPempticon.

Pvblica Parthenopes testari gaudia, vires
 Si potuisse negant; sit voluisse fatis.

Andreas Lama Semin. Alumnus

ΛΟΓΟΣ

Λ Ο Γ Ο Σ .

Ἰχθυήτω τελευτᾶον, (ἐξοχώ-
τατοι ἄρχοντες) αἰχμηδήτω
ἢ τῆς ῥητορικῆς εὐγλωττίας

ἐπισήμη, ἐφ' οἷς ἐτόλμησε,
ἐ' αἰδοῖ ἀπὸ τῆς τῆς σφῆς ἠρώων πορφύρας
ἐρυθρήματος δανειζομένη μᾶλλον, ἢ λόγοις,
ἢ τοι χήμασι, ἢ τόλμαις κοσμηθεῖσα, ἀμω-
μήτως ὑπηρετικῆ μόνον θαρσείτω σιωπῆ τοσού-
τω τῷ ἀξιώματι προσκυνῆσαι. Τίς γὰρ αὖ
τεχνοσύνη τῆ τῆς αὐτῆς ἐρμηνείας δυνάμει
πεποικῆσα ἔτως εἶη, ὥστε ὄν μὲν εἰς τὸ τῆς σε-
μνότητος κορυφαῖον ἀνελθόντα, ἐ' πάσης τῆς
οἰκισμένης ἐγκώμια λαβόντα, ἔ μόνον ἐκ ἐπαί-
νοις ἐξομαλίζειν, ἀλλὰ ἔδε εἰσβλέπειν οἷά
τε ἦν τόνδε ἐν ταύτῃ τῇ ἀκαδημίᾳ κατ'
ἀξίαν βέλνται εὐλογῆσαι. Ἀράγε ὅτι τὴν
λαμπροτάτην μεγαλοφροσύνην οἱ μέγιστοι τῆς
ἀγίας Ἐκκλησίας ἐ' παντὸς τῆς κόσμου
φωσῆρες συσέλλασι; Ἀλλὰ πολλὸν γε δεῖ-
γ' μῆς μὲ γὰρ, μεγαλοφρονέσατοι ἄρχοντες, εὖ
πολλοῖς μὲν εἰκότες τῷ ἡλίῳ, ἐν τέτοις
ὃ μάλιστα ἰσοδυναμεῖτε, ὅτι ὡσπερ ἐκεῖνος
συναγαγὼν εἰς ἓν κέντρον τὰς αὐτὰ ἀκτῖνας
γενναϊοτέρως ἀπαυγάζει, ἐ' μείζονος ἀλλῆς
τυγχάνει. ἔτω καὶ ὑμεῖς μεγαλειότητα

D

ἐπὶ

ἐπὶ σενωχωρίαις συναθροίζοντες, τὸ μέγαδὸν
 συναθροίζετε, ἀλλὰ εὐφρέπειαν αὐξάνετε.
 Στενὸς γὰρ ὀλίγῃ ὑπῆρχε ὁ τῆς Σαλμαντικῆς,
 καὶ ἀπάσης τῆς ὑσάτης Ἐσπερίας ἕρανός τῶ
 σεαυτῶ ἀπαυλάσματι, ἐξοχώτατε ὦ ΑΓΟΤΙΡ-
 ΡΙΕ. Στενὴ ἐγένετο ἡ Νεάπολις εὐδοξίαις
 ταῖς ὑμετέραις, ἐξοχώτατοι ὦ ΚΑΡΑΦΑ,
 ὦ ΚΑΝΤΕΛΜΕ. Ἡ δὲ Ρώμη πορφύρας ὑμᾶς
 ἀξίωσα, ἠρώων πλήθει ἐκ πολλῆ χρόνῳ ἀθαύ-
 ματος, ἐκ ἐδωκῆθη ὑπερφυῶς ἐπὶ σοφίᾳ
 καὶ εὐγενίᾳ τριῶν (ὡς ἔπος εἶπεν) ἡμιθέων μὴ
 ἐκπλήττεσθαι. Τὶ ὄσω ἄγαθεεὶ χάριτας ἀγω-
 νιστικῶς ὁμολογῶμεν; Οἶδαμεν, γῆ δὲ θεὸν,
 οἶδαμεν χάριτας, καὶ εἰς ἀμοιβὴν εὐνοίας
 Νέσπορος εὐαγγελιζόμενοι τὸ βίον, αἰωνίως χαί-
 ρειν, αἰδίως κελεύομεν ὑγιαίνειν. Πάντες
 μὲν γὰρ ἡμεῖς ἀγαλλιώμεθα, ἐπεὶ πρὸς με-
 τρίαν σεμνότητα θρασέως πλησιάζοντες, ἀπὸ
 ποσαύτης ὑμῶν αἰγῆς σκοτίας τὰς ἡμετέρας
 ἐλπίζομεν ἐξωθεῖσθαι. Εἴρηκα.

Βλάσιος ὁ Τρωῦσιος τροφοίμος.

Εἰς ἐξοχώτατον καὶ σοφώτατον ἄνδρα , τῆς
 Ἐκκλησίας τῆς καθολικῆς Καρδινάλιον,

ΙΩΣΗΦΟΝ ΣΑΕΝΖΑΓΓΙΡΡΕ
 ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Πολλά σε μὲ κομῆι , ὅσις σέο τ' ἔνομα
 μέτροις

Αἰνῶν , ἐλύμπεθ κείνο πρὸς ἄσρα φέρει .

Πλεῖστα δ' , εἰ ἀρετῶν ἥττων αὐγάσματι σιγαῖ ,
 Μένω αὐτάρκεις θαύματι καὶ σε βλέπει .

Ἰωάννης Βαπτιστῆς ὁ Ἀγγέλλος
 τρόφιμος .

Εἰς τὸν αὐτὸν

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Τίπτε μέλει Ἐλικῶν , εἰ Παρναύσιοι ταῖ
 ὕλαι ;

Ἐλθετε Θεσπιάδες , ναίετε Παρθενοῖαν .

Ἐνθα ἔαρ , ἐνταῦθα χοροὶ , ἐνταῦθα κομῶντι

Δένδρεα , εἰ ἀπαλαὶ μάλα φέροντι χλόαι .

Πᾶσα μὲ ἂ γαῖα χαίρει σαφέντος ἸΩΣΗΦ ,

Καὶ Σαβαθιάδες νύμφαι ἄγοντι χορῶς .

Ἰωσήφ ὁ Ἰαννῖνος τρόφιμος .

Εἰς τὸ αὐτὸν

Ω Δ Η.

Κρύοιτ' ὦ κιδάραν πλήκτρ' ἐλεφάντιναν,
Πλήττοιτ' ὦ ἱεροὶ βάρβιτα δάκτυλοι.

Ἦρως ἄσματ' Ἀπόλλων

Αἰτεῖ, ἄσμ' Ἀγυῖρριος.

Ἦῶν φαῖναι λαμπάδες αἰδέρα

Κοσμῶντες σκοτίας ὡς ἑάλον, ἐκβαλε

Φανδεῖς θάρσος ἀλαζόν

Οὗτος φέγγεσι δυσσεβῶν.

Εἰκῆ τ' κεφαλὴν Ταρταρίων κρυπατῶν

Ρωμαίσις προφέρεις πτώμασιν, ἄρεσις,

Μέχε' Ἐκκλησία ἔξει.

Ἡρακλῆ Ἀγυῖρριον.

Ἰωσήφ ὁ Ἰππόλυτος τρέφιμος.

Εἰς τὸ αὐτὸν

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α .

Ω^τ Θέτι , ὦ θυγατερ καλὰ Ὠκεανῶε
 βαθίσω ,

Μὴ λάβε ἐν βάθει νήγρετον ὕπνον ἀλός -
 Οὐκ αἶεις Σειράνας ὁμῶ νύμφας τε λιγαῖνεν ;

Ἦν ἐν Σαβήθω ὄχθα ἔοιτα χάρις .
 Κῶρας ἀγειρε τεὰς , κὴ ἦματα πάντα χο-
 ρείας ,

Σωθέντος μεγάλω ἐνθάδε ἀνδρὸς , ἄγε .

Ἰγνάτιος ὁ ἐκ τῶν Δωνάτων τρέφιμος .

Εἰς τὸ αὐτὸν

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α .

Τῖς νέος ἐνθα φάων νεφέλας ἀνόρησε Διῶκεια

Ἥλιος ἄραγόθεν ; τίς πόλιν ἔχε χάρις ;
 Πῶς ἦκων πόντις ἐν Σιβήθωιο φάων

Πεθόμεθ' ; εὐθύμως ἦγαγε τίςδε χορὰς ;
 Ἐγνων γηθοσιύλω . λαμπρὸς γὰρ ἐσώθη

ἸΩΣΗΦ ,

Κόσμη Ἐσπερίας ἀγλαον ἠδὲ κλέος .

Ἰωσήφ ὁ Πετάγνα τρέφιμος .

Εἰς τὸ αὐτὸν

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α .

Αργυρόπεζα Θέτις γλαυκᾶς ἀπ' ἄκρον
θαλάσσης

Ἄσματα Παγασίδων, χάρμαθ' Ἄμα
δρυάδων .

Καὶ λέγε θαυμάσδοισα λίαν . ἢ ἐσάθῃ

ΓΩΣΗΦ

Αὐτίκα, ἢ πάντων τάξιν ἔτρεφε φύσις .

Μαθίας ὁ Φερράριος συμβιότης .

Εἰς τὸ αὐτὸν

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α .

Χαίρετε Πιερίδων χορὸς ἄγνος, Φοῖβος
Ἀπόλλων

Χαῖρε, ΓΩΣΗΦΟΥ ἄξια μέλπε ἔπη .
Φάσθαι Παρθενοπην· χώρας Ἀγυῖρριος ἄχρῃς
Ἡμετέρας οἰκῆ· ἄξια μέλπε ἔπη .

Ἀγτώγιος ὁ Πέρες συμβιότης .

Εἰς

Εἰς τὸ αὐτὸν

Ωι Δ Η.

Φίλοι τὰν κορυφὰν λείπετε ὄρεος
 Μῶσαι, τῷ ποταμῷ λείπετε ὕδατα
 Περιησῶ, γλυκερὰν ἔνθα χέλιω φρέπει
 Κρῖεν, νῦν κελαδεῖν φέρτατον ἄνδρα δεῖ.
 Ὡ μαρμαῦρε Τάγω πορφυρὰ ὕδατα,
 Φαιδρὸς κὴ Τύβερις, τᾶδ' ἀγλαΐζεται,
 Θαυμάσδε σοφίαν· τᾶδε γὰρ ἔξοχος
 Αὐτὸς πανταχόθεν πίσιν ἐκάρτινε.
 Αὐτὰρ ποῖ φέρομαι; τίποτε γε θάρρει;
 Οὐ λεπτὰς μεγαλῶν ἐντὶ λύρας κλυτὸν
 Ἄδειν τᾶν ἀρετῶν ἄνδρα κελαδμένον.

Γωσπὸς ὁ Φαλάγγα τρέφιμος.

Εἰς τὸ αὐτὸν

ΩΙ Δ Η.

ΑΝὴρ ἐκεῖνος, ὃν πολῖται δέρχετε,
 Λέγουσιν εἶναι ἀνδρῶν ἐνδοξώτατον.
 Φήμη ΓΩΣΗΦ λαμπρὰ ἔτε παράγμασι
 Τετευμένη χολάζοι· ἀστὴρ εἰσέρχεται.
 Νῦν Ὀρφέος μήτηρ σοφῆ, ἐν οὐραῖ
 Αἶδοι ἀνδρα, τὴν γλυκίστῳ βάρβιτον
 Κρήων τε Φοῖβος ὑμνοῖσι τοῖς ἄσμασι.
 Φοῖβω ὅμῃ θεαὶ ἐπαινεῖν ἀξίου.
 Θεαὶ δράμειτε ἀνδρότητας ἀξίας.
 Κόσμη μέγιστον μῦστα μέλπε ρήμασι,
 Κρήντε καρδὰς παρθένοι ἐν Πηγιάσῳ,
 Δὴ πλῆττε μήτηρ Ὀρφέος τὴν βάρβιτον.
 Χαίρει τοσάτω μὴ λόφος Παρναάσιος
 Φοῖβω, ὅσῳ περ νῦν κόσμος χαίρει ὅλος.
 Φαιδρῶσι βᾶθισος Τύβου ἠχὴ ρεύμασι
 Σηβῆθος οὐρανόνδε τᾶτον ἐκφέρει,
 Ἔσυρε ρήμασ' ἥτορ οὗτος ἀνέρων.

Γάκωβος ὁ Φασῶλος συμβιωτής.

Εἰς τὸ αὐτὸν.

Ω Δ Η . Ι Η Η

Χῶρος ἤδη χαίρει ἔτος ,
 Καὶ Ὀλυμπος ἠδεται .
 Ζυμῶσαν ἄστρον ἄμμι φαίνει
 Εὐφροεπῆς , ἔ' ἥλιος .
 Ἡδὲ πηγὴ , ἠδὲ ἔρος ,
 Καὶ ὁ λειμὼν γηθέει .
 Μῆτε χίζει πόντος ἔυρω ,
 Μῆτε πλοῖον κύμασι .
 Ἐσὶ τότο τίπτε Μῆσα ;
 Εἰπέ μοι τ' αἰτίαν .
 Οὐχὶ δέρκεις ὡς ὁ πότης
 Νῦν ἸΩΣΗΦ ἐβλετο
 Ἄρπη αἶρεν ἄμμι ζωὴν ,
 Ἡ ταραττει τάρταρον ;
 Ἀλλὰ μοίρας ὠμότητα
 Νικᾷ ἦρος καρτερός .
 Τόνεχ' ὀρτήν νυῶ ἄγασι
 Πᾶντες ἐν γῆ ἀνέρες .
 Χαῖρε κόσμος , χαῖρε Τύβεις ,
 Χαῖρέ μοι νῦν Παρθένος ,
 Χαῖρε Φοῖβος , χαῖρε Μῆσα ,
 Χαῖρ' ἸΩΣΗΦ γνώσμε .

Ἰόςος ὁ Κικάλα πρόφιμος .

Εἰς

Εἰς τὸ αὐτὸν

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α

Παντοδαποῖς Μῦσῶν τί χορὸς μελέεσσιν
ὑπηχεῖς ;

Παίδευτὸς τε λαλὴν Φοῖβε κρέκεις τε
λύραν ;

Παρνασσὸν ποτε Δίκρανον , εἴ λείπ' Ἀγαν
ἵππην

Ἡδεῖαν , γλυκεροῖς ἄσμασιν ἔλθε ταχύς·

Ἄχρῃς αὖ ἡμετέραις οἰκῇ χάρασιν ἸΩΣΗΦ,
Σηθῆδος , νικᾷς Κασάλιον τὸ ὕδωρ·

Φράγκισκος ὁ Καρράρα συμβιωτής·

Εἰς τὸ αὐτὸν

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α

Εἶπετ' Ἰωσήφω καλὰ ἄσματα , εἶπετε
Μῦσαι ,

Αὐτὸν ὁμοῖωσαι ἀσερόσντι πόλῳ·

Ἡχέτω Ἐλικῶν Ἀγυῖρριον , ἄντρα τε Κίρρας

Μορμύραντι μόνῳ ἄξιον ἀνδρὶ μέλος·

Τὸτο ἐπεὶ κατέχων Ἐλικῶν κλέος ἔχε μέγιστον ,

Ἄκρον Πιέρος τὸ κλέος ἔχε χορός·

Βαρναφδῖνος ὁ Καπῶτος πρόφιμος·

Εἰς

Εἰς τὸ αὐτὸν

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Εἴγροο ἐκ ποταμῶ ἀκὺς Σαβῆθε, κατεύδεν
 Πρώεο νυθ θανάτω ἔκφυγεν ἔνθεν ὄπλα.
 Ἀσμάτα τῶν νυμφῶν, χ' ἀδὺ συρίσδεν ἄκρε.
 Δὸς ᾗ τὸ σὺ τῶναι σήματα γηθοσιῶας.

Ιαννάριος ὁ Φορτηνάτος τρέφιμος.

Εἰς τὸ αὐτὸν

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Πάντας πομπὰς φάυλιζε λαλῶντας ἸΩΣΗΦ
 Ἡ δὲ κλέυς ὅτιν ταῦτα δίδοντι ἔπι.
 Ἐξιδίαζε μόναν δόξαν, κὴ τῶτον ἔπαινον,
 Τοὶ ὅτι ἐκ ἴσον κόσμος ἔπαινον ἔχει.

Νικόλεως ὁ Μάζζελλα συμβιωτής.

Εἰς τὸν αὐτὸν.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Τῶν καλῶν ἀρετῶν ὁ χορὸς διάσημος
ἀπασῶν

Ἐν Πηννατέλλῳ φαίνεται Ἀρχιερεῖ.

Ἀλλὰ σε ἡ Παλλὰς, Μῦσαι τε σέφασιν
ἸΩΣΗΦ,

Καί σοι Φοῖβος ἔδω ἄσματα, ἠδὲ κλέος.

Ἢ οὖν σείλε μίτρα Πηννατέλλοιο τὸ γῆρας,
Αὐτὴ τὴν κεφαλὴν τευ, χρονία δ', ελεῖ.

Ἰωσήφ ὁ Γολίνος πρόφημος.

Εἰς τὸν αὐτὸν

ΠΡΟΠΕΜΠΤΙΚΟΝ.

Τίς τεὰ δὴ κελαδεῖν πότε τοῖς μελέεσσιν
δύναται

Κύδεια; μήδ' αὐτὸς ἄξια Φοῖβος ἔχει.

Ἀνδρέας ὁ Λάμα πρόφημος.

Εἰς

Εἰς ἐξοχώτατον ἔ' αἰδεσιμώτατον,
ἄρχοντα

ΦΟΡΤΟΥΝΑΤΟΝ † ΚΑΡΑΦΑΝ
ΚΑΡΔΙΝΑΛΙΝ.

Μ Ε Λ Ο Σ .

ΙἼεραὶ † ἄνδρα Μῶσαι,
Τὸν ὑπ' ἔρανώ μέγιστον
Ἐπέεσσιν ὑμνέεσθε.

Μάκαρ ὦ φάων ἐν ἄλλοις
Μερόπεσσιν, ὥσπερ ἐν ταῖς
Νεφέλαις φαει Α'πόλλων·
Βλέπ' ἐν ἀνθεσιν κορυσκας
Ἰλαράς ἀγεν χορείας
Παρά * ἄοσιν θαλάσσας,
Θέτιν ἐκ βάθους καλοίσσας
Πολυανθέας ποτ' αὔρας,
Τὸ μελίσδει ἐνθα τυμφῶν
Χορὸς, ἄσμα, καὶ τὸ φράσδι.

Ἴεραὶ † ἄνδρα Μῶσαι,
Τὸν ὑπ' ἔρανώ μέγιστον
Ἐπέεσσιν ὑμνέεσθε.

Πετάλοις ἐν ᾧ χελιδῶν
Δακρυόισσα μὴ κάθεζε·
Ποτὶ γὰρ ἰθ' αὐτὰ πενθεῖν·
Ἐκὰς ἐνθεν ἔρω' σπιδῶν,
Ἐκὰς ἀλκυῶν ἐς ἄσαν·

Δάκρυ' αὐτόδ' ἐσὶ, εἴβι-
 Ο' γέλωσ χάρις τε ἔνθα
 Ὅπυ ἐς' ἐμὸς ΚΑΡΑΦΛΑ-
 Ὅπυ ἐσὶ κλεῖος ἀνδρῶν,
 Θέλε χάριμα τῶτο ἡμαρ.

Ἰεραὶ τ' ἀνδρα Μῶσαι
 Τὸν ὑπὲρ ἕρανῶ μέγιστον,
 Ἐπέεσιν ὑμνέεσθε.

Τὺ μὲ ἄμμες ὑμνέοντες
 Λέγομεν, εἰ ἄσρα πάντα
 Καλέοντι εἰς Ὀλυμπον
 Ἀρεταῖσιν ἄξιόν τευ,
 Ὄθων ἄσρον ἄμμι λαμφθῆς.

Ἰανυάριος ὁ Μαίελλος τρέφιμος.

Εἰς τ' Πέτρων τ' Βάλλε αἰδεσιμώτατον τῶ

ΙΝΝΟΚΕΝΤΙΟΥ ΔΩΔΕΚΑΤΟΥ
 Ἐκκλησιασθῆν

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α.

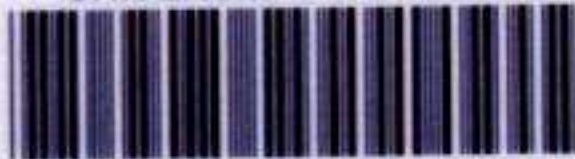
Α Μρι σέθεν σφραγῆ ἀρεταὶ χ' εἰτές τε
 μάχοντο,

Ἀνθεσσι αἰ σφραγῶν, αἰ ὃ λίθοισι δέλον.
 Ἀλλὰ θεῖς, μὴ ταῦτα πρέπει τὰ θνητά γε εἶν.
 Ἀβροτα τῆ ἀρετῆ ἀβρότη ἄσρα πρέπει.

Ἰωσήφ ὁ Κιόπρος συμβιωτής.

Τ Ω Θ Ε Ω Χ Α Ρ Ι Σ.

UNIVERSIDAD DE CÁDIZ

3743012621

